

Dino Buzzati

Bir Aşk

Çeviri: EREN CENDEY

can
roman

DİNO BUZZATI
BİR AŞK

Un amore, Dino Buzzati
© Dino Buzzati vârisleri
© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Agenzia Letteraria Internazionale, Milano, İtalya aracılığıyla alınmıştır.
Kitabın orijinal baskısı Arnoldo Mondadori Editore, Milano, İtalya tarafından yapılmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Eylül 2016, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Nükhet Polat

Düzelti: Mert Tokur
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapak resmi: © Archivio Buzzati

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26
Topkapı-İstanbul
Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3294-2

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

DINO BUZZATI

BİR AŞK

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

can

Dino Buzzati'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Tann'yı Gören Köpek, 1992
Colombre, 2007

DINO BUZZATI, 1906'da İtalya'nın Belluno kentinde doğdu. Gazeteciliğe *Corriere della sera* gazetesinde başladı ve yaşamı boyunca bu gazetede çalıştı. 1930'larda yayımlanan *Dağlı Barnabus* ve *Eski Korunun Gizi* gibi ilk romanlarında, Kafka'yı anımsatan bir gerçeküstücülük, bir uyumsuzluk görülüyordu. Genellikle en başarılı romanı sayılan *Tatar Çölü* (1940), sınırdaki bir kışlada hiç gelmeyen düşmanı bekleyen askerleri anlatan etkileyici ve alaycı bir yapıttı. Öykülerini *Altmış Öykü* (1958) adlı kitapta toplayan Buzzati, bilimkurgu türündeki ikinci romanı *Büyük Geri Çekiliş* (1960) ile edebiyat çevrelerinde büyük üne erişti. İkiyüzlü, huysuz bir kıza tutulan yaşlı bir adamın öyküsünün anlatıldığı *Bir Aşk* ise 1963'te yayımlandı. Buzzati'nin çok tutulan oyunlarının en önemlisi *Klinik Bir Vaka* (1953), Albert Camus'nün yaptığı Fransızca uyarlamayla Paris'te de sahnelendi. Kafka'dan esinlenmiş olmasına karşın, kendine özgü olağanüstü bir taşlama ve mizah anlayışı geliştiren Buzzati, 1972'de Roma'da öldü.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra İtalo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların pek çok eserini Türkçeye kazandırdı.

I

1960 yılının bir Şubat sabahında, Milano'da kırk dokuz yaşındaki mimar Antonio Dorigo, Signora Ermelina'ya telefon etti.

"Ben Tonino, günaydın Sign..."

"Ah, siz miydiniz? Uzun süredir görünmediniz. Nasılsınız?"

"Her şey yolunda, teşekkür ederim. Son zamanlarda yapacak çok işim vardı ve o nedenle... Bugün öğleden sonra gelebilir miyim?"

"Bu öğleden sonra mı? Bir bakayım... Kaç gibi?"

"Bilmem. Üç-üç buçuk olur."

"Tamam, üç buçukta bekliyoruz."

"Şey, diyecektim ki..."

"Buyurun, söyleyin."

"Hani şu son gelişimi hatırlıyor musunuz? Yani doğruyu söylemem gerekirse o kumaş pek hoşuma gitmemişti de, bu sefer..."

"Anlıyorum. Bazen ben bile..."

"Bu sefer daha modern bir şey olsa, anlatabiliyor muyum?"

"Evet, evet. Ama bakın bugün beni aramakla çok iyi ettiniz çünkü iyi bir fırsat yakaladınız... Eminim bu sefer memnun kalacaksınız."

"Siyah dokuma olsun, mümkünse."

"Siyah, siyah, biliyorum, kömür karası istiyorsunuz."

"Teşekkür ederim, öğleden sonra görüşmek üzere..."

Ahizeyi yerine koydu. Büroda yalnızdı. Yandaki odada çalışan meslektaşı Gaetano Maronni de o sabah dışarıdaydı.

Sıradan bir günün sıradan bir sabahıydı. İşler yolunda gidiyordu. Sekizinci katın penceresinden karşıdaki ev görünüyordu; çevredekilerle bir örnek olan bu modern apartman Dorigo'nun içinde bulunduğu yapıyla da aynıydı. Oldukça neşeli bir hal vardı Moscova Caddesi'nde; otomobillerin de park edebildiği bahçelerle ve yollarla bölünen geniş bir siteydi burası.

Milano'nun kurşuni ama yağmursuz günlerinden biriydi; gökyüzünde güneşi engelleyenin bulut mu yoksa sis mi olduğunun anlaşılamadığı o muğlak havalardan biriydi işte. Oysa görünen, bacalardan, mazot yakan kaloriferlerin havalandırma boşluklarından, Coloradi rafinerisinin yüksek bacalarından, kükreyen kamyonlardan, lağımlardan, kent dışının sanayi bölgelerine boşaltılan atık yığınlarından, milyonlarca ve milyonlarca soluk borusundan –o kadar çok muydu?– yükselen ve betona, asfalta ve çevresinde var olan öfkeye bulanmış kurumdu, isti.

Üçüncü sigarasını yaktı; karşısındaki duvara asılı olan ve site yönetimi tarafından tedarik edilmiş elektronik saate göre ("Ben Tonino, günaydın Sign..." "Siz miydiniz? Uzun süredir görünmediniz.") daha on bire çeyrek vardı; arada sırada yandaki odadan hafif müzik ezgileri sızıyordu çünkü Signorina Maria Torri küçük Japon radyosunu masasından, çantasından, kucağından ayırmıyordu, tartışmalar sırasında bile buna ara vermiyordu; Dorigo ona radyoyu yasaklama cesaretini bulamamıştı çünkü temelde kendi de böyle bir radyosu olmasını isterdi; merkezdeki mağazalarda yirmi dört-yirmi beş bin lirete satılan

cep radyolarından birini, kaçak mal satan bir yerden on bin lirete kapmıştı ama aradan iki gün geçmeden Giorgina onu yürütmüştü; Giorgina'ya bayıldığından değildi ama çok uzun süreden beri tanışırlardı, adam ona Corso revaklarının altında rastladığında paltosunun cebinden, aslında tahammül edemediği Viyana valslerinden biri yükseliyordu hafiften; sevmediği ezgiyi üşengeçlikten susturmadığı için kız elbette ona şöyle demişti: "Göster bakayım şunu, ne güzelmiş, bana hediye eder misin?" Zaten radyo onun neyineydi?

Dördüncü sigarasını yaktı, aslında bitirmesi gereken bir işi vardı ama canı hiç çalışmak istemiyordu ve zaten aceleye mahal yoktu çünkü sunumunu cumartesi günü yapacaktı; daha günlerden salıydı, kaldı ki sevişme arzusu bir kez içine sızdı mı aklını işe vermesi çok güçtü; Dorigo cinselliğe çok düşkün ve erkeksi biri değildi ama arada sırada ansızın belirli bir gerekçesi olmadan hayal gücü çalışmaya başlar ve bütün düşünce akışını baştan sona değiştirirdi.

Hele de bir kızla buluşma ayarlandıysa bedeni tepeden tırnağa bekleme haline geçerdi; bu acılı ama aynı zamanda şahane bir durumdu; anlatması zordu, sanki hissiyat kendini bütünüyle kurban olmaya sunan birinin hissiyatıydı, baştan ayağa çıplak bedenin kendini, yanıp tutuşan enerjinin kaynaşmasına bırakmasıydı; şimdi tüm organları, tüm hücreleri, tüm eti karıncalanıyordu. Olağanüstü bir güç yüklenmişti, bu körlemesine ve hayvani güç yürek paralıyor, karanlık bir girdap yaratıyordu.

Dorigo bu saatlerde hiç beğenmediği, ezelden beri nefret edilesi bulduğu kendi çehresini bile unuturak bir arzu nesnesi olabileceği yanılsamasına kapılabiliyordu.

Aynı anda kadının beklentisi ("Ben Tonino, günaydın Sign..." "Siz miydiniz? Uzun süredir görünmediniz.") iş hayatında gayet yüksek olan tüm güven duygusunu yitir-

mesine yol açıyordu. Kadının karşısında artık neredeyse şöhrete kavuşmuş, uluslararası piyasada adı anılan sanatçı, dâhi sahne tasarımcısı, kıskanılan insan, daha ilk görüşte insanların sempatisini kazanan adam olmaktan çıkıveriyordu; aslında kendisi de insanların onu ilk andan itibaren sevimli bulmalarına şaşıyordu ama söz konusu kadınlar olunca her şey bambaşka oluyordu; sıradan hatta mesafeli birine dönüşüveriyordu, kadınlar çekingenleşiyor, o kendini umursamaz ve neşeli biri gibi takdim etmeye çalıştıkça durum daha da beter oluyordu, kadın ona hayretle ve neredeyse ürkmüşçesine bakıyordu, erkeğin yeniden kendine gelebilmesi ve doğal davranabilmesi için ciddi bir samimiyet gerekiyordu ama gerçek bir samimiyete ulaşmak için de zaman gerekiyordu; ilk anlar hep tutuk oluyordu, çabalaması gerekiyordu; iki laf edip kızları rahatlatan Maronni'yi nasıl da kıskanıyordu, hatta kimi zaman kıskançlığı nefrete varıyordu; kadınlar söz konusu olunca en gözde esprileri bütünüyle saçma bir şakaya dönüşüyordu, o da bunu fark ediyordu çünkü güldürmek yerine karşısındakinde bir şaşkınlık ve bocalama yaratıyordu ve kadınlar erkeğin kendileriyle alay ettiğini, dalga geçtiğini sanıyorlardı. Zaman geçtikçe, değerlerinin onu kurtardığı, hoşa gitmese bile en azından iyi bir izlenim bıraktığı düşüncesiyle biraz avunuyordu; gerçekten de kadın ondan nefret etse bile, gizli ve gururlu entelektüel üstünlüğünü sezebiliyordu, oyunun heyecanına kapılmış bir çocuk gibi şöyle şen şakrak dökülmek hoşuna gidecekken bu niteliklerini arzu ettiğince açıkça ortaya seremiyordu.

O gün öğleden sonra Signora Ermelina ona nasıl bir kız hazırlayacaktı acaba? Aşırı iyimserlikten uzak durmaya çalışıyordu çünkü bütün arzularını tatmin edecek bir kıza rastlamak çok zordu; neyse ki Signora Ermelina'nın evinde hep yeni kızlar olurdu; hepsi de tazecik, diri diri yosmalardı.

Aslında, diye geçiriyordu aklından, Ermelina ona Britta'yı sunsa hiç de fena olmazdı. Aylardır Britta'yla sevişmiyordu. Britta duygusal anlamda kendini kaptırmaz ama yine de yatakta hiç mazeret uydurmazdı. Sarışın, sert, pürüzsüz, esnek, kasığında tek bir tüy olmayan bir kızdı. Tamam, kendisi genellikle sarışınlara, hatta sahte sarışınlara bile bayılmazdı ama Britta genç bir fokun kışkırtıcı uyumuna sahipti. Kollarını kaldırdığında pembe, nemli, sıcak, gölgesiz koltukaltları taçyaprakları açmış çiçekler sunuyor gibi olurdu, hatta hafiften kabarıklığı, kızın gençliğinin nişanesi gibiydi.

Masasına şöyle bir göz attı ve kitaplar, dosyalar, kâğıtlardan oluşan çalışma belirtilerinin yarattığı kargaşaya bakakaldı.

Şehrin tam merkezinde çalışıyordu, bu saatte alt katta, üst katta, çevresinde, aynı binada onun gibi adamlar çalışıyordu ve karşıdaki binada da çalışıyorlardı ve binaların arasından şöyle bir görünen Foppa Sokağı'ndaki eski yapıda da, görünmeyen daha ilerideki binalarda da, daha ötelerde de, sisin kurumun içinde kilometrelerce ve kilometrelerce uzaklıktaki alanlarda insanlar çalışıyorlardı. Kâğıtlar, dosyalar, belgeler, telefon görüşmeleri, makbuzlar, tükenmezkalem, alet edavat, kurşunkalem tutan eller, bağ kütüğüne, somuna, hesap pusulasına, motora, lehime, tutanağa, tamire uzanmış eller iş başındaydı; berekete susamışçasına kaynaşan karıncalar koşuşturuyordu, onları düşünmek insanda gülme arzusu yaratıyordu, bütün çevresinde, yukarıda anıldığı üzere kilometrelerce ve kilometrelerce çevresinde kendininkine benzeyen yakışıksız ve latif düşünceler akıyordu, türün genişlemesine çağrıda bulunan o gizemli sese ayak uyduruyor, tuhaf ve yakıcı insanüstü girişimlerde bulunuyordu; neden hiç kimse bunu söyleme cesaretini bulamamıştı? O kadının düşüncesi, kadını düşünme hali, o

özel ağız, o özel biçimli dudaklar, şu gergin kasları hatırlıyor musun? Hani yumuşacık ve akışkan, bütün ötekilerden farklı bir kıvrıma sahip, farklı bir kat yeri, dolgunluk, oyukluk, sıcaklık, nem, döküm, derinleşme, kızgın bir uçurum misali. Ve gazeteler Sovyetler'in sertleşmesinden, Alto Adige bölgesi için meclise verilen gensoruyu, İtalyan Sosyalist Partisi'nin özerkliği konusunda Nenni'nin verdiği güvenceyi, Fiamma Sineması'nda çıkan yangını, Sicilya bölgesel birleşme krizini, çılgınca saçmalıkları yazıp duruyorlardı.

Beşinci sigarasını yaktı. Ayaktaydı, içine düşmüş olduğu özel heyecan onu çok duyarlı ve anlayışlı kılmıştı ("Ben Tonino, günaydın Sign..." "Ah, siz miydiniz? Uzun süredir görünmediniz..."). Ama iyiydi, bedeninin hiçbir yanı rahatsızlık vermiyordu. Bütünüyle sakindi, güçlüydü, huzurluydu. Aslında diğerlerinden farksız sabahtı. Dışarıda, gökyüzü aynı kurşuni ve monoton halini koruyordu. Ama o kendini iyi hissediyordu.

Sonraki saatler onda gerilim yaratmıyor, gelecek günler hiçbir korkuya yol açmıyordu. Gelecek de korkutmuyordu onu. Telefon susuyordu. Dorigo sakindi, işler yolundaydı. Gri renkli bir takım, beyaz gömlek giymiş, magenta kırmızısı kravat takmıştı; çorapları kırmızıydı, siyah ayakkabıları da sanki elişiydi.

Sanki her şey o âna dek sürdüğü gibi sürecekti; salıya denk gelen, ayın dokuzu olan o şubat gününe dek sürdüğü gibi. Hayatın tam ortasında bulunan, zeki, baştan çıkarılmış, zengin ve şanslı bir kentsoylu için her şey bütünüyle emin ve uygundu.

II

Signora Ermelina, Missori Meydanı yakınlarında yer alan büyük bir apartmanın altıncı katındaydı. Asansör, kapıları kendiliğinden açılan ama bazen de beklenmedik biçimde kapanan türdendi. Dorigo bir keresinde kapıya kıstırılmış, bir an için ceviz gibi ezilmekten korkmuştu ama aslında iki kapının yarattığı baskı pek de önemli sayılmazdı.

Kapıda üzerinde isim yazan pirinç bir levha yoktu. Mermer döşeli uzun koridor boştu. Ama pirinç levha olmasa bile kapıyı asla şaşırmazdı çünkü bütün öteki kapılarda sakinlerin adı yazılıydı.

Heyecan değilse bile bu tür durumlara özgü belli bir sabırsızlık hissediyordu. Hangi kız olacaktı acaba? Dorigo bu tür buluşmalara özgü kurguyu yıkmanın dünyanın en kolay şeyi olduğunu biliyordu. Bu işi sadece para için yaptığını bildiği bir kadınla birlikte olmanın keyfi ne olabilirdi? Fiziksel tatmin bir yana, erkek bu hızlı ve temelde tartışmalı ilişkiden nasıl bir tatmin sağlayabilirdi? Eski itirazlardı bunlar.

Oysa tatmin elde ediliyordu. Hem de müthiş. Hatta inanılmayacak kadar çok. Üstelik bu az ya da çok rafine olan tensel ilişkil rle sınırlı değildi. Yaşananı böylesine harikulade kılan, öncesinde deneyimlenen her şeydi.

Signora Ermelina hemen açtı kapıyı. Emilia bölgesindendi, nazikti, tatlıydı, hâlâ alımlı bir kadındı ve şüphe uyandırmayan bir samimiyet yansıtırdı. Konuşmasını dinleyen, sadece o zavallı kızlara yardım etmek için muhabbet tellallığı yapıyor sanırdı.

Dorigo daha eve girmeye fırsat bulamadan kadın ona suç ortağı edasıyla fısıldamaya başlamıştı bile:

"Nasıl bir kız çocuğu olduğunu göreceksiniz, göreceksiniz bakın (sesini biraz daha alçaltır)... Ama temkinli olun çünkü daha reşit olmadı... bir balerin, Scala Operası'nın balerini hem de..." Bu arada onu salona alıyordu.

Ne inanılmaz bir şey şu fahişelik, diye düşünüyordu Dorigo. Acımasız, insafsız, kim bilir ne çok kız kaybolup gidiyordu. Ama öte yandan şahaneydi. Bugünün böylesine kurallı ve kasvetli dünyasında böyle olasılıklar olduğuna inanmakta güçlük çekiyordu. Yirmi bin lirete sanki perinin sihirli değneği değmişçesine bir rüya gerçek oluyordu.

Yirmi bin lirete, hatta daha azına, en küçük bir zorluk ve tehlikeyle yüzleşmeden gündelik yaşamda, oyunun haricinde uzun bir zamana, zahmete, paraya mal olacak ve belki de son anda randevuya gelmeyecek şahane kızlara ulaşabiliyordun. Oysa burada! Bir telefon. Arabayla kısa bir yol, asansörle altı kat ve işte küçük peri kızı gülümseyerek sutyenini çıkartıyordu.

Bir fenalık var mıydı bunu yapmakta? Dorigo ahlaki kuşkulardan yoksun biri değildi. Ne var ki ne kadar uzun boylu düşünürse düşünsün bu işte zayıf bir nokta bulamamıştı. Herkes benim gibi yapsa daha mı iyi olur yoksa daha mı kötü, diye düşünüyordu. Ve bunda bir zarar görmüyordu.

Yine de işin içinde çirkin bir yan vardı. Belki de fahişelik o insafsız ve utanç verici saçmalığı yüzünden ona çekici geliyordu. Belki de aile terbiyesi yüzünden kadın,

ona hep yabancı bir varlık gibi görünmüştü, bir kadınla, başka arkadaşlarıyla kurduğu samimiyeti kuramamıştı. Kadın onun gözünde hep başka bir dünyaya ait bir varlıktı, biraz daha üstün ve muğlaktı. On sekiz yaşındaki bir kızın, on beş bin liret kazanmak için ne gördüğü ne tanıdığı bir erkekle, şöyle bir girizgâh olmaksızın yatağa giriyor olması ve az çok yapmacık da olsa gösterişli hamlelerle katılım göstererek bütün bedeninin keyfini sürmesine izin veriyor olması düşüncesi karşısında Dorigo hayret ve isyan duygusuna kapılıyordu. Sanki işin içinde baştan aşağı hatalı olan bir şey vardı.

Bu buruk, bu yakıcı düşünceden, bu kabullenemeyişten arzu doğuyordu. Düzgün bir kadının aşk duymadan yatağa giriyor olması onun hiç mi hiç hoşuna gitmeyecekti.

Sadizm miydi yoksa? Güzel, genç ve temiz bir şey görmenin verdiği sapkın haz, en edepsiz uygulamalara kul köle olmanın kabullenişi miydi? Kızın elbette bilincinde olmadığı bedensel aşağılanmanın sızısını tatmak; onun umursamadığı, eğlendiği, güldüğü ama ruhunun derinliklerinde bir şeylerin kıvranmasına ve isyan etmesine yol açan, kusmasına neden olan birlikteliği yaşamak, kızın kahkahalarını, gözlerini yumup başını arkaya atışını, ağzını tutkuyla açışını, sanki cennetteymiş gibi davranmasını seyretmek miydi?

Büyük bir olasılıkla onun bu duygusunun altında, cinsel yaklaşımlara şiddetle karşı duran Katolik eğitimin silinmez izleri vardı. Bu nedenle genç kadınlarla arasında daima bir engel olmuştu; kadınlar yasak bir alana dahildi ve tensel edim bir tür efsaneydi. Buradan hareketle, bir kadın için erkekle yatağa girmek son derece önemli, birkaç dakikalığına bile olsa bütün hayatını kapsayan bir eylemdi. Öte yandan bunun doğru olmadığını, binlerce kadının minik bir ödeme karşısında tanımadığı erkekler-

le sevişmeye hazır olduğunu gözlemlemek ve kendinin de onlarca yıldır bu tür kadınlarla birlikte olması zihnindeki düşünceyi yok etmeye yaramamıştı. Ne zaman bir fahişe onun karşısında çırılçıplak soyunsa inanılmaz, olağanüstü, ancak masallarda görülebilecek bir durumla karşı karşıya olduğu duygusuna kapılırdı.

Hal böyleyken muhabbet tellalının evindeki randevularına her gidişinde (genelevler açıldığı zaman da bunu hissetmişti) biri karşısına çıkıp da şu sözleri söylese hiç şaşırmayacaktı: "Ama siz deli misiniz bayım? Neler de gelmiş aklınıza? Ücret karşılığı bir kız mı? Yoksa siz kendinizi hâlâ Elagabalus[1] döneminde mi sanıyorsunuz? Üstelik yakışıklı da bir adamsınız?"

Oysa mucize her seferinde gerçekleşiyordu. Harikulade bir genç kız –gerçi her zaman harikulade olmuyordu ama Signora Ermelina'nın evinde çirkin birine rastlamak zordu yine de– şahane bir yaratık, sokakta herkesin başını çevirip baktığı tiplerden biri içeri girdikten on dakika sonra karşısında soyunuyordu ve kendisi onu öpebilir, sarılabilir, her türlü tensel nimetinden yararlanabilirdi. Ve hepsi değersiz yirmi bin lirete.

Böyle anlarda kızın neler düşündüğünü tahmin etmeye uğraşırdı. Tiksinme? Teslimiyet? Değersizleşme duygusu? Muamelesine bakacak olursa, bunların hiçbiri doğru değildi. Kızlar sanki bu yaşananlar dünyanın en basit ve doğal şeyiymiş gibi davranıyorlardı. Belki de fazla açığa vurmadıkları bir acelecilik söz konusuydu. Ama kesinlikle fedakârlık ya da nefret emaresi sergilemiyorlardı.

1. MS 204-222 yılları arasında yaşamış, asıl adı Varius Avitus Bassianus olan ve alışılmışın dışında davranışlarıyla ünlü Roma imparatoru. Toplumun alt katmanlarından gelen yabancı kökenli çok sayıda gözdesini yüksek makamlara getirmiş ve eşcinsel eğlence âlemleri düzenlemiştir. (YN.)

Üstelik sayısı çoktu bu kızların; farklı kökenlerden, farklı eğitimlerden ve toplumsal düzeylerden gelen bu kızların sayıca çokluğuna bakılacak olsa, fahişeliğin bütün kadınlar için sıradan bir edim olduğu, ancak bazı ortamlarda doğaya karşı gelen sert disiplin nedeniyle bu içgüdüsel temayülün zora koşulduğu ve söndürüldüğü düşünülebilirdi: Hayatın rastlantıları yeni bir fırsat sunduğunda eylem yeniden canlanacaktı.

Genç kız, Scala balerini şimdiden salonda bekliyordu.

III

Salon denebilecek yerde bir köşe kanepesi, yuvarlak bir masa, bir başka büyük kanepe, bir küçük dolap ve bir de gömme dolap vardı. İsveç tarzı diye tanımlanan modern mobilyalar oldukça sadeydi ve belli bir temizlik duygusu yansıtıyordu. Duvarlarda yaşlı Breughel'in iki büyük röprodüksiyonunun asılı olması şaşırtıcıydı: ünlü çiftçi sahneleri. Kim bilir nereden düşmüşlerdi oraya ya da nasıl seçilmişlerdi.

Oradaydı, kanepede oturuyordu. Dorigo ilk bakışta hoş bir izlenim edindiyse de olağanüstü bir şey göremedi.

Düz ve çıkıntılı burnu, solgun yüzünün inceliğinde belirginleşiyordu, ağzı minicik, gözleri yuvarlak ve şaşkındı. Taze, halktan ama avam olmayan bir izlenim bırakıyordu.

Az sonra deneyimleyeceği hazzı ölçmeye çalışarak baktı ona. Yüzünün ovalliği klasik olmamasına rağmen çok güzel, çok saftı.

Ama onu asıl etkileyen şey uzun, omuzlarına dökülen kapkara saçlarıydı. Kımıldadıkça ağzı sevimli kıvrımlar oluşturuyordu. Bir kız çocuğuydu.

İnce kıvrımlı dudakları açıkça kösnül değil ama fesattı. Altdudağı üsttekine oranla biraz daha çıkıktı, dar ve küçük çenesi profilden içeri çöküktü. Ruj sürmemişti.

Gergin ve kararlı ağzı yüzüne oranla pek küçük ama etkileyiciydi. Bütün yüzü gençliğin ciddi gerginliğiyle

tam bir bütünlük sergiliyordu. Kararlı, komik, saf, kurnaz, temiz, kışkırtıcı bir çehreydi. Dorigo, Antonello da Messina'nın çizdiği Meryem Ana tablolarından birini hatırladı. Yüzün ve ağzın kesimi aynıydı. Ama Meryem Ana daha tatlıydı elbette. Yine de aynı net ve temiz kalıptan çıkmış gibiydiler.

Bu tür yaklaşımlarda Dorigo hep utangaç olurdu. Kızın gizlice beslediği yargı onu korkutuyordu. Yakışıklı olmadığını biliyordu. Hatta tam tersi söz konusuydu. Yüzü onda hep mutsuzluk yaratırdı. Daha küçük bir çocukken dükkân vitrinlerinin önünden geçerken kendine bakar ve camda kendi imgesiyle göz göze gelirdi. Her seferinde yeni bir tedirginlik yaşardı. Ne nefret edilesi ne de sersem bir suratı vardı; hangi kadın ondan hoşlanacaktı ki?

"Adınız ne?" Yapmacıklığın saçmalığını fark etse bile baştan "siz" diye hitap etmekten kendini alıkoyamıyordu.

"Laide."

"Laide mi? Ne ilginç bir ad."

"Laide, Adelaide'nin kısaltılmışı."

İşte şimdi Dorigo da kanepeye oturmuş, sigarasını yakmış, satılmak üzere olan küçük kızın varlığı nedeniyle yaşadığı tedirginlikle onu inceliyordu. Birkaç dakika sonra şimdiye dek varlığından haberi bile olmadığı o taze ve şirin varlık, geride bir ailesi, çocukluğu, gençliği, sayısız insanla dolu dünyası, anıları, alışkanlıkları, tanışıklıkları, umutları, fiziksel özellikleri, mutlu günleri ve hüzünlü saatleri olan ama kendisinin bütün bunlardan bihaber olduğu kendinden çok daha küçük olan kız az sonra çırılçıplak onun kolları arasında olacaktı, kendi de çırılçıplak yatağa, kızın yanına uzanacaktı.

Sanki karıkocaymışlar ya da öncesinde birbirlerine âşık olmuşlar, uzun bir süre birlikte olmuşlar ya da en azından mantıklı bir tanışıklık, davet, vaat, pohpohlama, belki de kandırmaca yaşanmış gibi birlikte olacaklardı. Oysa şimdiye dek hiç görüşmemişlerdi, erkek kız hak-

kında, kız da erkek hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve yine de az sonra onu kendi etinin içine kabul edecekti.

Her ne kadar Dorigo artık bir çocuk olmasa da bütün bunlar ona inanılmaz görünüyor ve bir anlamda korkutucu geliyordu.

Antonio'nun severek takıldığı eski genelevlerde de aynı şey olmuyor muydu? Hayır, Dorigo kendine pek açıklayamasa da o yer başkaydı.

Belki de o kadınları, bir güvenlik gücü ya da dinî bir tarikat gibi ayrı bir kategoriye dahil ederek yasal bir onamaya dahil ettiğinden öyle hissediyordu. Bizim gibi erkekleri jandarma ya da rahip yerine koyuyor muyuz? Başka bir dünyaya ait olan daha iyilerini belki. Rahibelere kadın gözüyle bakıyor muyuz? Hayır. Onlar kutsal varlıklar ama başka bir ırka aitler. Genelev kadınları da öylelerdi. Çok genç, şahane güzel olabilirlerdi ki bu hiç de nadir bir durum değildi ama yine de onlarla bizim aramızda aşılmaz bir engel varmış hissine kapılıyorduk: Nihayetinde alışkanlık, önyargılar ve yasanın yetkisi söz konusuydu.

Belki de bunun bir nedeni genelev kadınlarının neredeyse yarı çıplak halde gülünç, rüküş, bacakları ve memeleri açıkta bırakan son derece zevksiz giysilerle ortaya çıkmalarındandı. Bu nedenle merak edilecek her özellik baştan açıklığa kavuşturulmuş oluyordu. Öyle görünmeye çalışsa da gece kıyafetiyle ilgisi olmayan gerçek ve tam bir üniformaydı onlarınki. Bu da onları kendine özgü ve insan ırkının geri kalanından bütünüyle ayrılmış bir sınıfa sokmaya yarıyordu.

Belki de bu, o kapalı evlerde çalışan kızların bütün öteki kızlara benzemek için hiçbir çaba göstermemelerinden kaynaklanıyordu. Rollerini duygusal bir katılım olmaksızın oynuyorlardı. Evet naziktiler genellikle ve hatta belki muhabbetliydiler de ama onları müşteriden sımsıkı ayıran bir engel vardı. İkisi arasında –bürokratik büyünün bozulduğu nadir durumlar vardı ve o zamanlar da fela-

ketler yaşanıyordu– tensel bir ilişkinin dışında bir şey yaşanmıyordu. Her türlü başka ilişki dışta kalıyordu. Eğer adam merak eder de kadına özel hayatı hakkında soru sorarsa, genel ve afaki bilgiden başka bir şey alamazdı.

Kadına gelince; onun meraklı olmaması en önemli kuraldı: Müşteri kimdi, ne iş yapıyordu, ailesi var mıydı, zengin miydi? İşte sıradan bir aşk ilişkisinde gayet önemli olabilecek bu haberler onların oyununun bir parçası değildi. Ve her iki taraf da kurallara uyar, onları ihlal edecek bir harekette bulunmazdı. Zaten bu karşılıklı umursamazlık işleri daha kolay kılıyordu.

Ötekiler gibi satılan ama farklı ortamlarda, bambaşka yöntemlerle sunulan bu kızlar içinse koşullar farklıydı. Onlar normal hayatta karşılaşılan kadınlardan hiç farklı değillerdi çünkü zaten o normal hayatın içinde yaşıyorlardı. Dış görünüş olarak efendi bir erkeğin evinde ve evinin dışında daima rastladığı kadınlardan hiçbir farkları yoktu. Aynı görünüş, aynı alışkanlıklar ve genellikle aynı konuşma tarzı. Bu kadınların da genellikle müşterilerinden hiçbir farkı olmayan babaları, kardeşleri, sevgilileri vardı. Onları diğerlerinden ayıran bir sınır yoktu, başka bir ırka ait değillerdi, hatta belki bir önceki akşam o erkeğin de sık sık görüştüğü mükemmel bir aileye konuk olmuşlardı.

İşte bu nedenle burada fahişelik sarsıcı, bir anlamda mantık dışı ve çok daha çekici bir hal kazanıyordu. Bu nedenle Antonio her seferinde yasak bir sınırı aştığı duygusuna kapılırdı; hayat boyu benimsediği kurallara göre kadın çok uzun ve genellikle beyhude çabalarla fethedilmesi gereken yasak bir meyveyken, bu durum onun şehvet düşkünlüğünü tatmin etmek için burada mucizevi bir şekilde bozuluyordu. Elbette bu telekızlar profesyonel uzmanlara göre ham acemiler sayılıyorlardı; ahlakdışı hayalleri gerçekleştirme yoluna yeni düşmüşlerdi. Ne var ki bunun karşılığı gizemdi.

IV

Tam o sırada Signora Ermelina bir soru sordu:

"Ne dersiniz beyefendi, bir giysi deneyelim mi?"

"Elbette." Dorigo, Signora Ermelina'nın muhabbet tellallığı işini maskelemek için bir *butik* işlettiğini söylediğini biliyordu. Yatak odasında duvarın biri bütünüyle gömme dolapla kaplıydı; olasılıkla içi de elbise doluydu.

Bu kılıf bekleme süresinin yapmacık törenlerini kolaylaştırıyordu. Yatağa girmeden önce her seferinde görgü kurallarına uyularak on beş dakika zoraki bir neşeyle havadan sudan sohbet edilirdi. Dilin ucundaki konular tükenince utanç verici bir sessizlik kaplardı ortamı. İşte o zaman Signora Ermelina, "Haydi bakalım, öteki tarafa geçmek istemez misiniz?" derdi. Erkeği kalkmaya davet etmek için bizzat kız ona yardım etmek istercesine elini uzatırdı; her zaman belli bir etki bırakan bir arzu gösterisi.

Signora Ermelina sütlü kahverengi, kalın yün örgülü bir elbise getirdi. "İşte bu insanı sıcak tutar."

En ufak bir utangaçlık gölgesi bile sergilemeyen Laide, üzerindeki gri kazağı ve plili ekose eteğini çıkarttı.

Üzerinde siyah kombinezonuyla kaldı. Antonio onun bacaklarını fark etti. İnce, güçlü, kaslı bacakların baldırları hâlâ çocuksu da olsa gelişmişti; neredeyse bütün balerinlerin sahip olduğu o çıkık kas bloku henüz yoktu.

Kızın kolları da dikkatini çekti, nadir rastlanan bir yuvarlaklığa sahiptiler. Bu kollarda biraz köylü gücü ve doğallığın yanı sıra çocuksu bir masumiyet vardı. Kız, elbiseyi başından geçirmek için kollarını kaldırırken erkek onun koltukaltlarının tıraş edilmediğini gördü; bir balerin için şaşırtıcıydı.

Signora Ermelina, "Sanki üzerine dikilmiş gibi," dedi. Laide hiç konuşmadan duvara asılı aynaya yaklaştı. Tekrar kollarını kaldırarak giysinin içine tutsak kalmış saçlarını kurtardı.

Arkası dönük ve kolları havada böyle dururken başını çevirdi, hafif muzip bir gülümsemeyle Antonio'ya baktı. Yoksa bu duruşuyla çok güzel olduğunun farkında mıydı? Kendine aynada bakarken kadınlara özgü o yıldırım hızındaki sezgisiyle bunu kendi mi fark etmişti? Yoksa biri bunu ona öğretmiş miydi?

Bu şekilde dönüp baktığında yüzü tam karşıdan görülüyordu, o saf hatlarıyla kendine beslediği derin güveni sergiliyordu; sanki, beni görüyor musun, ötekilerden farklı olduğumu anlıyor musun, gerçekten hoşuna gittim mi senin? der gibiydi. Ama şehvetli bir cilve değildi bu. Küçük kızlar öyle yaparlardı, ilk Komünyon Ayini için giyindiklerinde annelerine, babalarına, kardeşlerine böyle bakarlardı.

Tam o anda Dorigo'nun derinliklerinde bir şeyler oldu, sanki esrarlı bir çan çaldı; ıssız bir çayırın ortasındayken çok uzaklardan kendine seslenen bir ses duymuş gibiydi. Elbette o anda neler olduğunu anlayamazdı, bunun ne kadar önemli olduğunu bilemezdi. Kayıp günlere ait karanlık izlerinin ansızın göze görünmesini sağlayan o şimşeklerden biri çaktığında erkek bu kızı daha önce de görmüş olduğunu hatırlayıverdi.

Milano'nun Garibaldi Bulvarı'nda duvar, balkon, çatı ve baca yığınlarından oluşan, birbirleri üzerine dayana-

rak ayakta duran çok eski bir yapı grubu vardı. Efendilerin değil yoksulların yaşadığı o eski şehrin ruhu kendine özgü bir kudretle o bölgeden yansırdı. Eski Milano parça parça yıkılmıştı. Sadece gösterişli olan ama temelde bütün öteki ülkelerin şehirlerindekilere benzeyen yapıları ayakta kalmıştı: İnşa edildikleri stilden bağımsız olarak aynı insan türünün gururunu ve kibrini dile getiriyorlardı. Yoksul şeytanların evlerinde halkın gerçek ruhu ortaya çıkardı. Ama canavarlar bunları anlamazdı ve milyarların ağırlığıyla bin yıllık kirli ve tozlu mahalleleri kâr amacıyla yerle bir ederdi.

Garibaldi Bulvarı'nda kazmayla kenarları delik deşik edilmiş olsa da inatla ayakta duran bir bina adacığı vardı. 72 ve 74 numaralar arasındaki kemerin altından uzanan geçit kısa ve dar bir sokağa açılan kapı gibiydi. Hatta taştan bir levha üzerine şöyle yazılıydı: Fossetto Sokağı.

Daracık sokağın girişi de o kadar dardır ki geçenlerin çoğu onu fark etmez bile. Ama sekiz-dokuz metre sonra sokak genişleyerek çevresi döküntü evlerle çevrili bir tür meydancığa dönüşür. Burası unutulmuş bir köşedir, bu dar sokaklar, geçitler, altgeçitler, meydancıklar, merdivenler, merdivencikler labirentinde hâlâ yoğun bir hayat yuvalanmıştır. Bilmem neden oraya *Yamuk* derler.

Kim yaşar orada? Geceleri neler olur? Sefillerin yaşadığı bir getto mudur? Ahlakdışı ve yasadışı hareketlerin yuvalandığı bir in midir? Arapsaçını andıran evlerin oluşturduğu yumağın sokaklarının adı yoktur. Akşamları ancak giriş hollerini solgunca aydınlatan sarımsı lambalar ışık yayar. Radyo sesleri, seslenişler, kavga yankıları, havlayan bir köpek. Ve sonra sessizlik.

Birkaç ay önce, eylül ya da ekim olmalı, lambaların sokakları aydınlatmaya başladığı bir akşam bürosundan yürüyerek eve dönen Antonio, Castello Meydanı'ndaki evine varmak için Garibaldi Bulvarı'ndan geçiyordu. Cad-

de, merkeze doğru Foppa Meydanı'nı geçince Milano'nun gücünü yansıtır. İki yanda da çok eski evler sıralanmıştır. Dükkânlar birbirlerini izler. Karanlık geçitler, kasvetli ve tuhaf avlulara açılır. Kaldırımlar insan kaynar ama bu, sözgelimi Napoli'nin bazı mahallelerinde akşamları ortaya dökülen neredeyse çaresiz, solgun, anlaşılmaz kalabalıklara benzemez; hayat dolu, insani, neşeli, sefil olmayan, bekleyen, terk edilen, acelesi olan, zamanında yetişemeyeceği için telaşlanan insanlar kalabalığıdır. Ve şehrin pek çok öteki bölgesine, daha merkezî, zengin ve modern semtlere göre –bu belki de bir izlenimdir– çehrelerdeki gerginlik, kaygı ve ifadesizlik daha azdır.

Antonio ansızın önünde bir kızın yürüdüğünü fark etti. Beyaz biyeli leylak-kül rengi elbisesi kazayağı desenliydi, aynı kumaştan olan bolerosunun beli çok dar, eteği bol ve kısaydı. Sol kolu ağır bir çanta taşıdığından gergin bir şekilde yanından sarkıyor, kararlı, haşmetli, neredeyse küstah adımlarla, kalçasını adeta oynatmadan, son derece çekici ve gururlu bir tavırla, yüksek ve ince topuklarını kurşun gibi otoriter bir şekilde yere vurarak yürüyordu. Yürürken ayak bileklerinden yükselerek genişleyen baldırlarda atik bir hareket oluşuyor, eteğin içinde görünmez olan kasların uzantısında heyecan verici bir gerilim seziliyordu.

Neredeyse bütün kadınlar gibi, mağazanın iç aydınlatması net yansımayı engellese bile kız kendini görebilmek için yüzünü sık sık vitrinlere çeviriyordu. Ama bunu hızla, belli bir niyeti olmadan yapıyordu: Sanki içgüdüsel bir alışkanlıktı. Antonio da böylece nasıl biri olduğunu görebiliyordu.

Pişmanlıktan azade çizilmiş yanağının inişi, meraklı bir ifadeyle çıkıntılı ve düz burnu, geriye taranmış ve düz bir topuzla toplanmış uzun saçları kapkaraydı. Ağzını göremiyordu ama çenesinin keskin hatlarından tahmin edebiliyordu. Küçük, kararlı ve kibirli olmalıydı.

Halkın içinden gelen bu kızın fiziksel karakteri göze batmayan, yavaş yavaş, doğal bir zarafetin mutlaklığı içinde keşfedilen türdendi. Aşağı yukarı on sekiz yaşında olmalıydı.

Vitrinlere kaçamak bakışları bir kenara, sanki tam karşısına bakıyormuş gibi, başını düz ve dik tutarak, ona doğru yürüyenleri bile görmeden ilerliyordu. Antonio onu izlemeyi sürdürebilmek için adımlarını yavaşlattı. Öğrenciliğini yaşadığı o uzak geçmişten beri sokakta kadınları izlememiş, durdurmamıştı; zaten gençliğinde de bunu nadiren yapardı, olsa olsa dört ya da beş kez: Yapmaktan hoşlanmayacağından değil, çirkinliği yüzünden hoşa gitmeyeceği düşüncesinin yarattığı alt edilemeyen bir ürkeklikten ötürü cesaret edemiyordu. Gençliğindeki ender deneyimleri de mutsuz sonuçlanmıştı. Tamamen aşağılık kompleksi yüzünden arkadaşlarının yanında espirili ve *dégagé*[1] olmayı bilen Antonio bir kadına yanaşmak söz konusu olduğunda tam bir ahmağa dönüşürdü, söyleyecek söz bulamaz, kekelerdi; sesi utançtan sahte, sert, oynak bir tona bürünürdü. Sözcükler dudaklarından dökülürken bunu gayet net fark ederdi ama utanç kendinden daha güçlüydü.

O sefer de kıza yaklaşma olasılığını aklından bile geçirmedi. Kızın kendininkinden başka bir dünyaya ait olduğu aşikârdı. Bu ilgisini arttırıyor ama aynı zamanda aşılamaz zorluklar yaratıyordu. Ne diyebilirdi ki ona? Ne sunabilirdi? Onun ilgisini nasıl çekebilirdi? Tezgâhtar, model, manken ya da fahişe olabilecek –kim bilir ne iş yapıyordu– o ince bedene bayılmıştı. Ayrıca bir süredir ağırlığını ciddi olarak hissetmeye başladığı yaş farkı konusu da vardı.

1. (Fr.) Rahat. (Y.N.)

Elden gelen bir şey yoktu. Az sonra kız bir eve, bir mağazaya girerek ya da bir tramvaya binerek gözden kaybolacaktı ve ona bir daha hiç rastlayamayacaktı.

Nitekim genç kız 72 ve 74 numaralar arasındaki daracık sokağa girdi. Ortadan kaybolmadan önce –yine deansızın dönerek arkasına baktı. Durduğu yerde ışık azdı ama Antonio yüzünü görebildi. Solgun, zayıf ve çocuksu, gözleri yuvarlak ve şaşkın. Kızı çok güzel buldu, biraz İspanyol havası taşıyordu.

Bir an için bakışları karşılaştı. Saniyenin binde birinde birbirine kopçalandı. Erkek ona selam vermek, en azından gülümsemek isterdi. Buna cesaret edemedi. Kızın erkeğe bakarken yüzünde beliren ifade mutlak bir umursamazlık yansıtıyordu. Sonra cesur adımlarıyla karanlık geçitte ilerledi.

Yine peşinden gitse miydi? Antonio öteki uçtaki küçük bir avlunun ya da hafif aydınlatılmış bir bahçenin karşı ışığına doğru hızla uzaklaşan siluete bakarak geçidin girişinde kalakaldı.

Yabancı kız öte yanda görünmez olduğunda Antonio da geçide girme cesaretini buldu. Kısa yolun sonunda az önce sözü edilen o minik meydancığa ulaştı. Evlerin arasında birbirini aydınlatan başka minik sokaklar, daracık yollar görünüyordu. Elindeki tepsiyle hamur işi yemekler taşıyan bir garson geçti yanından. Yükseltilmiş katın penceresinden panjurları kapatmak üzere dışarı uzanan yaşlı kadın Antonio'ya merakla baktı. Sokak lambası altında misket oynayan üç oğlan da dönüp onu incelediler. Çevrede birbirine dolanmış evlerin paralel balkonlarından sesler, gürültüler, konuşmalar yayılıyordu. Bir çekicin madenî bir şeye vurduğu işitiliyordu. İştah açıcı sarmısaklı çorba kokusu yayılıyordu.

Sanki evler dizisi arasına sıkışmış küçük bir ülkeydi burası. Kimselerden işitmediği, beklenmedik bir Milano

parçasıydı. Elektrik lambaları ve bir kapının önüne bırakılmış Vespa dışında her şey bir-iki yüzyıl öncesi gibiydi.

Antonio çevredeki dar sokakları da keşfetme arzusu duydu; bu gizli şehircik nerelere uzanıyordu acaba? Başka da meydancıklar var mıydı? Öteki tarafa, Statuto ya da Palermo Caddesi'ne buradan çıkılabilir miydi? Belki kızla da yeniden karşılaşabilirdi.

Ama her zamanki gibi ödleklik etti. Kendini yabancı hissediyordu. Nihayetinde başkalarının evindeydi. Bu dar meydan bile özel mülkiyet olmalıydı. Olur da birisi ona buraya niye girdiğini sorarsa, ne yanıt verecekti?

Bir sigara yaktı ve haline razı olarak çekip gitti. O minik İspanyol kızı kim bilir hangi deliğe girmişti? Buralarda mı oturuyordu? Belki de bir arkadaşını ziyarete gitmişti. Ya da bir toplantıya katılmıştı. Onu bir daha asla göremeyecekti.

Yine de ruhun saçma gibi görünen, o anda önem verilmeyen ama insanın içine işleyen ve aylar, yıllar sonra kader oyununu oynamaya karar verdiğinde yeniden canlanan sezgisiyle Antonio'nun içine bir his doğdu: Bu rastlaşmanın onun hayatında bir önemi vardı, bakışların bir an için kesişmesi, kendileri bilmese de, ikisi arasında bir daha asla kopmayacak bir bağ oluşturmuştu. Geçmişte de, aşkın müthiş gücünün, dünyanın bir ucundan öteki ucuna akan hayat karmaşasında kaybolmuş iki incecik ipliği görünürde rastlantısal ama baş döndürücü girdaplar aracılığıyla, sonsuz bilgelik ve sabırla yeniden düğümleyebildiğini gözlemleyebilmişti.

Ama sonra günler, iş hayatı, seyahatler, insanlar girmişti araya. Antonio o günü bir daha düşünmemişti, o baş döndürücü siluet belleğin derin dehlizlerine gömülmüş ve unutulmuştu.

V

Signora Ermelina'nın hoş salonunda henüz reşit olmamış genç kız, çıplak kollarını bir anforanın kolları gibi yükseğe kaldırdığında ve dönüp ona gülümsediğinde Antonio'nun zihninde ansızın eylül ya da ekim ayında Garibaldi Caddesi'nde karşılaştığı kızın anısı canlandı.

O olduğunu söyleyemezdi. Garibaldi Caddesi'ndeki kız, en azından hatırladığı kadarıyla daha güzel gibiydi ama gizemli bir insan olduğu kesindi. Elbette bu Laide aynı esrarı yansıtmıyordu.

O kızın erkek üzerinde yarattığı şiddetli çekim o anda, o mekânda kızın ulaşılmaz bir varlık olmasından kaynaklanıyordu; oysa şimdi bu kız onun hemen ve bütünüyle elde edebileceği bir kız mıydı? Yoksa onları birbirlerinden farklıymış gibi gösteren şey koşulların farklı oluşu muydu; ikisi aslında aynı kişi miydi?

Laide bu arada giysi provasından memnun kalmış, elbiseyi çıkarmış, yeniden kombinezonuyla kalmıştı.

Kız eteğini divandan alırken Signora Ermelina gülerek, "Yeniden giyinmek istemezsin herhalde!" dedi. "Çocuklar, içeride her şey hazır."

Bu da onun kutsal parolalarından biriydi. Antonio, Laide'yi izleyerek yatak odasına geçti.

Kız odaya girmişti bile, kendisi tam eşikteyken Signora

Ermelina erkeğe bir işaret yaptı ve onu geri çağırdı. Sonra kulağına şunu fısıldadı:

"Bakın, biraz tuhaf bir kız bu. Şeyden hoşlanıyor..." Ve sonra bir hareket yaptı. "Hazırlıklı olun diye söylüyorum..."

Antonio her ne kadar bir şey anlamamış olsa da, "Ah, çok iyi," dedi.

Yatak yapılıydı, üzerinde çiçekli bir yatak örtüsü vardı. Belli ki ev sahibesi yatağın üzerinde gizlenmeden sevişileceğini düşünüyordu. Ama oda hiç sıcak değildi. Antonio örtüyü kaldırdı ve soyunur soyunmaz çarşafın altına girdi. Kız da yıkanmak için banyoya geçmişti.

Kız içeride bedenini onun için hazırlarken yatakta bekleyişle geçirdiği dakikalar belki de en sevdiği zaman dilimiydi. Arzu ettiği her şeyin itirazsız kabul edileceğine dair kurduğu hayaller heyecan verici ve şehvet uyandırıcıydı, elbette bu beklentileri sonradan yüzde seksen oranında boşa çıkıyordu.

Kız yeniden kombinezonuyla çıktı ortaya. "Merhaba," dedi girerken. Sonra da şaşkınlık içinde, "Çarşafın altına mı girdin?" diye sordu.

"Tatlım hiç sıcak değil ki burası."

"Evet, pek sıcak sayılmaz."

Sanki sımsıkı kapalı bir ortamdaymışçasına rahat bir edayla ve hiçbir utangaçlık belirtisi göstermeden, erkek onu hazzın bir parçası olarak seyrederken kombinezonunu ve çoraplarını çıkardı. Altında menekşe rengi külotu ve daha açık menekşe renginde, çok aranmış olduğu belli olan boyuna çizgili bir korseli sutyen vardı. Ermelina evindeki kızların iç çamaşırlarına özellikle özen göstermelerini isterdi. Kendi gibi seçkin müşteriler karşısında bu önemliydi. Elbiseleri ve paltoları döküntü de olsa önemi yoktu.

Laide, başı yana eğik, gösterdiği çabayla dudakları

gergin, sırtındaki kopçaları açmaya başladı. Sonra da bir deniz kabuğu gibi onu çıkarıverdi. Çıplak kalmıştı.

Zayıf, ince bacaklarıyla, uzun ve gergin baldırlarıyla, çocuksu minik memeleriyle tam bir balerin gövdesiydi bu. Bir Degas tablosunu andırıyordu.

Yatağa doğru atıldı.

"Haklıymışsın sen, bu ne soğuk!" dedi ve gülerek çarşafın altına, erkeğin kollarının arasına girdi.

Erkek onu hemen dudağından öptü. Kız belirgin bir hazla ona katıldı, dilini erkeğin dudakları arasına soktu; şehvetli bir edepsizlikle değil neredeyse iffetli bir çekingenlikle.

Antonio başını kaldırıp ona baktı. Altında dağınık kara saçların arasında o çocuksu ve neşeli yüz. Sanki keyfi yerinde gibi görünüyordu.

"Balerin olduğun doğru mu?"

"Evet."

Ermelina sanki ona söylememiş gibi, "Peki nerede çalışıyorsun?" diye sordu.

"Senin de gittiğin bir tiyatroda."

Ne demek istiyordu? Antonio'nun sahne tasarımcısı olduğunu öğrenmiş miydi? Yoksa genel olarak toplumsal bir sınıfa mı gönderme yapıyordu; sanki belli bir sınıfa ait olan bütün kentsoylular Scala'ya gidermiş gibi mi düşünüyordu?

"Nasıl gittiğim yani?"

"Senin de gittiğin bir tiyatro."

"Scala'nın balerinlerinden misin?"

Kız başıyla evet işareti yaptı. Bu onu mutlu eden bir itiraftı.

"Kutlarım. Seni alkışlamaya geleceğim."

"Teşekkürler."

"Özür dilerim ama nasıl oluyor da koltukaltlarındaki tüyleri almıyorsun?"

"Sus, tüylerimi aldırmam gerekiyor."

"İyi de Scala'da dans ederken nasıl hallediyorsun?"

"Onun için koltukaltlarına konan özel kapaklar var; o zaman dans ederken tüyler görünmüyor."

Kendilerini bağışlatmak isteyen cilveli küçük kız çocukları gibi üstdudağını kıvırıverdi.

Erkek: "Söylesene, adın ne? Laide mi? Bak ne diyeceğim. Merak ettiğim bir şey var. Sen yoksa Garibaldi Bulvarı'nda mı oturuyorsun?"

"Ben mi?" Kız bir hayret ifadesine büründü. "Hiç ilgisi yok. Neden?"

"Hiç. Seni bir kere Garibaldi Bulvarı'nda görmüştüm."

"Beni, Garibaldi Bulvarı'nda mı?" Kız acayip şaşırmıştı. "Ne zaman?"

"Tam olarak hatırlamıyorum ama üç-dört ay olmuş olmalı. Akşam saatleriydi. Eylül, ekim aylarında."

"Garibaldi Bulvarı'ndan geçmeyeli iki yıl olmuştur." Kız R harfini biraz ezerek söylüyordu.

"Hani şu iç mahalleye uzanan, 'Yamuk' diye adlandırdıkları o dar sokaklardan birine girdin."

"Ben mi Yamuk'a girmişim?" dedi. "Ne biçim yerlere soktun beni? Tanrı'ya şükür Yamuk denen o yere hayatımda hiç gitmedim."

"Neden? Bunda ne kötülük var ki?"

"Bak. Yamuk denen yerde orospulardan, hırsızlardan, ibnelerden ve pezolardan başkası yoktur."

"Pezo mu? O ne demek?"

"Pezevenklerden. Aman be!"

"İyi de sen nereden biliyorsun?"

"Herkes bilir bunları? Neden? Sen ne sanıyordun ki?"

"Benim bir şey sandığım yoktu. Öyle bir yer olduğunu bile bilmiyordum."

"Bak, o taraflara adımımı bile atmam ben," dedi kız küskünce.

"Ne desem bilmem ki. Gördüğümü sanmıştım."

"Bana benzeyen biri olmalı. Nasıl giyinmişti?"

Aslında gayet iyi hatırlayan Antonio, "Hatırlar mıyım sanki!" dedi.

"Peki beni ne yaparken görmüştün? Kaldırımı mı arşınlıyordum?"

"Neden alınganlık gösteriyorsun, anlamıyorum. Sana kötü ne dedim ki?"

"Eh, bazı konuşmalar hoşuma gitmez. Anlaşıldı mı? Kapattık konuyu. Şimdi..."

Erkeği kendine çekti ve dudaklarını onun dudaklarına yapıştırdı.

VI

Kimdi? Nereye gidiyordu? Hangi umutlarla? Neden bu hayatı sürdürüyordu? Gencecik, canlı, doğal bir kız. Antonio'nun ailesi gibi bir ailede doğmuş olsaydı acaba gelir miydi Ermelina'nın evine? Acaba nasıl hasarlı bir çocukluk taşıyordu omuzlarında? Yoksa bu sadece bir özgürlük ve isyan takıntısı mıydı, giyim kuşam arzusu muydu, kendini aşağılatma, atma, satma, bedenini anonim arzulara verme, dibe vurma hevesi miydi?

Bütün duyguları boşaldıktan sonra üzerine çöken o huzurlu ve hüzünlü özel ruh haliyle yeniden giyinirken, Antonio pencereyi örten tülü şöyle kenara çekti. Ve dışarıyı gördü.

Bu kadar yüksekte olduğuna inanamadı. Karşıda aynı yükseklikte, belki biraz daha yüksek bir yapı vardı. Ama o evin sağındaki boşluğa doğru bakınca uçsuz bucaksız çatılar ve teraslar silsilesi görünüyordu. Özellikle de kara, bacalarla dolu çatılar uzanıyordu ötede.

İşte ötede görünen, Laide'nin geldiği Milano'ydu. Kedi çişi kokan, mayıs çiçeklerinin açtığı saksıların dizildiği, yıkanmış donların asıldığı, umursamazca şarkı söyleyen bir genç kız sesinin işitildiği, bir kadınla bir erkeğin yinelemekten hicap duyulacak sözlerle kavga ettiği merdiven sahanlıklı evler, soylu avluya vuran, armalı sarı du-

varları hafiften ısıtan güneş, yavaş yavaş yaklaşan, tam geldi sanıldığında uzaklaşan eskicinin sesi, virajda gıcırdayan tramvay, gözlerini her seferinde on beşlik memur kızın ensesine dikerek ıslık çalan muhasebeci, camsı bahçelerdeki yağmurla ıslanmış kara yüzlü kuyular, yedinci katta kız kendini divana attığından, erkek de nefes nefese ona sarıldığından dokunulmayan pikaptaki plağın sürekli çıkardığı taa-taa-taa sesi, sabahın on bir buçuğunda saçları erkek kesimli sarışın bir kız, hububat pazarı kapanınca Borgotaro'lu Signor Marsiliani gelecek, rica ediyorum, diyordu, kamyonet bobin paketlerini boşaltıyor, bu sefer patron ters biri, Tanrı bilir bu mal nereye yerleştirilecek, yeter ki sen iste tatlım sen ne iş yapıyorsun? Hizmetçilik mi? İşte inanırsan telefon numaram bu, ama bak tek bir şey var: Temizliğe dikkat et, kokuları pek önemsemem ama sabun ve diş macununa önem veririm, Carminati altgeçidinde salınan o tiplerin gölgesi olmadığını biliyor muydun? Kapı gıcırdadı, hayır anne Nora'lara plak dinlemeye gitmiştim – ve laf lafı açtı, geç oldu; her akşam üç bin liret artı çiçek satışından belli bir miktar, anlıyor musun, sen de iyice pimpirikli oldun, her şey bazı yaşlıları kandırmaya bakıyor, şöyle bir sallasan çın çın paralar şıngırdar ceplerinde onların, Milka bu güz onların birini soydu, pek iğrenç bir gösteriydi yarım boy bir vizon kürkü kaptı, gördün değil mi? Bir aşağı bir yukarı gidip gelen asansörün gıcırtısı, erkek kızın çenesini iki parmağı arasına alarak sarsıyor ve kız ona korkuyla bakıyor, şimdi lafı uzatma güzelim, sen benim yirmi onluğuma el koyuyorsun, bunu bir kez daha denersen seni öyle bir şekle sokarız ki böyle süslensen bile tek bir yüzlük düşmez eline, anladın mı? Ve sonra ancak o adamın elinden kopan şamar kızın yüzünde patlar ve pat diye yere devrilir, öyle kötü döver ki adamakıllı dersini alsın ve bazen erkek onu pantolonun kayışıyla poposundan öyle bir döver ki kız

bir hafta çalışamaz ve bacaklarına da iz olur, mühendis Kasparri'nin şoförü her akşam üzerini değiştiriyor ama kim ona bu gece hayatı için para veriyor belli değil, üstelik öyle çirkin ki, bir gorile benziyor ama meleğe, Meryem Ana'ya benzeyen Signora Kasparri'nin geceleri kıskançlıktan delirdiği söyleniyor çünkü erkeğin o sırada orospularla şampanyaları devirdiğini biliyor ama bir maraz gibi onsuz da olamıyor, SNADL bürosunda karanlıkta telefon çalıyor ve bu saatte telefon ısrar ediyor, altıyedi kez çalıyor, binada herkes duyuyor gerçekten çaresiz bir ses, gecenin üç buçuğunda, adam fark edeli bir hafta olacak, on üç milyonluk açık var ama servis istasyonunun çukurunda üzerinden geçtiğini gördükleri sadece karnı, kasıkları ve FIAT 600 ve 1100 model arabaların pis kaportaları ve beklediği kopuşu bir türlü göremiyor ve iki tekerlek arasında saat altıya çeyrek kaladan altıyı on geçeye ulaşıyor, TETRAM'ın asma katındaki ofiste de bir telefon çalıyor, hayır hayır kesinlikle kayıtsız herif sigarasıyla sırıtıyor: Üçten aşağı olursa, hayır hayır hayır, bunu sana özellikle gönderdim, şimdi senin için yaptığımız onca masrafın pişmanlığını yaşatma bana ve sen bu arada belli bir şırfıntının baldırındaki kara çorabı düşün, kasığını nasıl sıkmıştır ama o adamın karısı ve çocukları olması da gayet saçma, topukları tıkırdatarak yürümeler, merdivenden yüzsüzce gürültü ederek inen topukların içinde terk edilmiş bile olsa tensel ağırlık var, çabuk ol Ines, seni bekleyen bir bey var, ne beyi? Biliyorsun, tanıyorsun onu, hep bu saatte gelen işte, lütfen yalvartma, bırak tükürsün ruhunu, biliyorsun işte, altıncı katın parmaklığından kız gözleriyle aşağı sarkıyor, sırtını dikleştirip göbeğini ileri itiyor ve gelmeyen adamı bekliyor, çatı katında nihayet seher ışığı beliriyor, belki gökyüzü de büyüktür, mavidir ama belki bulutlar belirmiştir ya da şu lanet olası şafak şeyi vardır, hani güneş yükselmeye başlar ama şehir bunu

bilmez, asla bilmez, evler karanlık ve uykulu ve kapalıdır ve pek azı, çok azı hâlâ canlı olduklarından neredeyse ilahî denilebilecek bir duyguyu bir an için hissederler, sadece bir dakika çünkü ardında uyku vardır, başın ağırlığı, vardiya saatlerinin düşüncesi, şehirde morumsu seherin gönülsüz ışığı vardır ama şehir o kadar büyük müdür? Bu pek gülünç çünkü dünyada daha büyük yüzlerce şehir vardır, ışık çatı katlarına gediklerden sızar, ciddiyeti gösterir, çıplak kız onu o gece için satın almış olan erkeği görür, onun tok ve uykulu halini, lağım kapağını andıran aralık ağzını görür, hatta Kederli Meryem Ana sunağında titreyen mum ışıklarını, buz gibi seherde sunakta diz çöküşünü ve kızın bu sabah başında siyah tülle orada olduğunu biliyorsun, bu mümkün mü, dua ediyordu, gözlerinde yaşlarla sevgilisi, yarını, evi için dua ediyordu, bir papaz nişte salınıyordu, uykuluydu, dinsel onurun anlayışlı ifadesiyle kıza bakıyordu, o tütsü kokusu, o birbirine bitişik evlerin verdiği duygu, boylamasına sert, gri, insan hayatına doymuş evler, birbiri üzerine binmiş perdeler, döküntü kara duvarlı on dokuzuncu yüzyıl küçük kilisesinin çevresinde dizilerek birbirini örten evler, dizleri acıyordu, kız parasını ödediği için onunla birlikte olan bir adamla birlikte bir gece geçirmiş olmasına karşın kendini tertemiz hissediyordu ve zaten fahişeliğin getirdiği bu kişisel fedakârlık nedeniyle öyle hissediyordu, annesi evde belki de korkunç bir hastalıktan mustarip hasta yatıyordu ve o belinin altındaki ağrılar her gece onu sarıyordu ve duvarların siyah uçlu kara hatları o yansımalarla kızın üzerine bir gölge zarı indiriyordu, erkeğin bir eli kızın kalçasında, gözleri motosiklet yarışmasındayken televizyondan yayılan mor ışık kızın yüzüne süzülüyordu ve erkek dalgınlık içinde sanki malı yoklarcasına kızı okşarken, vıcık vıcık konuşan oğlanınkini biliyor musun, kabilinden aptalca konuşmalar yapıyordu, yani salona giren

bir oğlan vardı ve annesi de bir yığın kadın arkadaşıyla orada oturuyordu ve virajı vahşice alma anlarında gidip bir taksiyle burun buruna geliyordu ve sonra üçüncü vitesi zorluyordu ve bu da mekanik güçten alınan güzel bir duyguydu, kim bilir nesi var bu tipin yeter ki nefesi pis kokmasın, çorabın dizin üzerinde düştüğünü hissedersin, beklenmedik anda gelen çatlak bir lanetlemeyi hak edersin, üst katta oturan emekli albay ve küçük köpeği merdivenlerde rastladığında kadına bir bakar, öyle bir bakar ki Tanrı bilir nasıl baktığını, kadın zaten yüksek topukların üzerinde zar zor yürürken baldırlar gerilir elbette, erkeklerin bakışları lastik gibi oraya uzadıkça uzar, kadın kendini ağa tutulmuş örümcek gibi hisseder, o domuzlar yüzünden, okuldayken Rahibe Celeste hep, yeter kendinizi camlarda seyrettiğiniz, günah bu, derdi, öyle derdi, kıştı ve pencerelerin ötesinde uzanan bulvar bütünüyle kar altında kalmanın sessizliğine bürünürdü ve göz alabildiğine uzanan yolda lambalar birbiri ardına yanardı, ama bu gece nadiren otomobil geçiyor ve eski döküntü merdivenlerde, her katta solgun ve tozlu lambalar yanıyor, üçüncü kattaki bozulmuş ve akla her türlü korkunç şeyi getiren bir ışık yayılıyor, Tanrım, Tanrım, karanlık duvarlar, su dolu çukurlar, tekinsizce park etmiş otomobil, bazı tiplerin girip çıktığı zemin katındaki atölye, nasıl geçindiği belli olmayan birinci kattaki pis fotoğraf stüdyosu, çatılardaki bacaların fantastik düğümü, zemine gömülen avluların yitimi, her zamanki gibi köşeye işemeler, yakın binadaki sıradan gürültüler, Beş Günlük Milano Direnişi'nin yiğitleri, dışarı çıkık duran tuğla, küçük avludaki meyhanenin akşam tartışması, mayalanan onca hayatın yoğunluğu, asla bilinmeyen, asla bilinmeyecek olan bir tür sessiz gümbürtü, gece iniyordu bile, şurada burada ışıklar yanıyordu ama yüksekte hâlâ bazı evler karanlıktı, sise kuruma bulanmış kara çehreleriyle gizemli evler en-

gin ve karanlık bir çukurun kenarına dizilmiş gibiydiler, işte Laide oradan, o yabancı ülkeden geliyordu ve Dorigo'nun içindeki bir ses, ses değil de ona seslenen, hiç durmadan seslenen derin bir darbeydi, ne saçmalık, dedi kendine, saatine baktığı anda Laide banyodan çıktı, saçlarını gergin bir topuzla toplamıştı, lanet bir hali vardı ve dudaklarında ruj yoktu: "Ne o, sen giyinmedin mi daha?"

VII

Birkaç gün sonra yeniden gördü onu, yine Signora Ermelina'nın evinde. Her zamanki gibi telefon etmiş ama bu sefer özellikle Laide'yi istemişti. O salonumsu odada onunla karşılaştığında biraz hayal kırıklığına uğradı. Bu sefer saçlarını ensesinde toplamıştı, biraz bakımsız bir hali vardı. Varoş kızı olmanın getirdiği bayağılık yüz çizgilerinden yansıyordu, münasebetsiz burnunun ucu patates gibiydi, dudakları midye kabuğu gibi açılıyordu, kışkırtıcı ve kendinden emin bir havası vardı. Ayrıca erkeğin, Signora Ermelina'nın ve geçerken uğramış olan çirkince bir kızın yanında edepsizce şeylerden söz ederken sergilediği rahatlık da onu şaşırtmıştı. Balerin arkadaşlarını anlatıyor, onların tümünü fahişe olarak nitelendiriyordu.

"Hâlâ bakire olan bir-iki tane vardır," dedi Ermelina.

"Ah, tabii tabii," dedi Laide gülerek, "ama onlar ötekilerden daha da beterdir. Bir arkadaşım var, bayağı iyi bir aileden geliyor ama domuzun teki olduğundan," sözün burasında elleriyle korkunç bir hareket yaptı, "iki kalçası böyle genişledi ve baleyi bırakmak zorunda kaldı, anlayın nasıl bir aktivite içinde. Ama hâlâ bâkire."

Dorigo, "Kalçaları neden genişledi?" dedi.

Laide bu işlerden anlayan birinin edasıyla kesin konuştu: "Bundan beter bir durum olamaz."

Yatakta sevişmeleri de ilk seferki gibi değildi. Okşamalar ve öpüşmeler bürokratik bir formaliteyi andırıyordu. Bu arada erkek, kız hakkında bir şeyler öğrenmeye başlıyordu. Ama Laide samimi olmaya yanaşmıyordu. Tek öğrenebildiği, kendinden on iki yaş büyük ve evli olan ablasıyla yaşadığıydı; annesi birkaç ay, babası ise on beş yıl önce ölmüştü. Ablası hep hastaydı, eniştesinin küçük bir imalathanesi vardı. Scala'da balerin olmak ona dışarı çıkmak ve geceleri geç dönmek konusunda büyük bir özgürlük sağlıyordu.

Ama özellikle Scala konusunda kaçamak davranıyordu. Kız tarafından beğenilmek, mesleki bir ilişki kurabilmek adına Antonio ona tam da o günlerde Lachenard'ın *L'étoile du soir* [Akşam Yıldızı] balesi için sahne ve kostüm tasarımı yaptığını söyledi. O da var mıydı bu gösteride? Ah elbette ama o gösteriyi sevmiyordu. "Mesela dün provada mıydın?" "Dün yoktum, dün biraz ateşim vardı."

Soyadına gelince, onu öğrenmenin yolu yoktu.

"Soyadımı bilmesen görüşemez miyiz?"

"İyi de neden korkuyorsun?"

"Hiç, ben böyleyimdir, ne kadar az bilirsen o kadar iyi."

"Güvenmiyorsun bana demek ki."

"Bunun ne anlamı var şimdi? Ben adımı da kimseye söylemem."

"Telefon numaranı verebilirsin hiç olmazsa."

"Hele onu hiç kimseler bilmez. Evden aranırsam yandığımın resmidir, ablam kıyameti koparır."

"Peki Ermelina nasıl çağırıyor seni?"

"Ben arıyorum onu. Arada sırada arıyorum."

"Yeni bir haber var mı diye sormak için mi?"

"Ya da o beni gece yarısından sonra Due'den arıyor."

"Disko mu?"

"Evet."

"Nasıl yani? Her gece oraya mı gidiyorsun?"

"Her gece değil. Gittiğim zaman bir gösteri yapıyorum."

"Ne gösterisi?"

"Bir slow."

"Nasıl giyiniyorsun o zaman?"

"Tepeden tırnağa giyinmiş oluyorum."

Dorigo Due denen o yere bir-iki kez arkadaşlarıyla gitmişti. Kapı numarası 2 olduğundan, halkın "El Do" diye adlandırdığı San Vittore Hapishanesi'ne gönderme yaparak diskoya bu ad verilmişti. Şehir merkezinde, bir barın alt katında, resmen yeraltındaydı. Varoluşçu diye nitelenen diskolardan biriydi; tüyler ürpertici tuhaflıklarla, çılgın zevklere uygun somut resimlerle süslenmişti. Çok küçük yaşta da olsa kızlar erkekler akrobatik hareketlerle çılgınca *boogie-woogie* ve *rock and roll* dansları yapıyorlardı. Oldukça neşeli ve sempatik bir yerdi; günahkâr değil daha çok sportif olarak nitelendirilebilirdi. Ama yerin altındaydı ve inmek için kullanılan kasvetli merdiven, çift anlamlı uygunsuz yazılar, duvar resimlerinin saf ama saldırgan anlamları, belli bir Fransız tarzı sürrealizmi, kentsoylu hanımları büyüleyen karanlık ve serseri bir mekân izlenimi yaratıyordu. *Entraîneuse*[1] yoktu. Zaten "numaraları" yapan periler de rahibe yamakları olacak değildi. Ölümcül sıçrayışlarda, akrobatik hareketlerde bedenin olası bütün noktaları gözler önüne seriliyordu. Antonio orada bir slow dans seyrettiğini de hatırlıyordu: Modernize edilmiş bir Apaçi gösterisiydi, kız sürekli yere çarpılıyor, kötü davranılıyor, saçlarından sürükleniyordu. Laide de böyle bir gösteri yapıyor olmalıydı.

"Peki bağışlarsan, Scala'yı nasıl idare ediyorsun?"

1. (Fr.) Gece kulüplerinde müşterilerle ilgilenen hostes. (Y.N.)

"Gösterim olsa bile gece yarısı bitmiş olur, en geç saat yarımda biter."

"Peki ablan Due'yi biliyor mu?"

"Aman Tanrım. Bilse canıma okur."

"Eve kaçta dönüyorsun? Üç? Dört?"

"En geç bir-bir buçukta. Yoksa ablam tepeler beni."

Anlattığı her şeyde tutarsızlık vardı. Mesela Ermelina'nın onun telefon numarasını bilmiyor olması. Ablasının onun nasıl bir hayat sürdüğünden, geceleri Due denen diskoda gösteriler yaptığından bihaber olması. Scala'nın ona öyle ciddiyetsiz bir yerde gösteri yapma izni vermesi. Ne var ki kız öylesine kendinden emin ve öylesine mutlak bir içtenlikle anlatıyordu ki inanmamak mümkün değildi; başka türlü düşünmek kızı canavar yerine koymak olurdu.

Öte yandan onu ne ilgilendirirdi ki? Laide'yle birkaç kez daha birlikte olacaktı, hepsi o kadar. Sonra sıkılır, merakı dinerdi. Kız da uzun birlikteliklerden sonra arzuyu yinelemeyi bilen o mahir satıcılardan değildi. Kız ve onun gerçek hayatı hakkında bilgi almak istiyorsa bunu sadece o tür kızların varlığı, hiç tanımadığı ortamların özellikleri çekici geldiğinden yapıyordu. Nasıl yaşıyorlardı? Ne gibi arzuları vardı? Nasıl ayakta kalabiliyorlardı? Gerçek erkekleri kimdi? Onlar namuslu ve normal aileler içinde yaşayıp aynı zamanda bu ahlakdışı hayatı sürdürüyorlardı, en zengin ailelerin oğullarıyla takılıyorlar, onların gösterişli villalarına giriyorlar, Ferrari otomobillerine biniyorlar, yatlarıyla geçiyorlar ve sanki onların toplumuna aitmiş numarası yapıyorlardı ama aslında bu beyler tarafından hoşça vakit geçirmek, şehvetli anlar yaşamak için kullanılıyorlar, sözün özü aslında aşağılanıyorlardı. Milyarderlerin garsoniyerlerine seçkin konuklar gibi adım atıyorlar ama huysuzluk eder, sapıkça ve küçük düşürücü arzulara boyun eğmezlerse ya da on bin liret fazla ister-

lerse kaldırım serserilerine dönüşen sarhoş adamlar tarafından sille tokat kovulurlar, ağza alınmayacak hakaretler yerlerdi. Lüks terzileri tanımakla övünürler, uluslararası otelleri bilmekle çalım atarlar, üst düzey gece kulüplerine takıldıklarını anlatırlar, mağazalarda şımarıklık ederek memnun olmazlar, sokakta ulaşılmaz prensesler gibi mağrur adımlar atarlar ama gün gelir, beş bin liretlik bir banknot uğruna istasyon yakınındaki küçük otelde onu hizmetçi yerine koyan şişko ve pis bir adamın cinsel zevkini tatmin etmek için uğraşırlardı.

Çıkarken koridorda Ermelina'ya rastladı. Salonun kapısı kapalıydı, içeriden kahkahalarla kesilen konuşma sesleri geliyordu. Bir erkek sesi de işitiliyordu. Olasılıkla yeni bir müşteriydi. Belki de Laide için gelmişti. Antonio patroniçeye yirmi bin liret verdi.

"Laide'ye selamlarımı söylersiniz."

"Ah hayır, hemen geliyor kendisi."

Ermelina banyonun kapısını araladı.

"Hazır mısın? Signor Tonino sana veda etmek istiyor."

Laide kombinezonla çıktı banyodan. Gülümseyerek vedalaştı onunla: "Hoşça kal şekerim."

Bu *şekerim* ifadesi onu rahatsız etmişti. Sanki özgürlüğüne kavuşmuş gibi çekip gitti. Ama Laide'yle yeniden görüşmek onda tuhaf bir rahatsızlık yaratmıştı. Belki de Garibaldi Bulvarı'nda rastladığı kız yüzündendi. Sanki şimdi içine bir şey dokunmuştu. Sanki o kız sıradan kızlardan farklıydı. Sanki ikisi arasında bambaşka şeyler yaşanacaktı. Sanki erkek bu ilişkiden farklı bir şekilde çıkacaktı. Sanki Laide en mükemmel ve yoğun şekilde maceraperest ve yasak bir dünyayı temsil ediyordu. Sanki kader önceden yazılmıştı. Sanki özel bir belirti olmaksızın, hastalanmak üzere olduğunu ama bunun nedenini anlayamayan biri gibiydi. Sanki aşağıdan demir kapının gıcırtısı duyulurdu, oysa ev kocamandı, yüzlerce aile otu-

ruyordu, giriş holünde sürekli giren çıkan olurdu ama ansızın o gıcırdayan kapı, bizi görmeye gelen birinin müjdesi gibi işitilirdi.

Bu nedenle derin bir arzu duymasına karşın erkek üçüncü buluşmadan çekiniyordu. İşler sarpa sarabilirdi. Erkek ökseye yakalanabilir, kıza daha fazla tutulabilirdi. Ama öyle olmadı. Balerin kızın büyüsü kendiliğinden çözüldü, ödeme karşılığında yaşanan birleşmelerin sıradanlığında eridi gitti. Laide pek çok kızdan biriydi. Şirindi elbette, saftı, fiziksel olarak canlıydı. Ama boştu. Erkek ve kız arasında asla bir şey olmayacaktı.

Ertesi gün arkadaşı Soranza'yla kayak yapmaya gitti. Bir hafta Sestriere'de kaldı. Bir önceki sene Cortina'da tanıştığı, çok iyi bir ailenin kızı olan Dede oradaydı. Bütün gün birlikte kayıyorlardı. Laide diye biri olmamıştı.

VIII

Lachenard'ın balesinin provası saat dörtteydi. Bunu son anda haber vermişlerdi oysa Antonio saat dörtte Signora Ermelina'dan Laide için randevu almıştı.

Signora Ermelina telefonda "Kimi yeğlersiniz?" diye sormuştu. "Laide'yi getirteyim mi?" Sesinde sanki bir şeylerin farkına varmış gibi hafif bir fesatlık vardı.

"Kimi yeğlersiniz?" diye sormuştu Signora Ermelina.

"Şey, bilmem ki..." demişti erkek.

"Laide'yi getirteyim mi?"

"Laide olabilir. Ya da Lietta."

"Lietta mı?"

"Evet bana adının Lietta olduğunu söylemişti."

"Ah, evet Lietta! Şu yapılı olan kız."

"Evet, evet," dedi erkek.

"Lietta'yı mı yeğlersiniz?"

"Benim yerime siz karar verin, ya o ya öteki."

Aslında doğru değildi.

Boylu boslu, kızıl saçlı Lietta'yı birkaç ay önce tanımıştı. Ve şimdi canı yine onu çekmişti. O mızrak atıcısı gibi geniş omuzlu, düz ama etkileyici göğüslü, insanı sarmayı bilen kalçalı kız. Laide'nin sevişmesini artık biliyordu, ona yeni bir heyecan armağan edemezdi. Şirindi elbette, onun zevklerine uygun bir kızdı. Ama o kadar.

"Tamam," dedi Signora Ermelina telefonda. "İkisinden biri."

Ama son anda onu prova konusunda uyardıklarından erkek iptal etmek için telefon etti.

"Olsun," dedi Signora Ermelina, "gelmemesini söylemek için telefonda yakalamaya çalışırım."

"Kimi?"

"Laide'yi ayarlamıştım size."

"Özür dilerim ama benim kabahatim değil."

Olsun varsın. Zaten oraya gerçek bir gereksinme için değil, keyiften gidiyordu; neredeyse tanımadığı bir kızın, tanımı mümkün olmayacak şekilde tadına bakmanın tatminini yaşamak, olasılıkla pek güzel, sokakta herkesin dönüp bakacağı kızı, yirmi-otuz dakika için karısı gibi hissetmek için. Tam sahneye adım atacağı sırada Laide'nin de orada olması gerektiği geldi aklına çünkü bu gösteride okulun bütün kızları görev alıyordu.

Sahnede hafif bir utanç içinde ilerliyordu çünkü bu tür işlere alışkın olmadığı için onun gözünde balerinler sanatçıdan önce kadındılar. Ve ilk kez onları bu kadar yakından görüyordu.

Sahnede altı-yedi balerin, koreograf, bale okulunun yöneticisi Vassilievski, Paris'ten özel olarak gelmiş olan besteci, orkestra şefi, *maitre-de-ballet*[1] ve ötekiler vardı. Daha ötede yanlamasına konmuş bir piyano ve geçici bir orkestra şefi vardı.

Perde açıktı ama bütün salon karanlığa gömülmüştü. Sadece birkaç beyaz ışık zemini aydınlatıyordu. Daha yukarıda ve geride sahnenin gizemli girişinde dürülmüş sahne resimleri, ipler, geçitler, tuhaf mekanizmalar, minik köprüler vardı: Baş döndürücü görüntüler kendine

1. (Fr.) Bale eğitmeni. (Y.N.)

özgü karmaşık, büyüleyici ve gerçekdışı bir dünyanın kapılarını aralıyordu. Kendi çizdiği sahneler henüz hazır değildi. Fonda olasılıkla *Kaderin Gücü* operası için kullanılmış bir kilise görüntüsü asılı kalmıştı.

Ona bazı kişileri tanıtıyor, oturması için bir koltuk gösteriyorlardı; saygılı bir nezaketle, sanki ailede olup bitenlerden habersiz bir konukmuş gibi davranıyorlardı. Aslında o gün gelmese de olurdu. Kostümler henüz dikilmemişti. Piyano başında oturan maestro ilk notaları çalarken bale hocası onun yanına gelerek başbalerin Clara'nın kendi için tasarlanmış kostüm hakkında bazı ayrıntıları sorduğunu söyledi. Bunu söylerken manalı bir şekilde gülümsüyordu: Sanki, bilirsiniz bu kızlar hep bir şımarıklık yaparlar, der gibiydi.

Tam o anda artık ne sahnenin ne de kostümlerin kendini ilgilendirdiğini fark etti. Zaten konu sadece sahne ve kostümler olsaydı belki buraya gelmezdi bile. Bir işi tamamladığında, belki de miskinlikten, konuyla artık ilgilenmemek gibi bir alışkanlığı vardı; o artık bilgeliğini uygulamaya koymuş, işi bitmiş oluyordu. Buraya Laide için gelmişti, o âna dek bunu idrak edememiş olsa bile şimdi içinde can sıkıcı bir sabırsızlık hissediyordu.

Kalabalık bir balerin grubu sahneye girdi, on ya da on iki balerin akşamın gölgeleriydiler. Elbette hiçbirinin üzerinde özel kostümü yoktu, baştan ayağı siyah giyinmişlerdi. Makyajsızdılar, saçlarını ya bir kurdeleyle toplamış ya da alınlarından geçirdikleri bir bantla geriye atmışlardı; hepsinin üzerinde bir bıkkınlık vardı; bu halleriyle inatçı bir umursamazlık sergiliyorlardı, bakımsız görünüyorlardı, hatta dizlerinde, dirseklerinde, popolarındaki tebeşir izleriyle adeta kirli bir halleri vardı. Fakat tam da bu ihmalkârlıkları kızlara kışkırtıcı ve mağrur bir hava vermişti. Siyah külotlu çorapları ve üstleri kızların genç bedenlerinin yuvarlaklığını, kıvrımlarını iyice ortaya koyduğun-

dan Antonio işlenmiş kostümlerden ziyade bu giysilerinin daha arzulanılır bir görüntü yarattığını hissetti.

Onları böyle yakından, makyajsız, tavus kuşu tüylerine bürünmeden, yalın ve süssüz, çıplaktan daha çıplak ve işlerine dalmış halleriyle seyrederken, Dorigo ansızın sırlarını keşfettiğini hissetti; yüzyıllardan beri balerinlerin dişiliğin, tenin, aşkın simgesi olmalarının nedenini anladığını hissetti. Bale –bunu fark etti– cinsel eylemin şahane bir sembolüydü. Kural, disiplin, çoğu zaman acımasız ve sert çalışma, organları zor ve ıstırap verici hareketlerle yorma, bu genç ve bakir bedenleri en gergin ve açık pozisyonlara sokmaya mecbur etme, bacakların, sırtın, kolların mümkün olabilecek en uç şekillere girmesi: İşte bütün bunlar erkeğin tatminini içindi. Balerinler coşkuyla, terle, ıstırapla veriyorlardı kendilerini işlerine. Ve güzellik de işte bu tutkulu ve ahlaksız kendini bırakışta yatıyordu. Onlar hiç kuşkulanmasalar da bu tensel birleşmeye bir davet, bir sunum, bir çalımdı. O aralık dudaklar, o beyaz ve yumuşak koltukaltları, o can yakıcı biçimde açılan bacaklar, göğsü, neredeyse görünmeyen ve doymayan bir tanrının alev alev yanan kollarına atarcasına öne uzatmalar buydu. Büyük koreograflar dâhiyane bir bilgelikle bu cinsel olguyu görünürde herkesin kabul edebileceği edepli eylemlere dönüştürmüşlerdi. Yine de içinde o gücü taşıyordu. Görmek isteyen göz için klasik bale adımları, bir gece kulübündeki striptizcinin sergilediği vıcık vıcık hareketlerden çok daha derin bir etki bırakıyordu. Bunlar kimsenin yüksek sesle ya da yazarak itiraf edemediği şeylerdi; çünkü aşk dünyasının gizlediği çılgın riyakâr entrikalarıydı söz konusu olan.

Dans, cinselliğin lirik bir dışavurumundan başka bir şey değildi; Dorigo bunu orada keşfetti: Onun dışında kalanlar da dekorasyon ya da aptallıktı. Genelev fahişelerinin kaba ve şehvet yüklü davranışları, balerinlerin insanın

ruhunun derinliklerine sızan imalı ve fesat çekiciliklerinin yanında gülünç bir komedi gibi görünüyordu. Ve bir balerin ne kadar başarılıysa, ne kadar cüretkâr, kusursuz, hafif, uyumluysa, hareketleri ne kadar akrobatikse onu seyreden kişide doğurduğu kucaklama, sarılma, dokunma, özellikle bacaklarını okşama, ona son noktasına kadar sahip olma arzusu da o kadar yoğun oluyordu.

Az sonra on ya da on iki balerin daha girdi sahneye, bunlar şafak vaktinin gölgeleriydiler.

O ilk grupta Laide yoktu. Bir an için üçüncü sırada duran orta boylu esmer kızı o sandı ve içi hop etti. O kadar hızlı hareket ediyorlardı ki kızları seçebilmek mümkün değildi. Sonra esmer kız kendi ekseninde dönerek yaklaştı, arkadaşlarıyla birlikte ansızın onun karşısına geldi ve tek bacağını geriye kaldırarak, tek ayağının ucunda duruverdi. Profilini gören erkek bu kızın burnunun bambaşka olduğunu fark etti.

Sonra başbalerin girdi, iki balerin *pas de deux*[1] yaptılar, sonra ilk grup ortak bir öyküye dahil olarak onlara katıldı. Konu uzadıkça uzadı. Ekip yeterince hazırlıklıydı ve bale bacaklarına iyice yerleşmişti, buna karşın bir tür tayt giymiş olan Vassilievski kızları sık sık durduruyordu; bunu belki de kendini göstermek için yapıyordu; müziksiz şu ya da bu adımı tekrarlatıyor, la la ta ta la diye acayip sesler çıkartarak kızları çalıştırıyordu. Oldukça ileri yaştaydı, artık ellilerine yaklaşıyordu ama yine de çevikliği, kesinliği, zarafeti ve kas gücüyle altın yıllarındakinden farklı değildi; zamanında dünyanın en iyi iki ya da üç balerininden biri sayılıyordu.

Nihayet sekiz ateşböceği sahneye girdi; hepsi gencecik, fidan gibi kızlardı; onlar da özensiz ve gayretliydiler;

1. (Fr.) İkili dans anlamına gelen bale terimi. (Y.N.)

çalışırken haz almakla ilgilenmeyen işçileri andırıyorlardı çünkü provadaki seyirciler onları güzellikleriyle değerlendirmiyordu: ortamda yeni bir çehre olan Diego ise hiçbir balerinin dikkatini çekmemişti. Laide ateşböcekleri arasında da yoktu.

Arkadan on kadar yarasayı canlandıran baletin dönüşü başladığında Vassilievski onlarla çok uğraşmak zorunda kaldı; hep düzeltti, değiştirdi, onlar için yeni duruşlar yarattı. Sadece yarasaların üst üste provaları yarım saat sürdü.

Ve işte, Antonio bakışlarıyla Vassilievski'nin örneklerini izlerken sağ tarafından cinler girdiler. Aslında o anda hiç fark etmedi.

Sekiz balerindiler. Parmak uçlarında hızlı adımlarla ilerledikten sonra oldukları yerde dönmeye ve bir ellerinin, bir ayaklarının üzerinde durarak perendeler atmaya başladılar.

Antonio ansızın gördü onu. Saçlarını ensesinde topuz yapmıştı, onun da dudaklarında ruj yoktu; kadınların sabah uyandıkları zaman yüzlerinde olan o değişik ve şaşkın, daha doğrusu anlamsız ifadeyi taşıyordu. Büyük olasılıkla onu yüzünden tanıyamazdı. Hatta aynı yapıda ve sıskalıkta olan arkadaşlarıyla karışabilecek olan bedeninden de.

Onu o kendine özgü, biraz dağınık, mağrur ve küstah tavrından tanıdı. Sekiz kişi içinde perendeleri uyumsuz, neredeyse gönülsüzce atan oydu, kollarını ve bacaklarını gergin bir şekilde uzatmıyor, hareketler birbirini belirsiz bir şekilde izliyordu. Sanki şunu demeye çalışır gibiydi: Bunlar benim için saçma sapan şeyler, şimdi kendimi yormama gerek yok, ben bunu ve daha başka şeyleri çok iyi yapmayı bilirim.

Gözlerini kıza dikmişti ama o sürekli başka taraflara bakıyordu. Oydu ama tam olarak o değildi. Gerçek bir

kostüm olmayan o özel kostümü içinde yüzünün ifadesi de değişiyordu. Ayrıca topuklu ayakkabıları olmadığından kız ona daha da kısa görünüyordu.

Üzerinde uzun kollu siyah bir body ve neredeyse kasıklarına kadar uzanan, nasıl öyle durduğu anlaşılmayan kalın bir siyah çorap vardı. Body ve çorap arasında çıplak kalan bölgede yarımay şeklinde teni görünüyordu. Böyle giyinmiş olan bir tek o değildi, belli ki bu kabul edilebilen, alışıldık bir durumdu. Ama bu çıplak baldır parçacığı aynı zamanda özel bir anlama, bir imaya, başka yasak şeylere bir göndermeydi.

Kız herkes gibi tayt giymemişti, uzun kollu body'si sırtına, çocuk memelerine ve poposuna yapışmıştı. Bacaklarını bütünüyle örten siyah uzun çoraplar ile body'nin eteği birbirine değmiyordu, etin yarattığı gerginlikle ay şeklinde bir kısım çıplak kalıyordu. Öyle ki baştan ayağa siyahlık arasında beyaz tenin çizgisi dikkat çekiyordu. Neredeyse bir baştan çıkarıcılık, bir kışkırtma, bir göz kırpma ve davet gibiydi.

Kız perendeleri bitirdiğinde yanından, en çok iki metre uzağından geçecek, başını çevirdiğinde onu görecekti ve gözleri onun yüzüne değmesine karşın bakışlarında asla bir ifade belirmeyecek, yüz çizgilerinde en ufak bir değişiklik olmayacak, bir tanıma duygusu yaymayacaktı. Sanki onu daha önce görmemiş gibi, sanki orada öyle bir adam oturmuyormuş gibi davrandı.

Hayır. Sahneler, kostümler, iş umurunda değildi. Hepsinin canı cehennemeydi. Dorigo kızı izlerken, onun da kendini fark etmesini umuyordu, biraz daha zekice davranmasını bekliyordu. Ama aslında kız ötekilerden ne daha iyi ne de daha kötüydü; daha iyisini yapabileceği ama inatla buna arzu duymadığı aşikârdı. Arkadaşlarıyla uyumu bozmamaya çalışırken miskince elinden gelenin en azını yapıyordu.

İki kez daha önünden geçti ve şüphesiz onu gördüyse de sanki boşluğa bakıyormuş gibi davrandı.

Sonra Vassilievski bir ayağını sertçe vurarak sağ eliyle bir işaret yaptı; piyano sustuğunda koreografın mola verdiği anlaşıldı. Balerinler ve baletler dağıldılar.

Bale okulunun yöneticisi kızların bazılarının çekip gitme arzusunda olduğunu anlayınca, "Hayır, hayır çocuklar bir yere gitmeyin, sadece beş dakika. Soyunma odasına gidecek zaman yok," diye bağırdı.

Tam o sırada sahnenin kuruluşuyla ilgili yönetici belirdi. Ünlü bir sahne tasarımcısı, önemli bir beyefendi olan kişi Dorigo'ya yaklaştı ve çizimleri için onu kutladı. Belki biraz abartılı da olsa heyecan verici terimler kullandı ama yalancı olmadığı belliydi; Antonio'nun yeni olduğu ve kendini yabancı hissettiği belli olan bu ortamda kendini daha rahat hissetmesini istediği belliydi.

"Teşekkür ederim," dedi Antonio. "Çok iyisiniz. Biliyor musunuz ilk kez böyle önemli sahneler çizdim ama sizin yardımınıza güveniyorum. Bir kâğıt parçasına kimi zaman şöyle bir çiziktiriverdiğim eskizlerden siz başyapıtlar çıkarıyorsunuz."

Bu minvalde konuşurken Laide'nin kendinden bir baş daha uzun olan, sırım gibi bir baletle şakalaştığını gördü; ona sırnaşıyordu ve bir ara gülerek tam göğsünün ortasına bir yumruk indirdi. O davranış nasıl da kendini yansıtıyordu: yüzsüz, fesat, şımarık, bayağı, kendinden emin.

İçine bir iğne saplandı sanki. O neşeli ve dostane yumruğun arkasında büyük bir samimiyet ya da en azından özgür, eşit olmaktan kaynaklanan bir ilişki vardı; ortak anılar, birlikte üretilen işler, umutlar, şakalar, Milano sokaklarında yaşanan çılgın geceler, meslek dedikoduları, edepsiz fıkralar, iç dökmeler seziliyordu; Antonio'yla ilişkisi asla o gençle olduğu gibi olmayacaktı, bunu çok iyi

anlıyordu, sadece aradaki yaş farkını düşünmek yeterliydi çünkü kendisi kızın babası yaşındaydı.

Derken üzerinde değişiklikler yapılacak kostümleri konuşmak için yanına Clara Fanti'yi katmış olan Signora Novi geldi.

Dorigo başbalerine, "Hoşunuza gitmeyen nedir?" diye sordu.

"Hayır, hayır çok hoşuma gitti ama başımda o sorguç varken dans etmem mümkün değil."

Dorigo kıza bakıyordu. Üzerinde sadece bir taytla yanında duran ünlü sanatçı elbette sahnede ya da dergilerde görmeye alıştığı o minik ve kıvrak kıza benzemiyordu. Ama o da çalışma giysisi içinde çok daha seksi görünüyordu. Azimli kızların o hatları belirgin yüzüne sahipti, sadece kaslı kolları otuz yaşında birininkini andırıyordu; bacakları ise kusursuzdu ve siyah taytın üzerine geçirdiği bileklerinden kasıklarına uzanan pembe çoraplarla daha da baştan çıkartıcı görünüyordu. İnceliğinden hiçbir şey kaybetmeden bacakları ve özellikle baldırları daha güçlü, sert, otoriter görünüyordu; aslında hafif ve çocuksu bir kırılganlık taşıyan figüre bütünlüklü bir karakter kazandırıyordu. Tuhaf olan, Antonio'nun ona karşı bir arzu beslememesiydi.

"O bir sorguç değil," dedi. "Çok hafif olması gerekiyor. Bir tür filigran gibi."

"Hangi malzemeden yapılacak?"

"Ah, onu ben bilemem, bu işlerden anlamadığımı itiraf etmeliyim. Ama o sorguç olmazsa sizin dediğiniz gibi bütün kostümü değiştirmek gerekir."

"Yok, kostümü beğendim."

"Eh, o zaman sorguç şart."

"Peki ama ben başımda o şeyle nasıl bale yaparım, bana nasıl dans edebileceğimi siz öğretir misiniz?"

Daima neşeli ve duruma hâkim olan Signora Novi

müdahale etti. Sorgucu küçültmeyi önerdi; kullanılacak malzeme çok hafif olacak, Clara onu taşıdığını bile hissetmeyecekti.

Bu arada bazı balerinler ve baletler çevrelerinde toplaşmışlar, kostümlerin eskizlerine bakıyorlardı.

Tartışma kısa sürdü, Novi ve Fanti gittiler.

Diego sahnenin ortasında ne yapacağını bilemeden öylece dururken prova yeniden başlayacağından çevresi kalabalıklaştı. Bir-iki dakika çevresine bakınarak kararsızca kalakaldı.

Tam o sıra bir adım ötesinde ama arkası ona dönük olarak duran Laide'yi gördü. Elleri belinde iki baletle sohbet ediyordu ama az önceki genç onların arasında değildi.

Bir an için gözlemlediği bu sahne, bu bir anlık zaman dilimi onun ebediyen belleğinde yer etti.

Bir başka sarışın balerin Laide'ye yaklaştı ve ona şöyle dedi:

"Baksana Mazza, bir dakika gelir misin?"

Laide iki erkek arkadaşına sol eliyle veda işareti yaptıktan sonra kızı izlemek üzere döndü. Ve Dorigo'yla yüz yüze geldi.

Kız, önlenemez biçimde, en azından saniyenin binde birlik bir zaman diliminde erkeğin yüzüne baktı. Erkek neredeyse onu selamlamak üzereydi. Kızın ona daha önce en ufak bir işarette bulunmamış olmasından yola çıkarak Antonio Scala'da bulundukları sürece Laide'nin onu tanımazlıktan geleceğini sezinlemişti: En azından bir saflık kuruntusu yüzünden şeytanla meleği birbirine karıştırmak istemiyordu. Ama şimdi bu denli yakınlaşıp yüz yüze gelmiş ve göreceli olarak yalıtılmışken –kimse onları izlemiyordu– selamlaşmamak saçma olurdu.

Yine de balerinin kendine merhaba demesini bekleyen Antonio kendini tuttu. Ama balerin onun yüzüne baktıktan sonra arkadaşını izleyerek başka tarafa döndü.

Onun bu geri çekilişinde bir temastan kaçınmak isteyen bir kişinin acelesi, telaşı yoktu. İşin tuhaf yanı şuydu: Kızın ifadesinde hiçbir oyunculuk ve anlam yoktu. Hatta mutlak bir kayıtsızlık vardı; ya da mutlak bir tepki yoksunluğu demek daha doğru olacaktı çünkü kayıtsızlık da dış gerçekliğe karşı bir tavırdır. Sanki erkeğin yüzüne bakmış ve onu görmemiş gibiydi. Sanki erkek bir duvar, bir eşya, artık var olmayacak kadar alışıldık biriydi. Bu durum kıza yakışmıyor; Dorigo'ya da anlaşılmaz geliyordu. Laide'den gözlerden korkmuş bir kaçış, dudaklarını aralayacak bir şaşırma, tedirginlik ya da irkilme bekliyordu. Ama hiçbiri olmamıştı. Bu da açıklanamaz bir haldi. Ve içine bir tedirginlik düşürmüştü.

Şöyle düşünüyordu: Bir yandan fahişelik bir yandan da Scala'da balerinlik yapan kızın iki hayatını ciddi bir biçimde ayrı tutma arzusu anlaşılabilirdi elbette; kendini bir erkeğe sunuşu sona erdikten sonra kızın müşterisini özel hayatından ve meslek hayatından çıkarmak istemesi de doğaldı; böyle olunca Scala'da karşılaştığında müşteri onun için sıradan bir yabancıydı.

Dorigo bunları düşünürken bir erkek ve bir sanatçı olarak onurunun kırıldığını, hakarete uğradığını hissediyordu.

Ama olan, daha doğrusu olmayan şey erkeğe daha kötü, daha küçük düşürücü görünüyordu. Üzerine nedenini açıklayamadığı bir allak bullak olma hali, kızgınlık, öfke hali çökmüştü. O, Antonio kızda bir hatıra olarak bile yer etmemiş miydi? Sahne tasarımcısı kimliği onda en ufak bir etki yaratmamış mıydı? Kız Dorigo'da inatla saf ve yalın bir müşteri mi görüyordu; o aldırış edilmeyecek bir solucan, asla arkadaş gözüyle bakılamayacak biri miydi? Kızın ne hoşuna gidiyordu ne de ilgisini çekiyordu ve demek ki onun dünyasında bir yer edinemeyecekti, öyle mi?

Ama işte bu noktada öfkeden kuduruyordu. Neden bu kadar kızmıştı? Neden içi içini yiyordu? Nihayetinde Laide neden bu kadar önemliydi? Artık neredeyse doyduğu yataktaki kız olarak bile ondan elde etmeyi umacağı her şeyi ezbere biliyordu. Onun dışında kız sersemin tekiydi. Acaba onun üzerinde romantik balerin cazibesini mi deniyordu? Mümkün müydü? Bu kadar gülünç bir varoş kızı mıydı? Hem zaten ne balerinliğinden söz ediliyordu? Sıradan bir balerincik, sanatsal bir kişiliği olmayan bir sayıydı sadece. Hem sonra, provada gördüğü kızın gerçekten o olduğundan emin miydi?

IX

Üç gün sonra Signora Ermelina'ya telefon etti.

"Merhaba, yarın öğleden sonra Laide'yi görmem mümkün mü?"

Kızın onu görmezden gelmesi içine oturmuştu ve ondan bir açıklama istiyordu.

"Laide mi?" dedi Signora Ermelina. "Biliyor musunuz, geçen gün Signor Tonino, hani şu sizin gelemediğiniz gün saat tam dörtte buradaydı zavallıcık."

"Dörtte geldi mi?"

İşte bu açıklanamaz bir şeydi. Saat dörtte Scala'da prova vardı, Laide'yi sahnede kendi gözleriyle görmüştü. Ya da o minik sersem koşarak geri gelmiş ve tam cinlerin sahneye çıktıkları âna mı yetişmişti? O gönülsüz hali belki de böyle açıklanabilirdi.

Dorigo, Signora Ermelina'ya bir şey sormamayı yeğledi, bunlar onu ilgilendiren konular değildi. Ertesi gün saat iki buçuk için sözleştiler.

Ertesi sabah Laide onun bürosuna telefon etti, bu ilk kez oluyordu, R harfini ezerek konuşan sesi onda tuhaf bir haz yarattı.

"Dinle," dedi, "bana bir iyilik yapmanı isteyeceğim. Saat ikiyi yirmi geçe Roma'ya gitmek üzere yola çıkıyorum."

"Roma mı? Ne yapmaya gidiyorsun?"

"Bir haftalığına amcamlara misafir gidiyorum. Her yıl davet ederler beni. Bu kaçırmak istemediğim bir fırsat."

"Scala ne olacak?"

"Doktor raporu aldım."

"Yani görüşemeyecek miyiz?"

"Yok. Sen daha önce gelebilirsen olur."

"Daha önce ne zaman?"

"Bilmem. Saat bir, biri çeyrek geçe. Sonra da beni istasyona bırakırsın."

"Her şeyi aceleye getirmek gerekecek o zaman."

"Sana uymuyorsa kalsın."

"Hayır, hayır görüşelim. Saat bir olur mu?"

"Saat birde Signora Ermelina'da. Hoşça kal."

Laide gerçekten onu görmek mi istiyordu? Yoksa sadece on beş bin liret için miydi? Aslında o gün Dorigo'nun bir yığın işi vardı. Yine de çıkabilecek şekilde ayarladı işleri. Öğle yemeğini atlamayı pek önemsemiyordu.

Saat birde Signora Ermelina'daydı. Salona alındı. Kadın mutfağa döndü çünkü daha yemeğini bitirmemişti. Bir başka kadın sesi daha geliyordu içeriden. Erkek bir sigara yaktı.

Biri beş geçti, biri on geçti. Signora Ermelina yeniden göründü.

"Ah bu kızlar. Kafasızlar. Dün akşam sizin Laide'yi yakalamak için nerelere gitmek zorunda kaldım bir bilseniz? Telefonu yanıt vermiyordu çünkü."

"Nereye?"

"Due denen o diskoya, hani şu her gece sahneye çıktığı yere."

"Her akşam mı gösteri yapıyor?"

"Milano'da olduğu zaman evet."

"Neden? Şehir dışına çok mu sık çıkıyor?"

"Ah, şu son zamanlarda hep Modena'da."

"Neden Modena?"

"Kendine sorarsan iş için gidiyorum diyor ama aslında moda fotoğrafları çektiriyor."

"Modena'da mı?"

"Orada ünlü bir modacı varmış sözde, ne bileyim?"

"Ya şimdi? Saat biri çeyrek geçti. Bana saat ikiyi yirmi geçe trene binmesi gerektiğini söyledi."

"Eh, öyle yapmaması gerekir."

"Artık gelmez." (Herhalde yirminci kez saatine bakıyordu, ne gülünç bir hale düşmüştü, sanki aşkını bekler gibi görünse de aslında söz konusu olan, yirmi bin lireti ve olasılıkla başka bir ortamda daha da azını veren herkesin birlikte olabileceği yosmanın tekiydi; zaten bu tür kızlar ne kadar kazansalar o kadar harcarlar, hiç yeterince paraları yoktur, beş bin liret daha fazlası işlerine gelir ama dört bine, üç bine de razıdırlar; şimdi Dorigo bunları düşündükçe içinde bir kırıklık, bir kızgınlık, bir üzüntü, mantıksız bir yangı hissetti; saatine bir kez daha baktı, biri on yedi geçiyordu.)

"Hayır, hayır," dedi Signora Ermelina, "geleceğim dediyse gelir o, rahat olun," sonra da müstehzi bir edayla gülümsedi, "benimle şaka olmaz."

"Zaten saat ikiyi yirmi geçe yola çıkacaksa artık zaman kalmadı demektir. Belki de istasyondadır şimdi."

"Gelecektir, gelecektir, bu konuda kuşkunuz olmasın," derken gözlerini biraz kısarak başıyla üç-dört kez onaylama işareti yaptı. Yani Laide'nin on beş bin ya da on bin lireti kesinlikle kaçırmayacağını mı söylemek istiyordu? Ya artık ona, Ermelina'ya da hürmet etmeme cesaretini gösterirse? Mümkün müydü bu, o zaman o şırfıntı bir daha bu eve adımını atamazdı; Milano'da onun gibi binlerce kız vardı; üstelik çok daha genç, taze ve tek arzusu bu olan kız doluydu; onun çalıştığı Ermelina, Milano'nun en şık eviydi, en efendi, en zengin ve güvenilir

müşterilerin geldiği yerdi; tabii şehirde muhabbet tellalından fazla bir şey yoktu, onlar kızları iliklerine kadar sömürüyorlardı ya da başlarını derde sokuyorlardı; iyi aile kızı ya da kocası çocukları olan hanımlar ansızın tanımadıkları ve adını bile bilmedikleri bir adamla çıplak durumda yatakta yakalanmak istemezler; sonra kamyonlara doldurulup karakola gitmeleri, en pis orospularla birlikte en az yirmi dört saat nezarette kalmaları, ailelerine verilen haberlerle kopan rezaletleri, yaşanan sahneler ve de reşit değilseler mahkemeye düşmeleri göze alamazlardı. Oysa Ermelina'nın evinde iki yastık arasında uyuyabilirlerdi; çünkü müşteriler de başlarına dert açılmasını istemeyecek kadar yüksek düzeyli erkeklerdi. Hem sonra, ondan yani Signora Ermelina'dan kızlar korkardı – belki de bunu demek istiyordu. O şahsen dürüst bir kadındı, sevgi doluydu, o bahtsızlara zor anlarında ne çok yardım etmişti, sevgili kızları için bir anne gibiydi. Ama kazık atmaya kalkışan olursa gününü görürdü, başına gelene razı olmak durumunda kalırdı. Bunu deneyen bir-iki kişi olmuştu ama sonrasında pişman olmuşlardı. Kendini biraz fazla öne atan kızın onurunu yerle bir etmek kolaydı, Ermelina daima olup biteni takip ederdi, her şeyi bilirdi, bazen eve bir telefon etmek, anonim bir mektup yazmak kızların aklını başına toplamasına yeterdi. Kaldı ki onları tamamen mahveden ilk kişi de Ermelina olmayacaktı elbette.

Antonio ansızın sabırsızlıktan divandan kalktığını ve gergin bir şekilde odada ileri geri yürümeye başladığını fark etti, kendine engel olamıyordu, Signora Ermelina da tedirgin bakışlarla onu izliyordu. Şu yaşına karşın demek ki mimar bey gerçekten müthiş bir arzu duymaktaydı!

"Bir kahve ister miydiniz?" diye sordu sonunda.

"Hayır, teşekkür ederim, yemek bile yemedim," diye ağzından kaçırdı.

Ermelina bunun üzerine kahkahalar attı:

"Ah, işte bu iyiymiş, sizin gibi bir bey... Laide için... yemek saatini atlamış... sizin gibi biri! Gerçekten çok sempatik biri olduğunuzu biliyor musunuz? Siz gerçekten çocuk gibisiniz."

Tam o anda kapının zili çaldı. Bir buçuğa bir dakika vardı.

X

Laide, izi sürülen bir hayvancık misali, beti benzi atmış, soluk soluğa girdi içeri.

"Tanrım, bu ne surat?" diyen Signora Ermelina sevgi dolu bir tokat attı kızın yüzüne. "Haydi, haydi. Ne oldu böyle?"

Laide Antonio'ya selam bile vermeden, "Bir koştum, bir koştum ki görmeyin," dedi, "tiyatroda prova vardı, ayrılmama izin vermediler."

"İyi de bir haftalığına Roma'ya gidiyorsan," diye araya girdi Antonio, "prova neye yarayacak?"

"İşte tiyatro böyle. Saat kaç?"

"Saat bir buçuk oldu artık."

"Haydi gidin içeri zaman yitirmeyin."

Dorigo, Laide'nin işini kolaylaştırmak için göz açıp kapayana kadar soyundu. Kız ise tuhaf bir şekilde acelesi yokmuş gibi davranıyordu.

"Hemen geliyorum," deyip banyoya çekildi. Erkeğin gözü hâlâ saatteydi. Uzun süre akan suyun sesini dinledi. Saat biri otuz yedi geçe kız yeniden göründü.

"Söylesene," dedi kıza sarılır sarılmaz, "geçen gün provada neden beni tanımazdan geldin?"

"Özür dilerim," dedi kız hazırcevap bir şekilde, "bundan kaçınmayı yeğliyorum. Oradaki kızların hepsi dedi-

koducu ve kötü niyetli. Sana merhaba desem seni nereden, nasıl, neden tanıdığımı sormaya başlayacaklardı."

"En azından bir gülümseme, bir işaret!"

"Yok, yok, bu konularda tavrım bellidir."

"İyi de ben şimdi senin adının ne olduğunu öğrendim."

"Ah, iyi, benim adım Laide."

"Hayır, soyadını."

"Soyadımı biliyor musun?"

"Evet."

Kız ağzını onun ağzından uzaklaştırdı.

"Neymiş bakalım adım?"

"Soyadın Mazza."

Bunun üzerine hiddetlenen kız yumruklarıyla yastıkları dövmeye başladı.

"Çok kızdım. Gerçekten hoşuma gitmedi bu. Bazı şeylerin öğrenilmesinden hoşlanmam demiştim sana. Nereden öğrendin peki?"

"Hiç. Biri sana yaklaştı ve şöyle dedi: Mazza, baksana!"

"Eh, ne yapalım, olan olmuş."

"Neden? Bana güvenmiyor musun?"

"Ne ilgisi var? Ama öteki türlüsü hep daha iyidir..."

Ne tatlı ağzı vardı ama, minik, canlı, yumuşacık.

Erkek onu rahatlatmaya çalıştı, kendini olduğundan üstün, gerçek bir beyefendi gibi göstermeye çalışıyordu: saat ikiye on sekiz kala her şey sona ermişti. Tabii buna sevişmek denirse. Ama tren kaçabilirdi.

"Valizlerin nerede?"

"Aşağıda kapıcı dairesinde."

"Ben hazırım. Sen?"

"Bir tek ruj süreceğim."

Odadan birlikte çıktılar.

Signora Ermelina onu görünce, "Tanrım Tanrım, bu ne surat bugün böyle, kendine bile benzemiyorsun," dedi.

"O kadar çirkin miyim?"

"Yok canım. Sadece çok bitkin görünüyorsun."

"Biliyorum. Tiyatroya artık dayanamaz oldum. Zaten bırakmaya karar verdim. Eskisi gibi değil artık. Ortam korkunç."

Erkeğe dışarıda beklenmesi söylendi. İki kadının aralarında hesaplaşmaları gerekiyordu elbette. Sesler işitti. Az sonra kız belirdi.

İki valizi pek güzeldi. Siyah beyaz deri olan büyüğünü yerden kaldırmak mümkün değildi.

Erkek elinde bu yükle, az ilerideki arabasına doğru yürüdü. Saat ikiye beş vardı. Güneş Milano'nun üzerinde pırıl pırıl parlıyordu.

"Neden ortam korkunç?" diye soran Diego onun gibi bir kızın ağzından bu yorumu tuhaf bulmuştu.

"Öyle ama," dedi kız tedirgin bir şekilde, "rica ediyorum konuşturma beni. Zaten sinir içindeyim. Neyse gitmeye karar verdim işte."

O sırada Antonio'nun FIAT 600'ünün yanına gelmişlerdi. Valizleri yüklediler.

"Peki sen bu fare kapanını değiştirmeye ne zaman karar vereceksin?" diye sordu kız.

"Boş versene. Şehirde dolaşmak için en iyisi yine bu."

"Biliyor musun, ben daha iyi şeylere alışığım."

"Ne gibi? Jaguar, Mercedes, Rolls-Royce?"

"Ay tamam alınma, şaka yapıyordum."

Velasca Caddesi 25 numaradan çıkmışlardı, Signora Ermelina bu büyük apartmanın altıncı katındaydı.

Bundan iki-üç yıl önce yine Velasca Caddesi 25 numaradan, yeni bir apartmandan, Dorigo iki valizle çıkmıştı, valizleri arabasını bıraktığı Missori Meydanı'na kadar taşımıştı. Altıncı katta uzun ve loş bir koridor, koridorun sonunda bir kapı, kapının ardında Signora Ermelina vardı.

Dorigo iki valizi arka koltuğa yerleştirdi; park bekçi-

si geldi, Bakan Pella'ya benzeyen nazik bir adamdı, erkek ona bahşiş verdi. Laide oturunca etekleri yukarı toplandı, dizleri göründü, duman rengi çorap giymişti: Görünen, dizleri ve bir olasılıktı. Signora Ermelina'nın evinde yatak odası temiz ama çıplaktı, yatak büyüktü, duvarda ne haç ne de Meryem Ana tasviri asılıydı, sadece deniz manzarası gösteren çirkin bir tablo vardı.

Kız, "Rica etsem Larga Caddesi'nden geçebilir miyiz, ayakkabıcıma uğrayıp bir çift ayakkabı almam gerekiyor," dedi.

Erkek arabayı çalıştırdı, yoğun bir trafik vardı ve ağır ilerliyorlardı; saatine baktığında çoktan iki olduğunu gördü.

Erkek, ilk kez onunla otomobile binen ve yanında oturan Laide'ye baktı. Ama kız ona dönmedi.

Erkek Laide'nin ona bakacağını düşünüyordu, tamam yakışıklı olduğuna dair kandırmıyordu kendini ama eninde sonunda onun gibi adamlar kızın hoşuna gitmeliydi, başka şeyden değilse bile kibirden bunu yapmalı, kendini böyle efendi bir beyin koruması altında hissetmeliydi, nihayetinde böyle efendi insanlara alışık olmamalıydı, kız kuşkusuz bu kadar efendi bir beyle karşılaşmamıştı ya da belki karşılaşmış ama onunla yatağa girmiş, onu öpmüş, tensel hazlarla ilgili şeyler yapmış ama bu insanların hiçbiri ona elbette kendisi gibi davranmamıştı, ötekiler ona yirmi bin liretlik bir yosma muamelesi yapmıştı, yapılmış olan iltifatların ardında da hep belli bir küçümseme vardı –öyle düşünüyordu– oysa kendisi dürüstlükle ya da değil, ona bir hanımefendi gibi davranıyordu, bir prenses olsa daha nazik olamazdı, ona bu kadar özen gösteremezdi. Bir gülümseme, bir minnet ifadesini hak ediyor olmalıydı.

Ne var ki kendisi dönüp dönüp onu seyrettiği halde kızın ona baktığı yoktu. Daha doğrusu kız gergin ve te-

dirgin bir ifadeyle gözlerini yola dikmiş, artık o küstah ve kendinden emin tip olmaktan çıkmıştı.

Neredeyse ruj kalmamıştı dudaklarında, güzel değildi, Signora Ermelina'nın kapısında belirdiği andaki gibi korkak bir hayvancıktı.

"İşte şurası. Şurada durabilir misin?"

"Çabuk ol ama yoksa cezayı yerim."

Laide şimdi gözü pek ve mağrur kız olmaktan çıkmış, takip edilen ve kaçış yolu arayan bir ava dönmüştü. Arabadan indi, küçük ve eski kapıdan girdi. Erkek bir sigara yaktı. Saat ikiyi beş geçiyordu.

Az sonra elinde, içinde bir çift ayakkabı görünen bir selofan torbayla kapıda belirdi.

"Yeni mi bunlar?"

"Hayır, topuklarını yaptırmak için vermiştim."

Hızla istasyona yöneldiler. Erkek dayanamıyor, ona bakmadan yapamıyordu. Kız ise bakmıyordu. O yola bakıyordu, burnu şimdi daha kaprisli ve küstahtı, yüzünün en önemli parçası haline gelmişti, bir tehlike kokusu alır gibiydi.

Konuşmuyordu, içine kapanmıştı, sabırsız ve endişe verici bir düşünceye kapılmıştı, karşısına, yola bakıyordu ama bu sabırsızlık treni kaçırma korkusu değil, başka bir şeydi. Sanki beş dakika, bir saat, bir gün sonra onu bekleyen bir tehdit söz konusuydu. Sanki yapmak üzere olduğu yolculuk bir neşe ve bir dinlence değil boyun eğmek zorunda olduğu nankör bir *corvée*'ydi.[1]

Güzel değildi, solgundu, gizli ve rahatsız edici bir düşüncesi vardı. Erkek ona bakmayı sürdürüyor, kız karşılık vermiyordu.

Gözlerini kilitlenmişçesine çevresine diken kız giderek uzaklaşıyor, ulaşılmaz oluyor, sanki erkeğe yasak bir

1. (Fr.) Angarya. (Y.N.)

ülkenin parçası oluyordu. Ve Dorigo kendine ait olmasa, hayal etmekten nefret ettiği, tanımadığı başka erkeklere, pek çok başka erkeğe ait olsa da her an onu daha fazla arzuluyordu; zorlanarak da olsa hayal ettiği öteki adamlar uzun boylu, serbest tavırlı, bıyıklı, lüks otomobillerin direksiyonunda oturan, kıza eşyasıymış, emrindeki pek çok insandan biriymiş gibi muamele eden, dönüp onu bir daha düşünmeyen, akşamın uygun vaktinde, gece kulübünden sonra, biraz esrik kafayla odasına sürükleyen ve soyunurken yüzüne bakmayan, antik dönemdeki satraplar gibi kendisi banyoda işerken ve Odol'le dişetlerini çalkalarken kızı yatakta çırılçıplak bulacağından emin olan, sırası geldiyse, canı isterse memelerini okşayacağı, en iyi şartlarda bacaklarını kollarıyla iki yana ayırarak, yüzünü kızın kasığına bastıran, Ferrari ve Cannes'da duran yat sahibi biri için müthiş bir tenezzülde bulunan ama ertesi sabah Monza'da golf oynarken kıza değinmeyecek olan, onu umursamaya değmez sayısız fahişeden biri sayan, güneş altında üzeri açık otomobille giderken mola verilen kafede içilen bir soğuk içecekten farklı görmeyen, sadece susuzluğunu dindirmiş biri gibi görürken, aslında kafedeki esmerin de hiç fena olmadığını düşünen, soda şişesini ararken öne eğilince özensiz ama yazlık giysisinin açık yakasından şöyle bir değil hatta iyice görünen iki diri köylü kız memesini hatırlayan, bir an için bu gece burada mola vermek ne iyi olurdu ama gece sivrisinekler sokar, yoldan geçen kamyonlar canavar gürültüleriyle uyutmazlarsa da kızı yatağa devirip soymak, şu doğal kaslı bacaklarını meydana çıkarmak, o tatlı ter ve çamaşır sabunu kokusunu içime çekmek iyi olurdu, diye düşünen erkeğin karşısında duran köylü kız da, iki saat önce okuduğum fotoromanın bir parçası olsam, Muhterem Frazzi ve Viscardoni köşede iskambil oynarlarken adam benim tadıma baksa ve nasıl bir lokum olduğumu anlasa, sonra beni arabasıyla

Milano'ya götürse, bana bir ev alsa, tiyatroya götürse, ben şu gürbüz bedenimle oradaki sönük memeli civelekleri kıskançlıktan bayıltsam, diye içinden geçirirken, erkek, kapının önündeki arabada Claudia'nın beklediğini bilir; şu çok bilmiş kadın ruhunu daraltıyordur ama önemli burjuva bağlantılar yüzünden onu başından atamaz, bu nedenle hizmet eden kızı becerme düşüncesini zihninden kovar, veda bile etmeden güneşe çıkar, otomobiline biner ve yeniden otoyola çıktığında Claudia uykusunun arasında arada bir ağır ağır, "Neredeyiz?" diye sorar.

Laide, çocukluk anılarıyla, hayalleriyle, okul kaygılarıyla, oyuncak ve güzel elbise arzularıyla, harika umutlarla başlayan ve akşam penceresiz kasvetli odada hayal kırıklığı içinde sonlanan bayram günleriyle, uçsuz bucaksız hatıralar dünyasıyla, gerçekliklerle, umutlarla, süslü ayakkabılarla, evde dikilmiş kombinezonuyla, özel ve beylerin ilgisini çekmeye layık biri olduğu hayaliyle, onları kendine âşık etme becerisine sahip olduğunu sanırken bir şey olamamasıyla, pazarın arz ve talebine sunulmuş olan bu şahane yaratık, muhabbet tellalı kadının, tam sizin hoşunuza gidecek tarzda, esmer, ince, şehvetli bir kızım var biliyor musunuz? diye sunduğu, kendinin de, umarım geçen seferki gibi olmaz, geçen seferki öpüşmeyi bile bilmiyordu, dedikten sonra karşısına çıkan minik yaratık, şimdi küçük otomobilinde yanında oturuyordu. Sonra Laide odaya sokulur, erkek adını bile sormadan onu dizlerinin üzerine oturtur, okşamaya başlar, düşüncelere dalmış olarak sırtındaki fermuarı açar, kız sesini çıkarmaz, erkek elbisesini çıkartır, sutyenin arkasındaki kopçaları açar, parmaklarıyla açığa çıkan minik, bakire memeleri oynar gibi okşar, bu arada erkek öteki eliyle tepkiyi ölçmek için kasığını bulur, hayır hayır, yeter! Bu saçmaydı, manasızdı, ne sanıyordu bu küçük kız ve kiminle olduğunu sanıyordu? Pek çok kızdan biriydi ve onun yaşında bir

erkek herhalde böyle bir kıza gömecek değildi, bir bu eksikti, canı istiyorsa gitsin kimle, kaç kişiyle isterse düzüşsün, şimdi erkeğin kafasında çok daha önemli işler vardı, elbette bu kız hoşuna gitmişti, sadece yüzünü değil, bedenini de beğenmişti, hatta Milano ağzıyla o konuşması, hareket edişi, yürüyüşü, otomobilde yanında oturuşuna da bayılmıştı, bugün solgun ve gergin haliyle tuhaf bir havası vardı ve hatta çirkin bile görünüyordu ama hayır işte onun yanında olmasını sevmişti ve erkekle arabaya binmiş olması bir samimiyet kanıtıydı, şimdi kendini kandırılmış hissediyordu, üstelik gülünç düştüğünü de sanıyordu ama gerçekten öyleydi: Sanki daha yüksek biri erkeğe gönül indirmiş gibiydi, kaldı ki şu an için yanında oturan bu yaratık, otomobilin içinde, o geçici birkaç dakika için onun değilse bile başkalarının da değildi, az sonra, üç saat sonra, bu akşam, evet, soyunacak, sımsıkı sarılınacak, bir başka eril, genç, sağlam ve belki kaslı erkek tarafından sahiplenilecekti, ama şu an için öyle değildi, şu geri kalan kısacık yol boyunca onundu. Ve erkek düşünüyor ama tek söz söylemiyordu. Ve kız düşünüyordu, Antonio'yla ilgisi olan bir şey düşünmediği aşikârdı, biraz daha para kazanabilmek için başını başka ne gibi belalara sokabileceğini düşünüyordu.

Yol bitti, otomobil Milano merkez istasyon otoparkında durdu ve kız indi, şaşkın ve gergin bir halde gözleriyle bavullarını taşıyacak bir hamal aradı. Sonra döndü, "Bana adresini ver," dedi.

"Neden?"

"Sana kart atacağım."

Arkada bekleyen taksilerin acelesi vardı, kıyamet koparıyorlardı. Erkek otomobilini hareket ettirdi, kızı arkadan, balerinlere özgü kendinden emin ve dik adımlarıyla bilet gişesine doğru yürürken son kez gördü. Gerçekten gidiyor muydu?

XI

Neden bu kadar dert ediyordu? Neden düşünmekten vazgeçemiyordu? Neden korkuyordu? Laide'nin yok olacağından mı? Yok artık! Bir telefon yetiyordu, kız taksiye atlayıp koşuyordu; istediği anda, tertipli iç çamaşırıyla, sakınmadan bedeninin her noktasını öpebileceği şekilde yıkanmış olarak erkeğin elinin altındaydı.

Hayır. Bu şekilde mantık yürütmek başka bir şeydi. Yetmiyordu. Signora Ermelina arayınca kız koşardı evet, erkekle yatağa girerdi tamam ama bu iş nihayetinde yarım saatle sınırlıydı; kız için çalışma saatleri arasında, nazikçe ama mümkün olduğunca hızlı halledilmesi gereken bir teneffüs anlamına geliyordu (Dorigo ona haz veremediğini kısa sürede fark etmişti, cinsel organını öperken Laide gözlerini kapalı, dudaklarını aralık tutuyordu ama hepsi bu kadardı; bunun dışında bir heyecan, bir inilti, bir iç çekiş duyulmuyordu, aslında bu, istisnasız bütün erkeklerin salak olduklarına inanmış bazı orospuların sergilediği iğrenç komediden daha iyiydi). Haftada iki kere yarım, en çok bir saat erkekle zaman geçiriyordu. Peki geri kalan zamanda? Günün ve gecenin bütün öteki saatlerinde? Nereye gidiyordu? Kiminle görüşüyordu? Onun gerçek hayatı, umutları, eğlenceleri, neşeleri, beyhudelikleri, aşkları Antonio'yla geçirdiği o kısacık sürede değil,

bambaşka bir yerdeydi. Dışarıda o gerçekten kendiydi, dışarıda erkeğin onun hakkında bilmek isteyeceği her şeydi, dışarıda gizemli cazibeydi, belki de ona yasak ölgün ve rezil bir dünyanın içindeydi. Sözgelimi sevişikten sonra erkek onu otomobiliyle evine bırakmak istediğinde acayip hiddetleniyordu; Signora Ermelina'nın yanında biraz daha kalması, bir giysiyi daha denemesi gerektiğinde erkek giysinin sıradan bir bahane olduğunu; aslında bir başka müşteriyi beklemek için orada kaldığını anlıyordu. Ya da buluşma akşam oluyorsa, kız tiyatroda beklendiğini veya geç kalırsa ablasının kıyamet koparacağını, hemen eve dönmesi gerektiğini, ya da apartmanın önünde bir kız arkadaşının arabasının içinde onu beklediğini söyleyerek erkekten önce kaçıyordu.

Kaldı ki Laide'nin on-on beş bin liret kazanmak için hep emrine amade olduğu da doğru değildi. Örneğin bugün saat iki buçuk için randevu almıştı, Signora Ermelina ona telefonda akşam, bir hanım arkadaşının eşliğinde özel olarak Due'ye giderek kızı ayarladığını ve Laide'nin iki buçukta geleceğini söylemişti; Antonio saat iki buçukta orada olduğunda sadece Wanna denen o bahtsız oradaydı, Signora Ermelina mutfaktaydı, Wanna ona Laide'nin az önce telefon ettiğini, Modena'ya gitmek zorunda olduğu için gelemeyeceğini söyledi; Antonio neler olduğunu anlayamadığından öylece kalakaldı; Wanna bir süre merhametle yüzüne baktıktan sonra, "Abayı yakmışız galiba," dedi ama erkek ona yanıt vermedi; bomboş salonda bir sigara yakıp oturdu, Wanna yanına yanaştı, şurasını burasını ellemeye başladı, Antonio bu berbat kızdan kurtulmak için bir süre direndikten sonra –hatta gitmeye karar vermişti– söylenenlerin hiçbirinin gerçek olmadığını bildiğini göstermek için başıyla evet işareti yaptı. Böylece odaya çekildiler, Wanna çırılçıplak soyundu, erkeğin genellikle hoşuna giden ama o gün bir şey ifade etmeyen

baştan çıkarıcı hareketler yapmaya başladı; olay birkaç dakika içinde hayvani bir haz misali yaşandı bitti.

Gözle görülür biçimde gururu kırılmış olan erkek yeniden giyinirken, hâlâ yatakta uzanmakta olan Wanna şefkatli bir gülümsemeyle ona şöyle diyordu: "Demek iyice abayı yaktın?"

"Ne demek oluyor bu şimdi?"

"Laide, diyorum, öyle mi?"

Erkek omuzlarını kaldırdı.

"Söylesene," dedi Wanna, "Laide'nin muamelesi çok mu iyi?"

"Ne biçim laflar bunlar? Hoşuma gidiyor o."

"Hadi ya, doğruyu söyle. Benim gibi iş biliyor mu?"

"Ne manası var bunun?"

"Tuhaf. Laide'yle birlikte olanlar, ilk seferden sonra..."

"İlk seferden sonra ne?"

"İlk seferden sonra onu bir daha istemiyorlar, yetiyor bir kere, değişiklik yapmak istiyorlar."

"Ah, öyle mi?"

"Sen ilksin. Genellikle onunla bir kez birlikte olanlar, sonradan bir başkasını yeğliyorlar. Tamam şirin ama... o kara saçlarıyla... gerçekten yeterince şirin mi?"

Erkek onu nefret dolu bakışlarla süzdü. Bu berbat kadın Laide'den, kendinin bir benzeriymiş, sanki bedenini ilk gelene satmaya hazır biriymiş gibi söz ediyordu. İşin fenası haklıydı. Yine de o tazecik kızın profesyonel fahişeler arasına katılmış olması ve bu pespayelerin ona meslektaş gözüyle bakmaları gözüne korkunç görünüyordu.

Wanna onu kızdırmak için, "Cici bir kız değil mi?" diye ısrar ediyordu.

Çileden çıkan Antonio, "Kes artık şunu!" dedi sonunda.

Wanna kahkahalar attı:

"Şuna da bakın hele, aşkı hakkında kötü konuşulmasını istemiyor. Minik bakire! Bir tabur erkekle yatmıştır senin Laide'n! Bak söylüyorum sana, çok kız tanıdım ama onun gibi kendine havalar vereni hiç görmedim... Ama tabii senin hoşuna gidiyorsa, o başka..."

"Eh," dedi erkek, "ben onu çok tatlı buluyorum."

Wanna: "Çok mu tatlı?" dedi fesat bir ses tonuyla. "Sen onun özelliğini biliyor musun?"

"Ne özelliğini?"

"Sevişirken yani? Fark etmedin mi?"

"Neyi fark etmedim mi?"

"Hayır mı? Neyse bilme, daha iyi. Demek ki seninle birlikteyken denemedi."

"Ne gibi özellikler bunlar?"

"Bilmemen daha iyi. Bilirsen hevesin geçer, bu kesin. Ya da daha fazla ister canın, onu bilmem. Siz erkekler yok musunuz!"

"Ne demek oluyor bütün bunlar?"

"Hiç."

"Söyleyecek misin bana şunu? Ne gibi özelliklermiş bunlar?"

"Söylemeyeyim daha iyi, kendisi sana söyleyene kadar sır olarak kalması daha iyi, bu evlerde iki sene çalışmış olan bana övünüyor gelip kendini beğendirmek istiyor acemi çaylak gibi görünmekten korkuyor sınıf birincisi olma derdinde ama bu böyle değil, sana söylemeyeyim daha iyi zaten belli ki seninleyken o oyunlarını devreye sokmamış..."

"Oyunlar mı?"

"Küçük oyunlar, denemeler, pislikler, müstehcenlikler, ne dersen de, sana göstermediğini anladım ama zaten ben hepsinin palavra olduğunu düşünüyorum..."

"Neden? Gerçekten kötü bir şey mi?"

"Ne kötüsü yahu, eğer iyi yapılırsa şahane bir şey!"

"O halde açıklayacak mısın açıklamayacak mısın şunu bana?" Tam göğüskafesinin altında bir sıkıntı hissediyordu.

"Dedim ya, söylemesem daha iyi. Ama belli ki sen abayı yakmışsın!" Bu sözlerinde biraz hınç vardı.

Dorigo katladığı iki on bin liretlik banknotu masanın üzerinde boş duran billur vazonun altına sokuşturarak, "Ben gidiyorum," dedi. Kapıya yöneldi.

Wanna onun önüne geçmeye çalıştı.

"Kızma ya! Böyle yapılır mı! Şaka yaptığımı, hepsinin şaka olduğunu anlamadın mı?"

"Söylediğin o özel muamele de mi şakaydı?"

"Yahu ben senin şu Laide'ni tanımam bile, iki ya da üç kere görmüş, günaydın, iyi akşamlar, demişimdir, o kadar; neyini bileceğim ben senin Laide'nin?"

"Uyduruyordun yani?"

"Evet."

"Tam bir saçmalık."

Kız yastığın üzerine eğilerek güldü: "Seni kızdırmak içindi. Öfkelendiğin zaman yüzün hoşuma gidiyor."

Erkek içinde bir hınçla çıkıp gitti. Unutup gitmesinin daha iyi olacağını hissediyordu. Kim bilir ne inanılmaz dertlere sokmuştu Laide başını. Ve onu, Antonio'yu hiç umursadığı yoktu. Üstelik piyasada ondan çok daha iyi kızlar vardı. Hatırlıyordu da, savaş sırasında da böyle bir kıza tutulmuştu; Taranto'daydı ve o Trieste'li esmer kız gazinoda çalışıyordu; o zamanlar en iyi mallar hoşgörü evi denen deniz üslerinde kurulmuştu. Luana denen o kız da kendisine pek muhabbetli yaklaşıyordu. İyi, diye düşünmeye başlamıştı, neredeyse her gün onu görmeye gidiyordu; gemisi Messina'ya hareket ettiğinde kartlar atmıştı ama acaba eline geçmiş miydi, belli değildi. Geminin Taranto'dan uzaklaşırken hissettiği hüznü şimdi hatırlıyordu; askerî sır olduğu için kıza veda edememiş, o

yaz sabahında, güneş ışığı altında hâlâ uyuyan şehrin üzerinde parlayan beyaz ışığın ötesinde, limanın üzerine belli belirsiz mavi bir pus inmişti. Evlerin beyaz şeridi giderek uzaklaşırken o, güvertede durmuş, gözlerini şairane ve yürek paralayıcı bir hüzünle genelevin bulunduğu mahalleye dikmişti; şimdi kız bitap uyuyordu, elbette onu görmüyordu rüyasında, yüzlerce erkek vardı ziyaretine gelen ama yine de seviyordu kızı, temiz bir duygu besliyordu ona, onun için bir şeyler yapmak isterdi, hatta yeniden görürse ona bir küpe, bir bilezik armağan etmeyi arzu ederdi, böylece yeniden hayatında yer edinebilirdi. Ama birkaç gün sonra artık onu düşünmez olmuştu, savaşın yaşattığı şiddet yüklü duygular o manasız duyguları silip süpürmüştü. Ve kızı bir daha hiç görmemişti.

Signora Ermelina'da arzu ettiği buluşma gerçekleşmeyince Antonio bu tedirgin edici tasadan kurtulmaya karar verdi. Ertesi gün kayağa gitti, bir hafta uzaklarda kaldı, kendini rahat hissetti; döndüğünde de dingin bir ruh haliyle işbaşı yaptı.

XII

Artık düşünmüyor, üzerinden on beş gün geçmişti, artık düşünmüyordu. Şimdi bürosunda oturuyor, öğle saatleri, işlerini düzene koyma telaşında çünkü saat iki buçukta arkadaşı Cappa gelip onu alacak ve birlikte St. Moritz'e gidecekler, şu anda onu kaygılandıran şey hava durumu çünkü yağmur yağacakmış gibi görünüyor; artık onu hiç düşünmezken telefon çaldı. Otomatik bir hareketle kaldırdı ahizeyi.

"Alo." R harfini ezen ses. Bu Laide'nin ikinci arayışıydı. Sesi ta içine sızdı, göğsüne kadar indi. Şahane bir rahatlama duygusu. Nedendi bu rahatlama? Hani vazgeçmişti Laide'den? Hani düşünmüyordu onu artık? Nedendi bu sevinç?

"Nasıl oluyor da arıyorsun beni?"

"Hiç, hoşuna gitmedi mi? Sadece merhaba demek istemiştim."

"Tam tersine, hoşuma gidiyor. Ne yaptın bunca zamandır?"

"Ne kadar sıkıldığımı tahmin edemezsin. İş için Modena'daydım."

"Ne işi?"

"Fotoğraflar işte, biliyorsun ya."

Saniyenin binde birlik bir süresinde boş verme, kızı

ekme düşüncesi geçti aklından, birkaç günlüğüne uzağa gittiğini söylemesi yeterliydi, sonra da genel bir biçimde ertelerdi. Bir hiç yeterdi. Canını kurtarması için bir hiç yeterdi.

İyi ama neden kurtaracaktı? Ne tehlike vardı ki? Gülünçtü. Nihayetinde zaten arada sırada sevişiyordu Laide'yle. Vebalı değildi ya kız. Ayrıca şimdi arayan kızın kendisiydi. Belki de gerçeği söylüyordu Laide, belki de bunca gündür şehir dışındaydı. Ve şimdi döner dönmez onu arıyordu. Belki Antonio onu mutsuz etmiyordu. Belki anılarında temiz ve güven veren bir kişi olarak yer almıştı, belki ona ihtiyacı vardı, belki o pis hayattan yorgun düşmüştü, belki adi tiplerden, benzer mekânlardan, güvenilmez arkadaşlardan bıkmıştı, belki kendini yalnız hissediyordu.

"O halde," dedi erkek, "görüşebilecek miyiz?"

"Elbette. Bugün görüşelim ister misin?"

"Bugün olmaz. Kayağa gidiyorum. Ama pazar günü dönüyorum."

"Ah... tamam o zaman, pazartesi ararım seni."

"Saat kaçta?"

"Öğle saatlerinde."

"Anlaştık. Hoşça kal o zaman. Telefon ettiğin için de teşekkür ederim."

"Rica ederim. Hoşça kal," dedi Laide ve Dorigo onun sesinde hafif bir hayal kırıklığı hisseder gibi oldu; sanki onun kendisini görebilmek uğruna kayak programından vazgeçeceğini ummuş gibiydi.

Böylesi daha iyi, diye düşünüyordu hoşnutlukla, kendini arzulatmak her zaman en iyi taktik olagelmişti. Hâlâ sakindi. Hatta daha sakindi. Son derece mutluydu. Hafiflemişti ve kendinden emindi. Telefonun onu mutlu etmesi kaygı verici bir durum olarak görünmedi. Kaygılanmak mı? Duruma egemen olan kendisiydi.

Ne var ki pazartesi günü karşı duvarına asılı saat on

ikiyi gösterince sabırsızlanmaya başladığını hissetti. Daha doğrusu bütün bir sabah boyunca öğle olmasını beklediğini, beklentinin bir önceki akşam Milano'ya dönmesiyle başladığını, daha doğrusu beklentinin cuma akşamı Laide'nin, "Rica ederim. Hoşça kal," dediği an başladığını idrak etti. Farkına varmasa da aslında üç günden beri beklemekteydi.

Ve şimdi saate bakmadan edemiyordu. Saatin mekanizması her dakika tık ediyor, yelkovan bir adım ileri gidiyordu. Her tık, geçip giden bir zaman dilimiydi, Laide'nin sözünü tutmasına ulaştıracak olasılığı artırıyordu. Laide sözünü tuttu. Cumadan beri kim bilir neler olmuştu, kendinden daha genç, daha varlıklı, daha güzel kaç erkek onu arzulamış, ona kur yapmıştı, üç gün boyunca dünya üzerinde çaresizlik içinde bocalayan bu kafasız küçük kızın karşısına kaç fırsat çıkmıştı.

Saat on ikiyi on geçe ayağa kalktı, daha fazla dayanamıyordu, işine yoğunlaşamıyordu; aslında yanıtlaması gereken bir mektup vardı ve o okuyor, bir türlü anlamını yakalayamadan yeniden okuyordu.

Şöyle düşündü: Beş dakika içinde aramazsa, bir daha ortaya çıkmayacak demektir. Belki de Milano'da bile değildir; şu anda belki hâlâ Modena ya da Roma'dadır, kim bilir.

Tam o sırada Maronni onu yanına çağırdı; kâğıt fabrikasından Blisa gelmişti ve spor sahasının projesi hakkında konuşulacaktı. Ya Laide kendisi öteki odadayken ararsa?

Çalışma odasının kapısı yaylı mekanizma yüzünden kendiliğinden kapanan türdendi. Kapı kanadını ardına kadar açtı ve açık tutmak için önüne bir iskemle dayadı. Öteki odanın yayı olmayan kapısını da arkasında aralık bıraktı.

Maronni ona bir tuhaf bakıyordu.

"Bir telefon bekliyorum," diye belirtti. "Şehir dışından bir telefon gelecek."

Maronni gülümsedi: "Şehir dışından mı?"

"Evet, Como'dan arayacaktı beni."

Oldukça iyi kıvırdı yalanı. Genellikle yalan söylemekte zorlanırdı.

Burada da bir saat vardı. Her dakika tık ediyordu. Binanın her yanında her dakika tık eden bu saatlerden vardı. Yabancılar etkileniyorlardı. Oysa az sonra alışılıyor, tık duyulmaz oluyor, o sarsıntı yaşanmıyordu. Maronni'nin pek şık ofisinde de bir saat vardı. Şu anda on ikiyi on altı geçiyor, on yedi geçiyor. Konuşma caddeye bakan cepheyle ilgili. Blisa temsilî bir şeyler istiyor, sütunlardan söz ediyor. Onu düzgün bir şeyler yapmaya ikna etmek, ümitsiz bir durum gibi görünüyor.

Antonio gözünün ucuyla yelkovanın ilerleyişini seyrediyor. On ikiyi on dokuz geçiyor. Bir daha çıkmayacak ortaya, bir daha aramayacak, yabancı adamlarla başka genç adamlarla kendinden emin adamlarla sisin içinde görünmez olacak. Belki de düşey çizgileri olan çıplak bir duvar daha iyidir, zaten artık hiçbir şey umuru değil, şimdi kız nerede acaba? Bulunduğu yerde telefon var mıdır? Numarayı bulması için bir rehber bulabilir mi, elbette numarayı hatırlamıyordur, kesinlikle hatırlamıyordur numarayı. Proje hakkında konuşmakta çok zorlanıyor ama uzun esler vererek de olsa konuşabiliyordu. Saate baktı: On ikiyi yirmi geçiyor. Laide aramayacak. İyi ama Laide diye biri var mı? Bu kadar komik adı olan bir kız var mı? Hiç olmadı. Oldu ama artık yok. Var ama çok uzaklarda ve saat on ikiyi yirmi bir geçiyor ve saat şimdi tık yaptı ve o da duydu. Onu bir daha göremeyecek.

Bir bahaneyle Maronni ve Blisa'nın yanından ayrıldı ve kendi çalışma odasına kapandı. Yalnız kalınca derin bir nefes aldı. Başkalarının varlığı önünde insanın kendi-

ne sahip olması, hatta gülmesi ve şaka yapması bile zor. Şimdi hiç olmazsa telefon zilini duymama tehlikesi yoktu, bir sigara yaktı, iki nefes çektikten sonra attı, sanki gece yarısı olmuştu, içini bir karanlık sarmıştı, delirmiş gibiydi, gülünç bir hali vardı, hatta daha da beterdi; onun gibi bir erkeğin yosmanın teki için böyle dertlenmesi yakışıksızdı; üstelik kız bazı günler bayağı çirkin oluyordu, evet, çirkin değilse bile bayağı manasız bir tip oluyordu, erkek bu avutucu düşünceye tutundu, kız güzel değildi, ortalama bir tipti ama yine de onun için değmezdi.

Sadece o kadar da değildi. O canlı ve şakacı minik surat, o fiziksel tasasızlık, bacaklar, diye düşünüyordu, yürürken eteğin bile altından övüngen bir gençlik sergileyen o uzun ve dar baldırlar, yatılı okul öğrencilerinin katı mahcubiyetinden daha saf ve iffetli şahane yüzsüzlüğü sayesinde Laide, bir yere oturduğunda eğer hava sıcaksa en ufak bir utangaçlık duymadan eteğini, bacaklarını neredeyse kasığına kadar gözler önüne sererek eteğini kaldırırdı; her şeyin bir oyun olduğuna ve kötü bir şey yaşanmayacağına inandırılmış ve kendinin geleceğe bir hediye olduğunu düşünen o velede göre fonu oluşturan ve kendinin de dahil olduğu o meçhul gölgeler kalabalığı, erkekler ve kadınlar, gözde dans salonunun köşesindeki eğik ışıklar, tuhaf telefonlar, otoyolda zengin aile çocuğunun süper otomobiliyle hızla gitmeler ve saatte yüz altmış kilometre hızla giderken sağ eliyle kızın başını kendine çekip uzun uzun, o minik ağzın derinliklerine uzanarak öpen erkekler, onun o kendine ait kararsız ama aynı zamanda gururlu, ejderhanın mağarasına giren bir savaşçının adımlarıyla ortaya çıkışı, o öfkesi, o söylerken söylemeyişi, on dokuzuncu yüzyıl ressamlarının dosyalarında görünenlere benzeyen o profil, o ayaktakımı, o yosma, o cinsellik, aile ve hatta tarih ve o kâh dimdik kâh ürkek kâh edepsiz bakışlarla panayıra giden köylü kızın-

kiler gibi kâh neşeli ve güvenli bakışlı yuvarlak gözleri, bedenini sanki genç kızlar arasında gözde bir spor dalıymış gibi satışı, yatakta kendini etin tutkularına kaptırmadan tertipli onuru, kontrollü olmayı bilen o kesin kendini bırakışı, fakirin zenginlere çıplak bedenini haz nesnesi olarak verişindeki saf iffet ritüeli yaşatan orospuluğu, pek çok genç kız için bir varoluş şekli olarak aptal, çılgın, kuralcı hayat arzusu, o R harfini ezişi, döküntü apartmanların aralarındaki kölelerin ellerinde meşalelerle gidip geldiği dar yollarda, kaybolmuş aristokrasinin belki yeraltı yansımasıydı.

Telefon çaldı. O değildir, diye düşünmeye zorladı kendini. O değildir.

"Alo" deyişini duydu. Ağır, yorgun, kuşkucu, yirmi yaşında bir kız için tahmin edilemeyecek bir dünyaya karşı mutlak güvensizlik duygusuyla.

"Merhaba," dedi erkek.

XIII

Artık Signora Ermelina'nın evinde buluşmuyorlardı. Laide, Signora Ermelina'yla kavga ettiğini söyledi ve onu bir arkadaşının evine götürdü. Daha sonra erkek neredeyse daima Milano dışında olan arkadaşı Corsini'nin evinden yararlandı. Fuar civarında Vincenzo Monti Caddesi'nin sonunda güzel bir daireydi; kocaman bir salonu ve üst kattaki yatak odalarına tırmanan bir merdiveni olan neşeli bir evdi. Arkadaşı neredeyse hiç evde olmuyordu, öğleden sonraları da ev hep boştu. Laide orayı pek beğendi, bir şekilde orada bulunan her şey onu havaya sokuyordu; kendini bu varlıklı ve saygın kentsoylu hayatın bir parçasıymış gibi hissediyor, bu da ona derin bir haz veriyordu. Mobilyalar pek modern olduğundan kiracının son derece havalı ve aynı zamanda kararlı biri olduğu belli oluyordu; Milanolulara özgü bir bekâr evi değildi.

Laide merakla evin içinde dolaşıyor, gizli armağanları arayan bir çocuk gibi mutfak dolaplarını ve buzdolabını açıp kapıyor, erkeğin tutkulu arzularını beklentiye sokma işini uzattıkça uzatıyordu. Antonio ona sahip olmak için acele ettiğinden değil ama ancak yatakta çıplak kızı kollarının arasına aldığında, o kısa anlarda kızın bedenine yaydığı o lanet olası tedirginliğinden bütünüyle sıyrılabiliyordu.

Ayrıca kız yatakta çok daha canlı ve neşeli oluyordu; Antonio'nun ona yaşattığı tensel eylem fazlasıyla haz verdiğinden değildi bu ve pek umursamadığı gayet belirgindi; yatak onun için üzerinde neşeyle yuvarlanabileceği, şakalar yapabileceği, battaniyenin altına girip gizlenebileceği (yataktaki yorganın altı çocuklar için gizemli ve büyüleyici bir dünyayı temsil etmez mi? İçinde ne olduğunun bilinmediği bir mağara gibidir, tuzağa düşme korkusuyla en dibine kadar keşfetmeye kimse cesaret edemez ama karanlık giriş holünde sürünerek ilerlerken gözucuyla yorganın bedeni tamamen örtmediği ve küçük bir gedik, delik, olası tehlike ânında kaçabilmeyi garanti edecek bir ışık huzmesi olduğu kontrol edilir) bir yer olduğu gibi, yatak aynı zamanda minik kavgaların yapıldığı, küskünlüklerin yaşandığı, suratların asıldığı, didişip karşılıklı kışkırtmaların sergilendiği, sevişmenin önemli bir cilvesi olarak çiftin birbirini kızdırdığı bir mekândı. Bütün bu küçük ve tanımlanması mümkün olmayan nazların profesyonel bir yanı yoktu, katiyen hesaplanmış işler değildi ve onların mutlak tazelikleri, doğallıkları Antonio'yu heyecanlandırıyor, bazen kızdırıyor hatta çaresizliğe sürüklüyordu.

Üstelik Laide yataktayken, o pek düşkün olduğu ve mesela sokakta yürürken sergilediği küstah özgüvenini yitiriyordu, çıplakken özellikle de minik memeleri ve dar kalçası yüzünden küçük bir kız gibi görünüyordu; kendisi de bunun farkındaydı ve keyfini sürüyor, nihayet durumun muzaffer efendisi gibi hissediyordu; yatakta evrilip devrilirken topuzunun bozulduğunu, kara saçlarının kırılmış şişeden yayılan mürekkep misali dağıldığını fark etmemiş gibi yapıyor, kendini erkeğin arzusuna bırakıyor, gülümseyerek daha da çocuk gibi görünmesine neden olan saf ama mağrur sırlar veriyordu. "Biliyor musun neyim ben?" diyordu. "Aslında hâlâ küçük bir kızım ama olağanüstü biçimde dişiyim."

"Bir keresinde bir delikanlı bana demişti ki," diye anlatıyordu, "o zamanlar daha da küçüktüm, on iki yaşlarında olmalıydım, bana şöyle demişti: Laide, sen erkekleri çıldırtmak için yaratılmışsın."

Olasılıkla sahip olduğu ender mutlu anılarından birinin beklenmedik sevinciyle, "Ben neyim biliyor musun?" diyor ve bunu söylerken en ciddi haliyle sanki onu sefaletten kurtaracak büyülü bir formülü dile getirir gibi davranıyor. "Ben bulutum. Ben yıldırımım. Ben gökkuşağıyım. Ben tatlı bir kızım." Çıplak, kendini erkeğe açarak yatağın üstünde diz çöküyor, küstah bakışlarla bakıyor erkeğe. Sonra o kendine özgü haliyle ince dudaklarını uzatarak çocuksu bir meydan okuyuşa ve kışkırtmaya giriyor. Antonio bunca içgüdüsel bilgelikten ürkmüş olarak ve zihninde yer alan gülünç edebî donanımla kızı hayranlıkla seyrediyor.

XIV

Ansızın, belki bildiği ama şimdiye dek hiç inanmak istemediği şeyi fark ediyor. Korkunç bir hastalığın kesin belirtilerini uzun süreden beri hissetse de inatla başka türlü yorumlayarak hayatını eskisi gibi sürdüren ama ağrının şiddetine teslim olan ve gerçeklik, ışıl ışıl ve acımasızca önünde belirdiğinde bütün hayatı ansızın yön değiştiren ve en sevdiği şeyler yabancı, anlamsız ve itici görünen, kendini silahsız ve yalnız hisseden, onu yiyip bitiren hastalık dışında hiçbir şeyin olmadığını idrak eden bir adamın umutlanmak için çevresinde tutunacak bir dal araması, bunun tek kaçış yolu olduğunu, böyle özgürleşebileceğini ya da en azından hastalığa böyle katlanabileceğini, zamanla şiddetini yitireceğini umduğu enfeksiyonla ancak böyle başa çıkabileceğini idrak etmesi gibi bir şeydi. Ne var ki bu aydınlanmaya ulaştığı an kendini, sadece başkaları için var olabileceğini sandığı bir karanlığın içine yuvarlanırken buldu ve o karanlığa giderek daha fazla gömüldü.

3 Nisan günü, beşe doğru. Otomobiliyle Scala Meydanı'ndan Verdi Caddesi'ne sapmak istiyor ama trafik ışığı kırmızı yanıyor, çevresi araba dolu, yayalar geçiyor, güneş hâlâ tepede, şahane bir gün derken o anda Laide'yi moda fotoğrafı çektirmeye gittiğini söylediği Modena'da

pistin kenarında dururken hayal ediyor; gazetelerin bir masal diyarını anlatır gibi söz ettikleri o şahane dünyaya kabul edilmiş olmaktan ötürü orada çok mutlu, modern erkek dünyasının can bulmuş sembolleri olan beyaz tulumlu, büyüleyici iki test sürücüsüyle şakalaşıyor; erkeklerden biri ona asılıyor ve aptalca neden sinema dünyasına girmediğini soruyor, onun gibi bir kızın büyük başarı kazanacağını söylüyor; öteki erkek susuyor, o daha geniş omuzlu, esmer, kare ve sert çehreli bir genç; susuyor ve arada sırada suç ortağı ifadesiyle hafifçe gülümsüyor çünkü az sonra güneş alçalmaya başlayacak, pist ıssız kalacak, o yosmayı mobilyalı odasına götürecek, zaten ün de bu dünyanın en doğal şeyiymiş gibi bu konuda hiç zorluk çekmedi hatta erkek onun gibi bir modelin bu kadar kolay ve üstelik bedava olmasına şaştı, trafik ışığı yeşile döndü, Dorigo arkasındaki malum salağın korna sesiyle irkildi, Laide o tip yakışıklılarla tabii eğleniyordur, tek kuruş almadan mutlu oluyordur, hatta kızın onlara edepli, sportif ve çıkarsız biri olduğunu kanıtlamak için bazı küçük armağanlar veriyor olması da mümkündür çünkü nasılsa arpalığı Ermelina firmasına gelen yaşlı beylerdir ama bu yakışıklılarla başka türlü olur tabii, bunlarla iş yapıyordur ve bir fedakârlık yaptığı söylenemez çünkü genellikle şansına terbiyeli, düzgün görünümlü ve temiz insanlar çıkar karşısına ama aşk söz konusu değildir ve her türlüsünden tensel haz da konu dışıdır, Tanrım neden başka bir şey düşünememektedir? Aklı oraya takılmıştı, sürekli aynı huzursuz edici konuyu düşünmektedir, şimdi Brera Sarayı'nın yanından geçerken içini endişe kaplar çünkü tam şu anda çaresiz bir şekilde mutsuz olduğunu fark etmiştir, bu saçma ve aptalca ama gayet gerçek ve yoğun bir durumdur ve artık bir türlü huzura kavuşamamaktadır.

Ne kadar isyan ederse etsin bugün kıza ait düşüncelerin günün her milimetrik ânında onu izlediğini kabul-

lenmek zorunda kalıyor, her şey, her insan, her durum, okuduğu her metin, her anı onu sarsıcı ve fesat gönderimlerle ve ışık hızıyla kıza götürüyor. Mide ağzından göğsüne kadar yükselen bir tür aşırı sıcaklık, sanki her an korkunç bir şey olacakmış hissiyatıyla bütün varlığını saran kımıltısız ve acılı bir gerilimle kasılıp kalma, endişe, tedirginlik, aşağılanma, çaresiz bir ihtiyaç, zayıflık, arzu, hastalık... hepsi birleşerek bir blok, tek bir ıstırap yaratıyor. Bu durumun gülünç, ahmak, yıkıcı olduğunu, kasabalı budalaların içine düştüğü klasik tuzak olduğunu, herkesin onu salak diye niteleyeceğini ve bu nedenle kimseden teselli, merhamet ya da yardım bekleyemeyeceğini, yardımın ancak o kızdan geleceğini ama kızın da erkeği umursamadığını, bunu da kötülükten ya da ona acı çektirme arzusundan yapmadığını, kendisinin kız için sıradan bir müşteri olduğunu, Laide'nin Antonio'nun aşkından bihaber kaldığını, bunu aklından bile geçirmediğini, onu elli yaşında bambaşka bir ortamın adamı olarak gördüğünü biliyor. Ya ötekiler? Annesi, arkadaşları? Bilirlerse tam bir felaket olur. Oysa elli yaşında da insan âciz, şaşkın olabilir, kendini karanlık ormanda kaybolmuş bir çocuk gibi hissedebilir. Tedirginlik, susuzluk, korku, içsel karmaşa, kıskançlık, sabırsızlık, çaresizlik. Aşk!

Sahte ve yanlış bir aşkın tutsağıydı, beyni artık kendine ait değildi, Laide içine sızmış ve onu emmekteydi. Beyninin tüm gizli kıvrımlarında, bir an için soluklanmak amacıyla sığındığı mağaralarda, yeraltı dehlizlerinde bile kız onu buluyordu; erkeğe dönüp bakmıyordu, onun farkına bile varmıyordu, bir gencin kolunda kıkırdıyordu, terli, bedeninin her noktasını elleyerek onu evirip çeviren kötü niyetli partnerinin kollarında edepsiz danslar ediyordu, bir dakika önce tanıştığı muhasebeci Fumaroli'nin gözleri önünde soyunuyordu, kahrolası kız vahşice yerleşmişti zihnine, onun zihninden başkalarına

bakıyor, onlara telefon ediyor, başkalarıyla cilveleşiyor başkalarıyla sevişiyor, gizemli ve kendine özel bir dizi iş için telaşlı hallerle giriyor çıkıyor seyahate gidiyordu.

Ve artık Laide olmayan, onunla ilgisi bulunmayan, dünyanın bütün geri kalanı, işi, sanatı, ailesi, arkadaşları, dağlar, binlerce ve binlerce sayıda ondan çok daha güzel, çok daha seksi kadınlar hiç umurunda değildi, hepsi cehennemin dibine gidebilirdi, onun bu dayanılması mümkün olmayan ıstırabını ancak o, Laide dindirebilirdi ve bunun için onu sahiplenmesi, ona nazik davranması bile gerekli değildi, onunla olması, yanında durması, onunla konuşması ve gönülsüzce de olsa birkaç dakikalığına böyle bir adamın var olduğunu idrak etmesi yeterdi, bir esinti kadar kısa süren bu kısacık anlarda erkek biraz huzura kavuşabiliyordu. Göğüskafesindeki yanma kesiliyor, Antonio yeniden kendi olabiliyor, hayatta ilgilendiği konular ve işi yeniden bir anlam kazanıyor, hayatını vakfettiği şiirsel dünyalar eski büyüleriyle yeniden ışıldıyor ve tanımlanamaz bir rahatlama bütün varlığına yayılıyordu. Biliyordu, doğruydu, kız az sonra gidecekti ve hemen mutsuzluğuna ilmekler atmaya başlayacaktı, biliyordu az sonra her şey daha beter olacaktı ama önemi yoktu, özgürleşme duygusu öylesine tam, öylesine şahaneydi ki o an için başka bir şey düşünmüyordu.

Üstelik Laide şehvetli bir hal de sergilemiyordu. Hatta ilk seferden sonra bir düşüş yaşanmıştı. Sadece ilk sevişmelerinde, özel maharetler sergilediği söylenemese de, kendini iyice kaptırmıştı. Şimdi oldukça edilgen davranıyordu, neredeyse artık buna gerek kalmadığını sezinler gibiydi, erkek sanki onun yerine başka kızları yeğleyecek gibiydi. Bir keresinde erkek ona, "Tanrım ne böyle değnek gibi duruyorsun, canın hiçbir şey yapmak istemiyor," demeye cesaret ettiğinde kız şu yanıtı vermişti: "Kadını heyecanlandırmak erkeğe düşer, tersi değildir."

Özellikle ileri yaşlardaki bazı erkeklerin, özel hazlar tattırabildiği için tek bir kadının kölesi olduğunu duyardı. Bir tür cinsel büyücülüktü bu.

Başlangıçta, acaba kendi de böyle bir duruma mı düştü, diye düşündü. Maalesef kendi durumunun çok başka olduğunu ve çok daha ciddi bir felakete yuvarlandığını anladı. Bu sadece cinsel bir bağ olsaydı tedirginlik nedeni olmazdı. Öyle bir durumda alma verme ilişkisi içinde her şey yoluna konabilirdi.

Hayır. Antonio göreceli olarak fiziksel sahiplenmeyi pek önemsemiyordu. Örneğin bir hastalık onu artık bir daha sevişemeyecek hale sokarsa mutlu bile olabilirdi.

Örneğin Laide'nin tramvayın altında kaldığını ve bir bacağını kaybettiğini hayal ediyordu. Ne güzel olurdu. Kız sakat kalır, fahişelik, bale, serüvenler dünyasından ebediyen dışlanır ve kimse onu artık arzulamazdı. Sadece Antonio onu sevmeyi sürdürürdü. Laide'nin sadece minnet yüzünden onu sevmeye başlaması ancak böyle mümkün olurdu.

Hayır. Erkek onu olduğu haliyle seviyordu; temsil ettiği dişilik, şımarıklık, gençlik, kırsal saflık, fesatlık, gönülsüzlük, yüzsüzlük, özgürlük ve gizem için. O, halkın, gecenin, neşenin, kötü huyların ve berbat bir gözüpekliğin hüküm sürdüğü bir dünyayı simgeliyordu, sıkıntı ve kentsoyluların saygınlığı çevresinde doymak bilmeyen bir hayat mayalayan özgüvenin ta kendisiydi. Meçhuldü, serüvendi, anılar arasında köhneleşmiş eski evin bahçesinde açmış antik şehir çiçeğiydi, Milano'nun efsaneleriydi, sefillikleriydi, günahlarıydı, sırlarıydı. Pek çok kişi onu ezerek geçmiş olsa da hâlâ tazeydi, nazikti, mis gibi kokuyordu.

Laide birazcık kendine ait olsa, birazcık onunla yaşasa, o küçük kızın varoluşuna bir kahraman olarak sızabilse, onun için en önemli değilse de önemli bir şey ola-

bilse diye düşünüyordu, bu düşünceyi bir takıntı haline getirmişti. Güzeller güzeli ve kudretli bir kraliçe, Marilyn Monroe aşktan çılgına dönüp onun dizlerine kapansa bu kadar önemsemezdi. Bir teleks, rastlanabilecek sayısız yosmadan biri, herkesin sahip olabileceği küçük bir fahişe!

Bu tensel bir düşkünlük değildi, daha derin bir efsundu, sanki hiç aklına getirmediği yeni bir kader şimdi onu çağırıyordu; Antonio'yu adım adım sürükleyerek, karşı konulmaz bir şiddetle meçhul ve karanlık bir yarına çekiyordu. Durumu neresinden ele alırsa alsın bir çıkış yolu bulamıyordu. Onu tek bekleyen bitmek bilmeyen öfke, küçük düşürme, kıskançlık, sıkıntıydı.

Kızı kendisiyle yaşamaya ikna etmenin, ona ev açmanın, ortak bir yaşam kurmanın çılgınlık olduğunu biliyordu. Erkek gülünç duruma düşerdi, kız bir hafta dolmadan sabırsızlanmaya başlardı. Tipik alışkanlıklarıyla. Ve aradaki aşağı yukarı otuz yaş farkıyla.

Onu kurtarmaya yeltenmenin de bir anlamı yoktu. Laide için fahişelik yapmak bir ceza, bir kölelik, küçük düşürücü bir boyunduruk değildi. Sanki onun için, heyecan veren ve para kazanmasını sağlayan, özel zahmeti olmayan bir oyundu. Muhabbet tellallarını kızdırmamak için iğrenç ve nefretlik erkeklerle birlikte olmak da engellenemeyen bir durumdu. Dorigo bu konuya değindiğinde kız gayet hazırcevap bir şekilde ve gururlu edayla şu yanıtı vermişti: "Eh, ben şanslı sayılırım. Karşıma hep yakışıklı çocuklar çıktı." "Haydi canım sen de, bazı günler dişsiz ihtiyarlarla bile birlikte olman gerekmiştir." "Seni temin ederim olmadı. Şanslı olduğumu söylemeliyim. Kaldı ki ben daima onları önceden görmeye çalışırım. Hoşuma gitmezlerse birlikte olmam." "Peki hiç reddettiğin kimse oldu mu?" "Ufff amma uzattın, buna hiç ihtiyaç olmadı ki!"

İşin hüzünlü kısmı buydu. Erkek onu gerçekten severken, arzulamakla yetinmezken, kızın bu aşka karşılık vermesi mümkün değildi. Laide ona elbette yaşlı gözüyle bakıyordu. Onun sanatsal kişiliği, kendi dünyasındaki bazı kadınları etkileyen entelektüel cazibesi Laide'nin hiç umurunda değildi. Partenon'u inşa etmiş olmaktansa son model bir Maserati'ye sahip olmak kızın ilgisini çekebilmek için daha önemliydi.

Kızın fiziksel varlığı ikinci plana düştüğünden bedenine ait düşünceler üretmek de kıskançlığa neden olan bir takıntı halini alıyordu. Bir hastanın sürekli yaralı noktasına dokunma eğiliminden vazgeçememesi ve böyle yaparak acısını yinelemesi, canlandırması gibi, Dorigo' nun hayali de varsayımsal ama gerçeğe yakın sahneler üretmekten vazgeçmiyordu ve sonuç olarak çektiği eza büyüdükçe büyüyordu: Merhametsizce en ahlaksız ayrıntıları geliştirdikçe geliştiriyordu. Onun, Signora Ermelina tarafından yönlendirilmiş, yeni ve yaşlıca müşterisinin garsoniyerine girdiğini görür gibi oluyordu; uygun girizgâhlardan sonra erkeğin kucağına oturuyordu, eteklerini, düzeltmek için değil kendi etinin tadını baldırlarının sıcaklığını tattırmak için kaldırıyordu, fazla uzatmadan dudaklarında beliren o fesat kıvrımlarla gülümsüyordu, büyük bir el kazağının içine giriyor, memesini okşuyor, dudaklarını ahlaksızca onun dudaklarına bastırıyordu; aşka gelen erkek onu neredeyse kucağına alıyor, ikisi çıplak olarak yatağa uzanıyor, sarılmalar, kıvranmalar, öpüşmeler, kızın tadını almalar, fazladan bir hediye kazanma umuduyla henüz adını, ne iş yaptığını bile bilmediği erkeği azdıran ve böylece adamın bedeniyle gurur duymasını sağlayan kız belki onu hayatı boyunca bir daha görmeyecektir ama en azından o an onu mıncıklar, en hassas noktalarından şevkle öper, zıplamasını görme hevesiyle kurbağayı kızdıran çocuk gibi ihtiyarın heye-

canla kasılmalarını seyrederek eğlenir. Genç bir kız için bulaşma, maskaralık, edepsizlik, aşağılama, küçümseme ifade eden her şey Dorigo'nun zihninde bir yumak oluşturuyor ve o mesela işyerindeki masasında donuyor, orada yokmuş gibi ve son derece gergin bir şekilde oturuyor; bu işkence onun hayatının yıllarını, uzun yıllarını tüketecekmiş gibi hissediyor. Acaba bu acı verici hayal kurma işleminde haz verici bir yan mı vardı? Sapıkça tahminler acaba Laide'yi daha baştan çıkartıcı, daha yabancı, daha ulaşılmaz mı kılıyor ve böylelikle onu daha büyük bir arzu ve aşk nesnesi haline mi sokuyordu?

XV

Kız bir plak koydu. Dorigo'nun arkadaşı Corsini'nin evindeydiler, Campionaria Fuarı zamanıydı. Terasa güneş vurmuştu, jaluziler neredeyse yere kadar indirilmişti, kulak verilirse otomobiller, hayat, sabırsızlıklar, tasarılar, açgözlülük uğultusu çevrelerinde mayalanıyordu, motorlar, sesler, paralar, sersemlikler, müzikler, terler, hayvani arzular gibi. Oraya, sekizinci kata kadar ulaşıyordu ama o ikisi duymuyordu. Çünkü kız her konuda unutkandı, kendi karanlık hesaplarına ve kaprislerine yoğunlaşmıştı, çünkü erkek için bu dünyada bu düz ve arsız çehreli, uzun siyah saçlı kızdan başka bir şey yoktu; kız ne kalpli diye tanımlanabilir, diye düşündü, kızın kalbi var mıydı ki?

"Nedir bu?" diye sordu erkek.

Kız, herkesin malum besini olan *Tristan* ya da *Rigoletto* dermiş gibi, "Var olan en güzel çaçaça. 'Los Cariñosos'," dedi. Sonra da bir tür çocuksu coşkuyla tek başına dans etmeye başladı.

Kendinden emin. Birbirini izleyen ritim onu deniz dalgası gibi bir ileri bir geri atıyordu ama kız duruma hâkimdi ve içgüdülerini kontrol ediyordu. Birdenbire sahteliğe, suskunluğa, gizliliğe, ödlekliğe, soysuzluğa dair her şey silinip gitmişti. Katlanmış iki kanat gibi yukarı kaldırdığı kolları, sıçrayışın hamlesiyle salınan kalçaları, ar-

tık kendine değil bizzat müziğe ait olarak donan gülümsemesiyle kitlenmiş yüzü, safça güzel şeyler düşüncesi, kendiyle gurur duyuşu, kışkırtıcı hali, sunumu... Onu ileri götüren ve hemen sonra geri çeken harekette başını serbestçe geri atıyordu ve karşıdan bir tanrı sunağı, hayatın kendi gibi görünüyordu.

Kız durup plakların dizili durduğu ızgaraya bakmaya başladı. Yatak odasına ulaşan merdivenlerden çıkmak üzereydiler. Ama gönülsüzce durup plakları incelemeye koyuldu.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu erkek. "Sonra dinleriz müzik."

Kız yanıt vermedi. Küçük beyaz ve aşırı narin elleri çoktan büyük bir plağı kabından çıkarmıştı, gramofonun kapağını açtı, çalıştırdı, pek bilmiş görünüyordu. O kadar emin görünüyordu ki erkeğin içini korkunç bir kuşku kapladı: Laide daha önce gelmiş miydi buraya? Acaba arkadaşı da mı onunla tanışmıştı, onu buraya mı getirmişti? Yoksa otomatik sistemi olan böyle komplike bir pikabı çalıştırmayı nasıl bilecekti?

"Nasıl oluyor da bu kadar alışkınsın?"

"Bir arkadaşımda aynısı var. Flora. Yüz kere çalmışımdır."

Tam doğru anda, iğne hilebaz bir sürüngen hareketiyle otomatik olarak plağın üzerine düştü. İlk temasta müzik çaldı.

"Bu nedir?" diye sordu erkek.

"Var olan en güzel çaçaça. 'Los Cariñosos'. Due'de çalıyorlar hep. Ama plağını bulmak kolay iş değil."

"Sen çaçaça dansını biliyor musun?"

"Bildiğimi umuyorum."

Sesinde belli bir gurur vardı, sanki erkeğin kuşkusu onu gücendirmişti. Çaçaça dansını biliyor muydu? İnsan Fangio'ya, otomobil kullanmayı biliyor musun, diye sorar mıydı?

Tek başına, koca salonun ortasında dans etmeye başladı.

Hayır –diye düşünüyor– Antonio, burada Corsini'yle birlikte olmuş olması mümkün değil. Corsini'nin düzenli görüştüğü bir kız arkadaşı var ve başka kızlarla çıkmaz. Hem öyle olsa Laide başına dert açmamak için onu buraya ilk getirdiğim gün bir sürü laf ederdi. Kız canının istediği hayatı sürdürüyor ama sonra da o tür kızlardan biri gözüyle görülmeyi dert ediyor. Sevişiği adamlardan birinin benim arkadaşım olduğunu keşfetse benim bunu öğrenmemem için kim bilir ne şeytanlıklar yapar. Evet, aynı pikaba sahip olan kız arkadaş hikâyesi yeterince makul.

"Bu ne?"

"Var olan en güzel çaçaça. 'Los Cariñosos'."

Dans etmeye başladı. Kalın dokumalı, leylak rengi bir giysi vardı üzerinde, göğsü gergindi, belini kemerle sıkmıştı, eteği dizine inecek kısalıkta ve genişti. Çaçaça bacaklarına değil kalçasına ve omurgasına tırmanıyordu ve bedeni bir arzu dalgalanmasına, kendini bırakmaya, vermeye ve vermemeye, sunmaya ve sunmamaya, tıris giden bir atın hıçkırık gibi yinelenen adımlarına, şehvetli bir inada, bir dalgadan ötekine atlamaya, bir yukarı bir aşağı sürükleyen çılgın, ölçülü, kesin, bitkin, iştahlı sevişme ritmine, Afrika ormanlarında ruhun hayallerde ve anılarda yitip gittiği akşamların o ruhsal ateşlerine, derinlerden bir sesin seslendiği dar sokaktaki ışığın mor rengine, farların ışığında bir anlığına vaat edercesine sessizce aralanan kırmızı muğlak dudaklara, gülerek atılan ve ona çarpacak olan karanlıkta kıvranan hüzünlü gençlik gibi, hırsa ve ideale, dipteki maddenin derin titreşimine, asla tanıyamayacağımız toprakların sesine, asla sona ermeyecek zaferin taklidine sürüklüyordu; arada kısa molalar vererek üçer üçer vuran acımasız ve tatlı çekiç, üçer üçer vurursun ve üçer üçer vurursun ve On Yedi

Nisan Şelalesi'nden kayarsın ve değirmentaşı üçer üçer vurur ve suya çarparak çıldırır, suyılanı, epilepsi, arp, cehennem azabı olur ama o, sivri topukların üzerinde yükseliyor, dalgalanıyor, oyun oynuyor, hayatın dayanılmaz ve gerçek özünü burada bularak bilmiş bir kız çocuğu gibi abartılı belirginliğiyle gülüyor.

Değnek kadar düz olsa da yüzyılların yükünü yüklenmiş müziğin popüler motifinde, kesin olarak elveda diyen bir şeyler, bir zamanlar yaşanmış, asla geri gelmeyecek bir aşk ve aynı zamanda günün birinde yaşanacak şeylerin karmaşık önsezisi vardı; belki de gerçek müzik tamamıyla geçmişin pişmanlığında, yarının bir o kadar ıstıraplı umudundaydı. Bir de bugünün hem birinden hem ötekinden oluşan çaresizliği vardı. Ve bunun dışında başka bir şiir yoktu.

"Nedir bu?" diye sormuştu erkek.

"Var olan en güzel çaçaça. 'Los Cariñosos'."

Erkek divana oturdu, endişe ve şaşkınlıkla seyretti onu. Tavşan vurmak için nişan alıp da ejderha gören avcıya benziyordu. Sanki o güven içinde bir askerdi ama karşısına ansızın piyadeleriyle, topçularıyla, süvarileriyle koskoca bir ordu dikilmişti. Sanki kendinden yüz kez güçlü birine meydan okuduğunu fark eden biriydi.

Kız belki de dans ederken oynadığını sanıyordu, neler olduğunu fark etmiyordu. Gençlik dürtüleriyle böyle davranıyordu, haddinden fazla enerjisi, kendini beğendirme hevesi vardı. Evet doğruydu, çaçaça dansını şahane yapıyordu, bedenine mutlak bir şekilde hâkimdi, öyle ki cilveli bir şekilde arada bir düşecek gibi yapıyordu. Ama dans ederken ruhunda olup bitenler hiç fark edilmiyordu.

Çünkü gizemli bir eğilim sayesinde korku verici alışkanlıkları olan ve o minik bedenini saat saat satmaya alışmış kız, hayal bile etmeden merdiven altının pis havasından ışığa doğru çıkıyordu.

Yoksa, diye düşünüyordu erkek karışık kafasıyla, kız dans ederek bir başka varlığa mı dönüşüyordu? İçten içe belki de bunun intikam almak için harika bir yöntem olduğunu anlıyordu. Kendini ritmin içinde kaybettiğinde belki de bir tür kurtuluşa ulaşıyordu. Ve şimdi, az sonra parasının gücüyle ona sahip olacak kendinden yaşlı bu adamın karşısında, ertesi gün ve daha sonraki gün kendini onun gibi rahatlama ihtiyacı duyan erkeklere satacakken, kendisi bundan pek fazla rahatsız olmaz ama bilir ki kendi gibi başka kızlar vardır, o kızlar hayatlarını yaşar, eğlenir, seyahat eder, flörtler davetler partiler otomobiller... Vizonları para karşılığında sutyenlerini bile çıkarmadan elde ederler, öte yandan bilir ki kendi gibi başka kızlar da sabah altıda kalkar ve günde sekiz-dokuz çalışarak kendisinin iki günde kazandığı kırk-elli bin lireti ancak bir ayda kazanırlar, bu nedenle içinde kıskançlık ve utanç, beyhudelik ve giderek artan bir yıkım duygusu hissediyordu. Yine de şimdi çaçaça dansı yaparken, olağanüstü özgür, hafif ve saf olma duygusunu yaşarken kendinden başka kimseye ait olmamanın hissiyle hatta kendine bile ait olmadığını hatta daha güzel bir şeye, müziğe, dansa, şiire ait olduğunu biliyordu.

Kalın dokumalı, leylak rengi bir giysi vardı üzerinde, göğsü gergindi, belini kemerle sıkmıştı, eteği dizine inecek kısalıkta ve genişti. Devinimin esrikliğiyle gülümsedi, ince ve aralık dudakları çiçek yaprakları gibi fesatça dışarı kıvrıldı. Erkek oturmuş, cesareti kırılmış bir ifadeyle onu seyrediyordu. Ne kadar gerçekti, ne kadar saftı, ne kadar güzeldi. Ona asla ulaşamayacaktı. Kız dışarıdaydı, yabancıydı, başka bir insanlığa aitti, ulaşılamazdı, neyin.... erkeğin şimdiye dek sahip olmadığı ve aptalca küçümsediği her şeyin, çılgınlığın, gözüpek ve mahkûm edilmiş gecelerin, yasak köşelerde fısıltılarla oluşturulmuş sözde serüvenlerin, büyük otellerin koridorlarının,

gıcırdamadan aralanan kapıların, yatağın kenarında fısıldanan sözlerin, o kösnül saydamlıkların, büyüleyen baş döndürücü hikâyenin, kahkahanın, bele sarılan kızın ittiği kolun, yavaşça oh evet evet, yavaşça, dışarıda, bahçede kesin sessizlikle aya poz verişin lanetiydi.

Bu sefer de olmadı, diye düşündü erkek hüzünle. Kız büyük odanın ortasında kendi başına çaçaça dansı yapıyordu. Az sonra merdivenleri o olmadan çıkacak, bileziğini ve kolyesini çıkarmaya başlayacak, banyoya gitmek için izin isteyecek, yarı çıplak dönecek yatağa uzanacak kendini bütünüyle erkeğe sunacaktı. Ama bu neye yarardı ki? Az sonra yatakta yanına uzanacaktı, sevecekti ama neye yarardı ki? Onunla o koşullarda on bin kere aşk yapsa da kız şimdi olduğundan daha fazla onun olmayacaktı, yani boşunaydı. Ve beynine girmiş öteki yaratık, bu belirli anların Laide'si çukurun ötesinde şöyle bir gördüğü ışıklı servet ürpertiyle karşıya geçmek için ince bacaklarını suya sokmuştu ama su su değildi, hareketti, yapışık yumuşak kireçti, kızın kendini yavaş yavaş içine çektiğini hissettiği büyük şehrin organize ettiği korkunç ökseotuydu, günden güne içine batıyordu, karşı kıyıdaki altuni ışık uzaklaşarak ulaşılmaz bir seraba dönüşüyordu, çukur engin bir bataklıktı, donuk bir denizdi ölü çamurdu ve kız inatla ilerlemeye uğraşıyordu, ona direnmenin önemli olduğunu söylemişlerdi, şevki kolay kırılan kızların hiç niyetlenmemeleri daha iyiydi, artık kasığına kadar gömülmüş olduğu bu yapışık bataklık yumuşaktı, ılıktı, tuhaf bir haz duygusu veriyordu ama arada sırada arkasını dönüyor ve yola çıktığı kıyıyı görüyordu, orayı iyi görüyordu çünkü kat etmiş olduğu yol korku verici biçimde kısaydı, insanları, erkekleri, kadınları, kendi gibi kızları, çukurun kestirme yoluna niyet bile etmeyen, görünürde sakince yaşayan, çalışan akşamları evinin kapısını kapayan, evleri temiz ve güvenli olan, imalı telefonlar gelme-

yen, gecenin üçünde bahçe kapısının menteşesi gıcırdamayan, dikkat çekmemek için hemen köşenin arkasında durmayan kızlardı, güçlü ve sıra dışı otomobillerin direksiyonlarında şık giyimiyle kırklık bir zengin, düzgün ailelerin hayatları, tertipli, vasat ve sıkıcı, küçümsemesi kolay olabilir ama arada sırada böyle yaşamanın güzel olabileceği kuşkusu da düşüyor insanın içine, hatta gerçek ve derin arzusunun o olduğunu anlıyor, kendi de o limana yanaşmaktan mutlu olurdu, kendininkinden farklı ve ona nasip olmayan bir hayat yaşardı.

İşte o zaman delikten çıkabilmek için çırpınıyor, kendini başkalarına, kıyıdan ona gülümseyen ama artık saygı duymayanlara göstermek istiyor, kendi de yaşamaya değer bir varlık oysaki ve başına gelen her şeyi unutarak çocukluğuna geri dönüyor, sanki her şeye yeniden başlamak istiyor. İşte yabancı bir erkeğin karşısında kendi başına çaçaça dansı yapan Laide oydu, umursamaz bir güzellik hareketine dönüşüyordu, bir gül, küçük bir bulut, bütün çirkinliklerden uzak minik kuş oluyordu ve böylece kendine ait bir anlık saflığını yaratıyordu.

XVI

Laide o gün her zamankinden daha neşeli ve tasasız görünüyordu. Acaba artık onun yanında kendini rahat hissedebiliyor muydu? Acaba aralarında insani bir samimiyet doğmaya başlamış mıydı? Güzel bir güneş dilimi yatak odasına enlemesine sızıyor, yeşil renkteki yünlü kadife halıya vuruyor ve yansıyarak bütün odayı mutlu bir şekilde aydınlatıyordu.

Yatağa uzanmışlardı, kızın üzerinde hâlâ kombinezonu vardı. İşte Dorigo'nun az sonra yaşanacak aşkın bilincinde olduğu ender huzurlu ve rahat anları bunlardı. Şimdi kızın bir daha aramayacağı, haber vermeden Milano'yu ebediyen terk etmiş olması, vaat edilmiş aramanın saati yaklaşırken yaşadığı işkence dolu bekleyiş, süre dolunca dakikaların zalimce birbirini izlemesi ve ürettiği varsayımlar, kuşkular, adım adım uzaklaşan umutların baş döndürücü bir kreşendoyla düğüm olması ve onu robot gibi bir serseme çevirmesi tehlikesi yoktu. İnanılmaz olan bir kez daha gerçekleşmişti. Laide yanındaydı, onunla konuşuyordu, soyunuyordu, okşamasına, öpmesine ve sahiplenmesine izin veriyordu, bütünüyle emirlerine amade olan o konforlu evin kuytusunda bir-bir buçuk saat onunla kalacaktı. Her şey ne kadar basit ve kolaydı. Çektiği kaygılar kendine de manasız görünüyordu. Zaten La-

ide ona neden hayır diyecekti ki? Kendisi eğitimli, temiz, nazik bir insandı, onu şık olmaktan da öte bir ortamda ağırlıyordu, buraya bir prenses bile gelse rahat ederdi. Laide gibi bir kızın bu kadar kolay elde edilen iki on bin liretlik banknotu görmezden gelmesi çılgınca olurdu. Şimdi durum ona öyle net ve güven verici görünüyordu ki yeni işkenceleri göz ardı ediyordu. Dorigo ansızın kendini güçlü, emin hissediyordu, şifa bulmuş olma duygusu ona bir daha asla tadamayacağını sandığı kesin bir iyi olma hali armağan ediyordu. Hayır, artık bu endişeli halinden sıyrılmalıydı, daha aptalca bir hal olamazdı. Zaten –diyordu kendi kendine pek samimi olduğunu düşünerek– kendisi bir tek Laide'nin onunla gelmesini önemsiyordu, geri kalan zamanda kendi bildiğine göre hareket edebilirdi pekâlâ, erkeğin onun bütün geçimini üstlenmek gibi bir niyeti yoktu, zaten niyet etse de öyle bir parayı nereden bulacaktı?

(Bir gün otomobille Corsini'nin evine doğru giderlerken ona, "Peki senin geçinmek için ne kadar paraya ihtiyacın var?" diye sormuştu. "Eh," demişti kız, "ben Scala'dan elli bin liret alıyorum, elli bin liretim daha olsa rahat ederdim." Ama bunun palavra olduğunu anlamak için bir dakika kafa yormak yeterdi. Yoksa bu hayatı sürdürür müydü?)

Kendini duruma o kadar hâkim hissediyordu ki onunla oyun oynamaya karar verdi. Bir saat önce kendisi için yakıcı bir gerçek olanı şimdi neden itiraf etmiyordu? Bir saat önce asla yapmazdı, çok tehlikeli bulurdu. Ama şimdi ne kaybederdi ki? Şimdi onu yitirmeyeceğinden emindi. Şimdi anlamıştı. Şimdi böyle bir şımarıklığa kalkışabilirdi.

Yoksa bu itiraf onu sarsmak, kendisinin diğer erkeklerden farklı olduğunu anlamasını sağlamak için son bir çaba mıydı; erkek onu sadece yatağa atacağı küçük bir

kız gözüyle görmüyordu ve hatta onunla sevişmek pek umurunda değildi; peki o zaman kızdan gerçekte ne istiyordu?

"Dinle," diyor bir eliyle kızın çıplak bacağını okşarken, "bana bir iyilik yapmalısın."

Kız kuşkuyla bakıyor ona: "Ne?"

"Bana bir el vermelisin."

"Ne demek bu?"

"Bana yardım etmelisin. Ve bunu yapabilirsin."

"Nasıl yardım edeceğim?"

Konuşurken bunun fazla çocuksu bir numara, fazla saf bir çıkar yol olduğunu anlıyor ama daha iyisini de bulamıyor. Kendini yetenekli, hayal gücü müthiş zengin biri sayan erkek daha iyisini bulamıyor. Ayrıca kız oldukça cahil, yaklaştığı erkekler de onun gibiler, belki de bu numarası kızda işe yarayabilir, hatta eğlenceli bile görünebilir. Kim bilir, belki de kız için ilk olacaktır.

"Berbat bir durum," diyor erkek.

"Neden?"

"Gönlümü kaptırdım, senin de tanıdığın bir kız için deli oluyorum."

"Benim de tanıdığım bir kız mı?"

"Evet. Ve sen istediğin an çare bulabilirsin."

"Tam da beni mi buldun bu iş için?"

"Seni arkadaşım olarak görüyorum ya."

"Arkadaşınım evet ama yine de bunu gelip benden istemeni pek hoş karşılamıyorum doğrusu."

"Eh, istemiyorum diyorsan..."

"Hayır, hayır, söyle."

"O zaman iyisi mi boş verelim."

"Yok canım, rica ediyorum söyle. Çok mu güzel?"

"Benim için öyle."

"Ve benim onu tanıdığımı söylüyorsun?"

Meraklanan kız gülümseyerek doğruluyor, göğüsleri

artık dik görünmüyor ve biraz sarkıyor ama yine de o uçları yukarı dönük halleriyle pek sevimliler.

Kız bunu umursamıyor.

"Tanıdığımı mı söylüyorsun?"

"Evet."

"İyi mi tanıyorum?"

"Evet."

"Adı ne?"

Bunun üzerine erkek, küçük bir çocuk gibi kendini yüzüstü yatağa atıyor, yüzünü yastığa gömüyor. Yoksa anladı mı Laide? Şakayı anladı mı? Konuşmaya başladığında mı anlamıştı? Yoksa günlerden beri, onu istasyona götürdüğü o günden beri biliyor muydu? Yoksa kızın her şeyi ilk günden anlamış olması eskide kalmış bir olay mı, Signora Ermelina'nın yanında elbise denerken ona bakışından her şeyi sezmiş miydi? Kadınların, en açıkgöz olmayanlarının bile bazı durumlarda erkeklerin yaşadıklarını hissetmek konusunda müthiş bir önsezileri vardır, ruh bir anda tık ederek yanıp tutuşur ve erkek bunu o anda fark etmez, kuşkulanmaz bile ama kadın muzaffer bir şekilde tahta oturmuş, erkeği çıldırtmak için o tatlı oyuna başlamıştır bile.

"Kim o? Adı ne?"

Erkek kalktı, kızın üzerine eğildi, kulağına fısıldadı: "Adı L ile başlıyor."

Kız nihayet gülerek döndü ama bir şey demedi.

"Anlamış mıydın yoksa?"

Kız gülümseyerek başıyla evet işareti yaptı.

"Peki o kıza benimle ilgili iyi bir şeyler söyler misin?"

"Gerek var mı?"

Antonio kızın da şakaya katılmasına şaşırdı.

"Tabii ki var. Aşk kötü bir hastalıktır."

"Ah hayır," dedi Laide, "tam tersine öyle güzeldir ki."

"Karşılıklı olduğunda güzel olur. Ama benim durumumda..."

"Hayır, hayır âşık olmak güzeldir, şahanedir."

"İyi de sen hiç yaşadın mı bunu?"

"Evet."

"Kime âşık oldun?"

"Öldü. Evleneceğim çocuktu."

"O seni seviyor muydu?"

"Kesinlikle. Evlenecektik diyorum ya sana."

"Eh, o zaman farklıdır."

"Neden?"

"Çünkü ben seni seviyorum, sen beni sevmiyorsun."

"Aferin sana, bunu zamana bırakmamız gerekiyor, seni çok kısa süredir tanıyorum."

Erkek bozuluyor. Kız onun söyledikleri karşısında en ufak bir şaşkınlık ya da mutluluk belirtisi göstermedi. Sanki alışmıştı buna. Sanki erkek pek çoğundan biriydi. Sanki bu zaten bilinen ve söylenmesi gereken bir şeydi. Sanki o sıradan bir salaktı. Şimdi kızı yaralama arzusu duyuyor.

"Yine de," diyor ona, "senin benimle samimi olma niyetin yok."

"Neden?"

"Bana bir yığın palavra anlattın."

"Bu doğru değil. Ben sana hep gerçeği söyledim."

"Soyadın konusunda da mı?"

"Ne demek istiyorsun?" Kız sertleşti, ürkek ve ihtiyatlı bakışlarla baktı ona.

"Senin soyadın Mazza değil, Anfossi."

"Kim söyledi bunu sana?"

"Onu boş ver. Soyadın Anfossi mi değil mi?"

"Ne anlamı var bunun? Tiyatroda hepimiz farklı bir ad kullanırız."

"Peki Scala'da ne diyorlar sana?"

"Rosanna Mazza. Bunu programlarda yazılı olarak da görebilirsin."

"Peki buna ne gerek vardı?"

"Sen bana önce şunu söyle: Kimden öğrendin? Bahse girerim Signora Ermelina söylemiştir."

"O söylemiş olsa ne olacak?"

"Salak o. Neyse ki artık onunla işim kalmadı."

"Kavga mı ettin?"

"Sana ne? Tek söyleyeceğim onun iğrenç biri olduğu."

"Bir nedeni olmalı."

"Pek çok neden var. Onları da ben biliyorum. Ama şimdi her şeyi karıştırmaya gerek yok!"

"Neyin var senin bugün? Aybaşın mı?"

Kız durumu düzeltme ihtiyacı duyuyor. Şakacı bir şekilde somurtuyor, gözlerini ona doğru kaldırıyor, çocuksu bir cilveyle gözlerini kırpıyor.

"Haydi Antonio, gel yanıma, üşüyorum."

Aynı anda erkek onu kucaklamak, çıplak bedenine sarılmak için eğiliyor, az önceki güzel güven duygusunun solduğunu, Laide'nin hep emrinde olacağı duygusunun geçip gittiğini, ona asla güvenemeyeceğini anlıyor ve bunu kızın onun sarılmasına yanıt olarak nazik bir edilgenlik ve resmiyetle kolunu omzuna atmasından anlıyor; bunu atılmadan, irkilmeden, kendini ilk kez dansa kaldıran bir erkeğin omzuna kolunu atarcasına, arada lanet olası boşluğu bırakarak yapışından anlıyor; az önce aşk konusunda şakalaşırlarken kız çok daha yakın, şimdikinden daha anlayışlıydı ama tensel birleşme yaşadıkları şu anda o yakınlık yok olmuştu.

İşte, az sonra bu aşk da bitecek, kız banyoya gidecek, erkek boş ve neşesiz yatakta sırtüstü kalacak, sonra kız yeniden ortaya çıkıp giysilerini, altın bileziğini, saatini toplayacak ve şöyle diyecek: Tanrım ne kadar geç olmuş, rica ediyorum kalk; yeşil halı zerindeki güneş ışığı artık

yok, bir bulut güneşi örtmüş olmalı, kız hiddetli bir edayla, yarın sabah ne yapacağım ben, diye söylenecek.

"Ne var yarın sabah?" diye sordu erkek.

"Söylemedim mi sana, Modena'ya gitmem gerekiyor."

"Hayır, söylemedin."

"Sen zaten asla bir şey hatırlayamıyorsun."

"Ne yapmaya gidiyorsun Modena'ya?"

"Fotoğraflar için, sana yüz kere söylemiş olmalıyım."

"Bari iyi para kazanıyor musun?"

"Yok canım. Ama hayır dersem piyasadan silinirim."

"Ne kadar kazanıyorsun?"

"Beş, yedi, hatta bazen on papel."

"Fotoğraf başına mı?"

"Yok yahu."

"Ya yolculuk? Otel?"

"Eh, onun parasını ödüyorlar."

"Kaç gün kalıyorsun peki?"

"İki gün sanırım."

"Neden sanırım?"

"İş belli olmuyor."

"Ya akşamları? Akşamları ne yapıyorsun?"

"Ne yapabilirim ki? Hem de Modena'da!"

"Söylesene ya, senin Modena'da şu kuzenin yok muydu?"

"Evet ama öyle sıkıcı bir tip ki."

"Sana âşık mı?"

"*Ah, manyak mısın sen?*"

"Sevişiyor musun peki?"

"Bir o eksikti. Bilmiyorum, sana göre herkes bundan başka bir şey düşünmeyecek. Efendi bir çocuk, bana belli bir saygı gösteriyor."

"Nasıl yani? Bir öpücük de mi vermiyor?"

"Bana bir parmağıyla bile dokunmaya cesareti yok."

"Seni bakire mi sanıyor?"

"Öyle olabilir. Bana bir kardeş gözüyle bakıyor."

"Ne iş yapıyor peki?"

"Mühendis. Bir petrol hattında çalışıyor."

"Seninle evlenmek de istiyordur elbette."

O istiyor. Benim aklımdan bile geçmiyor."

"Birlikte sık sık gezmeye gidiyor musunuz?"

"Bazen."

"Nereye? Sinemaya mı?"

"Evet, çoğunlukla sinemaya gidiyoruz."

"Yakışıklı bir çocuk mu?"

"Eh, fena sayılmaz."

"Hoşuna gidiyor mu?"

"Yahu sana umurumda değil dedim ya. O benim kuzenim. Ona yakınlık duyuyorum."

"Onunla yatağa girsen de bir kötülük olmaz."

"O benim hoşuma gitmiyor, işte o kadar. Hem de üstelik Modena gibi bir yerde. Herkes öğrenir."

"O ister ama."

"O mu? Görmen lazım onu. Öyle çekingen bir tip ki. Ailede yatılı okul terbiyesi almış. Düşün ki Milano'ya geldiğinde babası ona evin anahtarını haftada bir kez veriyor."

"Kaç yaşında?"

"Yirmi beş-yirmi altı sanırım."

"Adı ne?"

"Adı Marcello. Başka ne öğrenmek istiyorsun?"

"Rica ederim. Canın ne istiyorsa onu yap tatlım."

"Eh, şimdi bu soruşturma içimi şişirdi. Anladın mı?"

Erkek gücenip sustu. Ona şöyle iki okkalı tokat atmayı ne çok isterdi *canı*. Ah, keşke yapabilseydi.

Kız bunu fark etti: "Nasıl da hemen küsüyorsun sen. Üstelik ben senden bir ricada bulunacaktım."

"Ne ricası?"

"Nasıl alındığını fark ettin mi? Sana bir şey söylememek daha doğru."

"Canın nasıl istiyorsa öyle yap."

"Gördün mü bak. Sorun şu ki yarın sabah saat yedide yola çıkmam gerekiyor ama o saatte nasıl taksi bulacağımı bilmiyorum."

"Telefonla çağırırsın."

"O saatte olmuyor taksi."

"Yok artık, saat yedide de yoksa!"

"Hem taksi çağıramam çünkü telefon ablamın odasında."

"Onu uyandıramaz mısın?"

"Sen onu tanımıyorsun!"

"Seni benim bırakmamı mı istiyorsun?"

"O saatte! Nasıl uyanırsın?"

"Uyanırım. Basit."

"Peki eve ne diyeceksin?"

"Erken uyanmak kuşku yaratmaz," dedi ve güldü.

"Gerçekten bana eşlik etmek istiyor musun?"

"Ne var bunda şaşacak? Saat kaçta?"

"Tren saat yedi kırkta kalkıyor. Sen yediyi on geçe gelsen yeter."

"Nereye?"

"Evime tabii."

"İyi de ben senin nerede oturduğunu bilmiyorum ki!"

"Squarcia Sokak numara 7."

"Nerede?"

"Vigorelli'yi biliyor musun? Oraya yakın. Rehberde bulabilirsin."

"Saat yediyi on geçe çıkmak yeter mi?"

"Senin o külüstürle de olsa istasyona yarım saatte gideriz herhalde. Hem saat yedide yollar boş olur."

Sabahları erken uyanmak Antonio için medeni ölüm cezasıyla eşdeğerdi. Ayrıca sabahın yedisinde evin önüne

gelmesi için bir taksi şoförüne bin liret vermek yeterliyken. Ama bunu söylemiyor. Laide'yi birkaç dakikalığına olsun görme fikri hoşuna gidiyor. Onu yanında görmek. Çok kısa süre için de olsa onun özel hayatına sızmak. Kızın ona gereksinme duyuyor olmasının şahane hissi. Özellikle de en azından bu akşam beklenti ve kuşku işkencesi yaşamayacak, eski güzel günlerde olduğu gibi çalışabilecek, gülebilecek, arkadaşlarıyla sohbet edebilecek. Emin bir ateşkes. Bir sükûnet. Bir mutluluk parçacığı.

"Peki bu akşam ne yapıyorsun?"

"Tiyatroda prova var."

"Sonra da Due'ye mi gideceksin?"

"Deli miyim ben? Sabahın köründe kalkmam gerekiyor."

Kızın anlattığı hikâye çarklarında dişlilerin birbirine uygun olmadıklarını bulanık da olsa kavradı. Scala, fotoğraflar, dans salonu, aile, kuzen, Signora Ermelina gibi pek çok ayrıntının örtüşmesi zordu. Yine de kız ağzını açtığı zaman bütün şüpheleri siliniyordu. Kızın safiyane vurgusu bunu sağlıyordu. Hayır, yalan söylüyor olması mümkün değildi. Belli belirsiz bir bocalama, kararsızlık, sahtekârlık, duraksama. Ve erkek öylece durup onu çözmeye, deşifre etmeye çalışıyordu. Erkek zekiydi, en küçük bulanıklığı bile sezebilecek takıntılı bir duyarlılığa sahipti. Laide gibi her türlü psikolojik karmaşıklıktan uzak bir kızı mı anlayamayacaktı? Minicik bir sahtekârlığı sahneye koymaya kalksa erkek o anda fark ederdi.

XVII

Vigorelli Bisiklet Pisti ile fuar duvarı arasında geniş bir boşluk var, bunun ortasındaki çayırın kuzeyi yeni apartmanlar silsilesince kapatılmış durumda.

Antonio saat yediye on kala FIAT 600 otomobiliyle tam burada durdu. Gülünç bir şekilde erken gelmişti. Kızın kendini bu kadar hevesli görmesini istemiyordu, fazlasıyla açık bir itiraf olurdu.

Hava nemli ve soğuktu. Aç karnına içtiği sigaranın yaşattığı rahatsızlığa karşın bir tane yaktı.

Sağanak yağıyordu. Mor, boş ve uykulu şehrin üzerine şiddetli ve öfkeli bir ilkyaz yağmuru iniyordu. Ortalıkta ondan başka insan yoktu. Ötekiler uyuyordu. Ötekiler bilmiyordu.

Mola bitmişti. Birkaç dakika sonra onu görecekti. Ama bu doğru muydu? Yoksa bir şaka mıydı? Ya da bu arada pek çok başka olay yaşanmış olamaz mıydı? Mesela kız hastalanmış olabilirdi. O zaman kendisini nasıl haberdar ederdi?

Bu hoşgörüsüz ve minnetsiz saatte arzudan eser yoktu. Eğlenme ve şımarma amaçlı yerler kapalıydılar, kapkaraydılar, sevgililerin tensel yorgunluğunun uykusuna dalmışlar, gün ışığı henüz yetmese bile ışıkları söndürmüşlerdi.

Gece gezen en çaresiz otomobiller bile evlerine dönmüşlerdi. Tek bir pencerede ışık yanmıyordu. Herkes yatağının sıcağına gömülmüştü. Sadece çöp kamyonları dolaşıyordu arada sırada. Işık olmayan bir ışıktı bu, griydi, uykuydu, çatı penceresiydi, mutlak umursamazlıktı.

Bu merhametsiz saatte hem de bardaktan boşanırcasına yağarken ve o tek başınayken böyle bir şehirde piyasaya çıkacak olana yazıktı.

Kendini cezalı, haksızca dövülmüş, kimsenin hakkında bir şey bilmediği bir çocuk gibi hissediyordu. O anda herkes, kardeşler, anne, arkadaşlar, ona ihtiyaç duyan ve onun ihtiyaç duyduğu herkes uyuyordu. Artık yoktular. Yağmur yağdığında pek derin ve şifalı olan o seher uykusuna gömülmüşlerdi. Yalnızdı. Kendini yalnız, unutulmuş, kaybolmuş hissederken insanlar onun hissettiği cehennem azabına canıgönülden gülerlerdi. Ve çevresinde, yağmur altında, hâlâ kımıltısız duran koca şehir az sonra uyanacak, nefes almaya, mücadele etmeye, korku verecek şekilde bir yukarı bir aşağı şaha kalkmaya, yapmaya, bozmaya, satmaya, kazanmaya, sahiplenmeye, hâkim olmaya, bunu sonsuz arzular ve gizemli hırslarla yapmaya, ufak tefek ve büyük işlere, sonsuz fedakârlığa ve eleme ve azgınlığa girişecek, kırıp döken iradeyle, kas ve zihin gücüyle, sahiplenme ve egemen olma arzusuyla ileri, ileri! Ve o burada, otomobilin içine çivilenmiş gibi, üzerine sağanak inen küçük arabasında, beyaz ve tazecik bir bedenin çaresizliği içinde, içinde solgun bir ruh ışığıyla, belki adı Laide olan ve kimsenin tanımadığı biri için oturmakta. Islak ve sımsıkı kapalı evlerin perdeleri de hiç umursamadığı hayatlar gibi kapalıydı. Dünya mı? Amerika mı? Rusya mı? Yeryüzünün efendisi mi?

Şu an aklını kurcalayan sorular: Kız zamanında uyanabilecek mi? Çalar saati işleyecek mi? Yeterince hızlı giyinebilecek mi? Valizi hazır mı? Tanrım umarım valizi-

ni hazırlamıştır ve gitmekten vazgeçmez. Acaba hâlâ uyuyor mudur? Yoksa banyoda yüzünü mü inceliyor, gecenin teninde bıraktığı minik bir kırışıklığı inceleyerek parmağını gözünün bir ucuna mı bastırıyor? Peki Modena'ya niye gidiyor? Kim bekliyor onu orada? Ne yapacak bu akşam orada? Tek başına mı yatacak? Biriyle mi yatacak? Hayır. Yeter ki gelsin. Yeter ki –dün gece gidip keşif yaptığı– Squarcia Sokağı'ndaki demir kapının arkasında o küçümseyen adımlarıyla belirsin ve o da bu endişeli ruh halinden kurtulsun. Aynı zamanda bu yağmurun onu sürükleyeceği, hiç bilmediği bir gücün onu yavaş yavaş şimdiye dek kendine ait olan hayattan uzaklaştıracağı hissine kapılıyor, böyle şeyleri defalarca romanlarda okudu ama inanmadı, saçma masallardı onlar oysa şimdi kendisi böyle bir hikâyenin tam ortasındaydı ve mücadele bile etmiyordu, akşamları bazen gecenin yarattığı hüzünle isyan ediyordu ama şimdi hayır, şimdi şiddetli ve vahşi yağmur onu sürüklüyordu, girdaptan kurtulmuyordu, yardım istemek için elini bile kaldırmıyordu.

Zaman geçmek bilmiyordu. Saat şimdiden yediyi on geçiyordu ama Antonio'nun saatini biraz ileri ayarlamak gibi bir alışkanlığı vardı, olasılıkla saat henüz yediyi iki geçiyordu, yediyi üç geçiyordu. Bir sigara daha. Ya kız fikrini değiştirdiyse, gidişini ertelediyse? Saat kaça kadar bekleyecekti? Yüzünün yorgun olduğunu hissediyordu. Dikiz aynasında kendine baktı. Ne berbat bir suratti, hele de ağzı. Belki de zaman dolmuştu. Motoru çalıştırdı.

Squarcia Sokağı ıssızdı. Kızın evinin önünde bir demir parmaklık vardı ve arkasında geniş bir avlu, dipte de bir kameriye. Evin girişini görebilecek şekilde durdurdu arabayı. Kapıcı kulübesinin camlı bölümünde ışık yoktu.

Saati yediyi yirmi geçiyordu, demek ki aslında yediyi on, yediyi on bir geçiyor olmalıydı, yağmur biraz hafiflemişti. Bir sigara daha. Gelecek mi?

Daha şimdiden geç kalmıştı. Bir beş dakika daha gecikirse treni kaçıracaktı. Neler oluyordu?

Saate bakmaktan başka bir şey yapamıyor, bakmamak istiyor, en azından bakmadan belli bir süre durmak istiyor. Ama endişe. Ah, nihayet.

Bir cam kapının kapandığını işitiyor. Sonra demir kapının arkasında bir gölge, bir figür beliriyor.

Erkeğin içinde bir şeyler açılıyor, içsel bir boğuntu soluk alıyor, yeniden yaşamaya başladığını hissediyor. İşte o! İşte o!

Başına şal sarmış bir kadın çıkıyor. En az kırk yaşlarında olmalı. Kapıcı kulübesinin ışığını yakıyor.

Saat yediyi yirmi üç geçiyor. O hâlâ uyanmadı. Modena sıkıştırıyor, erkek, Laide'nin oraya düşkünlüğünü anlayamıyor. Zamanında uyandıysa hâlâ inmemiş olması mümkün değil.

Otomobilden iniyor, kapıcı kulübesinin merdivenlerini tırmanıyor, kulübede bir adam var.

"Lütfen diyafondan Signorina Anfossi'ye onu bekleyen bir otomobil olduğunu haber verebilir misiniz?"

Adam gönülsüzce denileni yapıyor: "Hemen ineceğini söylüyor."

"Hemen mi?" Saat yediyi yirmi beş geçiyor, tamam sokaklarda tek tük insan var ama trafik ışıkları çalışmaya başladıysa istasyona on beş dakikadan önce varamazlar.

Saat yedi buçuk. Neler çeviriyor bu rezil? Saat yedi otuz iki. Laide asla piyasaya çıkmayacak, asla inmeyecek, onu bir daha hiç aramayacak, bir daha hiç ortalarda görünmeyecek. Artık treni kaçırdı.

Demir kapının kilidi açıldı. Kız o kararlı ve umursamaz adımlarıyla yürüyor. Sağ elinde deri bir çanta, sol elinde beyaz ve büyük bir bavul var.

Dorigo ona doğru yürüyor. Kız sanki onu gördüğüne şaşırıyor. "Bana yardım edebilirsin değil mi?" Erkek bavulu alıyor.

"Artık yetişemeyiz."

"Çalar saat işlemedi. Kapıcı aşağıdan aramasaydı..."

"Saatin yedi buçuğu geçtiğini biliyor musun? Beş dakikada istasyona varamayız."

"Niye beş dakika?"

"Trenin saat yedi kırkta kalktığını söylemedin mi?"

"Sekizi beş geçe bir tane daha var."

"Bunu bana söyleyebilirdin, değil mi?"

"Çalar saatin işlemeyeceğini nereden bilebilirdim ki?"

Kız ne merhaba dedi ne de gülümsedi, şimdi otomobilde yanında oturuyor olsa da bir kez yüzüne bile bakmadı; bütün dikkatini iyi kapanmayan kilidini defalarca denemeye vermiş durumda.

Yıkanmamış, boyanmamış, trençkot tarzı bir pardösü giymiş, sıska, çirkince. Antonio nihayet soluk alıyor, kız otomobilde yanında, birkaç dakikalığına en azından onun, fiziksel varlığını ona sunuyor, erkek birkaç dakikalığına ne yaptığını biliyor, birkaç dakikalığına başkalarıyla değil, pardösü kısa, iki yuvarlak ve yumuşak diz görünüyor, üzerinde güzelce gergin duran çoraplar.

"Modena'da hangi otele gidiyorsun?"

"Henüz bilmiyorum."

"O seni bekliyor mu?"

"O kim?"

"Kuzenin, kuzenciğin."

"Haberi bile yok onun."

"Kaç gün kalacaksın?"

"Bilmem, işe bağlı."

"Fotoğraflar yani?"

"Sana yüz kere söyledim ya," derken kızın bıkkın olduğu ve erkeğin kuşkulandığını sezdiği anlaşılıyor.

"Peki dönünce beni arayacak mısın?"

"Tabii ki arayacağım."

"Peki oradan da arar mısın?"

"Belki, mümkün olursa."

Karşısındaki yola bakıyordu, Procaccini Caddesi' ndeydiler, yağmur hâlâ azar azar yağıyordu, kızın yüzünde huzursuz ve gergin bir ifade vardı, Roma'ya gittiği günkü gibi avlanmış hayvan ezikliğindeydi. Ama erkeğin bununla bir ilgisi yoktu, onun tedirginliğinin kaynağı o değildi; bu, kız ile onun dünyasına ait olan ve tanımadığı insanlar arasında bir maçtı, bir düelloydu, bir oyundu, bir entrikaydı, bir komploydu, kim bilir neydi. Ve Antonio bunun dışındaydı. Kendi parasını ödeyen varlıklı kentsoyluydu o.

XVIII

Ofise girer girmez santraldaki kızın bıraktığı notu gördü: "Yeğeniniz Laide Modena'dan aradı ve yarın sabah erkenden Modena'ya gidip onu Moderno Oteli'nden almanızı istiyor."

Modena mı? Kaç kilometre uzaktaydı? Bir an için bile olsa gitmeyi düşünmedi. Sonra aklına o mütevazı otomobili, külüstür FIAT 600'ü geldi.

Derken kaçışı planlamaya başladı. Sabah erkenden yola çıkmak sorun değildi, sıra dışı bir uyanış evde kuşku uyandırmazdı; sadece akşamları çıkmak sorun oluyordu. Her şey saat beş-beş buçukta bir çalışma için eve dönebilmekte yatıyordu. Tabii ki yorucu olacaktı.

Ama akşam bir rastlantı sonucunda eski arkadaşı Menotti'yle yemekte buluştu. Menotti'nin üzeri açık bir spor arabası vardı. Yemekte, karşısındakinin bir mazeret uydurarak hayır diyeceğinden emin olsa da ertesi gün onun Spyder'ını ödünç alıp alamayacağını sordu. Menotti konuyu bir an bile düşünmedi. Evet, elbette. Yeter ki Dorigo akşam dönsün.

Laide'yi üzeri açık bir spor arabayla almaya gitme düşüncesi Antonio'nun içini rahat ettirdi. Hayatlarımız özünde bu tür saçma hayallerden oluşuyordu.

Corsico'daki restorandan dönerken Navaglio boyun-

da, o mis gibi kokan mayıs akşamında, güzel otomobilin direksiyonunda, ensesine tuhaf bir rahatsızlık veren rüzgârın altında, yanında adını bile bilmediği ve umursamadığı bir kadınla, akıp giden otomobil farlarıyla, geçenlerin meraklı ve kıskanan bakışları altında, ertesi gün onu yeniden göreceği düşüncesiyle, Laide'nin onu hayatında ilk kez çağırmış olmasının farkındalığıyla, gecenin mavi havasına bulanmanın yaşattığı hafifçe yükselmeyle, açık arabanın yaşattığı çıplaklık sarhoşluğu duygusuyla, küçükken haziranın ilk günlerinde *knickerbocker*[1] pantolonunu çıkartıp şort giydiğinde çıplak bacaklarının yaşattığı o tuhaf şehvet, fiziksel genişleme ve tensel arsızlık duygusuyla gidiyordu.

Sabahın altısında uyanmak aslında son derece ıstıraplı bir durumken kızın onu bekliyor olduğu ve kendisinin üzeri açık bir arabayla onu almaya gidiyor olduğu düşüncesiyle ansızın bir tür büyüye dönüştü. O otomobille yakışıklı, zengin, sportif, özgüvenli, modern, genç, moda filmlerinin mankenleri gibi bir adam gelecekti. Kızın üzerinde şahane bir etki uyandıracaktı. Üzeri açık bir otomobille geldiğini gören Laide onu bir entelektüel, cılız, zavallı bir kentsoylu olarak görmeyecekti. O otomobil ona nihayet tam bir yurttaş hakkıyla kızın dünyasına girme hakkı tanıyacaktı ve Antonio yoksul kızları kayıtsızca otomobil gibi kullanan zengin ve cesur erkeklerden biri olacaktı; öyle durumlarda kızlar onlara ürküntüyle yaklaşıyor, erkeğin kendilerini istediği gibi yoğurmasına ses etmiyorlardı.

Sabahın altı buçuğunda yola çıktı. Yollar boştu. Ne yazık ki gökyüzü kurşuni renkteydi.

Ayağını her gaza basışı onu kızdan ayıran mesafeyi kısaltıyordu. Erkek genellikle abartılı bir şekilde temkin-

1. (İng.) Diz altından büzgülü pantolon. (Y.N.)

li davranmasına karşın şimdi şehrin içinde uçuyordu. Evler hâlâ uykulu ve mor renkteydi, trafik ışıkları hâlâ sarı yanıp sönüyordu, şehir hazırlıksız yakalanmış gibiydi.

Del Sole Otoyolu'na girdiğinde güneş hâlâ pusu delememişti. Yol boştu.

Hayatında hiç saatte yüz yirmi-yüz otuz kilometreyle gitmeyi denememişti. Hızı artırdıkça beyaz çizgilerin daralan köşeleri tedirgin edici biçimde kıvrılıyordu. Kız bu saatte elbette uyuyor olmalıydı. Yalnız mı? Kız şimdi ileride, ufkun ötesinde, hâlâ çok uzaktaydı.

Çevre. Ev yoktu, çiftlik yoktu, caddelerde benzinci yoktu. Issız bir kır uzanıyordu. Sis tüten çayırlar, uzakta uzun uzun kavak dizileri birbirlerini izliyor ve uzaklarda gözden yitiyorlardı. Antonio yol aldıkça ağaçlar bir yandan öteki yana dönüyor, bir kalabalığın içinde yoğunlaşıyor, kenarda paramparça oluyorlardı, daha uzaktaki ötekiler ona doğru koşarak ufkunu kapatıyorlardı; sanki iki geniş platform sürekli bir sola bir sağa, zıt yönlere dönüyordu.

Henüz güneş yoktu ama nem ve sis tülleri ardında var olduğu anlaşılıyordu. Engin çayırlar üşümüş, onu bekliyorlardı. Takometrenin beyaz göstergesi sinirli titreşimlerle yükseldikçe soğuk hava ensesinde anafor yaratıyordu.

Otomobilin gidiş yönünün tersine hareket eden kavak dizileri sanki ona bir şey demeye çalışıyorlar gibi geldi. Evet, ağaçların kaçışı –göz alabildiğine uzanan kırda iki yönlü dönerek su gibi akan ve göz alan ağaç örgüleri– neredeyse konuşmak üzereymişler gibi bir ifade yoğunluğuna bürünmüşlerdi.

Hızla gidiyor, aşkın yönüne doğru uçuyordu, ağaçlar da çayırların kenarlarında kayarken kendilerinden daha güçlü bir şey tarafından sürükleniyorlardı. Her birinin bir fizyonomisi, özel formu, farklı bir şekli vardı. Ve çok

sayıdaydılar, binlerceydiler. Yine de ortak bir güç onları anafora sokuyordu. Son derece geniş kırın bütün kavakları iki eğik kanat çevresinde dönerek aynen onu gibi kaçıyorlardı.

Issız sabah içinde, önünde uzanan yolun, tek bir canın olmadığı boş çayırların, boş tarlaların sunduğu gösteriydi, sanki onun dışında herkes dünyaya ait böyle bir parçanın olduğunu unutmuştu. Ve kız oradaydı, o son ağaç perdesinin arkasında hatta daha da ötede başını yastığa gömmüş uyuyordu, kepenklerin arasından sızan yeni günün ışığı kara ve hareketsiz saç yığınını aydınlatarak odaya giriyordu. Yalnız mıydı?

O anda ansızın doğanın yarattığı büyünün anlamını kavradı. Sıra sıra duran, ondan kaçmak isterken aynı zamanda ona doğru koşan ve sonra arkasında uzaklaşan, *sisin* içinde görünmez olan kavaklar, ona doğru bitmek bilmez bir şekilde yaklaşan kavak sıraları ona ne demek istiyorlardı?

Ansızın ne dediklerini anladı, görünen dünyanın manasını çözdü, doğa bizi şaşırtıyor, bizler de "ne güzel" diyoruz ve ruhumuza bizden daha yüce bir şey giriyor. Bütün hayatı bunun nedeninden kuşkulanmadan geçmişti. Çok zaman bir manzara, bir anıt, bir meydan, bir kestirme yol, bir park, bir kilise içi, bir uçurum, bir dar sokak, bir çöl karşısında hayranlıkla donakalmıştı. Ancak şimdi, nihayet bu sırrı idrak edebiliyordu.

Çok basit bir sırdı bu: aşk. Cansız dünyada hayranlık duyduğumuz her şey; ormanlar, ovalar, nehirler, dağlar, denizler, vadiler, yaylalar, dahası kentler, saraylar, taşlar, dahası gökyüzü, günbatımları, fırtınalar, dahası kar, dahası gece, yıldızlar, rüzgârlar, bütün bunlar kendi başlarına boş ve kayıtsızken insani bir anlam yükleniyorlardı çünkü biz bundan kuşkulanmasak bile içlerinde bir aşk önsezisi barındırıyorlardı.

Şimdiye dek fark etmemekle ne büyük aptallık etmişti. Bir bekleyiş gizli değilse içinde bir kayanın, ormanın, harabenin ne faydası olabilirdi? Kızın, bizi mutlu edebilecek varlığının beklentisi değilse neydi? Düşüncemiz bizi günbatımında, kızla, hüzünlü kuş cıvıltıları arasında gezintiye çıkartmaya yetmiyorsa sarp kayalıklardan gizemli patikalardan oluşan romantik vadinin nasıl bir anlamı olabilirdi? Mağaranın gölgesinde bir buluşmanın hayalini kurmuyorsak antik firavunların yüksek duvarlarının ne anlamı vardır? Bir Felemenk kasabasının köşesini niye umursayalım ya da *boulevard*[1] kafesini, Şam'ın *sûk*'unu[2] eğer o kız günün birinde oradan geçmeyecek ve size bir hayat parçacığı sunmayacaksa niye önemseyelim? Yol ayrımındaki küçük sütunlu şapelin minik ışığı, içinde bir hayal barındırmıyorsa neden hüzünlendirsin? Ve hayaller ona, bizi mutlu edecek kıza yönelmiyorsa nedir?

Bir kış gecesinde ısısız pencerede yanan ışığı, güneşin ihtişamı altında beyaz kayalıklar dibindeki kumsalı, eski şehrin göbeğinde dolambaçlı ve huzursuz edici dar sokağı, gala gecesinde büyük otelin teraslarını, samanlıkları, ay ışığını, nisan öğlesinde kar pistlerini, şenlikli bir şekilde ışıklandırılmış transatlantiğin geride bıraktığı köpüklü suyu, yanan şömineleri, boş tiyatroların sahnelerini, Noel'i, seherin solgun ışığını düşündü. Her yerde kıza ait itiraf edilememiş bir düşünce vardı; üstelik biz o kızın kim olduğunu bile bilmiyorduk.

Doğanın yüce bir gösterisi karşısında bizim ruhsal coşkumuz sadece kendimizi ilgilendirse ve başka bir varlığa doğru yayılamasa ne kadar acıklı olurdu.

1. (Fr.) Bulvar. (Y.N.)
2. (Ar.) Çarşı, pazaryeri. (Y.N.)

Yoğun bir sevgi duyduğu dağlar, görünürde aşk konularına ilgisiz görünen kıraç ve çıplak kayalıklar bile şimdi bambaşka bir anlam kazanıyordu. Vahşi doğaya meydan okuma mı? "Ben"in aşılması mı? Uçurumun fethi mi? Zirvenin gururu mu? Sadece bu kadarından ibaret olsa ne korkunç bir budalalık olurdu. Güçlük ve tehlikeler gülünç biçimde bedava olurdu. Çok uzun süre bu sorun üzerine kafa yormuş ama çözmeyi başaramamıştı. Şimdi başarmıştı. Dağlara duyduğu sevgi gizlice ruhun bir başka tepkisine yuvalanmıştı.

Küçükken biri bunu ona söylemiş olsa ve o anlamış olsa bile her şeye rağmen hayır derdi, utancından doğru olduğunu kabul edemezdi. Başkaları da hayır derdi, bu bir budalalık, geri kalmış bir düşünce, zamana ayak uyduramamış bir romantizm. Oysa sorgulanınca deniz fırtınasının, Cesari'nin köhne kemerinin, berduş mahallesinde sallanan fenerinin neden onları duygulandırdığını dile getiremeyeceklerdir. Benzer bir ifadenin yaratabileceği sevimsizliğe rağmen o sahnelerde onlar için de bir aşk rüyasının çağrısı olduğunu asla itiraf edemeyeceklerdir.

Dümdüz uzanan otoyolun son bölümünde, gökyüzü maviliğin içinde erirken, güneş yayılırken, ötede pusuya yatmış ağaçların pıhtıları ikiye ayrılarak kırılmaya devam ederken ve daimi ilerlemeyle iki yanından kayıp giderken, birbirlerine düğümlenerek akarken, daha yakın ağaç sıraları hızla, uzaktakilerse miskince, göz alabildiğine kırlarda ikili döngü yaratıyorlardı. Gaza bastıkça ağaçların hızı yükseliyor ve bütün ova ona boyun eğiyormuş gibi hissediyordu.

Aklına bir de Amerika'dan gelen, katedrallerin ve müzelerin önünde otobüslerinden inen mırıl mırıl mırıldanan çirkin kadınların kervanları geliyor. Belki de ülke ülke dolaşan o bahtsızlar da sezinledikleri bir aşkın peşindeydiler? Aynen böyle, acıyın onlara. O sağlıklı vira-

nelerde onlar bilmese de çağrı devam ediyor; altmış, yetmiş, seksen yaşındalar, ölmeye yatmış saygın kadınlar onlar, kendilerini dünyanın bir ucundan ötekine sürükleyen gerçek nedeni bilseler utançtan ölürler. Yine de yolculuklarında o romansı ve gerçekdışı ışık huzmesi olmasa evlerinden kımıldamazlar. Sınırdan sınıra seyyahlık etmek o zaman bir işkence halini alırdı.

Peki ya şiirin evrensel manası? Nasıl oluyor da sevilen kadına döktürülen satırlarda bu kadar çok manzara, orman, bahçe, kumsal, nehir, ağaç, gündoğumu yer alıyor? Nasıl oluyor da şairler herkesten daha çok kader ile doğa ilişkisini kurabiliyorlar. Kadim kuleler, bulutlar, şelaleler, gizemli kabirler, kayalara vuran dalgaların hıçkırığı, dalların fırtınaya boyun bükmesi, ikindi vakitlerinde derelerin yalnızlığı, bütün bunlar tam olarak ona, bizi küle döndürecek olan kadına göndermedir. Dünyanın her şeyi, türünün devamını sürdürmek için dünyanın öteki şeyleriyle bilge bir bütünleşmeyle bir araya gelir.

Bu o kadar güzel ve zekice bir tahmindi ki, başka koşullarda adam bundan mutluluk duyardı. Ama şimdi, özellikle doğruluğu yüzünden onda sadece ıstırap duygusu yaratıyordu. Hızla kaçan ağaçlar ifadesi onun aşkının koşullarına uyuyordu: budalaca ve çaresiz aşkına. Şimdi kıza doğru hızla yol alıyordu ama bir yandan da orada onu yeni tedirginlikler, hor görmeler, gözyaşları bekliyordu. Ama o yine de soluk soluğa koşuyor, tek bir dakika kaybetmemek için ayağını bütün gücüyle gaza basıyordu.

Ovanın kavakları sırayla yer değiştiriyorlar, öne eğilerek ona sanki şöyle diyorlardı: Dur adam, geri dön, düşünme artık o kızı, bizi izle, mahvına koşma. Biz seni sadece iyiliğin, kuş cıvıltılarının ve ruh huzurunun olduğu ağaçlar cennetine götürürüz. İnat etme.

Sözleri öylesine ikna ediciydi ki bir an için içsel bir

huzursuzluğa kapıldı, sağa çekti ve durdu. Ama aynı anda çevresindeki engin manzara da durdu ve tam karşısında, ıssız asfalt yolun sonunda birbirine ulanan ağaçlar dümdüz ve kımıltısız dikildiler; artık iki yana ayrılarak dağılmadılar, kavaklar kaçmadılar, ona dur demediler, tek bir söz etmeye cesaret edemediler çünkü yapacak bir şey olmadığını anladılar, ağaçlar ona dedi ki, evet haklısın ta uzakta, güneyde yol bitiyor, sana cehennem azabı yaşatacak kız seni orada bekliyor ama önemi yok artık!

Zaten güneş de yükseldi artık, biz bile seni kurtaramayız.

XIX

Kızı bulamayacak, çoktan yola çıkmış olacak, santralci kız yanlış anlamıştır, kızın burada olması, onu yanına çağırmış olması mümkün değil.

Moderno Oteli'ni soruyor. Şu ileride, o meydanı geçince, o anda lanet olası huzursuzluk onu ele geçiriyor, otomobili durduruyor, kalbi çarparak bütün ötekilere benzeyen kasaba oteline giriyor, sağda resepsiyon var. Signorina Anfossi mi? Ne diyeyim? Saat dokuza çeyrek var. Giyinmiş midir? Beklemesini söylüyor, beş dakika sonra inecek.

Bir koltuğa oturuyor, camlı kapının arkasındaki büyük salonda masalar kenara çekilmiş; gece dans mı edildi? Kız kiminle dans etti?

Ansızın kız karşısında beliriveriyor, saçı başı dağınık ve makyajsız. "Nasıl bu kadar erken gelebildin?" "Santralci kız bana öyle söyledi. Yarın erkenden yazıyordu notta." "Ama benim daha giyinmem, bavulumu toplamam, sonra bana karşı çok nazik davranmış olan aileye veda etmem gerekiyor." "Peki o halde kaçta yola çıkmak istiyorsun?" "Bilmiyorum. İyi de senin acelen mi var? Öğleden sonra çıkabiliriz yola." "Yani burada, Modena'da mı yiyelim yemeği?" "Bak şimdi, sen bir kahve iç, ben de yukarı çıkıp hazırlanayım."

Garsonlarla samimi bir şekilde selamlaşıyor, bardaki kızla şakalaşıyordu; o her zamanki biraz namussuz tavırlarıyla kendinden gayet emin, evinde gibiydi; yüzü solgun, burnu her zamankinden daha kalkıktı. Yataktan henüz çıkmış, kendini toparlayamamış esmer kızların hali vardı üzerinde, teninin o morumsu saydamlığı, o mermer rengi, yanaklarına, ağzına yapışmış olan o gece gölgesi, yılın her günü yenilenen o tensel bakirlik özelliği, beklenmedik bir anda yakalanmış bedenin, ihtiyarları daha çirkin, gençleri daha az güzel gösteren ama gençleri daha çıplak, güçlü, pis, vahşi, şehvetli ve içten kılan o savunmasız samimiliği üzerindeydi; güzel ve çirkin öylesine fışkırıyordu ki, Laide'nin kendine özgü halk kızı tarzı, ölçüsüzlüğü görünür oluyordu, minik ağzı açılıyor, kapanıyordu, o sert dudakları, özellikle de altdudağı arsız ve şımarık taçyaprakları gibi dışarı uzanıyordu.

Antonio onu beklenmedik bir şekilde çirkince bulma avuntusuyla seyrediyordu, nihayetinde ondan çok daha güzel binlerce kız vardı, dünyanın bütün erkekleri onun peşinde koşacak değildi ve aslında kendi de onu pek önemsemiyordu, bir an için bu tutkusundan sıyrılabileceğini umdu ama bu umudu çok kısa sürdü; oturmuş sütlü kahvesini içmekte olan Laide sağ eliyle kendisini seyretmekte olan garsonun kolunu tuttu ve şöyle dedi: "Giacomo rica ediyorum bana şu çöreklerden getir, biliyorsun hangisi olduğunu." Ve Antonio garsonun yirmiyirmi bir yaşlarında, uzun ve büyük burunlu, küçük çeneli, çirkin denebilecek biri olduğunu gözlemledi ama oğlanda şaşkın bir erkeksi gerilim vardı ve Antonio, acaba mı, diye geçirdi içinden. Saçmaydı, korkunçtu, inanılmaz kolaydı: Belki de o gece sadece kapris olsun diye Laide oğlanı odasına getirtmişti.

Giacomo elindeki tabağa dizdiği çöreklerle gülümseyerek geldi, kız birini aldı, "Şimdi gidip bavulumu kapatayım," dedi ve gitti.

Antonio merdivene kadar ona eşlik etti ve sordu: "Yukarı gelemez miyim?" Kız şöyle yanıtladı: "Deli misin sen?"

Erkek, merdiveni gözetleyebileceği köşede duran hasır koltuğa oturdu. Dipteki bankosundan görevli de onu görebiliyordu. Antonio utançtan yerin dibine geçtiğini, gülünç olduğunu hissediyordu. Bu yaşta, yularını küçücük bir kızın eline vermişti. Amcasıymış! Sanki resepsiyoncu yemişti bu numarayı. Klasik durumdu işte, ihtiyar parayı ödüyordu, yosma yakışıklılarla geziyordu. Yanından geçen bir garsonun gözlerinde de alaycı bir ifade görür gibi oldu.

Merdivenlerde ayak sesi. Hayır, bu bir erkeğin ayak sesiydi. Sırtında bir kazak, süet ceketini koluna atmış bir delikanlıydı. Sportif bir tipti. Belki de pistte test sürüşü yapan pilotlardan biriydi. Acaba –diye düşündü Antonio– Laide'nin odasına çıkmasını engellemesinin nedeni o muydu? Laide burada Antonio'yla sütlü kahvesini içerken genç adam odada tıraş mı oluyordu?

Antonio'nun incelediği genç adam onu hiç fark etmeden çıkışa yöneldi. İçi rahat etti. Genç adam onunla, Laide'yle odada olsaydı, kız aşağı inmek için bir bahane uyduracak, amcasının geldiğini söyleyecekti. Bu durumda da genç adam ona, Antonio'ya şöyle bir bakacaktı.

Kaldı ki bu anlamsız bir varsayımdı. Durumunu koruma konusunda pek kaygılanan Laide (bu da gülünç bir kaygıydı çünkü otelin kapıcısından son müşterisine kadar herkes onun geçici olarak gelen bir fahişe olduğunu, moda fotoğrafları bahanesinin ardına saklandığını biliyor olmalıydı) otelde daimi kadroya aldığı genci gözler önüne sermezdi. Biriyle seviştikten sonra onu doğrudan odasına sepetlerdi.

İçten içe isyan mı ediyordu? Aptallaşıyor muydu? Kıskançlığın tetiklediği o sonu gelmeyen kuşkular neydi? Laide onun muydu? Erkeğe karşı ne gibi görevleri vardı?

Annesinin hastalığı için elli bin liret ödünç para istemişti (sözde taksitle ödeyeceği o elli bin liretin ilk taksiti tam da ertesi gündü) ve erkek bu bahaneyle nihayet özel bir bağ kurabileceğini mi umuyordu? Hayır, dürüst olması gerekirse o elli bin liretin en küçük bir sadakat bağı kuramayacağını biliyordu. O halde? Canının istediği yere gitmek ve canı kimle isterse onunla sevişmek gibi bir özgürlüğü yok muydu? Erkek neye karşı çıkabilirdi ki?

Saatine baktığında yirmi dakika geçmişti, camekânın arkasındaki salonda güneş ışıldıyordu, ayağa kalktı, gidip arabanın üzerini açtı, Laide'nin otomobili üzeri açık olarak görmesini istiyordu, kadınlar üzeri açık arabalara bayılırlardı, sportif, modernlik, zenginlik belirtisi sayarlardı onları; erkek de bu otomobilin içinde lüks olmasa da kendini, sanki daha genç, kendinden daha emin, kıskanılan biriymişçesine daha iyi hissetmişti; ilk kez kullanmıştı ama yolda herkesin, bütün kadınların, özellikle de genç olanların ona baktığını fark etmişti.

Otomobilin üzerindeki kapağı açmak ve uygun kısma yerleştirmek gibi zor bir işle uğraşırken iki otel görevlisinin eşikte durmuş ve sıra dışı otomobillere meraklı gençlere özgü ilgiyle onu izlediklerini fark etti.

Elinden geldiğince hızlı davranmaya çalıştı, Laide gelmeden bitirmeye çalışıyordu. Tekrar içeriye girdiğinde kapıcı gülümseyerek ona şöyle dedi:

"Hayır, yeğeniniz daha inmedi."

Yeğeni mi? Bu konu hiç mi hiç hoşuna gitmiyordu. Sanki kız kendini korumaya alıyordu: Bu ellilik adamın sevgilim olduğunu düşünmüyorsunuz herhalde? Sanki rahatça babası olabilecek yaştaki bir adamla fiziksel ilişkiye girdiğini herkese karşı kabullense hor görülürdü. Tamam, Laide'nin onu buraya amcası olarak davet etmiş olması ondan utanmadığını, tam tersine belki de bu uydurma akrabalık ilişkisini ciddiye aldığını, edepli bir aile-

ye mensup olduğunu göstermeyi arzu ettiğini, tanınmış ve güvenilir bir adamın gözde yeğeni olmakla övündüğünü gösteriyordu. Sadece bu kadar da değil, bu durum sahte de olsa bir müşteri ile bir fahişe arasındaki ilişkiden daha değerliydi. Bu da onu sevindiriyordu, Antonio şu ya da bu biçimde ona Laide'nin hayatına girme hakkı veren her bahaneyle derin bir haz duyuyordu; Laide'nin içinde bulunduğu dünya muğlaktı karmaşıktı günahkârdı ve feci derecede Milanoluydu.

Ona amca rolü vermesinin, Laide'nin işini ne kadar kolaylaştırdığını anlıyordu. Şununla ya da bununla aşk yapma ve aynı zamanda skandal yaratmayacak bir şekilde Antonio tarafından şuraya buraya götürülme hali onu temize çıkarıyordu. Kapıcı ona yeğeninden söz ettiğinde: "Yeğenim mi? O hiçbir zaman benim yeğenim olmadı," diyebilmek için çılgın bir arzu duyuyordu. Sonra tam zamanında durmuştu: Uluorta aldatılan, boynuzlu bir ihtiyar damgası yiyecekti.

İşte kız aşağı geldiğinde kafasında bu düşünceleri evirip çeviriyordu. Şimdi derli toplu giyinmiş, güzel makyaj yapmış, saçını biçimlendirmişti; plise bir giysi giymişti, kucağında da küçük bir kaniş köpek taşıyordu. Arkasından gelen hamal bir bavul, iki küçük valiz, bir makyaj çantası ve bir de güderi antilop pardösü taşıyordu.

"Bu mu meşhur köpecik?"

Kız erkeğin sorusunu yanıtlamadan hazırcevap bir şekilde, "Önce eşyaları arabaya yerleştirelim mi?" dedi ve Antonio, hamalın dışında başkaları da onun sorusunu işitti mi diye kızın çevreyi kolaçan ettiğini fark etti. Bir amcanın gözde yeğeninin köpeğini hiç görmemiş olması elbette tuhaf karşılanacaktı.

Laide'nin ansızın suratını astığını fark etti. Hamaldan uzaklaşmak için adımlarını hızlandırdı ve ona şöyle dedi:

"Nefret ettiğim bir şey varsa, özel konularımızı yabancıların yanında konuşmaktır!"

"Ne gibi konuları? Ne dedim ki ben?"

Hamal yeniden yanlarına yaklaştığından, "Hiç, hiç," dedi, "bazı konularda siz erkekler tam bir salaksınız."

Neyse ki otelin önünde onu bekleyen ve mayıs güneşi altında pırıl pırıl parlayan kırmızı Sypyder otomobili görünce rahatladı.

"Senin mi?"

"Hayır. Bir arkadaşım ödünç verdi."

"Elbette ya. Bakalım sen o külüstürü değiştirmeye ne zaman karar vereceksin?"

Valizleri bagaja yerleştirdiler, sonra kız ona şöyle dedi:

"Baksana, özür dilerim ama senden bir ricada bulunacağım."

"Ne var?"

"Otele ödenecek küçük bir borcum kaldı."

"Hesaptan mı söz ediyorsun?"

"Gördün mü bak ne tuhafsın? Hemen fesatlık geliyor aklına. Hesap çoktan ödendi. Seni Milano'dan buraya otelin hesabını ödetmeye çağırmadım herhalde. Bana gerçekten güvenmiyorsun sen. Kapıcıya düşen kısım, dört-beş bin liret olmalı."

Beş bin iki yüz liretti. Ödedi. Dışarı çıktı. Henüz öğle olmadığından kıza hemen yola çıkmayı önerdi çünkü öğleden sonra bürosunda olması gerekiyordu. Modena'da yemek yerine Parma'da mola verebilirlerdi çünkü orada da iyi lokantalar vardı.

"Neden?" diye sordu Laide. "Kim bizi bu kadar erken çıkmaya zorluyor? Öğle yemeğinden sonra yola çıkabiliriz, otoyoldan hızla gideriz. Ayrıca Marcello'ya veda etmek istiyorum."

"Kimmiş bu Marcello?"

"Kuzenim dedim ya. On kere söylemişimdir sana."

"Bugünlerde yeterince görmedin mi kuzenini?"

"Sadece bir kez gördüm. Şantiyede çok işi vardı. Bekle bakalım yerinde bulabilecek miyim."

Antonio'yu bıraktı ve resepsiyona yanaştı. Erkek bezdirici görünmemek için yerinden kımıldamadı. Kızı otelin kapısının ardında görüyordu, telefon ediyordu. Pek memnun görünüyordu. Gülüyordu. Erkek görüşmenin bitmesini dört gözle bekliyordu. Bir sigara yaktı. Kızın yeniden telefon ettiğini, yeniden güldüğünü görüyordu.

Laide telefonu kapattı, kaldırıma çıktı ve çatının altındaki gölgeye sığınan erkeğin yanına geldi. Yüzünde mutlu bir ifade vardı.

"Ee?"

"Sana söyledim mi bilmiyorum, bana karşı son derece nazik davranmış olan aileye teşekkür etmeye gitmem gerekiyor, onlara veda etmeden buradan ayrılmam söz konusu bile olamaz."

"Bakalım öğle yemeğine saat kaçta gidebileceğiz?"

"Ah, yemek benim umurumda değil. Şöyle yapabiliriz. Birkaç dakika sonra Marcello buraya gelecek ve beni o arkadaşların evine götürecek. Sen de bu arada yemek yemeye gidebilirsin. Sonra saat iki buçukta burada buluşuruz ve yola çıkarız. Böylelikle sana zaman da kaybettirmemiş olurum."

"Seni almak için ta Milano'dan geliyorum ve sen beni burada köpek gibi bırakıp gidiyorsun."

"Haydi, kızma şimdi. O arkadaşlara nasıl giderim yoksa ben?"

"Hem şu Marcello konusu hiç içime sinmiyor. Onun senin kuzenin olma durumu benim amcalığıma benziyor sanki."

Laide'nin gözleri kocaman oldu. Şaşkınlıktan ve öfkeden.

"İşte, sana göre herkes orospu. İnsan yatağa girmedi-

ği bir kişiyi de sevemez mi? Bana saygı duymasa yüzüne bile bakmazdım onun."

"Seni bir kez bile öpmediğini söyleyemezsin bana herhalde."

"Şeytanın tekisin sen," dedi kız çaresizlik içinde, "Sorun çıkartacağını biliyordum. Siz erkekler hep aynısınız. Size göre biz hepimiz birer orospuyuz. Hayır, gerçeği bilmek istiyorsan Marcello beni hiç öpmedi. Biz kardeş gibiyiz. Yeterince açık mı?"

"Bu kadar hiddetlenmene gerek yoktu. Nihayetinde canın ne yapmak istiyorsa yapmakta cehennemin dibine kadar özgürsün."

"Ah gerek yokmuş! Sen bana orospu diyeceksin, ben de hiddetlenmeyeceğim, öyle mi?"

"Kim sana orospusun dedi ki?"

"Sen. Ben seninle geliyorum diye onunla da gidiyorum sanıyorsun. Evet, o öfkelense hakkıdır, ikimizin arasındaki ilişkiyi bilse..."

Antonio ileri gitmişti. Antonio ona inanıyordu, akla sığacak gibi değildi ama Antonio ona inanıyordu çünkü Laide denen bu kızın acayip bir samimiyeti ve hakarete uğradığında incinen gururu vardı. Böyle yalanlar söyleyebilmek için canavar olması gerekiyordu, hayır onun gibi bir kızın böyle mükemmel numara yapması mümkün değildi, üstün zekâlı olmalı ve hayal gücü Shakespeare'inki kadar zengin olmalıydı.

Antonio yatıştı: "Ee, Marcello'na benim kim olduğumu söyledin?"

"Amcam."

"Böyle ansızın, bir günde ortaya çıkmış bir amca!"

"Evet, ona daha önceleri yolculuk ettiğini, yurtdışında bulunduğunu söyledim."

"O da buna inandı mı?"

"Neden inanmasın ki? Herkes senin gibi mi? Ama bekle... galiba bu gelen o."

XX

Erkeğe adeta korkarak baktı. Hayır. Marcello elli yaşındaki Antonio'yu bile korkutacak bir tip değildi. Küçük bir motosikletle geldi, oldukça zevksiz bir şekilde giyinmişti, sarı ve yeşil hareli kravat takmıştı, takım elbisesi çizgiliydi. Ya yüzü? Önemli olan yüzüydü.

Yüzü Laide'nin tanımlarına uyuyordu. Oldukça uzun boyluydu, Antonio'dan daha uzun ama hafiften öne eğik duran bir gençti. Ya yüzü? Önemli olan yüzüydü.

Yüzü uyuyordu, son noktasına kadar uyuyordu. Çirkin miydi? Çirkin değildi. Daha da beter. İfadesiz, cansız, donuk. Ama çirkin değil. Gözleri, özellikle de gözleri. Hareketsiz, parıltısızdı; ne niyeti ne de gizli niyeti belliydi. İyi, biraz gülünçtü. Evet, tam olarak uyuyordu.

Tanıştırma faslı. Neredeyse sıfır utanma.

"Baksana," dedi Laide, "meydanın nerede olduğunu biliyor musun? Buradan dümdüz iki yüz metre gideceksin, yokuşa kadar. Sen git yemek ye, sonra meydanda buluşalım."

"Saat kaçta?"

"Şimdi saat kaç?"

"On ikiyi yirmi geçiyor."

"Saat ikiyi çeyrek geçe diyelim."

"O kadar çok mu?"

"Biliyorsun. O arkadaşlarım şehir merkezinde değiller."

"Saat ikiyi çeyrek geçe mi? Ama çok rica ediyorum bekletme beni."

"Saat ikiyi çeyrek geçe dedim. Duyuyor musun beni?"

"Tamam, tamam, neden?"

"Ben sana konuşuyorum, senin aklın başka yerde. Baksana, bana bir iyilik yapar mısın?"

Antonio, Marcello'ya baktı. Marcello sanki orada değildi, bütünüyle kopuk ve suskundu.

"Ne?"

"Pichi sende kalabilir mi?"

"Köpek mi?"

"Ben onu nasıl götüreyim motosiklette? Zaten çok usludur göreceksin."

"Yemek vermem gerekir mi?"

"Hayır, önemi yok, Milano'da yer. Belki şöyle küçük bir mama, biraz pirinç ve et. Ama çok rica ediyorum, çiğ et olacak ve çok az, tamam mı? Daha çok küçük benim Pichi'm."

Laide, uzun süredir alışkanlık edindiğini gösteren şirin bir sıçrayışla seleye yerleşti. Marcello motoru çalıştırdı. Kız eliyle Antonio'ya selam işareti yaptı. Sonra öne döndü, erkeğin sırtına dayanır gibiydi, bir daha da geriye bakmadı. Erkek, güneşin altında, kucağında küçük bir köpekle öylece dikildi kaldı.

İçinden cılız bir ses şöyle diyordu: Bak bu hiç adil değil, yaşını bir düşün, kız yirmi iki, bilemedin yirmi beş yaşında bir gençle motora atlayıp gidiyor, seni salak gibi burada ekiyor. Üstelik bir de köpeğini bırakıyor. Gülünçlüğü anlıyor musun? Seni nasıl rezil ettiğini görüyor musun?

Kucağında minik köpekle otelin önünde dururken, otelde görevli iki üniformalı genç, deminkiler, ona bakıyorlar. Ne şaşkınlık ne alay ne de gülme. Ama bakıyorlar.

Karşısına çıkan ilk restorana gitti, oldukça ünlü bir restorandı, hava sıcaktı, kimsenin olmadığı yan salonlardan birine oturdu. Üzerine kalan köpeği yere bıraktı, küçük olmasına karşın müthiş hareketliydi.

Jambon ısmarladı, canı yemek istemiyordu, yemek yemek şu anda onu tiksindiriyordu. Yalnızdı. İki masa ötede bir çift oturuyordu, yabancı olmalıydılar. Kadın solgun denecek kadar sarışındı, hemen köpekle ilgilendi, neşeli ifadelerle seslendi. Köpek ona yüz vermedi.

Yutamıyordu bile, çiğneyip duruyordu, kız şu anda neredeydi? Dünyanın bütün nimetleriyle dolu tekerlekli masalar dolaşıyordu ama onun umuru değildi. Onun yaşı için fazlaydı. Şimdi bir tanıdığı girse, ona burada bu küçük köpekle ne aradığını, köpeğin kime ait olduğunu sorsa ne derdi? Onun yaşına göre fazlaydı. Külbastı ısmarladı, belki onu yiyebilirdi. Yabancı sarışın kadın köpekle ilgilenmekten vazgeçmişti.

Tek başına lokantaya gitmekten zaten hiçbir zaman hoşlanmamıştı. Tek başına lokantaya gitmemek için öğün atlamayı yeğlerdi. Külbastısını getirdiler. Köpek için de mama getirdiler. Hava sıcaktı, pek çok insan vardı, hepsi keyifle yemeğini yiyordu, neşeleri yerindeydi, hepsine lanet okudu. Saat bir buçuktu, hava sıcaktı, daha kırk beş dakika beklemesi gerekecekti. Burası lüks bir lokantaydı, garsonlar bir gidip bir geliyorlardı, Pichi mamayı sevmemişti.

Yemeği sonlandırmak için bir muz istedi, en basit şeydi, muz da hamdı, yanda bıraktı. Bir kahve. Müşterisinin gönülsüzlüğünü gören garson hesabı da getirdi. Saat ikiye çeyrek vardı. Yarım saati daha vardı. Okuyacak bir gazetesi bile yoktu. Hesabın üstünü uzun süre bekledi ama garson gelmez olmuştu, köpek ayaklarının yanında zıplıyor, kucağına çıkmak istiyordu, onu kucağına aldı okşamaya başladı, köpeklere alışkındı. Şimdi çe-

kip gitse miydi? Valizleri ve köpeği otele bırakıp gitse miydi? Bir erkeğin, düzgün bir adamın başka türlüsünü yapmayacağını hissediyordu belli belirsiz. Ama o artık bir adam bile değildi, bahtsızın, küçük bir oğlanın tekiydi, küçük bir oğlandan da beterdi, bir solucandı, rezil bir varlıktı, bunu bile belli belirsiz idrak ediyordu.

İçsel bir sırıtmayla sahneyi hayal ediyordu. Kız, kuzeniyle buluşma yerine, meydana geliyor ve onu bulamıyordu. Yakın sokaklarda dolaşıyorlardı. Yoktu, saat ikiyi kırk geçiyordu. Ya lokantaya gittiyse? Lokantaya bakıyorlardı. Orada da yoktu. Ya otele döndüyse? Laide otele girer girmez görevli onu pek çok farklı anlama gelen bir gülümsemeyle karşılıyordu. "Bakın küçükhanım, amcanız size bir not bıraktı ve hemen yola çıkması gerektiğini söyledi, bekleyemediği için özür diledi..." "Ya bavullarım?" "Buradalar küçükhanım." "Ya köpeğim?" "Burada küçükhanım." İşte o zaman kız öfkeden bembeyaz oluyor, otel görevlisinin önünde yüz ifadesini kontrol etmeye çalışıyor (kız buna gerek olduğunu sanıyor ha ha). Ama şimdi içinden küfürler etmek, amca olacak o salağa yağdırmak geliyor. Ya şimdi? Cebinde de bir liret yok. Marcello'dan da hiç ümit yok. Arada sırada kendisi Marcello'ya üç-beş kuruş ödünç verir. Ve öfke. Ve küçük düşme. Ve otel görevlisinin her şeyi anladığını ve ona daha önce belli etmediği bir kurumla tepeden bakması. Kızın o tür kızlardan olduğu ve iş ve fotoğraf konusunun çocuksu bir mazeret olduğu fazlasıyla aşikâr. Nitekim o gece yine otelde kalacağını bildirdiğinde görevli o odanın başkasına verildiğini, başka da boş oda bulunmadığını söylüyor. Ve kız sinirlendiğinde, fazlasıyla açık bir gülümsemeyle görevliye yalvardığında, adam ona şöyle diyor: "Bilemem küçükhanım, belki size özel bir şey yapabiliriz... bir geceliğine yetinirseniz... son kata bir yatak koydurabiliriz... tam benimkinin yanında boş bir oda var..."

Ne ders ama, ne ciddi bir ders. Antonio Amca'nın böyle bir budala olduğu nereden gelirdi akla. Şu şırfıntıya âşıktı ama onun bile kendini ezmesine izin vermedi.

Antonio her bir ayrıntıyı keyifle işliyor, asla başaramayacağının bilincinde olsa da bu zaferin hayalini kuruyordu. En dehşetli şeyleri, faciaları, bir depremi, bir savaşı, korkunç bir hastalığı, gerçek bir yıkımı hayal eden biri gibiydi.

Çünkü onu bir daha görememek duygusuyla birlikte sınırsız bir endişe ruhunu bütünüyle ele geçiriyordu. Bu mahkûmiyetten başka her şeye katlanabilirdi. O olmadan ne yapardı? Nasıl dayanabilirdi? Laide dünyanın, hayatın, kanın, ışığın, güneşin, şanın, zenginliğin, rüyaların tatminin ta kendisiydi. Sadece onun köpeğinin dizlerinin üzerindeki varlığını hissetmek bile –neyse ki uyumuştu– onu teselli ediyordu. Çünkü bu hayvancık Laide'ye aitti ve ona sahip olmak Laide'yi bir dakikalığına bile olsa yeniden görebilmek anlamına geliyordu. Bu arsız ve şımarık, şirin ve lanet olası hayvancığın ona emanet edilmesiyle Antonio'ya mucizevi bir unvan bahşedilmiş oluyordu.

Garson hesabın üstünü getirdi, saat ikiyi on geçiyordu, ya bu arada bir lastiği patladıysa? Sabırsızlıkla kalktı. Bir aynada çirkin ve gergin yüzünü gördü. Ne fenaydı.

Lastik yere inmemişti. Saat ikiyi beş geçe meydandaydı. Otomobili parka çekti. Ama otomobilin içinde oturamayacağı kadar sıcak bir hava vardı. Köpekle indi.

Meydanın ortasında dikdörtgen şeklinde bir yeşillik vardı. Köpeği tasmasıyla orada gezdirdi, etrafta az insan vardı ama bazıları bu kadar küçük ve şirin bir köpek gördükleri için durup onu seyrettiler. İkiyi on iki, ikiyi on üç geçiyor. Nihayet! İki dakika sonra kız görünecek, onunla, onun yanında, güneşte, ikisi otoyolda yapayalnız, hayatlarında ilk kez bir gezi yapacaklar, kimse canlarını sıkamayacak. Erkek onunla konuşacaktı, konuşmaya karar

vermişti, böyle devam edemezdi, ne pahasına olursa olsun artık bu belirsizlikle devam edemezdi, böyle arada sırada görüşmek, ona telefon edememek, sevişmeyi yirmi bin liretle sınırlamak konusunu konuşacaktı, nasılsa arabada kimse olmayacaktı, kimse rahatsız edemeyecekti, ne o Marcello denen kuzen ne kızın akrabaları, ne akşamları Due'de dans ettiği yakışıklılar ne muhabbet tellalları. Ovanın enginliği içinde yapayalnız olacaklardı. Ve o şimdiye dek hiçbir kıza yüreğinin söylemek istediklerini söyleyememişti, asla asla, şimdiye dek bahtsızın teki olmuştu ama şimdi bir şeyler taşıyordu, şimdi evet, ayrılmaları pahasına da olsa konuşacaktı, bu bir ölüm kalım meselesiydi, bu şekilde dayanamazdı.

Güneş altında o kadar tahammül edilmez bir sıcak vardı ki köpeği yine kucağına alıp yolun kenarına, karşıdaki evin gölgesinin düştüğü yere sığındı. Saat ikiyi on yedi geçiyordu. Her an gelebilirdi. Onun yaşında, kucağında komik bir köpekle bir telekız bekliyordu ve o kendisi lokantada yemek yerken belki de o sevdiği erkekle yatağa girmişti, sevdiği erkekle gülüşerek onunla alay etmişti, salağın teki olan adam söylediği bütün palavraları yutmuştu, belki şu anda hâlâ kendisiyle alay ediyordu, bideye ata biner gibi oturmuşken ve erkek yorgunluğunun terlerini kurularken. Ama neden? Belki de öyle değildi. Aslında her şey doğru olabilirdi hatta doğru olmaması olanaksızdı, başka hiçbir kızda ondaki küstahlık yoktu. Doğruydu. Kesinlikle doğruydu. İyi de neden şimdi onu sokak ortasında kucağında küçük bir köpekle bekletiyordu? Laide ona hiç mi saygı duymuyordu? Neden onu böyle hor görüyordu? Meslektaşları bilse, arkadaşları görse ne derdi? Durumu aşırı derecede gülünç kılan o sinir köpekti. Saat ikiyi yirmi beş geçiyordu, on dakika geç kalmıştı. Neden? O elli yaşında, ciddi, güvenilen, saygın bir adamdı, neredeyse önemli bir adam sa-

yılırdı. Bir çocuktu, yalnızdı, aşağılanıyordu, küçümseniyordu, kimse bilmiyordu derdini, kimse bilmiyordu acısını, bilseler acırlardı ona. Köpek irkildi, kucakta durmaktan bıkmıştı, yürümek istiyordu. Dünyada kimse onun rezilliğine, onun saçma derdine merhamet duymazdı, hatta onunla acı acı alay ederlerdi, eski arkadaşları da uzun uzun kıkırdarlardı.

İşte o sıralarda, sıkıntılı bekleyiş yerini fiziksel yorgunluğa bıraktığında ve yorgun gözleri artık çevreye bile bakamaz olduğunda motosikletli Marcello, arkasında Laide'yle belirdi.

Antonio, "Saat üçe yirmi var," dedi.

Laide kesinlikle üstüne alınmadan ve gayet kendinden emin bir ifadeyle, "Eh, geldim işte," dedi.

XXI

Marcello motoruyla şehrin kapısına kadar onlara eşlik etti; Antonio ondan kurtulma arzusuyla gaza basıyordu, trafiğin seyreldiği bir noktada ondan uzaklaştılar.

Laide koltuğunda diz çökerek arkasını döndü ve veda manasında delikanlıya el salladı. Çin'e gidiyor olsa bile bu kadar heyecana gerek olmazdı. Bir daha görüşemeyecek olsalar bundan daha fazla üzülemezdi.

Bu davranışların Antonio için birer tokat anlamına geldiğini anlıyor muydu anlamıyor muydu? Hâlâ ürkek, saygılı ve bakir kuzen palavrasına inanması nasıl mümkün olabilirdi?

Nihayet Laide yerine oturdu ama bir süre arkaya bakmayı, kolunu havada dik tutarak sallamaya devam etti.

"Eh, bitti mi artık?"

"Ne?"

"Sevgilinle vedalaşman?"

"Sevgilim falan değil. Aramızda bir şey olmadığını sana kaç kere söyleyeceğim? Artık bıkmaya başlıyorum biliyor musun?"

"Tamam, boş ver."

"Çünkü artık seni tanıyorum, aklına bir şeyi taktın mı tamam artık. Senin kurallarına ve ölçütlerine uydum, sana hiç yalan söylemedim."

"Ya isim konusu?"

"Hangi isim?"

"Hani adın Anfossi değil de Mazza'ydı?"

"Bunda yalan yok. Scala'da Mazza diye biliniyordum."

Erkek sustu. Laide'nin davranışlarında asla kötü bir şey olmaması, Signora Ermelina'nın evine artık gitmemesi, Due denen diskonun bir aile ortamı olması, Marcello'nun ona elini sürmeye cesaret etmemesi, Modena'ya "iş" için gidiyor olması, hayatında her şeyin düzgün ve saygın olması, en incelikli hesaplarla kesin olarak temize çıkmalarının tümü erkeği sakinleştirme konusunda olağanüstü bir etki yaratıyordu ve erkek sezgilerinin sürekli ve kararlı itirazlarına rağmen sanki süzgeçten geçmişçesine her şeye ikna oluyordu.

Ama bu arada Laide'ye uzun uzun planladığı anlaşmayı sunmak için içi içini yiyordu. Bu anlaşma Antonio için çok önemliydi, Antonio için kurtuluş anlamına gelebilirdi.

Nitekim çalışma, yeme, uyuma konusundaki sıkıntısı, tedirginliği, kaygısı, isteksizliği nereden kaynaklanıyordu? Antonio neden artık kendi olamıyordu da tepki vermekten âciz bir köle ve korkak olmuştu?

Nedeni gayet açıktı. Olasılıkla yaşayabilmek için Laide'ye ihtiyaç duyuyordu ama Laide hiçbir şekilde ona ait değildi, Laide gidiyor geliyor, telefon ediyor etmiyordu ve doğrusunu söylemek gerekirse şimdiye dek sözünü tutmuştu ama ya telefon etmeyi bırakırsa? Bu gerçekten de erkeğin güvenemeyeceği kararsız ve değişken bir nimetti. Ve bunca belirsizlik onda sıkıntı ve spazm yaratıyordu.

Otoyol çıkışına saptı ve az sonra üstgeçit bağlantı yolunun kavşağına döndü; harika bir güneş vardı, saat dörde çeyrek kalayı gösteriyordu, yanında sevimli ve dikkat çekici, modern, modern genç kızların bilmesi ge-

reken her şeyden haberdar bir kızla üzeri açık ve kırmızı renkte bir otomobil sürüyordu; hepsi de bu değildi yanında sevdiği varlıkla, bizzat kızın kendiyle, dünyanın bütün kadınları arasında en arzu duyulanıyla, takıntı karabasan şehvet gizem kapris gizlilik şık kötü hayat büyük şehir kayıp aşkla, boynuna bağladığı beyaz puanlı mavi eşarbıyla, kışkırtıcı ve mağrur köylü kızıyla böyle üzeri açık arabayla gitmek çok güzeldi ve ne yazık ki onları görebilecek insan yoktu, onun şahane ayrıcalığını, bir mayıs günü üzeri açık kırmızı otomobilde yanında küçük bir kıza benzeyen benzemeyen telekızla, çocuk ve kadın yosmayla gezişini değerlendirebilecek kimse yoktu, aslında her şey bir bakış atılsa görülebilecek gibiydi, ah böyle devam edilebilse işe gitmek olmasa, güneş batmasa, yol bitmese ve kız Milano'ya dönmek zorunda kalmasa çünkü belli ki acelesi yoktu ama akşam olunca bir teyzesine yemeğe gitmek zorunda olduğunu söyleyecekti ve kendisi bu konuda ısrar etmemişti ama teyzelerin böyle açıkgöz, cüretkâr, paragöz kızlar için ne anlama geldiğini biliyordu, erkek ona sormayacaktı, bu inatla tokatlamak anlamına gelecekti ama o akşam için bir randevusu olduğuna yemin edecekti, belki de Signora Ermelina onu bir önceki gün Milano'dan özellikle aramıştı ve harika bir fırsat vardı ve Biella'dan gelen boğazına kadar paraya batmış, münasip bir bey gelmişti, Biella'dan haftada iki kere geliyordu ve geri kalan zamanlarda Paskalya misali serbest kalıyordu, bu nedenle öteki kızları değil onu, Laide'yi aramıştı çünkü Laide canı isterse mutlu etmeyi biliyordu ve bir müşteri söz konusuysa, düzgün ve terbiyeli biriyse, bazı küçük kaprislerinden hoşlanıyorsa, lafın gelişi tabii, nihayetinde bunda ne kötülük vardı? Laide akıllı bir kızdı ve durumu ânında anlıyordu ve konuyu uzatmıyordu mesela o Nietta denen bana bakın ama dokunmayın tipi kız geçen gün, Merce-

des otomobili ve özel şoförüyle gelen, üstelik yakışıklı olan şahane sanayiciyi usandırdı, Signora Ermelina artık o kızı çağırmayacaktır, bu kesin yok yok yeter, Antonio hiç yoktan yine o hayali kıskançlık krizlerine girmişti, neden olmasın, Laide eşyaları, valizleri, köpeğiyle öğleden sonra evde olabilmek üzere Milano'ya dönmek için ondan yardım istemişti; şimdi toparlanacak, yıkanacak, kokular sürecek, iç çamaşırlarını değiştirecek ve yeni müşteri üzerinde iyi bir etki bırakmak üzere hazırlanacaktı, hayır hayır yeter, küçük köpek bu arada onun dizleri üzerine kıvrılmış ve otomobil sürüşünü zorlaştırmıştı, şimdi dümdüz uzanan uzun yol başlıyordu, kız güneşin altında mayışmış, başını koltuğunun üst kısmına dayamış ve uyuma pozisyonuna girmiş gibiydi, belki de –diye düşündü erkek– az önce kendisi lokantada otururken Marcello'yla yaşadığı sevişmenin tatlı yorgunluğunu hissediyordu, uzun ayrılık öncesi veda sevişmeleri kim bilir ne kadar azgın ve coşkun oluyordu. Ama şimdi kız uyursa erkek de ona öneride bulunmak için toparladığı hevesi ve cesareti yitirecekti. Bu nedenle iradesini zorlayarak seslendi: "Laide."

"Ne var?"

"Dinle, sana bir şey söylemek istiyorum."

"Söyle."

"Sana ihtiyacım var benim, bunu itiraf ediyorum, seni görmeye ihtiyacım var."

"Görüşmüyor muyuz zaten?"

"Evet ama... ben başka türlüsünü istiyorum... Yani ben sana bir teklifte bulunacağım. Dinle ve sonra düşün... Sonra yarın değil sonraki gün ya da ne zaman istersen bana bir yanıt ver..."

Kız sustu.

"Bak. Ben sana haftada elli bin liret vereyim ve sen bana haftada iki-üç kez bulaşacağımız konusunda söz ver,

geri kalan zamanda korkma seni serbest bırakıyorum ve ne yaptığını öğrenmek bile istemiyorum ve olur da günün birinde Milano'dan birkaç günlüğüne uzaklaşman gerekirse söylersin ama böyle olunca ben kesin olarak görüşeceğimizi bilirim ve ayrıca her sefer sevişmemiz de gerekmez, birlikte sinemaya, tiyatroya, öğle yemeğine gideriz... Geri kalan zamanda seni özgür bırakırım... Elbette Signora Ermelina ve benzeri işleri bırakmanı yeğlerim, tahmin edersin, sana daha önce de seni gerçekten sevdiğimi söylemiştim... Yani şimdi sen biraz düşün ve istersen başka şeylerden konuşalım, istersen kestir biraz..."

Kız hemen gayet emin ve kararlı bir davranışla başını çevirip ona baktı:

"Düşünmeme gerek yok," dedi. "Kesinlikle kabul ediyorum."

Bir yeni hayat esintisi, bir özgürleşmeydi bu, tedirginlikleri yıldırım hızıyla kaybolmuştu, dünya yine eski düzenekleri üzerinde dönüyordu, şimdi çalışmanın, sanatın, doğanın, güzel şeylerin tadını çıkartabilirdi, öylesine ateşli ve sarsıcı bir ferahlama yaşamıştı ki Antonio'nun kendi bile şaşırmıştı. Yani bu kadar basit bir şey için mi cehennem ıstırabı yaşamıştı?

Evet, durum ansızın tersyüz olmuştu. Şimdi kız alttaydı, kendisi duruma egemendi. Aşk düellosunda parayla galip gelmenin dürüst bir davranış olup olmadığını sorgulamıyordu bile. Öyle bir avuntu ve mutluluk halindeydi ki kıza ulaşmak için başvurulan yolun bir önemi kalmamıştı.

XXII

Milano'daki evin kapısında bavulları çantaları makyaj çantasını ve küçük köpeği otomobilden indirince ve kız demir kapının arkasında görünmez olunca ve erkek tutkulu arzusundan artık özgürleştiğini hissedince düşüncelerini hayatın geri kalanına, işine, ailesine, annesine, arkadaşlarına, bütün gündelik meşguliyetleriyle şehre çevirdi; eski günlerin zevkini yeniden tadabileceğini umuyordu, bütün o sıradan sükûneti, günlük güveni, kentsoylu memnuniyeti, mesleğinde tatmin edici gelişmelere ulaştıracak ve artık kolay olacak yolun keyfini düşünüyordu ki yapayalnız olduğunu fark etti.

Yalnızdı ve kimse ona yardım edemezdi, hatta anlayamazlardı onu ve elbette acıyamazlardı da. Ve işi, ailesi, arkadaşları, dostlarla geçirdiği akşamlar artık hiçbir anlam taşımıyordu, çevresi bomboş ve manasızdı. Özgürleşmemişti, işte sorun buydu, hiç de özgürleşmemişti. Kızın düşüncesi, içini yiyip bitirmesi, huzursuzluğu, tedirginliği, mutlak mutsuzluğu aynen eskiden olduğu gibi onu ele geçirmişti.

Durum eskisinden beterdi çünkü Laide'yle yaptığı anlaşmayla –bunu yadsımaya yeltense de– şimdi kızın üzerinde bir bakıma hak sahibiydi ve bu akşamdan itibaren artık arada sırada görüştüğü bir arkadaş ya da düşkün

müşteri değil daha fazlasıydı, bir tür resmî sevgili ya da hami sayılıyordu (aslında samimi olsa ona tam olarak bu amaçla bir maaş bağladığını ve kızın bir nebze kendine ait olduğunu itiraf edebilirdi, Laide bundan böyle ondan istenmeyen bir özen göstermekle yükümlüydü, evet kalantorların metresleri üzerinde böyle hakları olurdu, gerçi kendi durumunun çok farklı olduğunu, kızı büyük çapta özgür bıraktığını, ondan sadece daha sık görüşme talep ettiğini ve öncesinde mümkün olabileceği üzere bir anda ortadan kaybolmasını engellediğini söylemek isterdi, evet Antonio Dorigo, umursamaz sanatçı da artık kalantor olmuştu, vasatlık ve iktidarsızlık atfettiği sefil rolü şimdi kendisi üstlenmişti).

Durum eskisinden beterdi çünkü şimdi bu cenin halindeki hak, Laide'nin özgürlüğünü Antonio için daha katlanılmaz kılıyor, onu daha kıskanç yapıyordu. Aslında bugüne kadar kızla buluşmaları şahane imtiyazlar olmuştu, her biri bir ayrıcalıktı. Şimdiye dek Laide'nin dünyasının dışında kalmıştı, kendine ait gizemleriyle hayatını saklayan bir tür duvar vardı ve kendisi onları, ailesini, ilk aşklarını, sevgililerini, muhabbet tellallarıyla "işler"ini, Due gecelerini, Scala'daki ikili işi bilmemişti; arada sırada onunla buluşmak için çıkıyordu. Antonio onu dışarıda bekliyordu, Laide'nin karşısında belirmesi her seferinde onun için müthiş bir rahatlama oluyordu. Sonra kız yeniden kendi dünyasına dönüyor, erkek yine bir şey bilmez oluyor ama daha fazla beklemek istemiyordu.

Şimdi ise bu duvarda küçük bir kapı açılmıştı, içeriye girmişti, henüz birkaç adım atmıştı, öteki taraf karanlıktı, bir şey görünmüyordu; dışarıda olduğu zamandan daha az görüyordu. Yine de girmişti işte, az, çok az da olsa hayatına sızmıştı ve bunu atılmış bir adım saydığı için mutluydu, bir fetih sayıyordu ama aslında öncesinden daha kötüydü, şimdi artık bir yabancı değildi, bir

anlamda bilmeye hakkı vardı ama bilmiyordu, her şeyi bozma korkusuyla soramaz ve araştıramazdı çünkü haftada elli bin liret veriyor diye patronluk taslarsa Laide kıyameti koparırdı, ayrıca onu özgür bıraktığını söyleyen kendisi değil miydi? Böyle olunca, Laide'nin kendiyle ilgili anlattığı tek tük bilgi zihnine üşüşüyor, evrilip çevriliyordu; konuların bazıları öylesine korkunç şeylerdi ki içini tarifsiz bir yangın sarıyordu, bu yangının içinde merhamet, kıskançlık, öfke, şehvet düşkünlüğü vardı ve bütün bu duygular aşkı yeniden tutuşturuyordu. Çirkin ve muğlak, gerçek ve sahte, içgüdüsel fesatlıkla, erkeği uyarmak, kendini daha ilginç, emin, iyinin ve kötünün ötesinde göstermek için, yüzsüzlük ve edepsizlik simgesi, hayata karşı susuzluk, kaderinin intikamını alma ihtiyacı, varoş gururu, küçük çocuk saflığı ile uydurduğu bilgi kırıntıları vardı. Sözgelimi:

Scala'ya küçücükken, daha dört yaşındayken girdiğini anlatıyor. Onun kadar küçük kimse yokmuş. Annesi öyle istemiş; bale okulunda herkes ona "*rattin*"[1] diye sesleniyormuş. O zamanlar yönetici olan Erna Allasio onu sevmiş. Yavaş yavaş başarılı olmuş. Mezuniyet gösterisinde sahneye çıkmış, hatta başbalerinler gibi sololar bile yapmış. Ne var ki dans onu son derece yoruyormuş. Kimi zaman kendini kötü hissediyor, hatta bedenine söz geçiremiyormuş. Nihayet bir akşam –*Vecchia Milano* [Eski Milano] gösterisinde– ansızın yere yığılmış, onu kucaklayıp sahneden çıkarmak zorunda kalmışlar, hekim gelmiş ve teşhis konmuş: kalp hastalığı. Kendisi her şeye rağmen devam etmek istemiş, korkunç çabalar göstermiş ve şimdi de kalbi hastalıklıymış, örneğin artık dağa gidemiyormuş, bin-iki bin metre yükseğe çıkmak hastalan-

1. (Milano lehçesi) Küçük fare. (Y.N.)

masına yetiyormuş. Bu nedenle de bırakmaya karar vermişti ama konu açıldığında ve Antonio sorular sorduğunda hep kaçamak davranıyordu. Scala'dan kesin olarak ayrılmış mıydı yoksa çalışmaya devam ediyor muydu, anlamak mümkün değildi. Arada sırada şöyle diyordu: "Bu sabah çalışma için gittim.", "Bu akşam prova var." Veya, "Bu akşam çalışıyorum." Antonio programdan kontrol ediyordu ve hiçbir zaman kızın saatleri ile program saatleri tutmuyordu. Gerçeği öğrenmek için ısrarcı davrandığında kızın tepesi atıyordu. Yani tüm balerinlik hayatı bir sis perdesinin arkasındaydı. Balerin olduğu konusunda kuşku yoktu çünkü Scala'yla ilgili çok şeye aşinaydı, pek çok ismi, âdeti, kostümü ve patik tedarikçisini biliyordu. Dorigo yine de Laide'nin Scala'dan bir süre önce ayrıldığından kuşkulanıyordu. Laide'nin artık balerin olmadığını düşünmek onu üzüyordu, gerçekten yazıktı, Scala'nın balerini olmak onun değerini yükseltirdi, onu daha önemli biri kılar, talihsiz telekızlar silsilesinden dışarı çıkartır, hiçbir marifeti olmayan bir yosma yerine bir sanatçı olarak tanımlardı, adeta yeniden bedenlenmiş hali olduğu Milano tablosu içinde yerini alırdı, kiliselerin ve fabrikaların bacalarının çatılarının oluşturduğu uçsuz bucaksız manzarası, gizli avlular, eski parklar, hikâyeler, batıl inançlar, sefaletler, sesler, şenlikler üzerinde dalgalanan şirin ve yüzsüz minik bayrak olurdu. Yine de çelişkiler ve boşluklar çok fazlaydı. Kaldı ki bütün dünyada ünlü Scala Operası'nın, adı bayağı kötüye çıkmış bir dans salonunda her gece gösteri yapan birini çalıştırmaya devam etmesi mümkün müydü? Antonio, "Akşam Yıldızı" provaları sırasında onu sahnede gerçekten gördüğünden bile emin olamıyordu artık. O anda o olduğundan kuşku duymamıştı. Ama acaba ona mı öyle gelmişti? Bir kızı bir başkasıyla karıştırmak mümkündü, saç şekli, makyajı, giysisi benzeyebilirdi. Ve orada prova yü-

zünden hepsi acayip şekillerde giyinmişlerdi. Eğer o gerçekten Laide idiyse erkeğe orada yokmuş gibi davranarak bir bakışı bile çok görmesi nasıl açıklanabilirdi ki? Ayrıca, gerçek soyadı Anfossi'yse, sözde Laide'ye yaklaşan arkadaşının ona Mazza adıyla seslenmesinin de bir açıklaması yoktu. Eğer Signora Ermelina doğruyu söylediyse, prova olduğu ve kendinin onu sahnede cinlerin dansı sahnesinde dans ederken gördüğü, ya da gördüğünü sandığı anda yani saat tam dörtte kızın randevuevine gitmesi nasıl açıklanabilirdi? Anımsadığı bir ayrıntı daha: Temsilden sonra Scala fotoğrafçısından dokuz cinin kostümlü fotoğraflarını istemişti ama Laide'yi bir türlü tanıyamamıştı. O kostümlerle, o makyajla tanımak gerçekten de pek kolay sayılmazdı. Sanki Laide'den en az iki tane vardı. İşin hoş tarafı, uzun zaman sonra erkek bu fotoğrafı Laide'ye gösterip, "Bunların hangisi sensin?" diye sorduğunda kız neredeyse gücenmiş bir edaya bürünüp şu yanıtı vermişti: "Ah, benden istediğin iyilik bu mu? Ben bile kendimi tanıyamam burada!"

Laide'nin en ufak bir utanç duymadan ama oldukça saçma hikâyelerle zaman yitirmeden mazeret uydurduğu bu gibi tuhaflıklar şimdi öteki kanıtlarla birleşiyor ve kızın Scala Operası'nda bale yapmadığı sonucunu ortaya koyuyordu. Tek bir bilmece çözülemeden kalmıştı. Balenin sahneye konmasından sonra Antonio Laide'yle buluşmak için Signora Ermelina'ya telefon ettiğinde Ermelina şakacı bir tavırla ona şöyle demişti: "Kutlarım sizi, Laide sahnedeyken sizin locada tek başınıza oturduğunuzu söyledi." Ve bu doğruydu, tiyatro amiri ona başka kimsenin olmadığı kendi locasında oturma iznini vermişti. Öte yandan Laide'nin gösteriyi koltuklardan ya da başka bir locadan izlemiş olma olasılığı da vardı; kaldı ki daima çekingen olan erkek sahneden ve öteki localardan tabak gibi görülmemek için biraz geride durmuştu. Yok-

sa Scala balerinleri arasında Laide'nin bir arkadaşı vardı da onu her şeyden haberdar mı ediyordu? Merakını gidermek için Antonio doğrudan bale okulundan bilgi isteyebilirdi; onu reddedecek değillerdi elbette. Ama artık bale provaları bittiğinden onun sahneye ve bale okuluna gitmesine gerek kalmamıştı. Özellikle oraya gitmesi de tuhaf karşılanacaktı. Anfossi Adelaide diye biri yok diyeceklerdi. Belki de şunu ekleyeceklerdi: Siz o kıza karşı temkinli davranın, üç sene önce, dile getirmemizin uygun olmayacağı nedenlerle kovuldu. Evet, kesin bu tür bir şeyler söyleyeceklerdi. Ve Dorigo için daha da kötü olacaktı. Hayır, kurcalamamak en iyisiydi, ruhunu huzura kavuşturmakla yetinmeliydi. Zaten Laide yepyeni martavallar uyduracaktı, onunla başa çıkmak mümkün değildi.

Scala'yla birlikte Almanya'ya, İngiltere'ye, Güney Afrika'ya, Mısır'a, Meksika'ya, New York'a turneye gittiğini ve hatta bu son şehirde bir film çekimine katıldığını anlatıyordu. Ama ona ayrıntı sorulduğunda hiçbir şey hatırlamıyordu, nerede kaldığı sorulduğunda hiçbir fikri olmuyordu. Oysa İtalya'nın büyük otelleri hakkında pek çok şey biliyordu, her şehirde daima ve sadece en lüks otellerde kalmıştı. Bu nasıl oluyordu? Scala sizi bu kadar iyi otellerde mi ağırlıyor? "Ah, öyle değil elbette ama ben kendi hesabıma konaklıyor, aradaki farkı ödüyorum." Riviera otellerini de tanıyor. Santa Margherita'daki Bristol Oteli'nde ya da benzer isimli bir yerde, elbette hepsi banyolu son derece sevimli odalar vardı. Birbirine geçişli ikili odalar. Erkek elbette bu otellerde kiminle kaldığını sormuyordu ona. Her zamanki gibi annesiyle ya da dedesiyle ya da başka yaşlı ve masum akrabalarla tatile gittiği yanıtını verecekti. Antonio'nun aklına gelen ise milyarderlerin oğullarıyla yaşanan çılgın hafta sonları ya da yaşın ve işin belini büktüğü ama Caraceni'den gi-

yinen, gayet *soignés*[1], haftada bir EKG çektiren ama elleri çoğunlukla büyük, kıllı ve terli olan ihtiyarla geçirilen, birleşme sırasında nefes nefese kalınan, çocuksu memelerinin açgözlülükle ezildiği tatilleri düşünüyordu.

Laide'nin Signora Ermelina'yla kavga etmesinden hemen sonra, onun Napoli Meydanı yakınlarında oturan Flora adındaki bir arkadaşının evine gitmişlerdi. Antonio da tanıyordu bu Flora'yı, iki-üç kez birlikte olmuşlardı, uyanık bir kızdı, ne yazık ki pek uzun bir yüzü vardı ama bedeni şahaneydi ve hukuk öğrencisi olduğunu söylüyordu.

Antonio ve Laide onun evinde sevişmeye gittiklerinde Flora yoktu. Onun hakkında sohbet etmişlerdi. Laide, Antonio'nun onu tanıdığını biliyordu ama umuru değildi. Flora'nın, onu Gallia Oteli'nde ağırlayan bir adamla birlikte olduğunu, adamın ayda yarım milyon liret para verdiğini anlatıyordu; ne var ki kız hiç yoktan bir aptallık etmiş ve bir şımarıklık yüzünden her şeyi yitirmişti. "Ah, ben öyle bir fırsat yakalasam, sımsıkı yapışırım, kesinlikle kaçırmam elimden." "Neden, adam onu yatakta başkasıyla mı yakaladı?" "Yok canım. Sanmıyorum. Bir aptallık, küskünlük yüzünden olmuş olmalı, anımsamıyorum." "Kimdi peki? İhtiyar mıydı?" Kız gülüyor: "Yarım milyon veriyorsa yirmi yaşında değildi herhalde!" "Peki sana biri aynı ücreti önerse kabul eder misin?" "Eh, sen şimdi hemen... beni o orospunun yerine koymayacaksın umarım... ben onun gibi oynak kimseyi görmedim."

Bu arada yatağın üzerindeki örtüyü kaldırıyor, özenle katlıyordu, belli ki tertipli davranmaya çalışıyor, Flora'yı kızdırmak istemiyor, hatta iskemlenin üzerine yığılmış plakları toplayıp plak arşivine yerleştiriyor, yere kaymış

1. (Fr.) Bakımlı, özenli. (Y.N.)

sabahlığı asıyor, küllükleri boşaltıyordu. Antonio: "İyi ama kız bana üniversitede okuduğunu söylemişti." "Evet cinsel birleşme üniversitesi... Öyle domuzdur ki o. Kadınlardan da hoşlanır." "Neden? Seninle de mi birlikte olmak istedi?" "Eh, ben gösteriş için yaptığını sanıyordum, siz erkekler bazı sahnelerden hoşlanırsınız, meğer..." "İkiniz birlikte bir erkeğe mi gitmiştiniz?" "Tek bir kere sana yemin ederim, Signora Ermelina çok ısrar etmişti." "Peki kimdi adam?" "Adam mı? Nereden hatırlayacağım?" "Peki Flora gerçekten mi sevişiyordu seninle?" "Bir görseydin beni nasıl öptüğünü, sanki benim tadım onu deliye döndürmüş gibiydi." "Peki sen de ona katılıyor muydun?" "Yok ya, ben tiksiniyordum." Bu konuşmayı şakacı bir üslupla sürdürüyordu ama her cümle Antonio'nun yüreğine bir sızı saplıyor; saygısızlık, utanç, kıskançlık duygularına kapılıyordu; oysa Laide yiğitliğini, kendini temize çıkarmak için anlatırken onun sevgisini bekliyordu. "Peki sence ne kadar kazanıyordur Flora?" "Kesin iyi kazanıyordur. Ama ailesine o bakıyor, dört bir yandan sömürüyorlar kızı. Bu nedenle hep zil gezer. Hatta bana hâlâ on beş bin liret borcu var." "Nasıl oldu bu? Sana birini mi buldu? Yoksa pezevenklik de mi yapıyor?" "Eski bir hikâye. Biz ikimiz tanışmıyorduk bile. Zaten kötü bir şey değil. Bir geziden kalma." "Yatakta sonlanan bir gezi olmalı, öyle mi?" "Sen hemen bunu düşün. Alakası bile yok. Sadece bir geziydi, o kadar işte. Kız bir iş almıştı, sonra gelememişti, benden rica etmişti." "Eh, parasını ödeyen biriyse bunu iyilik diye yapmamıştır." "Hiç nazik değilsin biliyor musun? Kalp kırmakta üstüne yok." "Kusura bakma ama tahminde bulunmak için fesat olmak gerekmiyor." "Bir boynuzu tahmin etmek... Sen herkesin kendin gibi olduğunu mu sanıyorsun? Furio Sebasti var mesela..." "Kimmiş bu Sebasti?" "Adını duymuş olmalısın, değil mi? Hani şu musluk işindeki..." "Zengin mi?" "Hem de nasıl. Portofino'daki yatına

otuz kişi konuk çağırıyor." "Peki sen bindin mi?" "Hayır. Ama arada sırada bana telefon eder, yemeğe götürür, sonra bazen tiyatroya ve her seferinde yirmi bin liret verir." "Nasıl yani, sadece gezme karşılığında mı?" "Eh, ben de bir akşamımı ona ayırıyorum ama." "Peki sık sık arar mı seni?" "Aylardır görmüyorum onu. Hep dünyayı dolaşıyor." "Peki nasıl oluyor da o seni arayabiliyor ama ben arayamıyorum?" "O ağabeyimin arkadaşı. Ama sen de bu sorularınla bayağı sıkıcısın biliyor musun? Başka bilmek istediğin ne kaldı?"

Erkek susuyor. Kim bilir nasıl bir geziydi? Kız randevuya gittiğinde nasıl tanıştırılmıştı? Kesin iki kadın, iki erkektiler. "Ah, sen Flora'nın arkadaşı mısın? İyi o zaman. Buyurun." Arabaya biniyorlar. "Biliyor musun, Flora'nın gelemediğine memnun oldum şimdi. Ben koca memeli kızlardan pek hoşlanmam. Sense... hissediliyor... Hey, bir dakika bırak bana, umarım işi yokuşa sürmezsin... Flora'nın arkadaşıysan... zaten bizi burada kimseler göremez... Ah, aferin sana... hem şimdi... ben arabayı sürerken sen şuraya koy minik elini..." Hayalinde bu sahneyi canlandırırken Antonio kızıyor, öfkeli bir güçsüzlük hissediyor. Ama Laide onu sarsıyor: "Şu suratının halinin ne olduğunu sorabilir miyim acaba? Ne düşünüyorsun?"

Antonio onu Corsini Caddesi'ndeki eve ilk götürüşünde Laide kollarındaki ve bacaklarındaki morlukları göstermişti. "Nasıl oldu bunlar?" Kız gururla yanıtlamıştı: "Due'de gösteri yaparken." "Erkek dansçı bir anda beni itti ve ben yerde yuvarlanıverdim. İnsan blues yaparken darbe alıyor." "Dün gece de mi oradaydın?" "Evet, neden? Hatta sen şimdi bana bir iyilik yapacaksın. Buradan çıktığımızda beni Campionaria Fuarı'na bırakacaksın, zaten buradan iki adım ötede." "Ne işin var orada?" "Bir arkadaşım var, Due salonuna hep gelenlerden, dün akşam beni eve o bırakmıştı ve altın bileziğimi onun

otomobilinde bırakmışım." "Nasıl oldu bu?" "Telaşla giyinip çıkayım derken olmuş. Elime almıştım, koltuğa bırakmıştım." "Bana biraz tuhaf göründü." "Senin zaten aklın fikrin fesatlıkta. O sadece iyi bir arkadaşım ve arkadaş dediğim zaman başka bir anlamı yoktur." Antonio ısrar etmiyor, konu kapanıyor ama çıktıklarında, ofise geç kalacak olsa da onunla birlikte olmaya doyamıyor. Kızı arabasıyla belki bir önceki akşam, karanlıkta, arabanın içinde birlikte olduğu adama götürmekten de utanmıyor...("Hayır canım, burada olmaz, bu akşam olmaz, arabada hoşuma gitmiyor... Yavaş ol, eteğimi buruşturuyorsun... Eh o zaman bırak bileziğimi çıkartayım..."). Aradıkları kişiyi beyaz eşya satan bir stantta buluyorlar, kalkıyor, onlara doğru yürüyor, otuz yaşlarında, oldukça manasız bir tip. "İyi ama ben arabayı Domodossola Caddesi'nin girişinde bıraktım, biraz uzak buraya." Laide, Antonio'ya dönüyor: "Peki o zaman, sen de gelir misin?" "Hayır, geç oldu, gitsem iyi olur." "Hoşça kal o zaman, belki sonra merhaba demek için ofisine uğrarım. Hoşça kal. Ve teşekkür ederim." Adam ve Laide uzaklaşıyorlar. Antonio tek başına çekip gidiyor; kaygı ve öfke, uzun zaman lağım kanalında kapalı kalan ve şimdi kapağı açılınca basınçla yükselen su misali hızla içinde tırmanıyordu. İyi de Laide neden onu bu tip küçük düşürücü davranışlara sürüklüyordu? Mahsus mu yapıyordu? Ona eziyet etmekten zevk mi alıyordu? Yoksa bunda bir kötülük olmadığını sanarak masumane mi yapıyordu bunları? Bu arada kendisini sürekli daha aşağılara yuvarlanırken görüyordu, aklına *Mavi Melek* filmindeki Profesör Unrat geliyordu. Ah, o öykü ne kadar da gerçekti. Filmi genç ve tasasız güzel günlerinde gördüğü zaman hiç inandırıcı gelmemişti. Saygın bir lise hocası o noktaya kadar alçalıyordu. Bugün anlıyor. Aşk? İnsanın üzerine çöken ve direnmenin mümkün olmadığı bir lanet.

Ona annesinin kendisini hiç sevmediğini anlatıyordu. Küçükken ona çok güzel giysiler dikiyor, harika oyuncaklar armağan ediyor ama bunları sadece komşuların gözüne güzel görünmek için yapıyormuş. Ama onu sevmiyormuş. Hiç yoktan parmaklarının tersiyle başına vuruyordu ve çok canını yakıyormuş; Laide o günlerden beri korkunç baş ağrılarından yakınıyormuş. Annesi onu sevmiyormuş, dahası ondan nefret ediyormuş. Çok efendi bir çocuk olan sevgilisini de sevmiyormuş. Ve bu çocuk motosiklet kazasında öldüğü gün annesi haberi daha önce almış ve hemen Scala'da bulunan Laide'ye telefon etmiş: "Harika bir haber," demiş, "Tanrı öyle istemiş ve aşkın motosikletinde paramparça olmuş. Hemen ölmüş. Gerçekten çok sevindim." İşte o zaman kız tuvalete gitmiş ve çakıyla bileklerini kesmiş ama sonra kimse fark etmesin diye sarmış ve koşarak çıkmış. Ama kan fışkırıyormuş ve Galleria'nın ortasında bayılarak yere serilmiş. Onu hastaneye götürmüşler, orada aylarca kalmış. "Bu mümkün mü?" diyordu erkek. "Neden bu kadar nefret ediyordu senden? Hiç mi iyi bir davranışı yoktu?" "Ne zaman nazik davranırdı biliyor musun? Eve para getirdiğimde." "Peki bunu nasıl kazandığını sormaz mıydı?" "Ah o pek ayrıntıya önem vermezdi. Para ister buradan gelsin, ister şuradan önemi yoktu, yeter ki evde para olsun. İşte o zaman yakınlık gösterirdi. Laidina aşağı Laidina yukarı. Ne iğrenç." "Peki nasıl bir hayat sürdüğünü hiç fark etmedi mi?" "Benden iyi biliyordu, bilmez miydi, ama beni umursamıyordu ki. Yeter ki eve arpa gelsin."

Evli ablası bir bebek beklediğinden artık kendine bir ev bulması gerektiğini anlatıyordu. Ve elbette, kelimelere dökmese bile ona, Antonio'ya güveniyordu. Antonio çevresine sorup soruşturmuş ve bir meslektaşı ona bir sonraki ay çıkacağı garsoniyer tarzı evini önermişti. Antonio ve Laide evi görmeye gitmişlerdi ama kız hemen

kaçmıştı. "Rica ediyorum, burası söz konusu bile olamaz. Bu evi fazlasıyla iyi tanıyorum. Üst katta kim oturuyor biliyor musun? Matilde!"

"Kimmiş peki bu Matilde?" "Tabii ki sana ondan söz etmiştim." (Oysa bu doğru değildi). "İşte o tür evlerden biri." "Peki sen sık mı gittin o eve?" "Onun bir özelliği vardı. Müşterilerin hepsi sabahtan, saat onda, on birde gelirlerdi." "Nasıl oluyordu bu? Kasabalardan gelen tacirler miydi?" "Hayır, hepsi gerçek beyefendilerdi, bayağı üst düzey kişilerdi. Hatta hatırlıyorum bir tanesi, fena sayılmayacak bir genç kafayı bana takmıştı. Her sabah, anlıyor musun? Birbiri ardına on gün boyunca. Sonra bana gına geldi." Laide'nin sözlerinde okul başarılarını anlatan küçük bir kızınkine benzeyen saf bir gurur vardı. "Ayrıca," diye ekledi, "son seferinde ben oradan çıktıktan tam yarım saat sonra polis baskını olmuş. Kadın, yani Matilde altı-yedi ay içeride yattı, bütün gazeteler yazdı." "Peki hâlâ orada mı oturuyor?" "Tam olarak bilmiyorum çünkü ondan sonra onunla pek görüşmedim ama öyle olduğunu tahmin ediyorum. Gidip aynı evde oturduğumu düşünsene bir!"

Bir gün otomobilde giderlerken Laide bir gazete bayisinde durmasını ve bir moda dergisi almasını söyledi. Dergiyi eline alır almaz kapağını gösterdi: Mayolu iki kız kumsaldaydılar, biri ayaktaydı, biri de kuma uzanmıştı. "Hadi ama, beni tanımadın mı?" "Hangisi? Bu ayakta duran mı?" "Tabii ya. Görmüyor musun?" Antonio tereddüt ediyordu: Kız ona benziyordu, buna şüphe yoktu ama Laide'nin burnu daha gösterişli, dudakları daha inceydi. "Şu yuvarlak dudakları görmüyor musun? Senin dudakların böyle mi?" "Aferin ama sen poz vermeden önce bize nasıl makyaj yaptıklarını bilmiyorsun tabi. Ayrıca ağza belli bir form vermek gerekiyor. Tabii sonra sen beni tanımakta zorluk çekiyorsun." "Olabilir." "Olabilir

ne demek? Ben değilsem kim peki bu?" Daha sonra, kızın evin önünde ayrılırlarken Laide arka koltuktan dergiyi alıyor, ona kapağı bir kez daha gösteriyor ve sırıtkan suratıyla adeta haykırarak şöyle diyor: "Bak minik faren nasıl da şeker!" Erkek o mayolu güzel kızın o olmadığına yemin edebilir, daha dikkatli bakınca kulaklarının şeklinin bile değişik olduğunu fark ediyor ama artık daha fazla ısrar etmeye cesaret edemiyor. Hatta inanıyor bile. Hayır, kızın yalan söylüyor olması mümkün değil, yalan olsaydı Laide'nin ses tonu başka türlü olurdu, bu kadar kararlı ve kesin olmazdı. Acaba Laide öyle bir fotoğraf için asla poz vermiş olmasa da o güzel mayolu kızın kendi olduğuna inanmış mıydı gerçekten?

Bir gün ona Asnenghi kontlarının en genci Fabrizio Asnenghi'nin kendisine zaafı olduğunu anlatmıştı. Çok zengin, diyordu, XX Settembre Caddesi taraflarında çok zevkli bir apartman dairesi var. Gayet seçkin adamdı, çok nazikti, yakışıklı da bir erkekti, tabii biraz sıkıcıydı. Ona gittiği zaman, sadede gelmeden önce bir saat boyunca kont viskisini içip piposunu tüttürmüş, Laide de plak dinlemek zorunda kalmıştı. Her seferinde Flaminia Sport otomobiliyle kızı evine bırakır, çantasına da elli bin liretlik bir çek atarmış. Fabrizio bazen partiler verirmiş, hepsi sarhoş bir yığın insan bir araya gelirmiş, her türlü şey yaşanırmış. Antonio, "Ah, orjilere de mi katılıyorsun?" diye sorarken az daha bayılacaktı. "Saçmalama!" "Kızların hepsi çıplak oluyor tahminimce." "Ah, evet striptiz yapmaya başlayanlar oluyor, yüksek sosyete kızları hem de, bir görsen. Ama ben asla. Ben ne yapıyorum biliyor musun? Ben barda takılıyorum ve orada içki hazırlıyorum. Öyle kargaşalarda dans bile etmem. Barda dururum ve alay konusu bile olsam kimse beni çıkartamaz oradan."

Bunlar bir portrenin şuraya buraya dağılmış parçalarıydı ve Antonio şifreyi bir türlü çözemiyordu. Hüzünlü,

sefil, belki de iğrenç şeylerdi. Üzerinde düşününce ortaya çıkan hazin, zavallı, en rezil dergilerin en sefil hayallerine açgözlülükle tutunan bir figürdü. İyi yürekli miydi? Cömert miydi? Bir ışığı var mıydı? Hayır. Antonio bu düşüncelerle tükendikçe Laide daha ümitsiz bir vaka halini alıyordu. Yatağa uzanan Antonio saatlerce tavan badanasında oluşmuş ve birbirine tuhaf bir şekilde benzeyen iki adet 7 şeklindeki çatlağa bakıyordu. Istırabını ve tutkusunu bu iki biçimsiz çatlakta yoğunlaştırıyordu. Tam tepesinde devinimsiz duran alaycı, fesat, felsefe yüklü ince çatlaklarda kızın sözlerini, davranışlarını, çehrelerini görüyordu. Kızın ona söylediklerini, nidalarını, aptal ve saçma şeyleri, fıkraları, çocukluk anılarını kelimesi kelimesine tekrar ediyordu. Sanki her şey söz birliği etmişçesine onu talihsiz, kadınları ve erkekleri günden güne sürükleyen ve yutan şehrin güçlü akıntısında kaybolmuş bir kız olarak tanımlıyordu. Tanrım, neden bu kadar çok seviyordu onu? Neden onsuz yapamıyordu? Ne verebilirdi ona? Her şey ona hayır yanıtını verir gibiydi, Laide onun için aşağılanma ve öfkeden öte bir anlama gelemezdi, mahvının sebebine neden olacak kapı, ondan tarafa açılacaktı.

Yine de bu utanmaz ve dik kafalı kızda erkeğin tanımlayamadığı bir güzellik ışıldıyordu ve bu onu, onun gibi telefona yanıt vermeye hazır bütün öteki kızlardan farklı kılıyordu. Onunla karşılaştırılınca ötekiler ölüydüler. Onun, Laide'nin içinde katı, kararlı, kibirli, yüzsüz, mağrur, küstah kent olağanüstü biçimde yaşıyordu. Ruhların ve nesnelerin birbirine benzeyen sesleri ve ışıkları arasındaki çöküşte apartmanların kasvetli gölgesinde, beton ve kireç duvarlar arasında, dizginlenemeyen yalnızlık içinde bir tür çiçekti o.

XXIII

Corsini Caddesi'ndeki evde bir öğleden sonrası. Laide, çırılçıplak yatağın kenarında oturuyor ve sehpanın üzerine yerleştirdiği aynada kendine bakarak elindeki cımbızla kaşlarını alıyor. Soyunmak, evin içinde çıplak gezmek ona zor gelen şeyler değil. Öylesine mutlak bir rahatlık sergiliyor ki her türlü fesatlık yitip gidiyor. Antonio da çıplak. Arkasında, yatağın içinde uzanıyor, sabırsızlıkla işlemin bitmesini bekliyor. Laide yarım saat önce başladı kendine bakım yapmaya. Kaşlar birbirinden uzak ve aynı olsun diye tam merkezden kenarlara doğru tek tek kaşlarını alıyor, onları inceltiyor. Kim öğretmiş bunu ona? Elbette böyle olunca alnı daha geniş görünüyor.

Kız bütünüyle işine yoğunlaşmış durumda, mutsuz Antonio'yla ilgilenmiyor. Erkeği çıldırtan şehvet düşkünlüğü değil; kızın umursamazlığı onu sinir ediyor.

"Laide, daha işin çok mu?"

"Tanrım, ne hiddetlisin, daha yeni başladım. Ne oluyor? Bugün tutamıyor musun şehvetini?"

Erkek onun sırtına yapışmış, aynada görünen yüzünü, ellerinin kararlı işleyişini, dikkat gerektiren bu uğraşa dudaklarının ve dilinin katılışını hayranlıkla seyrediyor. Laide sırtını biraz öne eğik tuttuğundan memeleri dik ve sert duruyor, karnında kat olmuyor.

Antonio dayanabilmek için kendine hâkim olmak zorunda. Arzuya değil, öfkeye. Mahsus mu yapıyor, diye düşünüyor. Beni heyecanlandırmaktan ve aşağılamaktan zevk mi alıyor? Yoksa sadece beni umursamadığı için mi böyle davranıyor? Yoksa her ikisi de mi geçerli? Şimdi şu pozisyonda ona arkadan sarılsam, memelerini avuçlarımın içine alsam gayet normal olur. Yapmayayım daha iyi. Bir sürü olay yaratır. İyisi mi salak gibi böyle durup bekleyeyim. İçeri gitsem, bir kitap okumaya koyulsam, belki ilgi çekmediğini düşünür ve yanıma gelir. Ama ben bunu beceremem.

"Birini bitirdim gibi."

"Neyi?"

"Bir kaşımı. Umarım mutlu olursun. Sağdakini daha çabuk alırım."

"Neden daha çabuk?"

"Bilmem, bu tarafı daha kolay yapıyorum."

Erkek düşünüyor: Bütün bunları hak edecek ne kötülük yaptım ben? Ömrü boyunca böyle bir duruma düşmemişti. Şimdiye dek bir yatakta çırılçıplak uzanıp, kendinden otuz yaş küçük bir yosmaya, kendisine bir duygu kırıntısı bile beslemeyen küstah orospuya fal taşı gibi açtığı gözlerini dikmemişti. Onu bu denli umursamayan, onun gibi onlarcasını bulabileceği için ona hiç ihtiyaç duymayan, şimdilik işine geldiği için yanına gelen küçük bir kız için bu kadar yanıp tutuşmamıştı hiç. Seçkin, entelektüel biriyken şimdi böyle bir şımarığın peşinde kendini yitirmişti. Oysa durum o kadar da basit değildi. Yine de bu acayip küstah kızda, erkeğin şimdiye dek kimsede bulamadığı bir şey vardı. Bunun ne olduğunu henüz anlayabilmiş değildi. Bu edepsiz kızda temiz, güzel, sağlıklı olan bir şey var mı? Ne? Yoksa kurmaca ürünü müydü her şey? Çıplak ve hüzünlü hakikat, yaşlanmakta olan erkeğin Laide'ye yitirilmiş gençliğinin son olası fırsatı olarak yapışması mıydı yoksa? Bu güzel, sağ-

lıklı ve temiz şey yoksa onun yirmili yaşları, uzun kara saçları, çocuk memeleri, Degas tarzı dar kalçaları, uzun balerin bacakları mıydı? Kendini kandırıyor muydu?

Kahretsin, bir keresinde biri bana becermekten hoşlandığı bir kız için deli olduğunu ve aklını yitirmek üzereyken bir sabah uyandığında artık kızı hiç mi hiç umursamadığını, akşamdan sabaha kızın değerini yitirdiğini, kesinlikle iyileştiğini anlatmıştı. Ah, keşke bana da böyle olsa. Kız beni arasa ve ben ona kusura bakma bugün mümkün değil desem, ertesi gün arasa ve ben aynı yanıtı versem ve böyle sürüp gitse. Kim bilir ne öfkelenir kız. Acaba o zaman ben sevişmek için yanıp tutuşurken hâlâ saatlerce oturup kaşlarını yolar mı?

Lâf de yüzünü ona dönerek, "İşte. Bitti. Hoşuna gidiyor muyum?" dedi. Sonra kalktı, sehpayı itti, aynayı yerine koydu, cımbızı çantasına yerleştirdi. Çünkü düzen takıntısı vardı. Sonra, yatağa dönmek yerine (Antonio sırtüstü yatmış, onu kolları arasına almayı bekliyordu) oturma odasındaki telefonu getirip başucu komodinine yerleştirdi, prizi taktı, yine içeri gitti ve elinde *Corriere* gazetesiyle geldi, ilan sayfasını açtı ve özenle katlayıp ilanlara bakmaya başladı.

"Şimdi ne yaptığını öğrenebilir miyim?"

"Hiç. Ev bulacaksam senin de bana yardımcı olman gerekiyor. Burada iki-üç adres var. Bırak şansımı deneyeyim."

"Peki bunu sonra yapamaz mısın?"

"Hayır, belki sonra geç olur, kimse yanıt vermez telefona."

"Haydi ama bir saattir seni bekliyorum."

"Rica ediyorum, ofise yarım saat geç gitsen dünya devrilmez."

"Onun için değil."

"Ya ne için?"

"Sen en azından..."

"Sen en azından salağın tekisin demek istiyorsun ve tamam ben salağın tekiyim ve elbette sendeki zekâ bende yok. Ama şimdiye dek tartışmak yerine iki telefon görüşmesi yapabilirdim."

Neden ona karşı bu kadar kalleş davranıyordu? Kalkmayı, giyinmeyi, tek söz etmeden çekip gitmeyi düşündü, şahane ve sağlıklı bir ders olurdu. Ama bu sadece cılız bir düşünceden ibaretti. Buna asla cesaret edemezdi. Yatağın üzerinde uzandı, kolunu kızın beline sardı; kız da iyi tarafına geldiğinden buna ses çıkarmadı ve telefon görüşmelerine başladı: "Alo? Evet, şu ilan için aramıştım. Ah öyle mi... Çok naziksiniz... Peki nerede... Üçüncü kat mı dediniz? Evet, az sonra da gelebilirim... Sizi ofisinizde bulabilir miyim avukat bey?" Sesine edepli ve nazik bir ton veriyordu ama alttan alta bir kışkırtma ve cilve de seziliyordu. "Alo? Evet, gazetedeki ilanınız için arıyorum, bilmek istediğim... nasıl? Evet... evet... peki muhasebeci Signor Tamburini siz misiniz? Hayır bana temmuzda gerekiyor... Üç artı bir mi? Belki benim için, biliyor musunuz muhasebeci bey, biraz büyük... Hayır, hayır, belli olmaz, gelip görmeyi çok isterim... Hayır, hayır, ben yalnız başıma gelirim... Hayır, Scala'da çalışıyorum... evet tiyatroda... balerinim... ah rica ederim..." Sonra uzun bir kahkaha ve, "Evet, yarın sabah gelirim... tamam muhasebeci bey ve binlerce teşekkür."

Saf erkek: "Bu kadar eğlenceli ne söylüyordu sana o adam?"

"Hiç, erkeklerin ne budala olduklarını bilirsin... balerin olduğumu duyunca akıllarına hemen... bir de yarın görünce ne yapar Tanrı bilir."

"Neden? Gitmeyecek misin?"

"Benim burnum koku alır. Böyle kompliman seven tipler hoşuma gitmez. Ayrıca da Güneyli. Ama itiraf etmeliyim ki sesi güzeldi."

Antônio ona yalvaran gözlerle bakıyordu. "Haydi, yeter artık Laide, bugün hava sıcak değil ama ben burada çırılçıplak yatıyor ve tutuşuyorum."

"Bekle biraz," dedi kız sinirli bir şekilde. Ve üçüncü bir numarayı çevirdi.

Üçüncü ilanı, dördüncü ilanı, beşinci ilanı aradı, incecik sesiyle konuşurken R harfini daha da çok eziyordu; sanki karşı tarafta hep genç, neşeli, nazik erkekler vardı ve sanki hepsi küçük memeli ve muhtaç, saf ve güzel kızlara yanaşmak için ilan vermişlerdi. Belliydi artık, sırf Antonio'yu kızdırmak, onunla didişmek, bu manasız cilveleşmelerle onu kıskandırmak için arıyordu bu numaraları.

Ansızın, kendi bile nasıl olduğunu anlamadan tepesi fena attı. Öfkeyle Laide'nin elinden gazeteyi kaptı, paramparça yırttı ve yere fırlattı. "Bir kere de saygılı ol, kes artık şunu!"

Laide saldırıya uğramış, zulüm görmüş zavallı bir kız gibi tepki verdi. Ayağa fırladı. Çamaşırlarını ve giysilerini koyduğu iskemleye yöneldi; sutyenini aldı, takar gibi yaptı: "Peki o zaman," diye bağırdı sanki ağlayacakmış gibi. "Ben gidiyorum. Ve beni bir daha hiç göremeyeceksin. Önemi yok. Yarın gece gider köprü altında uyurum!" Sutyeninin arkasındaki kopçayı takmayı başardı. İskemleden jartiyerini aldı. "Gidiyorum, gidiyorum, gidiyorum, anladın mı?"

Antonio yenilmişti. Kızın ebediyen gidecek olması korkusu her türlü onurlu olma kaygısını geride bıraktı. Yataktan atladı, ona sımsıkı sarıldı, titreyen sesiyle yalvarmaya başladı: "Lütfen böyle yapma Laide, dinle beni Laide, yalvarırım böyle yapma."

Kız biraz daha yalvarttı, sonra bitkin bir şekilde yatağın kenarına oturdu, ahizeyi aldı ve telefon görüşmelerine yeniden başladı. Yerdeki gazeteyi almak elbette Antonio'ya düştü.

XXIV

"Eh o halde bu akşam görüşüyor muyuz?"

"Evet ama ben geç kalabilirim, bu akşam ablam hastaneden dönüyor ve benim evi temizlemem gerekiyor; geldiğinde evi tertipli bulsun istiyorum."

"Tamam ama bütün bir öğleden sonran var."

"Bağışla ama ben yaptığım işi tam yaparım hem ayrıca öğleden sonra çıkmam gerekiyor, ayak hekimiyle randevum var."

"Sadede gelelim, kaçta buluşuyoruz? Saat sekiz buçuk, sekiz kırk beş?"

"Sen canının istediğini yap ama bak dokuz buçuktan önce..."

"Tamam dokuz buçukta geleceğim."

Saat tam dokuz buçukta sokaklar artık ıssızlaşmıştı, sadece tek tük küçük silindirli birkaç otomobil park etmişti. Erkek sürücü koltuğundan kızın pencerelerini görebileceği bir konumda duruyor. Bunlar büyük bir balkona açılan iki tane kapı penceresi. Beş katlı modern bir apartman, o dördüncü katta oturuyor.

Saat göreceli olarak geç olduğundan giriş kapısından girip çıkan oldukça çok sayıda insan var. Apartman içeride devasa bir kışlaya dönüşüyor, onlarca sayıda aile yaşıyor olmalı orada.

Antonio duruyor, yukarı bakıyor, iki pencereden birinin jaluzileri indirilmiş, ötekinde ışık var. Hava sıcak. Beş dakika sonra arabadan iniyor ve kaldırımda ileri geri yürüyerek sigara tüttürüyor. Tek tük insana rastlıyor. Kaldırım boyunca uzun bir parmaklık ve onun arkasında depolarla çevrili geniş bir avlu var. Burası bir şirketin deposu ya da ambarı olmalı. Avlunun dibinde, sağda özel bir benzin pompası ve yakınında, çatısının altında savaş sırasında kullanılanları andıran mavi bir lambanın yandığı sundurma var. Sundurma altında bir bank var. Bankta uyuyakalmış gibi görünen bir adam oturuyor. Başka da kimsecikler yok.

Saat dokuz kırk beş. Antonio her zamanki gerginliğin artmaya başladığını hissediyor. Bu bedeninin her zerresine sızan bir gerginlik, arttıkça artan bir ıstırap. Dayanılması mümkün olmayan bu mutsuzluk her sefer yineleniyor ama kendi kendine sürekli şunu söylüyor: Laide her seferinde geldi, Laide asla sözünden dönmedi, Laide belki yirmi dakika geç geldi ama her zaman geldi. Geleceğinden emin olduğu zaman saatlerce beklemeye hazır; bundan mutlak olarak emin olsa bu beklenti bir hazza dönüşebilir. Ama kesinlik yok. Öncekiler yeterli değil. Her seferinde on dakika geçtiği anda takıntı başlıyor: Laide bu akşam gelmeyecek, Laide gelmeyecek, Laide gelmeyecek ve yarın telefon etmeyecek Laide gelmeyecek ve asla telefon etmeyecek Laide gelmeyecek çünkü Milano'dan gitti, Laide senden daha genç ve eğlenceli ve daha zengin birini buldu ve ebediyen gitti. Ya da: On iki dakika geçti, geçen sefer on dakika gecikmişti, en fazla on altı dakika gecikmişti, demek ki hâlâ zaman var en iyisi şöyle yapalım: Ancak yirmi dakika sonra bu gece gelmeyeceğine razı olayım zaten bana temizlik yapacağını söyledi belki de zamanı tam olarak hesaplayamadı temizlik konusunda o kadar titiz ki bir camı altı-yedi

kere silebilir, parlatabilir ama belki bu akşam beni yirmi dakikadan da fazla bekletecektir ama benim için kin, garez beslemesi daha korkunç olur çünkü bunu dalgınlığından yapmıştır ama benim için her seferi korkunç böyle benim suçum olduğunu kabul ediyorum takıntılı biri olduğumu kabul ediyorum bunun zihinsel bir hal olduğunu anlıyorum ama artık dayanamıyorum. Hayır böyle devam etmek mümkün değil artık yaşamıyorum artık çalışmıyorum artık yemiyorum artık uyumuyorum artık insanlar bana konuşuyor ama ben onları dinlemiyorum robot gibi öylece duruyorum artık ben kendim değilim kendimi mahvediyorum bu kızı terk etmem gerekiyor haydi haydi adam ol bu lanet olası çürük dişi çek at birkaç ay başka bir kız ara iki tane dene üç tane bırak kenara koyduğun üç kuruşu da harca en hayırlı harcadığın para o olacaktır yeter artık dayanamıyorum.

Yeter, yeter, bütün cesaretimi toplamalı ve en azından çekip gitmeliyim. Daha fazlasını beceremiyorsan, en fazla on beş dakika daha bekle ve sonra çekip git, kız o zaman kim bilir nasıl şaşırır, evet, sırrımı paylaştığım bütün arkadaşlarımın yanında –ki artık sayıca çoklar– on beş dakika ancak dayanabiliyorum ve ne varsa anlatmaya başlıyorum ve onlar beni dinliyorlar onlar beni dinliyorlar çünkü birinin bu noktaya kadar kendini aşağılatması eğlenceli olmalı başıma gelen dertler onların içine sular serpiyor olmalı sadece bunun için durup beni dinliyorlar hatta pek ilgilenmiş gibi görünüyorlar, tamam bütün arkadaşlarım sözleşmiş gibi bana hep aynı öğütte bulunuyorlar küstah numarası yapmamı ona önem vermememi randevularda on dakikadan fazla beklememi ve sonra çekip gitmemi söylüyorlar bu asla başarısızlığa uğratmayan bir taktik dünya hep böyle olagelmiştir maçı kazanmak isteyen kadınlara karşı umursamaz olmalı ama elbette siz hemen böyle söyleyebiliyorsunuz ama

eğer ben çekip gidersem ve o hiç inmezse beni bir daha aramazsa aptal değil Laide yüzsüzdür hayatta benim peşimden koşmayacak kadar mağrurdur en iyisi ben biraz daha bekleyeyim ama on altı dakika geçti ve benim artık sabrım taşmaya başlıyor ve zemin katta biri var beni dikizliyor sanki çıkıp pencereden baksa ne olur hayır içeride duruyor ışığı sönük tutuyor ama ben onu görüyorum arada sırada pencereye yaklaşıyor ve görebileceği kadar duruyor bakıyor bakıyor tam benden yana bakıyor kim bilir ne kadar eğleniyor ve belki başkalarına da haber vermiştir onlar da belli yaşında bir adamın orada durup beklemesiyle alay ediyorlardır peki ne bekliyor adam en iyisi şu adamı biz dikizleyelim ayrıca o dördüncü kattakini de gözetlemek lazım yirmi yaşında Fransa'daki Bertoldi'den daha çok marifeti var, elli yaşında mı, hesaba göre beni yaşıtlarımla mukayese ediyorlarsa henüz göbeğim çıkmadığı ve çevik olduğum için avunabilirim elbette suratım o lanet olası suratım bazı günler pek kırışık oluyor ama onlar aslında çizgi değil genel bir sarkıklık çünkü zayıf bir surat ama bazı günler sarkıyor sadece şişman suratlar sarkar diye bir kural yoktur ama genellikle kırk beş-kırk altı yaşında gösterdiğim söylenir daha fazlasını söylemezler ve ayrıca cehennemde de olsa hâlâ dölleme gücüm var değil mi eh o halde hâlâ dölleme yeteneğim varsa kimse benimle alay edemez ben şimdi on dörtlük kızla yatağa girsem de diyemez ne riyakârlık ne iğrenç bir riyakârlık lanet olsun şimdiden saat ona yirmi var, yirmi dakika artık fazla oluyor ve şimdi ben kapıcıya gitsem diyafondan yukarıyı aramasını söylemek, evet biraz ilginç olur, adam kesinlikle çakar dümeni kimin umurunda sanki Laide'nin erkeklerle gezmeyi gittiğini bilmiyor mu? Neyse bir beş dakika daha bekleyelim sonra bir beş dakika daha hayır yoksa zaten o tip demir kapıyı kapatacak en azından kız gerçekten evde

mi bilebilirim hastaneden dönen abla hikâyesi daha önce verdiği bir sözü örtmek için uydurulmuş bir masal mı ama belki de kız dışarıda bir başkasıyla yemektedir belki o yüzünü şeytan göresice kontla birliktedir, adam onu becermeden önce Bach plakları dinletiyordur aman be saat ona beş var ben hâlâ karar veremezşem adam demir kapıyı da kapatacak.

Beş yüz liretlik bir banknot çıkartıyor, beş yüz bahşiş olarak abartılmış bir rakam ama geniş tutmak iyidir, belli olmaz ve demir kapıdan giriyor kapıcının kulübesine uzanan dört basamağı çıkıyor, içeride kimse görünmediğinden cama tıklıyor, elli yaşını geçkin bir adam görünüyor: "Affedersiniz, Signora Anfossi'ye diyafonla ulaşabilir misiniz? Ve beş yüz lireti uzatıyor. Erkek biraz sallıyor sonra parayı alıyor ve diyafonu açıyor ve işte kızın umursamaz yerlerde sürünen ve gizem yüklü "Alo" sesi işitiliyor. "Eh, haydi geliyor musun?" Kız bir anda kızıyor: "İyi de işim bitmedi daha." "Peki daha ne kadar sürer? Bana söyleyebilecek misin işinin daha ne kadar süreceğini?" "Bilmiyorum, bilemem." "Peki ama ben bekleyeyim mi, gideyim mi?" "Canın ne istiyorsa onu yap beklemek istiyorsan bekle," diyor ve hattı kapatıyor.

Erkek çıkıyor, yeniden karşı kaldırımda bir ileri bir geri yürüyor, sundurmanın altında hâlâ uyuklayan adam ilginç acaba gerçekten uyukluyor mu? Daha dikkatlice bakınca Antonio onun bir adam değil bir tünek, tahtadan bir şey karanlık bir gölge olduğunu ama sanki bir adama benzediğini ama adam olmadığını anlıyor, avlu bütünüyle ıssız sokak da ıssız dışarıyı gözetleyen tip de panjuru kapattı karşıdaki evde şimdi sadece iki aydınlık pencere kalıyor birinci ve dördüncü katta onun dairesinde. Bir sigara yakıyor, sonra bir tane daha saat şimdiden onu on geçiyor ama Laide hâlâ ev temizlemekle uğraşıyor olmalı ya da bir başka adamla birlikte mi acaba? Belki de ablası evde

yoktur ve o da bundan yararlanarak yakışıklının birini içeri almıştır ve şimdi kim bilir onun sokakta beklediğini düşünerek nasıl gülüyordur belki de ikisi o kapalı duran kepengin ardından onu gözetliyorlardır, çıplaklardır, erkek ona sımsıkı sarılmıştır ve belki de kız onu sokakta bekleyen adamın kendisi için deli divane olduğunu ve kızın onunla gittiğini çünkü iyi para kopardığını kızın bir zararı olmadığını çünkü onu yemeğe ve sinemaya götürmekle yetindiğini anlatıyor ama bu kadar da sersem olunur mu işte hayatı ona zehir eden hayatını ona cehennem kılan zihninin hastalıklı hayalleri yeniden başladı evet evet ona uyar pek entelektüel geçiniyordu ama romancıların neden aşktan başka bir şey yazmadıklarını merak ederdi ve bütün şarkılar da aşkı anlatıyordu ve geri kalan ne varsa, o ise bir riyakâr olarak şaşırıyor ve doğru olmadığını dünyada kadınlardan çok daha önemli şeyler olduğunu söylüyordu riyakârlık ediyordu bunu anlamaması mümkün değildi anlıyordu elbette ama kabul etmeye cesareti yoktu, bütün ötekiler gibi sahtekârın tekiydi ve şimdi bir kadının erkek için ne kadar önemli olduğunu idrak ediyordu güzel bir kızın erkeklerce nasıl arzulanabildiğini anlıyordu şimdi düşünüyor ve yeniden düşünüyor tensel arzular yokmuş gibi davranılan ve konuşulan dünyanın ne kadar yapmacık olduğunu anlıyor ve samimi davranılsa sokakta bir erkeğin bir kıza tanımadığı bir kıza rastladığında aklına tek bir şeyin geldiği kabul edilir: Beğenilir mi? Onunla yatmak hoşuma gider mi? Hatta kendine iki soru sorar çünkü ikinci soru elzemdir: Acaba şu kızı yatağa atabilir miyim? Ve hemen ardından yüksek sosyetede de, kilisede de bir erkek genç ve şirin bir kız gördüğünde, rahipler de dahil olmak üzere giysilerin altında memeleri kendi başlarına dik duruyor mu beli dar mı diye düşünür mesela Antonio hemen ağdalı mı yoksa değil mi diye düşünür çünkü onu en heyecanlandıran şeylerden biri kızın koltukalt-

larının tüysüz olmasıdır hele gencecik ve tombul bir kız kollarını kaldırırsa ve koltukaltlarını genişçe ona sunarsa bu bedeninin en iştah açıcı görüntüsüdür ve sonra tabii herkes kalçaları nasıl ve poposu nasıl diye merak eder bazı insanlar da her şeyden önce popoya önem verirler ve herkes bir kız hatta küçük bir kız çocuğu bile gördüğünde hemen aynı şeyi düşünürler ama kimsenin bunu söylemeye cesareti yoktur kimse kabullenmeye cüret edemez çünkü hepsi kusturacak kadar riyakârdı ve herkes sanki her şeyden önemlisi toplumdaki pozisyonmuş çocuklarmış evmiş gibi davranır ve konuşur ve yaşar ve düşününce her şey bütün çabalar bütün gizli düşünceler sadece bu tek şeye yoğunlaşır ama bu tabulaşmış bir konudur ve kimse konuşmaya cesaret edemez ve böylece bir adam bir arkadaşına hediye verdiğinde cömert biriyse mesela bir sanat eseri bir otomobil bir yat hediye eder ama kimse güzel bir orospuyla birlikte olma fırsatını sunmaya yeltenmez hayır aslında bu herkese en makbule geçecek şeydir ama hiç hediye edilmez ve milyarderler de arkadaşlarını köşklerine villalarına davet ederler leziz yemekler likörler şampanyalar sunarlar milyarlarca liralık içki su gibi akar ama konuğun yatağına şöyle emirlere uymaya hazır bir bebek yollasa ne kadar iyi olur çünkü bu herkesin en büyük arzusudur ama kimse bunu bilmemelidir insan doğar büyür yaşlanır ve ölür sanki fiziksel aşk evet haz veren ama pek de önemi olmayan bir şeymiş gibi davranarak ömür geçer oysa her şeyden daha önemlisi odur ve o aptal ve riyakâr biri olarak bunu şimdiye dek kabullenmemiştir ama artık fark etmiştir çünkü yanmış tutuşmuştur çünkü Laide gibi bir orospuya sokakta nasıl bakıklarını arkasından ıslık çaldıklarını görmüştür, bir gün onun ofisine gelmişti üzerinde kısacak balon etekli bir peri giysisi vardı ve kara saçlarını tek bir örgüyle toplamıştı ve o minicik arsız yüzü on beş en fazla on altı yaşında gösteriyordu ve ikisi

birlikte çıkmışlardı sokakta karşı kaldırıma oturmuş yemek yiyen duvarcı ameleler uzun uzun ıslık çalmışlardı ve kız da gayet neşelenerek utanmazca kırıtmaya başlamıştı ve erkek bile bundan hoşlanmıştı çünkü elli yaşında böyle bir küçük kıza sahip olmak parayla da olsa gururunu okşamıştı önemli olan para değildi kız onunla yatağa giriyordu ve ötekiler kıskançlıktan çatlıyordu. Onu kıskanıyorlardı onu kıskanıyorlardı ve şimdi o bu hazzın cezasını çekiyordu çünkü bu durumda kıskançlık sadece Laide'ye sahip olma arzusuydu, başkaları da beğeniyordu Laide'yi neden beğenmeyeceklerdi bayağı kışkırtıcı bir tipti sadece duyuları uyandırmıyordu yanlış anlaşılmasın bayağı kışkırtıcı olmak başka bir şeydi, elbette saatine bakmaya devam ediyor saat onu yirmi geçiyor tam elli dakikadır burada bekliyor ama öğrenciyken bile böyle kimseyi beklemedi şimdi çekip gitse kızın itiraz edecek lafı olmaz üstelik bana yakışanı kesinlikle budur, onu hâlâ bekliyorsam kesinlikle rezilliktir şimdi kızın güvenilmez biri olduğu kesin oldu zaten kız benim gittiğimi düşünüyordur insan ne kadar zilzurna âşık olsa da bazı sınırları geçmez ama ya sonra gelirse?

İçi içini yiyordu sanki ömrünün yıllarını, uzun yıllarını emmişti bu bekleyiş. Artık bir robot, aptal bir robot olmuştu, kız umursamaz bir tavırla ve kararlı buyurgan adımlarıyla dışarı çıktığında saat onu çeyrek geçiyordu. "Beni tam bir saat ve on beş dakika beklettiğini biliyor musun?" "Eh, öğrenmek istiyorsan," dedi kız gülerek, "bir keresinde Marcello'yu San Babila Meydanı'nda bir saat kırk beş dakika beklettim, üstelik nasıl yağmur yağıyordu bir görseydin."

Ne yazık ki erkek bu gibi hallere gülüp geçemiyordu çünkü âşıktı ve bu nedenle her türlü mizah duygusundan yoksundu, bunun farkındaydı ama duygu kendinden daha güçlüydü.

"O halde bunu özellikle yaptığını kabul ediyorsun."

"Özellikle mi? Daha holü bile temizleyemedim!"

"Peki neden oturup televizyon izledin o halde?"

"Ben televizyon mu izledim?"

"Evet, buradan gayet iyi görünüyordu. Odanın ışığı söndü ama sonra hemen sol yanda alçakta küçük mavi bir ışık belirdi, tam televizyon ışığıydı."

"Sen hayal görüyorsun. İşim yokda oturup siyasi tribün programı seyredeceğim."

"Peki o halde nereden biliyorsun siyasi tribün olduğunu?"

"Çünkü dünden beri reklamını yapıyorlar. *Musichiere* olması gerekiyordu ama onu çeyrek geçeye ertelediler."

"Bak şimdi, demek bu akşam *Musichiere*'yi kaçırdık."

"Nedenmiş o?"

"Televizyonu olan lokantayı nereden bulacağız?"

"Önemi yok, şurada yakın bir yere gidelim. Bir muhallebici var. Daha önce de gittim."

"Muhallebici mi?"

"Evet, neden? Utanır mısın yoksa gitmeye?"

"Peki yemek?"

"Eh, sonra gideriz yemek yemeye."

XXV

"Dinle," dedi Laide; otomobille Corsini Caddesi' ndeki eve gitmek üzere Venedik Kapısı surlarının önünden geçiyorlardı, güneşli ama Milano yazlarına özgü o gevşek, pörsük günlerden biriydi, "dinle senden bir rica da bulunacağım bunu yürekten istiyorum bana hayır dememelisin."

"Elimden gelen bir şeyse seve seve."

"Elbette elinden gelir, bunu çok istiyorum, biliyorsun tatile çıkıyorum ve buna çok ihtiyacım var çünkü Milano havası bana hep dokunuyor."

"Sassuolo taraflarına gidiyorsun demiştin değil mi?"

"Evet, Rocca di Fonterana'ya gidiyorum."

"Daha önce gittin mi oraya?"

"Annem beni dört yıl üst üste oraya götürmüştü."

"Peki neymiş şu iyilik?"

"Dinle, beni sen götürmelisin yoksa onca bavulla, eşyayla, köpekle nasıl gidebileceğimi bilemiyorum."

"Ve pek sevgili yârenin Marcello da orada olacak tabii."

"Şuna öyle sevgili yârenin falan demeyi bırak onun benim için kardeşten öte olduğunu benden iyi biliyorsun, hem o Modena'ya on kilometre uzaklıktaki şantiyede çalışıyor, on beş günde iki-üç kez gelirse ne âlâ."

"Eh, durumun biraz tuhaf olduğunu kabullenmelisin, yirmi beş yaşındaki bir delikanlı sana şiirler okumak için düşmüyor peşine herhalde, tahminimce iktidarsız da değildir."

"Tuhaf falan değil, inanmak istemiyorsan inanma, sana karşı dürüst olmanın da keyfi yok, görüşmeye başladığımızdan beri gerçeği söylememi istiyorsan Signora Ermelina'ya uğramadım ama önceki gün beni aradı ve bir Alman beyin aylardan beri benimle olmak istediğini söyledi, akşam için randevu verdi ve ona bile gitmedim."

"Neredeydi randevu?"

"Contibar'da buluşacaktık."

"Haber bile vermedin mi?"

"Gerisinde ne olduğu umurumda değil. Eğer sen bana eşlik etmek istemiyorsan boş ver, ben senden daha nazik birini bulurum elbette."

"Seni götüremeyeceğimi kim söyledi? Tamam. Sana eşlik edeceğim."

"Hayır çünkü sen şu Marcello konusunu açıp hep tepemi attırıyorsun oysa bana karşı minnettar olman gerekiyor çünkü ben sana asla kötü davranmıyorum."

"Peki ne zaman gitmek istiyorsun?"

"Pazartesi."

"Peki neden özellikle pazartesi? Pazar daha rahat olmaz mıydı?"

"Hayır pazar günü ortalık karışık oluyor."

"Nereye gidiyorsun, otele mi?"

"Evet yeni bir otelmiş, bana kalanların rahat ettiği ve fazla pahalı olmadığı söylendi."

Pazartesi sabahı kurşuni bulutlar sarmıştı göğü ve Laide'nin midesi bulanıyordu, gece gözünü kırpamadığını söylüyordu ve Lodi'ye gidene kadar uyukladı ve Lodi'yi vardıklarında bir kahvede durmak istedi, kahve içip üç çörek yerken doğuda gökyüzü aydınlanmaya başladı.

Parma'yı geçmelerinden az sonra Laide şarkı söylemeye başladı, güneş yükselmişti ve başına küçük bir eşarp takınca köylü kızlarına benzedi, söylediği şarkılar güncel değildi, kaba ve basit halkın derinliklerinden çıkmış bir repertuvardı bu, özlem ve bitkinlik kokmayan, çift anlamlı meyhane ve kışla şarkılarıydı ama pek kuru ve otantiktiler.

Kaba saba değil ama serbest, fesat değil ama kurnaz bir edayla şarkı söyleyen küçük serseri ansızın çocukluğunun sokaklarını ve avlularını hatırlıyordu, o zamanlar canı çıkana kadar arkadaşlarıyla dövüşüyordu oyun niyetine parklarda oturan ihtiyar kadınların baldırlarını dişliyordu fare arkadaşlarını bulmak için bodrum katlara iniyordu ve bir keresinde neredeyse yarım kilo ağırlığında olan, kucağında memnuniyetle oturan ve ellerini yalayan bir fareyi eve de çıkarmıştı.

Antonio Milano'da bir gece saat iki civarında ritmik ve arsız bir şarkıyla uyanmıştı, bulvarda bisikletle ileri geri giderek şarkı söyleyen bir arkadaş çetesi olmalıydılar ve Antonio önce ne olduğunu anlamamıştı ama sonra eski baca temizleyicilerin şarkısını tanımıştı, yüz kere duymuş olmalıydı çünkü çocukken gittiği köylerdeki çiftçiler de söylerlerdi, belki kendi de dağda söylemişti ve ona hep bayağı gelmişti ama o gece tanımadığı çocuklar onu çok güzel ve güçlü bir şeye, Milano'nun iliklerinden yükselen öfke ve özlem dolu bir şeye dönüştürmüşlerdi, bunlar elbette terbiyeli koro çocukları değillerdi, geç saatlere kadar kalan ayaktakımıydı ve belki de sarhoştular ama bu pek belli olmuyordu çünkü şarkının şaşmazlığı gücü ölçüsü mükemmel bir küstah terk edişi dile getiriyordu. Evet, bu şekilde söylenince antik halk kurnazlığı gizli bir yemin gizemli bir meydan okuyuşa dönüşüyordu.

Antonio şaşkınlıkla Laide'nin bunu aynı biçimde, aynı çekiç vuruşlu ritimle aynı coşkuyla söylediğini fark

etti sanki bu şarkıda kendinin en iyi yönünü hayatın saf anlamını buluyor gibiydi.

Sürekli kıza bakmak için ona dönüyordu şimdiye dek onu hiç böyle saf duygulandıran bir güzellikte, dünyada var olmanın duyumsattığı o neşeyle görmemişti ve Antonio ahmakça bundan gurur duydu hayır o sabırsız ve utanmaz kızlardan biri değildi o kelimenin en geniş anlamıyla bir insani varlıktı ve bu önemli bir olaydı.

"Yalvarırım söylemeye devam et."

Kız güldü ve yeniden başladı ve sonra ara vermeden başka kışla ya da genelev şarkılarına geçti ama nasıl yapıyorsa bunlara soylu ve antik çağrışımlar katıyordu, sanki Manzoni şiirlerinden, kamp kuran askerlerden dem vuruyordu.

Sonra ansızın sustu ve sık sık sergilediği tehdit edilen hayvan gerginliğine ve efkârına büründü. Erkek ona yeniden şarkı söylemesi için rica ettiğinde, "Yeter ya," dedi, "gerçekten çok sıkıcısın." Bir an içinde ansızın bambaşka biri olmuş gibiydi.

Bu arada Del Sole Otoyolu'ndan çıkmışlardı ve yol yılankavi ilerleyişiyle pek güzel ve pek yalnız çayırlar ve ağaçlar arasından tepelere doğru uzanıyordu.

Kısa bir süredir tanıdığı kadınlarla yalnız kaldığında hissettiği o saçma utangaçlıkla, sadece bir şey demiş olmak için, "Ne de güzelmiş buralar," dedi. "Sen hiç gelmedin mi buraya?" "İlk kez," dedi erkek, "ve olasılıkla da son kez." Kız ona dönüp bakarken şimşek gibi ani bir önseziyle, "Neden?" diye sordu. "Çünkü sevgili Laide, çok iyi anlıyorum sen çok şirin bir kızsın ve ben seni çok seviyorum ama bizimki şanssız bir öykü, zaman geçtikçe bunu daha iyi anlıyorum, seni taşıdığım şu otomobilin dışında senin için ne olabilirim? İnsan bir noktada cesaretini toplayıp olup bitenin yüzüne bakabilmeli. Sen sadece yaş farkını mı düşünüyorsun?"

Yüz kez söylemeye karar verip bir türlü cesaret edemediği bu sözleri dile getirme gücünü nereden bulmuştu şimdi? Ve nereye varmak istiyordu? Nasıl bir sonuç hedefliyordu? Kendi bile bunu bilemezdi hatta daha sözlerini bitirmeden pişmanlık duymuştu, olasılıkla yanlış bir adım atmıştı, belki de kız inanmıştı. Eğer kız ona evet derse, hak verirse, ayrılmanın iyi olacağını söylerse ne olacaktı? Bu düşünceyle birlikte tam midesine denk düşen bir noktada bir kasılma anaforuna benzeyen o korkunç duyguyu hissetti.

Ama Laide evet demedi. Yola bakmayı sürdürerek sakince şöyle dedi: "Hayır, biliyorsun, ben olmadan yaşayamazsın sen."

Tam o anda Antonio her şeyin beyhude olduğunu ve artık kendinin kayıp bir insan olduğunu idrak etti. Kız, kırlar arasında zarifçe dolanan yola bakıyordu yanında oturan ve mütevazı 600 silindirli otomobili kullanan bana bakmıyordu, zavallı gariban arabam kötü giyimli, rujsuz, saçları bakımsız ona yetmiyordu ve kendisi o anda çamurlukları gümüşten ve altından olan, şıkırtısı ve pırıltısı uzaktan görülen, tepeden tepeye yansıyan bir Ferrari ve Daimler istiyordu. O yaşta şaşırtıcı biçimde sahip olduğu kadınlık bilincinde şöyle demişti: Hayır, ben olmadan yaşayamazsın sen. Ve ben hiçbir yanıt veremedim yüzlerce vurucu ya da komik farklı cümleyle yanıt verebilecekken bir kez daha başarısız olmuştum, o beni yenmişti, küçük kız beni minik hassas nazik korkunç elleri içinde tutuyordu ama sıkmıyordu, sadece sıkarsa ikiye ayırabileceğini anlamamı istercesine hafifçe kasmıştı ve gülümsemiyordu da onun için o denli basit ve doğaldı, bir oyun bir maç değildi, onun için dünyanın en doğal şeyiydi hayatının, dişiliğin karşı konulmaz kudretiyle yükseldiği bir ânıydı.

Elbette güneşli güzel ve hoş bir gündü, kırlar yemye-

şildi ve güler yüzlüydü ve aynı şekilde ıssızdı ve bulutlar da çok güzeldi onun yanında mutlu olmak çok kolay olabilirdi ama kız şöyle demişti: Hayır, ben olmadan yaşayamazsın sen ve kesinlikle doğruydu bu acımasız hakikat. Bu nedenle de susmuştu. Evet mecburiyet içindeki bir yaşlı, bir ihtiyarcıktım, uçsuz bucaksız dünyamla onun sevimli ve bakımlı minik ellerinin sıcak ve yumuşak boşluğunun içindeydim ve engin bir enerjinin beni canlı kılmasına karşın yaşlı olduğum için, bedenen yaşlıydım bu doğruydu ama aslında ruhen gençtim en azından olasılıkla ondan daha yaşlıydım, ayrıca kendini ifade edebilmek için paradan yararlansa bile bu kötü bir enerji değildi kirli bir enerji değildi, biraz çıkarsız ve çılgın bir aptallıktı ki kim bilir nasıl benim gibi iğrenç bir burjuvadan fışkırıyordu uzun bir borazan sesiydi bir ışık anteniydi belki de dipte paramparça olacak ama canlı kalacak kaya misali vahşice ve gürültülü bir şekilde uçuruma kurşun hızıyla inen kayaydı, Tanrı'nın inayetiyle bu aşktı.

Nihayetinde otele varıldı bu yeni ve oldukça sevimli bir oteldi biraz sömürge tarzı bungalovları hatırlatıyordu. Antonio valizleri yukarı taşımasına yardım etti, iki yatağı olan bir köşe oda ayırmışlardı. "Ben hep iki yataklı oda tutarım çünkü bazen yatağı değiştirme ihtiyacı duyarım hem zaten böyle alışmışım." Erkek kızın karşı çıkacağını bilse de, "Tabii ki daha rahat olur," demekten kendini alıkoyamadı. "Neyin rahatlığı? Yine mi başlıyorsun? Her halükârda şunu bil ki ben asla bütün bir geceyi bir erkekle beraber geçiremem ve bu nedenle de evlenmeye hiç niyet etmem."

Eşyalarını dolaba yerleştirirken Laide'nin erkeğin onu aşağıda beklemesini yeğleyeceğini anladı, ona sevgilisi rolünü vermeye hazır değildi ama sonunda kendi bile işi abarttığını anladı. Bunun üzerine personelin kendisi ile amcası arasında başka türlü bir ilişki olmadığını anla-

ması için kapıyı ardına kadar açık bıraktı. Giysiler, çamaşırlar, ayakkabılar valizlerin içine geometrik düzenle yerleştirilmişti, her biri bir selofan torbanın içindeydi. Makyaj çantasından bir sinema yıldızında bile bulunmayacak kadar çok minik şişe ve kavanoz çıkarttı. Onları tuvalet masasının üstüne yarım daire şeklinde iki sıra halinde dizdi. Sonra köpeğin minik halısını, plastik su tasını ve bir de mama için bir başka tası yerleştirdi.

Sanki bu işlemi uzatmaktan haz alır gibiydi, iç çamaşırlarını düzeltmenin, katlamanın, bir çekmeceden bir başkasına taşımanın sonu gelmiyordu; gören de bu otelde yıllarca kalacak zannederdi. Erkek saatine bakıyordu, saat beş olmadan Milano'ya dönmüş olmak istiyordu.

Laide arada sırada balkona çıkıyor, dışarıyı seyrediyor, belki de Marcello'nun gelişini bekliyordu. Oysa Marcello görünmedi. Nihayet saat bir buçukta kız hazır oldu, birlikte aşağı indiler, öğle yemeğini Modena'da yemek istediğini söyledi, Antonio da şöyle düşündü: Bence otelde benimle mümkün olduğunca az görünmek istiyor. Neden? Yaş farkından mı utanıyor? İyi de nasılsa beni amcası olarak tanıtıyor. Yoksa Marcello'ya mahal hazırlamak için mi böyle diyor? Ve Marcello resmî olarak hangi rolü üstleniyor? Kuzen mi? Nişanlı mı? Bu amca meselesi Antonio için bitmek bilmeyen bir küçümsenme ve aşağılanma kaynağıydı ama isyan etmeye cesaret edememişti. Erkeğin ona şöyle demesi yeterdi: "Seni uyarıyorum, her kim olursa olsun yabancıların yanında bana amca diye hitap edersen ben sesimi yükselterek asla senin amcan olmadığını söyleyeceğim." Evet belki de kız söz dinlerdi ama kim bilir nasıl da öfkelenirdi. Peki ona böyle karşı çıkmaya, ne pahasına olursa olsun itibarını kurtarmaya uğraşan yalnız bir kızın saf diplomasisini çiğnemeye değer miydi?

Modena'ya yemeğe gittiler, pek konuşulmayan sıkı-

cı bir yemek oldu. Ayrılma zamanı yaklaştıkça Antonio içindeki efkârın yükselmeye başladığını hissediyordu ve kıskançlık yüklü şüpheleri artıyordu.

Lokantadan çıktıklarında saat neredeyse üçe geliyordu, hava çok sıcaktı. "O halde ben gideyim," dedi Antonio. Kız da, "Beni şuradaki sinemaya bırak," yanıtını verdi. "Bu saatte sinemaya mı gideceksin?" "Evet, saat beşe kadar oyalanırım. Saat beşte meydanda Marcello'yla buluşacağım." Birlikte arabaya bindiklerinde içi içini yiyordu, minik köpek kucağına yerleşti ve ceketinin düğmelerini kemirmeye başladı.

Laide yolun yarısında fikrini değiştirdi ya da fikrini değiştirmedi de başından beri öyle düşünüyordu ama sormaya cesaret edememişti. "Baksana, bana bir iyilik yap da şu yoldan aşağı, sol tarafa gidiver." "Neden?" "Şimdi burada, köşede dur." "İnmek mi istiyorsun?" "Hayır, rica ediyorum biraz kibar ol, ilk ya da ikinci sağ Cipressi Sokağı olmalı, Marcello'nun kaldığı pansiyon o sokakta 6 numarada. Sen inip onun evde olup olmadığını sorarsan bir şey kaybetmezsin. Bir hanımın yanında pansiyoner olarak kalıyor, ben kendimi göstermek istemiyorum." "Yani ben mi gideceğim?" "Bunda ne kötülük var? Şuradan elli metre bile tutmaz."

İşte bunlar senin bir erkek mi yoksa bir kukla mı olduğunu kanıtlamaya yarayan fırsatlar, diye düşündü Antonio, isyan et, senden her şeyi isteyebileceğini ama sana pezevenklik yaptıramayacağını söyle. Ama Laide huzursuzdu, şimdi lafı uzatırsa onu olduğu yerde bırakıp ebediyen terk edebilirdi. Otomobilden indi, yürüyerek Cipressi Sokağı'na ulaştı. 6 numarada Marcello'yu sordu. Pencereden bakan bir genç Marcello'nun şantiyede olduğunu söyledi. "Kim arıyordu?" "Signora Anfossi burada." "Laide mi?" "Evet." "Geliyorum o halde." Genç adam Antonio'yla çıktı, otomobilin yanına geldi, Laide'yle neşeli bir şekilde merhabalaştı. Birbirlerine sen diye hitap ediyorlardı. Son-

ra Laide onları tanıştırdı. "Peppino bağışla ama soyadını hatırlayamıyorum... Amcam." El sıkıştılar. Sonra Peppino evine döndü.

Oradan sinemaya uzanan yol kısa sürdü. Antonio kendini tutamıyordu artık, fazlasıyla sabrettiğini hissediyordu.

"Bak Laide, bazı şeyleri, bu kadar küçük şeyleri bile nasıl fark etmediğini anlayamıyorum, hiç hoşuma gitmiyor, söylemek istemiyorum ama..."

"Neyi söylemek istemiyorsun?"

"Kaba konuşmak istemiyorum. Senin şeyini sordurmak için illa beni mi göndermen gerekiyordu?"

"Benim neyimi?"

"Eh, boş verelim artık."

"Boş vermeyelim artık," diye bağırmaya başladı kız, "sen mecbur musun beni sürekli orospu yerine koymaya? Yetti de arttı artık." Sonra sağ koluyla sakalını keser gibi bir bıkkınlık hareketi yaptı. "İnsanı deli edersin, o bana elini bile sürmüyor, sense benimle canının her istediğinde sevişiyorsun ama sonra kıskanan sen oluyorsun! Sana bin kere söyledim, böyle kibar bey havalarınla nazik davranarak insanı suçluyorsun... En temiz duyguları kirletmek istiyorsun, bir erkekle bir kadın arasında düzüşmeye gerek kalmadan sevgi olabileceğini anlamıyorsun, işte sen bu konuda gerçekten aşağılıksın biliyor musun, demek ki sen hiç düzgün bir kadınla tanışmadın, sadece orospularla görüştün ve senin için bütün kadınlar orospu, orospudan başka kadın yok."

Geniş bir meydanda durmuştu. Geçen iki kadın bu hırslı sesi duyunca dönüp bakmaya başladılar.

"Rica ediyorum biraz yavaş konuş bari, herkes bizi dinlesin mi istiyorsun?"

"Dinlerlerse dinlesinler, umurum değil, sana bir şey söyleyeyim mi, ben artık bu hikâyeden bıktım."

Antonio sustu, bir kez daha yenilmişti. O da bitmişti. Bir-iki saniye sonra, soğukkanlı görünmeye çalışarak şöyle dedi:

"Tamam o zaman ben gidiyorum, çok geç oldu."

"Hoşça kal, seni ararım, olasılıkla bir sonraki gün Milano'ya gelmem gerekecek, Milano'ya gelirsem ofisine uğrarım."

"Canın ne istiyorsa öyle yap," dedi erkek ve zehir yüklü yüreğiyle vitesi bire geçirdi.

XXVI

On beş günlük ayrılık. Antonio on beş gün boyunca soluk alamadan içini kemiren o marazı büyüttükçe büyüttü. Evet, her gün Laide'nin telefonunu bekleyerek kıvranmak zorunda kalmamak bir tür rahatlama getirmişti ama bunun karşılığında aralarındaki mesafe kasvetli kuşkuları çoğaltıyordu. Gece yatağına uzandığında gözlerini 7 biçimindeki iki çatlağa dikiyor, uzun saatler boyunca içindeki ıstırabın çevresinde dönüp dolaşıyordu. Kız iki-üç günde bir arıyordu, işin doğrusu bu konuya sadık kalmıştı ama bu küçük bir avuntu ona yetmiyordu.

Bu cehennemi üzerinden alması için Tanrı'ya yakarıyordu. Kim bilir belki de bir sabah çok farklı bir şekilde, özgürleşmiş, hafiflemiş bir halde uyanacaktı; ne şahane olurdu. Neredeyse gecenin ikisi oldu, yarın sabah arar beni ofisten. Arar mı? İşte bu feci bir takıntıydı. Mide ağzında bir ateş yanıyordu. Acaba kimledir şimdi? Yalnız olabilir mi? Bir yerde dans mı ediyordur? Ama önemli olan bu değil. Pazartesiden cumaya pek çok şey olmuş, hayatına yeni bir ilgi alanı girmiş olabilir. Belki de para beklentisi olmasa beni hiç hatırlamayacaktır. Çok kötüyüm. Teskin edici ilaçlar su gibi. Ne oturabiliyorum ne yatakta yatabiliyorum. Nerede? İşin kötüsü beni arasa benimle gelse bile bir umudun olmaması. Ona her şeyi

söylemeye karar verdim. Bilsin en azından. Yanlış anlaşılmalar olmasın. Sonra canı ne istiyorsa onu yapsın. Her şeyi yazmaya karar verdim. Bu dayanılmaz orgazmı çekmektense kopuşla acı ve uzun bir hüzün dönemi evladır. Uyumak, uyumak, işte yegâne çözüm.

Ama sonra uyandığında, gördüğü rüyanın son kırıntıları da dağılıp gittiğinde yine bu endişe, bu mahkûmiyet duygusu. Düşünce yeniden çevresine bakınıyor: Neden? Neden? O! Ve işte o zaman kalbi yeniden çarpmaya başlıyor, beyni bütün bilincini kaplayan ve ona kaçış noktası bırakmayan o saplantılı, sabit, derin düşünceyle doluyor. Her ne düşünürse düşünsün ya da düşünmeye çalışsın arada yolu engelleyen hep o düşünce oluyor. Antonio kendi kendine şöyle diyor: Manasız, değmez, bunu hak etmiyor, evet evet, bunların hepsi mükemmel düşünceler. Peki gün gelir kızdan vazgeçerse, artık ısrarcı olmazsa, endişesi yerini kızgın bir acıya bırakırsa, o gün elinde ne kalacaktır? Boşluk, yalnızlık, giderek daha solgun ve cansız bir gelecek beklentisi. Tanrım yardım et bana!

Ona bir mektup göndermeyi düşündü, bir barış görüşmesi ona hiç bu denli ağır bir zihinsel çabaya mal olmamıştı. Basit olmak, sıradan kelimeler kullanmak gerekliydi yoksa kız anlamazdı, ona kararlı olduğunu söylemeliydi ama fazla ileri gitmemeliydi, hakarete vardırmadan sert sözler söylemeli ama kızın pek meraklı olduğu onuruna dokundurmamalıydı, aynı zamanda anlayışlı ve sevgi dolu görünmeliydi. Ertesi gün ortaya şu mektup çıktı:

Sevgili Laide, bu mektup seni ürkütmesin. Sakince, belki güneşlenirken ya da akşam uyumadan önce oku, acele etme. Ama bunlar seni ilgilendiren ve sana söylemek zorunluluğunu hissettiğim konular. Tatilin dinginliği, üzerinde iyice düşünme fırsatı verecektir. İşte söz konusu olan durum şudur.

Fark ettin mi bilmem ama ben seni her zaman çok sevdi-

ğim halde hiç mutlu değilim. Aramızda neyin yolunda gittiğini ya da gitmediğini söylemem boşuna olur. Bunu sezebilecek bir kadınsın ve bazı soğuklukların, bazı kabalıkların gerçek bir ihanetten daha fazla can acıtabileceğini anlayacak kadar zekisin.

Bana öyle geliyor ki, sen benden çok talepte bulundun ve talep derken paradan söz etmiyorum. Sana telefon etmek, seni bulmak, seni görmek, seninle birkaç saat birlikte olmak konusunda yaşadığım zorluklar yüzünden geçmişte ne kadar çok acı çektiğimi sadece Tanrı bilir. Ben senin çok iyi bildiğin başka konulardan söz ediyorum; örneğin Marcello'ya karşı bana oynattığın sevimsiz rol gibi; senin onunla olan gerçek ilişkin konusuna da hiç girmiyorum. Bana öyle geliyor ki bazı seferler sen abartıyorsun. Seni sevdiğimi ve bu sevgim yüzünden yaptığım fedakârlıkları şu üç ayda fark etmen gerekirken bana soğuk davranışlarla, can sıkıntısıyla, bezginlikle karşılık veriyorsun. Bir erkek ve bir kadın arasında rodaj süreci olduğunu sık sık söyledin. Ama bu rodaj yüz bin kilometre gerektiriyor sanıyorum. Evet, sen küçük gündelik konularda, telefon etmek, gelmek gibi durumlarda sözünü tutuyorsun ama bir kez olsun sen bir hamle yapmıyor, bir kez olsun sevgi ya da iyilik belirtisi göstermiyorsun!

İşin en çetin yanı, ben bu yola devam edecek olursam kendimi kaldıramayacağım berbat bir aşağılanmanın içinde bulacak olmamdır.

Sevgili Laide, benim aşkımı sınırsız bir zayıflık olarak değerlendirmeni istemiyorum. Belli bir noktada bir erkek âşık da olsa gözlerini açmak ve her ne pahasına olursa olsun gerçeklerle yüzleşmelidir.

Bu noktaya varmamayı diliyorum. Ama bu noktaya varmamayı ikimizin de istemesi gerekir. İşte sevgili Laide bu nedenle yazıyorum sana. İlişkimizin bu haliyle devam edemeyeceğini anlamanı istiyorum.

Sen şimdi bana ne istediğimi soracaksın. Sadece bana bir erkek olarak saygı göstermeni ve bundan böyle para harcayan amca yani çok yararlı tele-amca rolü oynatmamanı istiyorum.

Bütün kadınların duygu ya da çıkar ilişkisi içinde bağlandıkları insana karşı gösterdikleri tutum içinde olmanı istiyorum.

Senin için yaptığım ve yapmaya devam ettiğim şeyler karşılığında aslında senden çok şey istemiyorum. Ve gelecekte de senin için bir şeyler yapabilmeyi arzu ediyorum. Ama bu sana bağlı tatlım.

Sen şimdi tatiline huzur içinde devam et. Ama bak bakalım, sıradan bir şeymiş gibi başlayan ve zaman içinde benim için ıstıraplı bir hale dönüşen bu hikâyemiz üzerine biraz kafa yorabiliyor musun?

Bu ilişkinin nasıl sonlanacağını bilmiyorum ama onu rahatlatabilmek senin elinde. Aşk ya da muhabbet ya da iki kişinin görüşme alışkanlığı, bu bir tutku olmadığı zaman bile en azından insani bir iyilik ve tatlılık duygusu içinde olmalıdır.

Benim bu beklenmedik mektubum seni şaşırtmasın. İçimde ne varsa sana dökmek istedim. Gelecek günlerde hiçbir şeye şaşırmaman için de yapmak istedim bunu.

Ama artık yeter! Sen eğlen, güzelce esmerleş ve arada bir beni aramayı unutma. Seni sıkı sıkı kucaklıyorum.

İki kez denedikten sonra bu üçüncü yorumdu. Önce tükenmezkalemle yazdı sonra daktiloya çekti ama elle yazmanın daha nazik ve etkileyici olacağını düşünerek dolmakalemle ve güzel yazıyla yeniden kopya etti. Okudu, yeniden okudu, zarfa koydu, adresi yazdı. Sonra yeniden düşündü, zarfı açtı, bir kez daha okudu ve bunun bütünüyle nefret, yağcılık, riyakârlık, kalleşlik kokan ve daha da kötüsü gülünç bir mektup olduğuna kanaat getirdi. Haftada elli bin liret karşılığında biraz tatlı ve iyi davranması için yalvarıyordu! Kodamanlık da neydi, bu kodaman dediğin daha iyisini yapardı. Bu nedenle mektubu göndermemeye karar verdi, onu almak için Fonterana'ya gittiğinde düşüncelerini bizzat dile getirecekti. Evet, duygularını konuşarak ifade ederken pek çok şey keskinliğini

yitirebilirdi ve kızın tepkisine ve o andaki ruh haline göre konuşmasını düzenleyebilirdi.

Ama on beş gün sonra onu almak için Fonterana'ya gittiğinde arzu ettiğince konuşamadı çünkü Marcello da oradaydı.

Kız onu otelin önünde bekliyordu, hemen arabaya doğru seğirtti.

"Off," dedi hemen, "kızacaksın ama benim kabahatim değil. Şu can sıkıcı yaratık. Kafa ütüleyenlerden biri oldu çıktı."

"Kim? Marcello mu?"

"Kim olacak ki? Gideceğimi öğrenince veda etmeye geldi buraya ve şimdi onu nasıl başımdan savacağımı bilemiyorum."

"Bu ne demek oluyor? Bizimle yemeğe mi gelecek?"

"Ben bir şey bilmiyorum. Öte yandan terbiyesizlik de edemem. Bana karşı daima nazik davrandı. Neyse, şimdi bir dakika yukarı gel, bu sıcakta biraz serinlemek istersin sanırım."

Olasılıkla Antonio surat asmıştı ve "yukarı gel" ifadesiyle Laide onu yumuşatmak istemişti: Avluda onları bekleyen Marcello'nun gözleri önünde mahremiyet gösterisiydi. Daha önce görülmemiş bir ihtimam arzusuydu.

Antonio'nun serinlemek gibi bir hevesi yoktu ama peşinden yukarı çıktı. Valizler hazırdı. Her şey mükemmel bir düzen içindeydi.

"Şu Marcello konusunun yeterince sevimsiz olduğunu kabul edeceksin herhalde."

"Neden geldi, sence niyeti o mu?"

"Bence o."

"Sana daha önce de söyledim değil mi? Ama zaten... öyle bir niyeti olsaydı anlardım."

"Her gün görüştünüz mü?"

"Ne her günü canım, iki haftada sadece üç kez görüş-

tük, zaten onun çok işi vardı... Ah, iyi haberi duymak istiyor musun? Ama söyleyince öfkelenmeyeceksin bak, sadece sana insanların ne kadar dedikoducu olduğunu anlatmak istiyorum... Bu otelde ne olduğunu sanıyorlar biliyor musun? Sadece o ilk gün seni birkaç dakika gördükleri için... Senin onun babası olduğuna hükmetmişler..."

"O kim?"

"Marcello'nun babası."

"Ah harika! Peki Marcello'nun kim olduğunu sanıyorlar? Kocan mı?"

"Şaka yapıyorsun. Onu tanıştırdığım tek tük kişiye kuzenim olduğunu söyledim."

Antonio yan yana bitiştirilmiş fakat çarşaf ve yorganları ayrı olan iki yatağa baktı. Bir tanesi hiç dokunulmamış gibi görünüyordu. Aynı anda Laide'nin onu Fonterana'ya götürmeden önce adını yazarken *Signorina* yerine *Signora* yazmasını rica ettiğini hatırladı. "Otelde kalan kişinin evli olduğunu bilirlerse daha saygılı davranıyorlar. Zaten ben hep zavallı anneciğimin alyansını takarım." İlk anda bunun anlamını kavrayamamıştı: Küçük bir kızın saçma bir kaprisi diye nitelendirmişti. Yoksa bu bir kurnazlık mıydı? Öyle olunca Marcello otele girip onunla kalabilirdi ve kimsenin de söyleyecek sözü olmazdı. Eğer durum öyleyse –diye düşündü– erkeğin otelde konaklaması faturaya yansımıştır. Ve kuşkusuz faturayı kız ödeyecekti. (Ama hesap henüz kapatılmamıştı ve kendi ödemek zorunda kaldı ama faturada kuşku uyandıracak bir durum görmedi. Bu onu biraz olsun rahatlattı. Tabii otel bu gibi durumlara göz yummuş da olabilirdi. Yoksa neden önceden iki yataklı bir oda istemiş olabilirdi ki?)

Aşağı indiler. Marcello uysal bir saygıyla Antonio'ya merhaba dedi; Antonio onu inceledikçe kuşkuları azalıyordu, fiziksel olarak düzgün görünüyordu ama donuk

ve cansız yüzü pek uyuşuktu, sıradan şeyleri pek ruhsuzca dile getiriyordu. Yola çıkma sırası gelince –öğle yemeği için Modena'ya gideceklerdi– hiçbir açıklama istemedi. Sanki ikisi her şeyi çoktan aralarında ayarlanmıştı.

Marcello önden motosikletiyle gitti. Antonio ve Laide otomobille onu izlediler. Şehir girişinde Marcello'yu motorunun yanında dikilirken gördüler, bir lastiği delinmişti. Motoru tamirciye bıraktı ve arka koltukta çeşitli bavulların arasında bulabildiği yere sığıştı.

O üçlü yemeğin sıkıntısı. Erkek aldatıldığını bilen bir koca teslimiyeti içinde neşeli görünmeye çalışıyordu ama uygun bir sohbet konusu bulmak kolay değildi.

Sonunda, Antonio'yu rahatlatacak bir komedi sahnelemek için olsa gerek Laide Marcello'yla didişmeye başladı.

"Peki dün akşam cumartesiydi, ne yaptın? Yine her zamanki gibi kadınlara mı gittin?"

Marcello da şakacı bir sesle, "Ah, elbette," dedi.

"Söylesene, kimdi? Hani seni geçen sefer birlikte gördüğüm şu sarışın mı?"

"Ne sarışını ya?"

"Kumral mıydı peki? Kimdi? İster misin tahmin edeyim?"

"Kim olabilir?"

"Tahmin edersem bin liret verir misin?"

"Bin liret vereceğim, haydi."

"Revakların altındaki çanta dükkânında çalışan kız."

"Bilemedin."

"Demek ki Sabina'yla çıktın. Bana ondan başkasını tanımadığını söylemiştin."

"Rica ederim, o çorabı düşük kızı bir aydır görmüyorum."

"Peki kim olabilir o zaman, yeni bir fetih mi?"

"Eh, olabilir de."

"Şirin mi?"

"Senin kadar değil," diyerek güldü arsızca, "ama oldukça şirin."

"Orospunun teki değildir uma..."

Marcello hızla elini onun ağzına kapadı.

"Stop. Sansür." Ve sonra yan masalardan biri duymuş mudur diye çevresine bakındı. Ama kimse onlardan yana dönmemişti.

Antonio büyüdükçe büyüyen bir rahatsızlıkla izliyordu onları. Bu lanet olası yemeğin bitmesini dört gözle bekliyordu.

Ama yemekten sonra Laide yine kapris yaptı. Milano'ya doğru yola çıkmadan önce bir Amerikalı komedyenin filmini görmeye gitmek istiyordu. Bir film çok güzelse on-on iki kez bile seyredebilirdi.

Ne yazık ki günlerden pazardı. Antonio'nun saat beşte Milano'da olmasını gerektirecek bir zorunluluğu yoktu. Ve elbette Marcello da serbestti.

Yeniden arabaya bindiler, Laide'nin sözünü ettiği sinema salonuna doğru yola çıktılar. Yolda giderlerken bir meydanda Laide başka bir sinemanın afişlerini gördü. "Dur, dur, dur," dedi, "şunda ne oynuyormuş?" "Olmaz," dedi Marcello, "o pis bir film, izinli askerler doldurmuştur sinemayı." Antonio yeniden yola koyuldu.

"İyi de ne oynatıyorlarmış?"

"Bilmem," dedi Marcello, "öpücük lafı gördüm gibi geldi."

"Nasıl?"

"Eh tahminimce dudaktandır," dedi ve sevimsiz bir sırıtışla devam etti, "sen başka bir yerden mi yeğlerdin?"

"Kes şunu," dedi Laide sert bir edayla, "bu tür şakalardan hoşlanmadığımı biliyorsun."

Doğru sinemaya geldiler. Köpek fazla ısınmasın diye otomobili gölgeye park ettiler ve içeri girdiler. Salon ne-

redeyse bomboştu. Laide'yi aralarına alarak oturdular. Renkli ve Antonio'ya göre tahammül edilemeyecek kadar aptal bir filmdi. Zaten bu koşullarda bir başyapıt oynuyor bile olsa onun için eşit derecede zehir tadında olacaktı.

Laide ise pek mutluydu. Her şeye abartılı biçimde gülüyordu, biraz da isterik kahkahalardı bunlar. Belli bir noktada Antonio, Laide'nin sol eliyle Marcello'nun sağ elini tuttuğunu ve âşıklar gibi sıktığını fark etti. Antonio'nun görmeyeceğini mi sanıyordu? Bu arada perdeye bakıyor, kahkahalar atmaya devam ediyordu. Filmin konusu, kendine ait olmayan üç yaramaz velede bakmak, onlara dadılık etmek zorunda olan bir delikanlı ve anaokulunda yaşanan afacanlıklardı. Tutuşmuş iki el şimdi kızın kucağında duruyordu. Dahası, Laide yavaştan Marcello'nun omzuna dayanmak için o tarafa kaymıştı.

Bu kadar yüzsüz bir davranış karşısında Antonio adeta felç olmuştu. Aslında yapacağı şey çok basitti: Size iyi eğlenceler deyip çıkmalı, kızın valizlerini boşaltmalı, ebediyen çekip gitmeliydi. Kendinden başka herkesin böyle yapacağını anlıyordu. Ama hayır, aşağılanma ne kadar acımasızsa Laide'yi yitirme düşüncesi o kadar dayanılmaz bir hal alıyordu.

Şimdi gözünü onlara dikmiş bakıyordu, başını sürekli kızın tarafına çeviriyordu ama Laide bunu fark etmemiş gibi yapıyordu. Üstelik bir ara hiç bakmadan sağ elini uzattı ve Antonio'nun elini aradı. Erkek onun kulağına fısıldadı: "Bir el yetmedi mi sana?"

"Ah, hayır," dedi Laide anlamazdan gelerek, "çok eğleniyorum, müthiş komik buluyorum."

XXVII

Evet, bir sabah nihayet o büyük an geldi. Şöyle oldu: Uyanır uyanmaz her zaman olduğu gibi ilk anda onu, Laide'yi düşünmeye başladı ve acı hissetmediğini fark etti, yarasına dokunuyor, yara yeri canını yakmıyordu, iki-üç kez daha Laide'yi düşünmeyi denedi, kararlılıkla düşündü, hatta meydan okurcasına düşündü ama o endişe yok olmuştu. Bu dile söze gelmeyen bir duyguydu. Mucizeydi. Demek ki bunu söyleyenler haklıydılar... Yataktan indi ve odada zıplamaya başladı, delirmiş gibi sevinçten havalara zıplıyordu. Daima kuruntulu bir mizacı olduğundan yine de tetikte duruyordu. Yıkanırken, giyinirken kulaklarını dikmiş, düşman yeniden meydana çıkacak mı diye bekliyordu ama gece boyunca düşman gizemli bir şekilde meydanı terk etmiş gibiydi. Laide'yi düşünüyordu, tam o anda onun başka bir adamla yatakta olduğunu ve o işleri yaptığını hayal etti, hatta daha da beter bir şey yaptığını da hayal ederek olası bütün ayrıntıları aklından geçirdi. Ama endişe hissetmiyordu. Bunun üzerine evden çıktı ve alışkanlığını yitirdiği bir şekilde yürümeye başladı, şimdi özgür ve medeni bir adam gibi yürüyordu; oysa daha öncesinde bir... hayır o zaman yürümüyordu sürünüyordu, kaçıyordu, içinde bir titreme varmış gibi yuvarlanıyordu. İşte o zaman aylardan

beri yapmadığı son derece aptalca bir şeyi yapmaya karar verdi ki bu onun şifa bulduğuna işaret ediyordu, hava çok sıcak olmasına karşın yürüyerek parkın içinden geçmeye karar verdi, uyandığından beri bir saat geçmişti ve artık güvende olduğunu düşünebilirdi, bir an önce ofisine gitmek için heyecanlanıyordu, telefona umursamadan ve küçümseyerek bakmanın mutluluğunu şimdiden hissediyordu, istediği kadar çalabilirdi, ahizeyi kaldırmadan yedi-sekiz kere çaldıracaktı ve hatta belki hiç açmayacaktı ve bu onda hiçbir rahatsızlık yaratmayacaktı, artık meslektaşlarıyla iş hakkında konuşma, onlarla gülme arzusu duyuyordu, ah hayat ne şahane bir şeydi.

Paten kayanlar için parkın ortasına yapılan beton sahayı yürüyerek geçiyordu, pist bu saatte bomboştu, güneşin dolu dolu aydınlattığı harika adımlarıyla yürüyordu ki içinden bir şeylerin yükselmeye niyet ettiğini hisseder gibi oldu. Hayır, dedi kendine, bu hastalığın engellenemeyen bir yankısı, bir kandırmaca, önemli değil. Ben şimdi Laide'nin yatakta çırılçıplak bir yakışıklıyla yattığını, dilini adamın ağzına daldırdığını ve hatta daha beter şeyler yaptığını düşünürüm ama bu borsa senedini ya da otopark sorununu düşünmekle aynı olur.

O pis sahneyi zihninde oluşturmaya zaman bulamamıştı bile çünkü o iğrenç dalga sönüp gideceğine ansızın damarlarının içinde kabardı ve ortada hiçbir neden yokken Antonio mutsuz oldu. İki-üç kez zihninde geri dönmeyi ve birkaç dakika önceki ruh haline kavuşmayı denedi, o yüce özgürlük hissi yok olmuştu, bazı kitaplarda okunup da inanılmayan seraplar gibiydi. Hatta özgürlükten hapishaneye bu sert sıçrayış şimdi onu saran hastalığı daha ıstıraplı bir şekilde hissettiriyordu. Artık yürüyemiyordu, yeniden başlamakta olan günün içinde her zamanki titremeyle topallamaya başlamıştı. Boyunduruk yeniden binmişti boynuna ve şimdi etine daha çok

batıyordu. O zaman ilk kez korktu. Giderek daha biçare ve ödlek oluyordu, hatta bazen sefil, şaşkın bir tavşana dönüyordu, hâlâ becerebildiği o tek tük iş için çok büyük çaba sarf ediyordu ve iş başında çökerse Laide için para bulamayacağından direnmeye uğraşıyordu.

Mahvolmuş adamlardan söz edildiğini çok duymuştu, onun gibi bir kentsoylu için inanması zor roman kahramanlarıydı onlar. Mesela bataklığa sürüklenmiş Kont Muffat'yı ve Nana'nın sefaletini hatırlıyordu. Masallar... Yazarların kolayına gelen uydurmalar, saçma budalalıklar, onun korunaklı dünyasında asla gerçekleşmeyecek çöküntüler. Böyle düşünüyordu. Oysa Antonio kendisinin de şu ünlü mahvın eşiğine gelmiş olabileceğini düşünüyordu. Ve elim geleceğini görür gibi oluyordu. Bir ayağı çukurda olan ihtiyar, kendisinden bıkan bir arkadaşının vereceği beş bin liretin umuduyla entelektüel lokantalarını ve buluşma noktalarını dolaşıyordu; gözlerden uzaktaki mobilyalı bir kiralık odada köpek gibi yapayalnız yaşıyordu ve o sırada şişman bir sanayicinin metresi olmuş olan şişman Laide, pırlantalar içinde boğulmuş, koca bir vizon kürke bürünmüş olarak Jaguar'la yanından geçiyordu.

Nasıl direnebilirdi? Giderek daha fazla para gerekiyordu. Laide, Città degli Studi yakınlarında, Schiasseri Sokağı'nda hiç de fena olmayan modern bir ev kiralamıştı. Kız ona evin anahtarlarını vermemek için direnince uzun tartışmalar olmuştu ve onu alt edebilmek için Antonio bir öfke krizi sırasında onu bir daha karşısına çıkmamakla tehdit etmişti. Kız buna elbette inanmamıştı ama zaten ne önemi vardı? Erkek anahtarları eline geçirse bile Laide daima kapısını kilitleyebilirdi ve erkek kapıyı çaldığında duymamış ya da dışarıdaymış gibi yapabilirdi.

Kafası karışık olsa da Antonio aralarındaki ilişki geliştikçe ve mahremiyet arttıkça huzursuzluk ve kuşku

hallerinin daha sık ortaya çıkacağını sezinleyebiliyordu ve artık hayal bile edemediği bir kadere doğru sürekli dibe doğru çekiliyordu. İçini dökme ihtiyacı duyduğu arkadaşları bile artık onu idare etmekten bıkmışlardı; madem bir aklı vardı, bunu kendi elleriyle mahvetmek istiyorsa etsindi.

Bazı geceleri sinemadan ya da tiyatrodan döndüklerinde Antonio onu apartmanın önünde bırakmak yerine üst kattaki evine kadar götürmek istiyordu; mutlaka bir şey yapmasalar bile kızın soyunup yatağına girişini seyretmek bile ona yetecekti. Ama hayır, kız bu konuda kesinlikle taviz vermiyordu. Geceleri onunla kalan bir kız arkadaşı olduğunu söylüyordu; bir gün sokakta tanıştığı ve adı Fausta olan Güneyli berduş kızı evine almıştı. Nitekim evin ışıklarının yanık olduğu görülüyordu.

Üstüne üstlük kızla sevişmek bile –Antonio'nun zaten yüksek emelleri yoktu– zorlaşmıştı. Laide'nin bu konuda istekli olmadığı gayet belliydi. Her seferinde ertelemeye çalışıyordu. Ya mazereti vardı ya boğazı ya da başı ağrıyordu. Ve razı olduğu ender durumlarda bunu öyle gönülsüzce yapıyordu ki erkeğin bütün keyfi kaçıyordu.

Onunla bir geceyi birlikte geçirmenin sözü bile edilmiyordu. "Ben bir erkekle birlikte hiç uyumadım, yatakta yalnız değilsem uyku tutmaz" ifadesi adeta bir nakarata dönüşmüştü. Ancak inanılmaz ısrarlar sonucunda Antonio, Ağustos Yortusu'nda[1] onunla uyuması için söz aldı. Ağustos ayı geldiğinde Laide sözünü tuttu ama eve girmeden önce kız o akşam kendine el sürdürmeyeceği, bunu gerçekten istemediği konusunda onu uyardı. Ve bütün gece boyunca sırtını ona dönüp yatağın öteki ucunda uyudu. Peki bu aşk mıydı? Hayaller dalgası, bu

1. 15 Ağustos'ta kutlanılan Meryem'in Göğe Çıkışı Yortusu. (Y.N.)

kayıtsızlık duvarına çarpıp kırılıyordu; ilahî ateş sönüyordu.

Bazen Antonio kendine şaşıyordu. Bu kadar hoşgörülü olması nasıl mümkündü? Eskiden olsa aklına hayaline sığmazdı. Neyse ki insan tokatlara bile alışıyordu. Neyse ki mi, ne yazık ki mi? Bu bir çöküşün belirtisi değil miydi? Ama isyan etmek mümkün değildi. Laide'yi kaybetme düşüncesi, üzerine malum elemin çökmesine yol açıyordu.

Erkek, gururlu, zeki, başarılı ve daha önceleri kendine güvenen erkek şimdi küçük bir canavar tarafından yerlerde süründürülüyordu, bunu kötü amaçlarla ya da isteyerek yapmıyordu, sadece erkek artık mecnun olmuştu ve bu mecnunluk uzun vadede müthiş bir rahatsızlık yaratmıştı. Ya da kabahat sadece ne yapacağını bilemeyecek kadar serseme dönmüş olan ve hata üstüne hata yapan erkeğin miydi? Özlenen bıkkınlık ya da teslimiyet gelecek miydi? Artık yalnızdı, kendi başının çaresine bakmalıydı, ona yardım edebilecek kimse kalmamıştı, yavaş yavaş arkadaşlarına iç dökme sohbetleri de kesilmişti, itiraf etmesi gereken durumlar artık o kadar derin bir aşağılanma ifadesiydi ki arkadaşları ona inanmazlardı ve zaten kendisinin de bunları itiraf etmeye cesareti kalmamıştı.

İşte. Bir pazar günü buluşmak için sözleştiler, otomobille dolaşacaklardı, erkek onunla serbestçe konuşabilmek için o sabah özellikle ofise gitmişti. "Ah, çok özür dilerim," dedi kız, "çok üzgünüm ama bugün görüşemeyeceğiz, biliyor musun Marcello beni görmeye geliyormuş, zavallıcığın ailesi hâlâ köyde ve o da yalnız olduğundan nasıl ekeceğimi bilemedim." "Peki benimle sözleşmemiş miydin?" "Evet ama biz her gün görüşüyoruz, bencillik etme, sahip olduğum yegâne arkadaşım o ve o kadar iyi bir çocuk ki, söyledim sana, benim için bir kar-

deş gibidir." "Eh pekâlâ, canın ne istiyorsa öyle yap." (Modena'daki sinemanın önünde ona söylediği cümle geliyor aklına: dudaktan öpücük. Yoksa sen başka bir yerden mi yeğlerdin? Ne yazık ki çoktan kabullenilmiş bir durumdu bu. Bir anlamda inat ederse kızın karşı çıkmaya hakkı olurdu.)

Ama saat bir buçuk olduğunda Laide ona telefon etti: "Baksana canım, sen çıkıyor musun şimdi?" "Ben mi, hayır. Neden?" "Bana bir iyilik yapman gerekiyor. Picchi'nin eti kalmamış. Şimdi bir lokantaya koşup bana iki yüz gram kıyma alman gerekiyor, bugün pazar ve bütün dükkânlar kapalı."

Korkunç, gerçekten çok dehşet verici bir durumdu ama kıymayı götürdüğünde onu iki dakikalığına görebilme umudu içini rahatlatıyordu. "Tamam hemen giderim."

Antonio, elinde paketle Laide'nin kapısını çaldığında saat daha iki olmamıştı bile. Kapı açılmadan önce içeriden gelen erkek sesini işitti. Kız tedirgin bir ifadeyle açtı kapıyı: "Özür dilerim gerçekten, çok üzgünüm ama bu kadar erken geleceğin tahmin etmemiştim."

Girmesi gerekiyor. Mutfaktaki sedirde oturan Marcello ayağa kalkıyor, onu saygıyla selamlıyor; yüzünde her zamanki tutuk ve tatsız ifade var; Laide'yle gerçekten iyi arkadaş oldukları olasılığı o kadar da saçma görünmüyor. "Eh şimdi kaçayım ben," diyor Antonio. "Bir dakika kalmak istemez misin gerçekten?" "Hayır, hayır beni bekliyorlar. Peki sen ne yapıyorsun?" "Köpekçik karnını doyurur doyurmaz çıkıyoruz. Sinemaya gidiyoruz." Laide onu asansöre kadar uğurluyor. "En azından akşam yemeğini benimle yersin diye umuyorum." "Eh evet, belki akşam yemeği." "Neden belki?" "Baksana sen şimdi ofise mi gidiyorsun?" "Bugün pazar ama istersen..." "Evet bak şöyle yapalım, ben saat altı buçukta seni ofisten arayayım."

İçinde rahatsız edici, haksızlığa uğradığına dair tuhaf bir duyguyla ayrıldı oradan. O ikisi şimdi evde yalnızdılar. Havadan sudan konuşacaklar, köpekle oynayacaklar, masum bir şekilde gülüşeceklerdi; yirmi yaşındaki bir kızla yirmi beş yaşındaki bir genç başka ne yaparlardı ki? İçtenlikle inanıyor buna. İnanmasa dayanamaz. Onu kurtaran işte bu güveni. Tabii başkaları, bazı şeyleri idrak edemeyen o malum insanlar gülmekten bayılırlardı.

Saat tam altı buçukta telefon ediyor. "Dinle, yalvarırım öfkelenme ama ne yapacağımı bilemiyorum, zavallıcık şimdi Fransa'ya gitmek üzere yola çıkıyor ve aylarca buradan uzak kalacak, onu nasıl bırakacağımı bilemiyorum, treni gece on bir buçukta hareket ediyor." "Ama ben sana söylemiştim." "Ah, rica ediyorum yeniden başlama, kötü bir şey olmadığını çok iyi biliyorsun. Hem tekrar ediyorum, yurtdışına gidiyor."

Yurtdışıymış, ateşten öfke onu serseme çeviriyor; bir robot gibi arkadaşlarıyla yemeğe gidiyor ama çevresindekiler zaten ona artık aldırış etmiyorlar ve sonra ıssız gece karabasanı başlıyor ve tavandaki çatlaklara diktiği gözleriyle yatarken dışarıdan otomobiller geçer, orospuların sesleri gelirken o ikisi şimdi neredeler? Marcello gerçekten gitti mi yoksa şimdi Schiasseri Sokağı'ndaki evin iki kişilik yatağında öğleden sonra yaşadıkları seksin devamını mı tattırıyor ona?

Saat sekizde uykusunu alamamış bir halde uyanıyor. Sersem gibi kalkıyor, giyiniyor, garaja iniyor.

Bu sefer zili ilk çalışında Laide hemen açıyor kapıyı.

"Ne oldu, ne var?"

"Ben artık salak yerine konmaktan bıktım. Hiç mi anlamıyorsun..."

"Yeter, yeter, şimdi vaaz vermenin zamanı değil, tam tersine bana minnettar olman gerekiyor."

"Minnettar mı?"

"Evet çünkü dün gece onu sepetledim. Yani kibarca söylersem sepetini koluna taktım."

"Sevgili yârenini mi?"

"Ne yâreninden bahsediyorsun, o da bütün ötekiler gibi domuzun teki çıktı oysa ben salak olduğum için onu düzgün bir çocuk sanıyordum."

"Neden, ne oldu?"

"Akşam yemeğinden sonra beni eve getirdi ve istiyorsa biraz yukarı gelebileceğini söyledim ama eve girdiğimizde benimle yatmaya niyetlendi."

"Nasıl? Sarıldı mı sana? Öptü mü?"

"Saçmalama! Baştan şaka yaptığını sandım ama sonra ellerini üzerimde gezdirmeye başlayınca ona bir tokat attım, öyle ağır bir tokattı ki bir ömür unutamayacak. Sonra da doğru attım sokağa. Ve sen şimdi sevineceğin yerde gelmiş bana söyleniyorsun. Tanrım, hayatında bir kere de sana yalan söylemediğime inanacak mısın acaba?

XXVIII

Telefonun ahizesi elinde, hâlâ öylece duruyor, yüzü çökkün ve gergin, çehresi yaşlı, aradan dört ay geçti, bugün yılın ilk günü ama o hâlâ elinde telefonun ahizesi, arasın mı aramasın mı diye tereddüt ediyor, nehir onu aynı yabanilikle sürükleyip duruyor, kıyıya tutunamıyor hatta anaforun en sert olduğu yerde, nehrin tam ortasında; dipteki koca kayalar su yüzeyine yükseliyor ve ona sert darbelerle vuruyor, içini de acıtıyor ve o, kıyıya ulaşmak istiyor ama bir yandan da korkuyor çünkü o zaman nehir onu artık sürüklemez oysa nehrin az ötesinde Laide kayıp gitmekte ama kız suların üzerinde zarifçe süzülüyor, kayalara çarpmıyor, onları tam zamanında fark ediyor ya da görür gibi davranıyor ve sanki öyle ayarlayarak kayıp geçiyor ki Antonio onun peşinden gelsin de kayalara sertçe çarpsın istiyor ama belki de kız böyle bir şey düşünmüyor, o kötü yürekli değil, sadece bir kirpi misali dikenleri hep sivri, nitekim bir gün bir kavga sırasında erkek onun yüzünden yaşadığı aşağılanmaları yüzüne vururken Laide ona beni anlamalısın dedi kimse beni gerçekten sevmedi ve ben herkesin beni kandırmak ve benden yararlanmak isteyen bir düşman olduğu hissine kapılıyorum hayat bana herkese karşı güvensizlik duymamı öğrettiyse bu benim suçum değildir ben sü-

rekli tetikteyim ben baştan ayağa diken üstündeyim ben kendimi savunmaya çalışıyorum ve böyle olunca sana karşı da pek nazik davranmamış olabilirim ama beni anlamalısın, bütünüyle benim suçum değil.

Çocukken Dolomitler'de, karların hiç erimediği küçük çukurlarda tuhaf bir duyguya kapılarak kaymıştı. Zemin belki hep buzlu kaldığından dümdüz değildi, ufak tefek girintiler vardı. Sürekli artan bir hızla kayarken Antonio ara sıra çukurların kenarlarına çarpıyordu ve sert darbeler alıyordu: sanki –bunu çok iyi hatırlıyordu– devasa boyutlarda bir dev kocaman elleriyle onu bir sağdan bir soldan tokatlıyordu, ne tepki verebiliyor ne kendini savunabiliyordu, sadece yamacın bir havzaya ya da düzlüğe dönüşmesini istiyordu ve şansına öyle de olmuştu yoksa dipteki buzulların kayalarına çarparak parçalanabilirdi. Kendinden büyük mü büyük bir vahşi gücün elinde oyuncak olma duygusuyla yeniden o kırılgan ve savunmasız çocuğa dönüşüyordu. Laide'yle yaşadığı serüven ona aynı duyguları tattırıyordu ama bu sefer dağda gizlenmiş görünmez bir dev değil, kanlı canlı küçük bir kız onu peşinden sürükleyerek o duvardan bu duvara çarpıyordu ve kız yirmi yaşının çılgın hızıyla koşarken belki de uzun kara saçlarının ucuna azimle tutunmuş olarak sürüklenen adamın bir karış açılmış ağzıyla yüzünü boka, toza, taşlara çarpa çarpa kirlettiğini fark etmiyordu bile, zaten adam bu kadar ısrarla tutunuyorsa bu da kendi suçuydu. Belki de o büyük ve şişman ve kır saçları arkaya taranmış adamın ağırlığı ona dayanılmaz bir sıkıntı veriyordu, kim bilir belki adam onu bıraksa kız bir durur, dönüp arkasına bakar ve gidip ona yardım bile ederdi ama erkek ona sımsıkı tutunduğu sürece bu mümkün değildi.

Dört ay geçmişti ama bu dört ay içinde kız değişmemişti, evet telefon etme ve buluşma konusunda sözünü

tutuyordu, nazikti hatta kendince özenliydi, yine de temelde o ciddi umursamazlık vardı. Evet, Marcello ufukta yok olmuştu ve Laide'nin eski hayatını sürdürdüğü konusunda şüphe duymaya gerek yoktu. Hatta uzun bir ara vermişlerdi çünkü kız hem bağırsak enfeksiyonu geçirmiş hem de kalbinde sorunlar yaşamıştı ve bu nedenle iki ay boyunca klinikte tedavi görmüştü. Elbette bu koşullar altında Laide'nin bir anda gözden kaybolacağı ve onu bir daha bulamayacağı konusundaki kesinlikle mantıksız kaygıları da yok olmuştu. Ama kız klinikteyken bile onu sürekli diken üstünde tutmanın ve aşağılamanın yolunu bulmuştu, hekimlerin ve hemşirelerin yanında ona amca deme konusundaki sevimsiz takıntısı, hekimlerle özellikle de kriz günlerinde cilveleşmesi sürüyordu; mesela bir gün kendisi yatağın başucunda dikilirken, soluk almakta zorlanan kız sanki sadece ondan yardım ve merhamet umarcasına genç ve şirin doktorun ellerini sıkıyordu. Bir akşam kendisinden istediği sabahlığı götürdüğünde –elbette Milano'da karşısına çıkan ilk dükkândan almıştı– odada loş bir ışık vardı ve ayrılmadan önce –hemşire bir köşede oturmuş, küçük bir lambanın ışığında kitap okuyordu– erkek onu öpmek için eğildiğinde Laide sanki tecavüz etmek istemiş gibi hiddetli bir yılan soğukluğuyla itti onu; klinikte artık herkes onun gerçekte ne tip bir amca olduğunu merak etmeye başlamıştı.

Üstüne üstlük, hastanede kalış süresini mümkün olduğunca uzatmak konusunda gizemli bir inatçılık gösteriyordu. Tam iyi olduğunda ve hekimler onu bir- iki gün içinde taburcu etmekten bahsettiklerinde yeni bir kalp sorunu yaşıyordu; öyle ki Antonio bunu kendinin yarattığına inandı sonunda: Laide parası olmayan arkadaşı Fausta için olduğunu söyleyerek ona bazı uyarıcı pastiller aldırıyordu, Antonio bunun nasıl bir pastil olduğunu bilmiyordu ama onu götürdüğünün tam ertesi günü ilk

şiddetli krizini geçirmişti ve Fausta'ya sorduğunda kızın kesinlikle böyle bir ilaçtan haberi olmadığını, Laide'den böyle bir ilaç istemediğini, ne olduğunu bile bilmediğini söylemişti. Böylece dur durak bilmeyen tedirginliklerle haftalar geçmişti ve nihayetinde klinikten taburcu edilmişti ama şimdi de yeni bir kriz geçirme korkusuyla her gece hemşire tutuyordu.

Antonio yılın son gecesini Laide'yle geçirdiğinde hemşire de yanlarındaydı; pek hüzünlü bir ortam vardı, baş ağrısına tutulmuş ve sabahlığını giymiş olan Laide, donuk ve sessiz hemşire, Laide'nin gönülsüzce katıldığı zorlama bir kutlama duygusuna karşın erkek en iyi pastanelerin birinden küçük pastalar almış ve iki de şampanya şişesi getirmişti ama gece televizyon başında geçmiş ve saat on iki olduğunda Laide büyük bir otelde yapılan yılbaşı kutlamasını seyretmeyi sürdürmüş, şampanyanın şöyle bir tadına bakmış, canının istemediğini söylemiş, şampanya konusunda uzman olduğunu belirterek şunun bunun, aile dostlarının evlerinde hep Dom Pérignon veya Monopole içtiğini söylemişti.

Bir önceki akşam sabretmişti, Laide kendini iyi hissetmiyor olabilirdi ama Antonio yılın ilk günü birlikte yemeğe çıkmayı umuyordu – sadece kızla olabilmek için bu sahte neşelere ve yapmacıklıklara razı oluyordu. Bir önceki akşam kız evet demişti ve bu vaat yüzünden Antonio vasat bir sabah geçirmiş, olayın nasıl gelişeceğine kafa yormaz olmuştu, ertesi gün, bir sonraki günler onun için çok uzak zaman dilimlerine dönüşmüştü, bir sonraki günden ötesini düşünmenin gereği yoktu, Laide her an düşüncesini değiştirebilirdi.

Nitekim bugün de fikir değiştirdi ve saat ikide onu aradı, çok üzgündü, bir önceki akşam aklı başında değildi, bugünün yılın ilk günü olduğunu hatırlayamamıştı, o yılın ilk günü daima ailesiyle akşam yemeği yerdi, ablası

ve enişteşinin yanı sıra amcalar dayılar da gelecekti ve onun orada olmaması mümkün değildi.

Peki şimdi erkek ona ne yanıt verebilirdi ki? Aslında biraz memnun olmuştu çünkü bu akşam sevgilisinin aile arasında yani güvenli bir ortamda olacağını bilecekti ve ertesi gün, erteledikleri yemeğe birlikte çıkabileceklerdi.

Ama sonra zihni yeniden işlemeye başlamıştı, Laide yükümlülükleri konusunda her zaman çok titiz olmuştu, hayatının en küçük ayrıntısına kadar şaşırtıcı bir bellek örneği sergilerdi ama bir önceki akşam nasıl olmuş da ertesi günün yılın ilk günü olduğunu anımsayamamıştı? Yoksa başkalarıyla çıkmak için bir bahane miydi bu?

Böyle kuşkular uyandıkça eyleme geçme ve araştırma fikri midesini bulandırıyordu. Bu ona adi, dürüstlükten uzak pis bir davranış gibi görünüyordu. Ama belki de gerçek neden bu değildi. Erkeğin harekete geçmemesinin gerçek nedeni belki de korkuydu; kandırılmış olmaktan, kızın yalanını ve ihanetini yakalamaktan ve onu terk etmek zorunda kalmaktan ürküyordu. Her ne kadar kendini kötü hissetse de bu son emniyet kilidi onu koruyordu: Laide'nin onu aldattığına ilişkin kanıt elde ederse elbette onu ebediyen terk ederdi.

Aslında bu sefer işi kolaydı. Akşam yemeği saatine doğru herhangi bir bahaneyle ablasının evini aramak yeterliydi. Ablası ya da enişteşi işkillenmezler ve Laide'yi yemeğe bekleyip beklemediklerini söylerlerdi.

Bu kararı almak da kolay olmamıştı. Bütün bir öğleden sonrasını ofiste olası bütün varsayımları, riskleri, komplikasyon olasılıklarını zihninde evirip çevirmekle geçirdi. Hayır, bunda bir tehlike yoktu. Saat altıya doğru, hemen her zaman olduğu üzere kız onu ofisten aradı, bir kez daha bağışlaması için ricada bulundu, ertesi gün onunla çıkmaya söz verdi, kendini daha iyi hissettiğini söyledi, neşeli hatta muhabbetli bir hali vardı. "Hoşça

kal tatlım," dedi kapatırken, "bana söz ver bu akşam çapkınlık yok."

Geçmek bilmeyen bir akşamüstüydü. Saat sekizi çeyrek geçeden, sekiz buçuktan önce telefon edemezdi. Ve zaman geçmek bilmiyordu, sürekli saatine bakıyordu, bu can sıkıcı değil, öfkeli bir ağırlıktı, sanki aylardan beri ona eşlik etmiş olan her şeyin hızlı akışı geriye sarmıştı ve geçmek bilmeyen dakikalar arasında yer alan tekerlekler çarkı şimdi donmakta olan zamana bir kanca atarak çarkı geriye döndürmeye başlamıştı – ve bütün bunlar o delirsin diye oluyordu.

Ofisteki saat sekize on kalayı göstermek için sinir bozucu klik sesiyle bir adım attığında öfkesi çoktan tepesine çıkmıştı. Yüzünde allak bullak bir ifade olduğunu fark ediyor. Koşarak çıkıyor. Ya lastiği patlamışsa? Hayır, lastiklerinde sorun yoktu. Hızla annesinin evine gidiyor. Saat sekizi beş geçe eve varıyor. Tanrım on dakika daha beklemesi gerekiyor.

Akşam yemeği hazır ama kimin canı yemek yemek istiyor ki? Başkaları bir şey fark etmesin diye çabalayarak birkaç kaşık çorba yutmayı başarıyor. Tek söz konuşmuyor. Annesi onun yüzüne bakarken artık alışkın olduğu bir hüzün duyuyor. Gözü hep saatte. Saat sekizi on geçiyor. "Etini niye yemiyorsun? Şnitzel senin en sevdiğin yemek." "Eh bir parça alayım ama neden bilmem bu akşam canım pek istemiyor."

Saat sekizi on üç geçiyor.

Saat sekiz on yediye kadar bekleme sabrı var. Aslında dokuzda da arasa aynı şey olmayacak mı? Hatta daha iyi olur. Laide belki de geç gelir. Ama daha fazla dayanması mümkün değil.

"Özür dilerim, unutmuşum, bir telefon etmem gerekiyor." Öteki odaya geçiyor, numarayı çeviriyor, neyse ki hat meşgul değil. Ama kimse açmıyor. Evde kimsenin

olmaması mümkün mü? Laide ona telefonun ablasının yatak odasında olduğunu söylemişti. Ya yemek odasından duymuyorlarsa? Kim bilir, belki de böylesi daha iyidir, kimse yanıt vermeyecekse elden bir şey gelmez. Bir soluk alabilir. Bu akşamlık o ciddi kararı alma olasılığı ortadan kalkmıştır.

Hayır, biri açıyor telefonu. Bir erkek sesi, enişte olmalı. "Bağışlayın, ben Dorigo, rica etsem bana Laide'yi verebilir misiniz?" "Ama Laide burada değil." "Ah, akşam yemeği için size gelmedi mi?" "Hayır, bu akşamlık beklemiyoruz onu." "Özür dilerim o halde, iyi geceler." "Rica ederim."

Göğsünü yakan o cehennem ateşi, kalp çarpıntısı soluksuzluk yıkım gönlünü delen ateşten kazma. Tanrım demek ki kuşkulanmakta haklıymış.

Acaba Laide'yi mi arasa? Acaba hâlâ evde midir? Denese ne kaybeder ki?

R harfini ezen o "Buyurun" deyişi, o çok hoşuna giden yorgun, kuşkucu ve telaşsız sesi.

"Alo, benim. Bana ablanlara yemeğe gittiğini söylemiştin ama doğru değilmiş."

"Nasıl doğru değil? Tam şimdi çıkıyordum."

"Ablanın evini aradım ve bana seni beklemediklerini söylediler."

"Çünkü fikrimi değiştirdim."

"Nereye gidiyorsun o zaman?"

"Yalnız başıma gidiyorum yemeğe. Ama rica ederim kapat şimdi çünkü taksi bekliyor aşağıda."

"O zaman benimle çık."

"Hayır." Sesi sert ve kararlı.

"Neden peki?"

"Çünkü canım istemiyor. Ayrıca tartışmak istemiyorum şimdi, taksi şoförü benim keyfimi beklemez."

"Sana benimle çıkmanı söylüyorum."

"Ben de hayır diyorum."

"O halde gidip seni evde bekleyeceğim."

"Hayır, hayır istemiyorum." Sesinde bir endişe. Kapatıyor telefonu.

Delirdi mi kız? Şimdiye dek hiç böyle davranmamış ve konuşmamıştı. Yeni bir durum söz konusu olmalı. Bu sefer bir başkası var herhalde. Ve bu başkası için ilişkiyi koparmayı da göze alıyor. Şu ya da bu nedenle ayda aldığı neredeyse yarım milyonu kaybetmeye razı.

Böylesi daha iyi, diye düşünüyor Antonio aptalca, zaten eninde sonunda olacağı buydu. Ama tuhaf. Kız her zaman para konusunda öyle kesin ve kaygılıydı. Âşık olmuş olmalı. Yoksa kendinden çok daha zengin biri mi söz konusu?

Az önceki tedirginliği ve sinirli hali şimdi isyankâr, dinamik ve kararlı yepyeni ve ilginç bir duyguya dönüşüyor. Sanki biri, ilk kez üzerinde çok uzun süre kafa yorduktan sonra kendini çift halatla bağladığı balkondan kopuyor ve boşluğa atlıyor. Sanki savaş başlıyor ve başka bir şey düşünmemek mümkün oluyor ve o ateş içinde ölüm korkusu da yok oluyor. Peki sonra ne olacak? Önemi yok, ne olacaksa olacak, başka türlüsü elden gelmez. Pek çok manevradan, diplomasiden, aldatmacadan sonra oyunda kâğıtlar nihayet açıldı. Antonio bir nebze huzur bulduğunu hissediyor.

Saat ona on kala Laide'nin evine gidiyor. Zili çalıyor. Hemşirenin sesi işitiliyor: "Kim o?" "Ben Antonio." Kapı açılıyor. İyi bari.

Hemşire Teresa şaşırmış görünmüyor, otuz yaşlarında dağlardan gelen bir kız; neredeyse her konuya karşı umursamaz bir tavrı var.

"Bakın bayım," diyor, "rica ederim başımı derde sokmayın. Signora Laide bana telefona yanıt vermememi ve kimseye kapıyı açmamamı tembihlemişti. Şimdi siz kalacak mısınız burada?"

"Onu bekleyeceğim."

"Televizyon seyredersem sizin için bir sakıncası olur mu?"

"Rica ederim."

Mutfağa gidiyor, sedire oturuyor ve rafta bulduğu bir *Miki Fare* sayısını okumaya başlıyor. Bir yığın var burada. Varyemez Amca'ya düşkün olmalı. Bu saatler geçmek bilmiyor. Genç bir kızın, bir erkekle yılın ilk gecesi Milano'nun sayısız lokantalarından birinde yemeğe çıkmış olmasının dünya için en küçük bir önemi yok ama Antonio için her şeyin sonu anlamına gelebilir.

Aklına nereden geldiyse annesini aramayı düşünüyor.

"Affedersin anne, beni arayan oldu mu?"

"Evet, az önce, şey olmalı... anladın işte."

"Ah tamam, önemi yok. Hoşça kal anne."

Aramış. Belki de onun evine gelmeyeceğini ummuştu. Olasılıkla tedirgin oldu. Durumu anlamak için az sonra burayı da arayacaktır.

Gerçekten de on dakika sonra telefon çalıyor. İki kez çalıyor, sonra sessizlik oluyor. Arayanın o olduğunu anlaması için önceden belirlenmiş bir şifre. Teresa sabahlığıyla gidip açıyor. Erkek ona fısıldıyor: Burada olduğumu söyleme. Nitekim Teresa şöyle diyor: "Hayır hanımefendi, hayır, kimse aramadı şimdiye dek." Ev çok sessiz olsa bile Antonio ahizenin içinden gelen sesi duyamıyor.

"Ne dedi?"

"Hiç, sizin gelip gelmediğinizi sordu."

"Başka?"

"Kapıyı kimseye açmamamı tembihledi yine."

Ah aptal, şimdi onu kapıya mı koyacaktı? Onun için bunca şey yaptıktan sonra? Evet evet bu son seferdi artık. Ama en azından hak ettiği bir çift lafı söylemek istiyor, gerekirse yarın sabaha kadar bekleyecek burada.

Bu son sefer. Etajer üzerindeki çalar saate göre on bire beş dakika var. Yemek odasındaki divana oturuyor. Işık açık. Etajerin üzerinde Antonio'nun ona hastanedeyken aldığı büyük ördek var. Sessizlik. Geçen otomobiller. İçeride televizyonda Goldoni'nin *Kahvehane* piyesi oynuyor, Teresa sessizce izliyor. Dakikalar ağır akıyor. Her dakika yeni bir tokat, yeni bir hakaret. Şimdi buzdolabı vızıldamaya başladı. Saat on biri beş geçiyor. Antonio dikkatli bir şekilde mobilyalara, oyuncak bebeklere, bir daha görmeyeceği bu küçük kız eşyalarına bakıyor. Masanın üzerinde kozalak ve kurdeleler üzerine konmuş bir Noel mumu duruyor. Ve kız gelmiyor. Buzdolabının üstünde duran ve içinde minik bir köpekçik olan koyu renk hasır sepeti de kendisi getirmişti hastaneye. Bir hiç yüzünden savrulan aşk. Kız şaka yapıyor. Kız hiçbir şey anlamadı. Kapının üzerinde yaldızlı bir ökseotu, Noel süsü. Sat kaçta döner?

Telefon. Bu kez şifreli çalmıyor. Teresa açıyor, belli ki arayan Laide değil. "Hayır, hanımefendi dışarıda. Hayır, sanırım yarın sabah gerek olmayacak."

"Kimdi?"

"Telefon şirketi, sabah uyandırma servisi veriyor, yarın sabah hanımefendiyi uyandırmak gerekli mi diye soruyor."

"Neden?"

"Bilmiyorum. Sanırım hanımefendinin tanıdığı biri."

Demek ki Stipel Şirketi'yle de cilveleşiyor, belki onunla da işi pişirmiştir. Mutfağa dönüyor, *Miki Fare*'yi alıyor. Teresa'nın yan odada televizyonu kapattığını duyuyor. "Beyefendi," diye sesleniyor kendini göstermeden, "ben yatıyorum."

Saat on iki, on ikiyi çeyrek geçiyor. Nerede acaba? Pek düşkün olduğu sinemaya gitmiş bile olsa bu saatte dönmesi gerekirdi. Çok saf olduğunu düşünüyor. Ne si-

nemasıymış? Belki de bütün gece dışarıda kalacak. Önemi yok, geberse de o orospu dönene kadar burada kalacak. Ey Laide, aşkım, neden yapıyorsun bunu bana?

Saat biri çeyrek geçe bir kez daha telefon çalıyor. O arıyor.

Nedense henüz soyunmamış olan Teresa, "Hayır hanımefendi," diyor, "... evet ama ne yapabilirdim ki? Peki tamam, iyi geceler hanımefendi."

Antonio hemen atılıyor: "Ne dedi?"

"Eve döndüğünü ama kapıda sizin otomobilinizi gördüğünü söyledi."

"Gelmiyor mu peki?"

"Hayır, uyumak için otele gideceğini söyledi."

Ne salaklık etti. Bunu düşünemedi mi? Hemen iniyor, arabayı bir yan sokağa alıyor, sonra yeniden eve çıkıyor. Bekleyecek, illa ki bekleyecek. İyi de uyumak için otele gittiyse beklemenin ne yararı olacak? Ondan o kadar rahatsızlık duyuyor ki sırf onu görmemek için, yanına bir sabun parçası bile almadan otele gidiyor. Yoksa korkuyor mu?

Teresa ifadesizce yüzüne bakıyor.

"Peki ama Teresa özür dilerim, bunca zaman sonra siz hâlâ benim kim olduğumu anlamadınız mı?"

"Ne gibi?"

"Hanımefendi size benim kim olduğumu söylemedi mi?"

"Bana hep amcası olduğunuzu söyledi."

"Ne amcası lanet olasıca! Anlamak bu kadar mı zordu?"

Çaresizlik. Kim ki bu Teresa? Ne diyebilir ki Teresa ona? Hiç. Ama içini dökme ihtiyacı duyuyor.

"Ben... ben... onun için bunca şey yaptım... ne kadar şanssız olduğumu görüyor musunuz? Deliye döndüm bir..."

O küçük bir oğlan çocuğu, haksız yere dövülmüş bir oğlancık. Kendini kızın yatağına atıyor ve hıçkırarak ağlamaya başlıyor.

"Ah beyefendi, sakin olun."

Yeniden kalkıyor. Sahnenin sefilliğini gözden geçiriyor.

"Özür dilerim ama bazen..."

"Ah efendim, her şey insanlar için..."

"Haydi, siz gidip yatın."

"Siz daha bekleyecek misiniz?"

"Hayır ama iki satır not yazacağım."

Mutfakta bir mektup kâğıdı buluyor, yazmak için cam masanın bulunduğu salona geçiyor.

"Laide," diye yazıyor, "bu olanlardan sonra ikimizin arasında yaşananların yeterince açık olduğu belli.

Sana karşı her zaman nazik ve sabırlı davrandığımı düşünüyorum. Ama bir yerden sonra ilerlemek mümkün olmuyor...

Dilerim ki yeni birini..."

Tam o anda yeniden telefon çalıyor. Saat bir buçuk.

Bir canavara dönüyor. Teresa'nın elinden telefonu kapıyor.

"Buyurun benim."

Bir anda karşısına çıkıveriyor. Laide telefonu kapatıyor.

Aradığına göre demek hâlâ kararsız. Ne yapacağını bilemiyor. Belki de otele gitmek için parası yok.

Hemen sonra telefon yeniden çalıyor. Teresa açıyor ama Antonio elinden kapıyor. Karşı taraftan neşeli bir ses geliyor.

"Eh, şimdi dönüyorum eve."

"Tamam, bekliyorum seni."

Saat iki, ikiyi çeyrek geçiyor. Teresa uyuyor, geçen otomobiller seyreliyor. Antonio mektubu bitirmiyor, ge-

rek yok artık, her şeyi yüzüne söyleyecek. Şunu da anlıyor ki şimdi tek bir satır bile yazmadan çekip giderse çok daha etkili olacak. Keşke becerebilse bunu. Onu görmeye ihtiyaç duyuyor, yarım dakikalığına da olsa, onu bir kez daha görebilse!

Saat üçe on kala aşağıda bir otomobil duruyor. Sonra uyuyan evde apartman kapısının sesi, asansör kapısının tıkırtısı, yukarı çıkan asansör sesi.

Erkek ayakta, kapının önünde bekliyor. Üzerine düşenin ne olduğunu biliyor. İki tokat. En azından.

Peki o böyle bir sahne yaratır da kız kalp krizi geçirirse, ya sonra doktor çağırmak gerekirse?

Kız solgun yüzü, yuvarlak ve fal taşı gibi açık gözleriyle, takip edilen korkak bir hayvan suratıyla giriyor.

"Merhaba," diyor ona.

Ve o anda erkeğin üzerine ölümcül bir yorgunluk çöküyor. Sanki birileri içindeki bir şeyi kırdı, bitkin düştü, çaresiz bir kayıtsızlığa kapıldı.

"Kiminleydin?"

"Bir kız arkadaşımla."

"Bu saate kadar neredeydin peki?"

"Arkadaşımın evinde."

"Peki ben sana inanacak kadar salak mıyım?"

"Canın ne istiyorsa onu yap. Teresa nerede?"

"Ben ne bileyim. Uyuyordur herhalde."

En azından yüzünü kurtarmak için gereken doğru kelimeleri bulabilme yetersizliği. Bir boşluk, bir çöküntü, yenilgiyi kabullenme.

Kız salona giriyor, yarıya kadar yazılmış mektubu görüyor, okumadan kapıyor, buruşturuyor, atmak için mutfağa geçiyor.

"Oku, oku, okursan iyi olur."

Yanıt bile vermeden kız banyoya giriyor, kapıyı açık bırakarak çiş yapıyor.

Daha ne bekliyor Antonio? Yoksa şimdi kızın kendisini tokatlamasını mı istiyor? Sanki ona yeterince çektirmemiş gibi. Ya da kızdan bir pişmanlık sözü mü bekliyor? Kızın özür dilemesini mi bekliyor?

Neden özür dileyecek ki? Bir kız arkadaşıyla dışarı çıkmış, kötü bir şey yapmamış ki. Asıl kendisinin özür dilemesi gerekiyor. Hangi kadın bu kadar can sıkıcı bir erkeğe dayanabilir?

Hoşça kal yerine elveda dedi. Ama Laide umursar mı belli değil. Laide'nin uykusu var. Ve ertesi sabah saat dokuzda kuaförde randevusu var.

XXIX

Bir gün bekledi, Laide elbette arayacaktır, ölse de bitse de kendisi aramayacak, aramayacağına yemin etti çünkü bu artık küçülmenin son raddesi olur sanki, bak ben buradayım gel üzerime tükür, demekten farksızdır kaldı ki erkeğin yazmaya başladığı ve masada bıraktığı o mektubu zaten okumuştur, Laide onun yanında okumadan çöpe atar gibi yapmıştı ama kendi çıktıktan sonra koşarak gidip almış ve okumuştur Antonio'nun mektupları çok ilgisini çektiğinden değil ama bu sefer biraz korkmuştur ve nihayetinde bu sefer biraz abarttığını kabul etmek zorunda kalmıştır.

İki gün bekledi, belli ki Antonio gidip onu evinde bekledi diye kız alınmıştı ve böyle yaparak ona saygıda kusur etmişti ve zaten en iyi taktik suçlu olan insanın hakarete uğramış gibi görünmesidir. Tabii Laide'nin ona hâlâ telefon etmemiş olması tedirginlik yaratıyor. Belli ki burada sessiz bir savaş yürütülüyor, bunun gerçek bir ayrılık olduğu fikri bir varsayım olarak bile belirmedi erkeğin zihninde. Antonio'nun mektubunu ciddiye aldıysa, bu sefer biraz fazla edepsizlik ettiğini kabullendiyse, Antonio'nun âşık bir erkek olarak zaafları olduğunu biliyorsa da ayrılmaktan başka bir yol gelmez mi aklına? Zaten Laide'nin korktuğunu kim söylüyor ki? Belki de şu anda

onu tamamen unutmuştur. Yok canım bu da yalan, ayda yarım milyonu nereden bulacak?

Üç gün bekledi, kendini kötü hissetmeye başladı, kızın onu arayacağından emindi, belki özür dilemez ve pişmanlık göstermezdi ama bir şey olmamış gibi her zamanki arsızlığıyla meydana çıkardı, elbette çıkacaktı ortaya çünkü kadınlar tarafından aranmak istemenin en kolay yolu uzaklaşmak ve umursamaz gibi görünmekti fakat tuhaf bir durum, ki tam da şu ara annesi sayesinde yarım milyonluk bir mirasa kondu, annesinin çalıştığı firma kapanınca geçmiş günler için ona para tahsilati yapıldı.

Dört gün bekledi artık ofiste çalan her telefon zili sırtının tam ortasına elektrikli bir şiş saplıyor ve içinde yayılan sarsıntı soluğunu kesiyor. Evet, diye düşünüyor, artık sahip olduğu paralarla uzun süre direnebilir, benim her daim emrine amade olduğumu zaten biliyor, kız şimdi kesin onun çektiği ıstıraba gülüyordur, gecenin herhangi bir saatinde uyanıyor ve kendi kendine, benimki şimdi kesin beni düşünüyordur, diye geçiriyordur içinden, bu onun için ne harika bir tatmin olmalı. Kim bilir nasıl ovuşturuyordur ellerini ve belki de arkadaşlarıyla kıkırdıyordur hayır bunu yapmıyordur çünkü Fausta'dan başka kimseyle görüşmüyor ve Fausta'nın da nasıl düzensiz ve güvenilmez bir tip olduğunu biliyor ve ona bir noktaya kadar güvenir ama ellerini ovuşturarak kendine şöyle diyordur: Şimdi alınmış numarası yapıyor ha? Şimdi öğretirim ben ona alınmayı: Tam bir ay aramam, nasılsa param var, ay sonunda eskisinden daha uysal bir köpek gibi gelir kapanır ayağıma. Ona en uygun tedavi bu; yoksa o verdiği üç kuruş için gece gündüz ona tapınmamı mı bekliyordu? Ama ben yirmi yaşındayım, soluk almaya, belli bir özgürlüğe ihtiyacım var; bunu kafasına sokamıyor mu? O zaman ben de onu kıskançlıktan delirtirim, şimdiden biliyorum nasıl bir ders aldığını, amcacığım benim sürekli bir

erkekten diğerine atladığını sanıyordur, beti benzi atıyordur, sigara üstüne sigara yakıyordur ve belki de kafasını dağıtmak, biraz keyif almak ve en azından birkaç saatliğine Laide'yi unutmak için körpe kızların peşine düşmüştür oysa bu onun için daha da beter olacak, çok çok daha beter olacak çünkü Laide gibisi piyasada kolay bulunmaz ve Laide'den daha güzelini bulduğunu varsaysak bile ki bu zordur, tam onun güzelliğinde, yüzü ağzı bacakları memesi onun kadar güzel olanını bulsa bile yüzü ağzı bacakları memeleri ona Laide'ninkileri anımsatacaktır evet onunkiler çok güzel olmayabilir ama dünyada tektir ve özellikle o yüz, o ağız, o bacaklara ihtiyacı vardır adamın ve bütün öteki kızlar daha güzel olsalar bile onun midesini bulandıracaklardır. İşte Antonio, zihninde Laide'nin olası düşüncelerini canlandırıyordu ve ondan nefret ediyordu çünkü her şeyin doğru olduğunu biliyordu, daha da kötüsü Laide stratejik hesapları dahilinde fiziksel kaynaklarına fazlasıyla güveniyordu fakat davranışlarının, yürüyüşünün, konuşmasının, ağzını hareket ettirmesinin, gülmesinin, yüzünü buruşturmasının, öpmesinin, R harfini ezişindeki tuhaf soyluluğuyla o çok tatlı Milano şivesinin Antonio için ne anlama geldiğini pek de ölçemiyordu.

Beş gün bekledi ve kızdan ses çıkmadı, artık Laide'nin oyunu büyük oynamaya karar verdiği belli olmuştu çünkü kaybedecek bir şeyi yoktu hatta bir ay sonra bile ortaya çıksa gönül indirmiş gibi görünmeyecekti hatta saygısız kölesine yeniden hayat ve ışık bahşeden merhamete gelmiş kraliçe rolü oynamış olacaktı. Ama ya bir ay sonra kız onu aradığında erkek telefonu yüzüne kapatırsa? Ya bir ay sonra karasevdası şifa bulmuş olursa? Ya bir ay sonra Laide onun için sevimsiz bir anıdan başka bir şey ifade etmezse? Ya bir ay sonra Antonio onun kadar şirin ama daha nazik, tatlı, özenli ve hatta aşk oyunlarında daha mahir bir kız bulmuş olursa? Harika bir hayaldi

bu, Antonio bunun nasıl bir ütopya olduğunu biliyordu, gerçeküstü bir mucizeydi, onun için Laide'den başkası olamazdı, aradan bir yıl da iki yıl da geçmiş olsa ona huzur verecek olan tek kişi Laide'ydi.

Altı gün bekledi. O sabah daha fazla direnemedi, kızın Milano'da bulunup bulunmadığını bilmek konusunda derin bir ihtiyaç duyuyordu; acaba birileriyle yine seyahate mi çıkmıştı? Bunun üzerine bir iş arkadaşından Laide'nin numarasını çevirmesini ve Avukat Romani'yi istemesini rica etti. Bir kadın sesi yanıt verdi. "Nasıl bir sesti?" "Kadın sesiydi." "Genç miydi?" "Genç diyebilirim." "R harfini eziyormuydu?" "Ah sanırım R harfini söyleyemiyordu." "Peki nasıldı? Neşeli bir ses miydi yoksa bıkkın bir bir ses mi?" "Hayır bana oldukça neşeli göründü." "Peki tam olarak ne dedi?" "Hiç. Yanlış numara, dedi. Ne diyecekti ki zaten?"

Bu hikâye tanıdıkları arasında zaten yeterince masala dönüşmemiş gibi bu halleriyle daha fazla alay konusu oluyordu. Sonra da kendi kendine aptal diyordu. Sanki zemin yoklamak için bu telefonu ettirenin Antonio olduğunu Laide anlamayacaktı. Onun için ne büyük bir zaferdi. Antonio'nun artık dayanamadığını, doğrudan telefon etmeye cesaret edemediğini ama bıçak kemiğe dayanınca öfkenin, huzursuzluğun ve kıskançlığın onu bezdirdiğini, iki-üç gün sonra ayaklarına kapanacağını, salya sümük af dileyeceğini anlamıştı. Ne sersemdi. Şimdi kız kendini daha güvenli hissediyordu; sırf bu nedenle Antonio'yu aramayı kim bilir ne zamana erteleyecekti.

Yedi gün bekledi. Bir şeyler öğrenebilme umuduyla Signora Ermelina'ya gitti ve umursamaz görünmeye çalışarak ona güzel bir kız sunmasını istedi. Ama kadın ânında durumu sezdi ve hemen Laide'yi sordu.

"Ah, onu bir süredir görmüyorum, ya siz?"

"Yok. Nisandan beri görmedim. Bir keresinde tele-

fon etmiştim, yemin ederim sizinle birlikte olduğunu bilmiyordum, onu düzgün bir beyle tanıştırmak istiyordum ve bana bir randevu verdi ama sonra da gelmedi. Ben de bir daha ısrar etmedim, bu arada sizin onunla ilgilendiğinizi söylediler bana, tabii ben böyle durumlarda kenara çekilirim."

"Kim söyledi size?"

"Hatırlamıyorum ama bu tip haberler çabuk yayılır, bilirsiniz, arkadaşlar... Flora mı söylemişti yoksa Titti mi inanın bilmiyorum. Ama nasıl oldu da siz görüşmüyorsunuz?"

"Hiç. Biraz kendi kafasına göre davranmaya başladı."

"Her zamanki gibi. Siz onu şımartmış ve tepenize çıkarmış olmalısınız. Bunlar aptal kızlar, ellerine bir şans geçtiğinde bunu tepmek için her şeyi yaparlar. Sizin gibi bir erkek! İltifat olsun diye söylemiyorum ama her kız, Laide'den daha üstünü bile, sizin gibi bir beyi sımsıkı tutardı. Kötü olduğundan değil aslında... Ben kendimce akıllı bir kız olduğunu söyleyebilirim ama sonra ne oluyor? Olasılıkla kıskanç arkadaşları ona akıl veriyorlar... Laide özgüveni fazla yüksek bir kız, evet biraz öyle... sizin gibi bir beyefendiyle... bilseniz..."

"Neyi?"

"Eh, kötü bir şey yok anlatmamda... Bir gün sizin onunla randevunuz olduğunda, en fazla üçüncü ya da dördüncü randevunuzdu, siz gittikten sonra bir tartışma çıktı... Saçmalık... Benden aldığı bir tayyör yüzünden, yok, yok, şimdi hatırladım, tayyör değildi, mor renkli bir triko giysiydi."

"Evet, hatırlıyorum."

"Ah tamam, dinleyin bakalım olanı... Ben, on beş bin liret içerideydim... Laide de istiyordu... evet ama bunun hiç önemi yok değil mi? Hatırlıyorum da sizin iyi tanıdığınız yengem de buradaydı, neyse, ben o sırada artık lafı

fazla uzatmamak için yengeme şöyle demiştim: 'O halde Signor Dorigo aradığında bundan böyle bir başkasını çağıracağım, zaten onun zevkini öğrendik artık...' Ah, inanır mısınız, Laide yumruğunu kaldırdı ve şöyle dedi: 'Signor Dorigo mu? Güldürmeyin beni. Ona nasıl muamele ettiğimi söyleyeyim, ben ona canımın istediğini yaptırıyorum!' Biz öylece kalakaldık... Anlıyor musunuz? Sizi daha üç-dört kere görmüştü ve kafayı takmıştı bile."

"Peki şu son günlerde uğradı mı size?"

"Bildiğim kadarıyla hayır... Evde kimse yokken aradıysa bilmem... Ama siz dert etmeyin. O sizi kolay kolay bırakmaz... Ben onu tanırım... Kim bilir kim sanıyor bunlar kendilerini ve sonra ihtiyaçları olunca... Ama siz kararlı davranmalısınız. Telefon etmeyi aklınızdan bile geçirmeyin. Sağlam durun. Göreceksiniz, solucan gibi sürünerek dönecek ayaklarınıza..."

Sekiz gün bekledi. Cılız bir umut ışığı. Bu sabah ofiste telefon çaldı, erkek açtı, alo dedi ama karşıdaki kişi konuşmuyordu; yine de dinlediği belliydi; sonra da kapattı. Bunun üzerine santral memuresine az önce arayan kişinin bir kadın mı yoksa erkek mi olduğunu sordu: Kadındı. Muhtemelen oydu. Erkeğin pes ettiğini düşünüyor olmalıydı; bir önceki gün onun aramasıyla zaferi ele geçirdiğine inandırmıştı. Ama aradan iki gün daha geçmişti, şimdi kız da huzursuzlanmaya başlamıştı.

Dokuz gün bekledi. Elde var sıfır. Zihni dur durak vermeden, aralık tanımadan Laide'ye sabitlenmişti, zaman geçiyor, erkek alçaldıkça alçalıyordu. Üstelik ona nasıl da engin bir aşk göstermişti! Erkek gibi davranmadığı için kendine duyduğu öfke de artıyordu. O yılbaşı gecesi, kız saat üçte eve girdiğinde neden iki tokat atma cesareti gösterememişti? Ama iki tokat bile yetmezdi, yüzüne öyle iki sert şamar indirmeliydi ki kız yere serilmeliydi ve o da içinde ne kadar kin kaldıysa kusmalıydı.

İşte öyle bir ders verebilseydi şimdi kendini farklı bir erkek olarak hissedecekti.

Kızı bir daha görmeme pahasına bile olsa! Oysa şu anda yenilgiye uğrayan kendisiydi; kız geri gelmezse yıllar yılı Antonio'nun içi içini yiyecekti, kız onu küçümseme, başkalarına karşı gülünç kılma hakkını bulacaktı kendinde ve ayrıca gerektiğinde iki tokatla suratını şişirmeyi de bilen kendine güvenen gürbüz kasabalıları tercih edecekti.

On gün bekledi. Öğleden sonrası için Signora Ermelina'dan randevu aldı. Pek sevinen Signora Ermelina ona "Adeta Laide'nin kız kardeşi olan" bir kumral tanıştıracağı sözünü verdi. Aslında Antonio oraya bir şey öğrenme hevesiyle gidiyordu. Çalışan kızları sayesinde Ermelina'da daima bir yığın haber olurdu. "Laide'nin kız kardeşi" Luisella onun kadar solgun ve bakımsız bir kızcağızdı; oldukça şirin ama yatakta epey yavandı. Antonio yeniden salonda belirdiğinde Ermelina ona şöyle dedi:

"Bir önceki gece Laide'nin Due'de olduğunu öğrendim. Bana pek sevimli olduğunu söylediler. Kırmızı, minicik bir elbise giymiş. Bütün gece dans etmiş. Kırmızı, kısa bir giysisi olduğu doğru mu?"

"Evet, geçen ay almıştı. Başka bir şey öğrenebildiniz mi?"

"Başka... Ah, bir dakika bekleyin... Luisella! Luisella!"

Kız banyodan, "Hemen geliyorum," diye seslendi ve az sonra giyinmiş olarak yanlarına geldi.

"Dinle beni Luisella. Sen Laide diye bir kızla tanıştın mı?"

"Laide mi? Esmer mi? Uzun saçlı mı?"

"Evet, aynen o. Onunla arkadaş mısın?"

"Yok canım! Iris'in evinde tanıştım."

"Hani şu Moskova Caddesi'ndeki mi? Hani sonra içeri attıkları kadın mı?"

"Evet, o kadın."

"Bu nasıl mümkün olur Luisella, senin gibi bir kız Iris'le çalışır mı? Orası pek uygun bir yer değildi. Bana dediklerine göre... Bana oranın tam bir kerhane olduğunu söylemişlerdi... Tabii atarlar içeri."

"Ah, ben iki kez gittim ama sonra işlerin nasıl döndüğünü anladım ve göreceğimi de gördüm. Haklısınız hanımefendi, biliyor musunuz, içerisi kerhaneden de beterdi. Biri geliyor biri gidiyordu, sürekli bir hareketlilik vardı."

"Peki şu Laide orada mıydı?"

"Oranın sabit elemanıydı o, öğlen birden akşama kadar çalışırdı."

"Söylesene peki, kaç kişi alıyordu?"

"Ben ne bileyim? Hareketliliğe bakılacak olursa günde en az dokuz-on kişi alırdı herhalde. Ayrıca Iris'in oğlunu ve onun kaprislerini de hatırlıyorum; her gün müşteriler gelmeden aperitif niyetine onunla birlikte olmak zorundaydık. Ah, o da canımıza okurdu! İyi de neden soruyorsunuz bunları?" Luisella dönüp Antonio'ya baktı. Antonio'nun beti benzi atmıştı, bunlar onun için korkunç haberlerdi.

Son bir umutla, "Peki nereliydi bu Laide?" diye sordu.

"Napoli'li ya da Calabria'lı olmalıydı," dedi Luisella, "Güneyli diye seslenirdik."

"Eh, iyi bari," dedi Antonio, "bana mümkün görünmüyor..."

Malının kalitesine önem veren Ermelina, "Hayır, bu o olamaz," dedi, "ben hemen o olmadığını anlamıştım. Zaten öyle olsa duyardım. Laide öyle kolay harcanacak bir tip değildir."

On bir gün bekledi. Aslında yeterince dik durmayı başarmıştı, artık arasa bile utanç duymazdı: Antonio böyle düşünmeye başlamıştı. Sonra durumun daha da beter

olduğunu anladı. Saatler ve günler geçtikçe kendisinin pes edip teslim bayrağını çekmesi, durumun daha da ağır ve ciddi bir boyuta sürüklenmesi anlamına gelecekti. Bunca uzun süre çektiği işkencenin meyvesini şimdi neden çöpe atacaktı? Bu konularda pek bilgiç olan Signora Ermelina da ona dik durmasını öğütledi. Ama müthiş zordu. Telefon oracıkta, yarım metre ötesinde duruyordu. Ahizeyi kaldırmak, kadranla numaraları çevirmek yetecekti. Ve kızın sesi onu yanıtlayacaktı. "Alo." O güvensiz, miskin, sıkıntılı, umursamaz, sevgili sesi, o şahane tınıyı bir kez daha işitebilecek miydi?

On iki gün bekledi. Başka nedenle olmasa bile, sırf para uğruna bu saate kadar araması gerekirdi. Artık hiç kuşkusu kalmamıştı. Laide ona olasılıkla daha çok para akıtan ve belki de Milano dışında oturan ve haftada bir ya da iki kez ziyaretine gelen, geri kalan zamanda ise onu serbest bırakan birini bulmuştu. Başka türlü açıklanamazdı durum. Bugünlerin birinde son derece şık giyinmiş sevgilisini üzeri açık bir Giulietta Sprint'in direksiyonunda görebilirdi, kız ona bakabilir ve selam vermeyebilirdi.

On üç gün bekledi, yine bir şey olmadı. Yine Signora Ermelina'ya gitti, orada savaş alanına daha yakın olduğunu, ilk elden haber alabileceğini hissediyordu. Şimdi de ona konuşkan, ışıltılı, şahane terbiyeli bir kız ayarlamışlardı ama kaba ve eğitimsiz bir hayvanı andırıyordu. Tören sona erdikten sonra salonda başka bir kıza rastladı; genç ve henüz evlenmiş bir kızdı bu. "Laide'ye benziyor biraz, değil mi?" Erkek, karşısındakini memnun etmek için evet dedi ama hiç de doğru değildi. Divana sıkıntılı ve hüzünlü bir edayla uzanmış olan genç kız cüssesiyle orantılı olmayan etli ve sert baldırlarını sergiliyordu; erkek ona umursamaz bir tavırla baktı: Zaten bugün bu bey onun için gelmemişti. Sonra iki kız birlikte gittiler.

"Söylesenize hanımefendi, yeni bir haber aldınız mı?"

"Laide'yle ilgili mi?"

"Elbette."

"Hayır, hiçbir şey duymadım."

"O halde sizden bir söz almak istiyorum hanımefendi."

"Elimden gelen bir şeyse seve seve."

"Olur da Laide sizi ararsa beni hemen haberdar etmelisiniz."

"Tabii ki, hemen ararım sizi ama göreceksiniz, bir daha hiç aramayacak."

"Yeni bir tanıdık gibi karşısına beni çıkarsanız ne hoş olurdu. Ben de onu yatakta çıplak uzanmış olarak bulsam düşünün nasıl zıplardı havalara?"

"Hayır, bu olmaz biliyorsunuz. Ama eğer Laide beni ararsa sizi haberdar ederim; ama o kadar. Siz benim dostumsunuz. Olup biten bunca şeyden sonra artık o kızı evimde istemem."

"Ama eskiden burada çalışırdı değil mi?" Antonio sapıkça ezilmekten, yarasını kaşımaktan hoşlanan bir tipti.

"Hayır diyemem. Onunla, Flora ve Cristina'yla geçen sene güzel bir sezon geçirdik."

"Buraya son gelişi benim için olmuştu, öyle değil mi?"

"Kesinlikle evet."

"Hani sonra Roma'ya gitmek üzere yola çıktığı gündü, değil mi?"

"Nasıl da hatırlıyorsunuz. Evet, o gündü. Ama sonra Roma'ya gidip gitmediğini bir Tanrı bilir."

"Nasıl sonra?"

"Sizin onu istasyona bırakmanızdan sonra."

"Neden, binmedi mi trene?"

"Bavullarını emanete bıraktı ve koşarak arkadaşım Ersilia'ya gitti, tanıyorsunuz onu değil mi? Tam bir orospu telaşı ve hızıyla."

"İyi de siz nereden biliyorsunuz bunu?"

"Eh, sonra Ersilia anlattı da ondan. Dahası da var. Saat dört-dört buçuk gibi beni aradı. Nasıl olur, sen gitmedin mi? dedim ona. Evet, bu akşam gidiyorum, dedi, ama şimdi size gelmem gerekiyor, yanımda biri var. Gel, dedim çünkü o gün kimseyi beklemiyordum. İşte, aradan on dakika bile geçmeden bu yanında korkunç bir tiple geldi; iğrenç bir adamdı, en az altmış yaşlarındaydı, koca göbeği vardı, ağzında diş kalmamıştı, kim bilir nereden avlamıştı onu, belki de pazar kurulan Fontana Meydanı'nda bulmuştu. O kadar içimi acıttı ki bir kenara çektim bunu. Laide, ne yapıyorsun? dedim, delirdin mi sen? Evet biliyorum, dedi, iğrenç bir şey ama ne yapayım, paraya ihtiyacım var. Yani size yemin ederim Signor Tonino, bana, işte bir milyon liret, şu adamla yatağa gir, deseler yemin ederim hayır derdim. Ve o kız, belki beş-on bin lirete..."

On dört gün bekledi. Ondan soğumak için Ermelina'dan öğrendikleri de yetmedi çünkü bunlar kendinin Laide için bir müşteriden başka bir şey olmadığı günlere ait hikâyelerdi, hatta Laide'nin o günden sonra Ermelina'ya uğramaması kendisine karşı dürüst davrandığını gösteriyordu. Başka kızlar onları muhtaç duruma düşürmeyecek zengin dostları olsa bile randevuevlerinde çalışıyorlardı hatta arabaları varsa akşamları da sokağa dökülüyorlardı. Hem zaten bakalım bu hikâyeler doğru muydu, fesatlıkta kadınların üzerine yoktu. Hem hikâyeler doğru olsa bile Laide'yle ilgili olmayabilirdi, bir fesatlığı bir başka kıza yakıştırmak mümkündü, Signora Ermelina da nihayetinde onu Laide'den koparmak istiyordu, belki de o merhametli havasıyla erkeği kızdan soğutmaya uğraşıyordu çünkü Laide ona iyi bir müşterisini kaybettirmişti. Kendi de salak gibi bu palavraları yutmuştu. Ama artık on dört gün geçmişti, daha fazla mücadele gücü kalmamıştı,

bazen bir karabasanın içine düştüğünü sanıyordu, sayıklıyordu, saçmalıyordu, bazı anlarda Laide yok oluyordu, hiç var olmamıştı, onu bir daha asla görmeyecekti ama ona ihtiyaç duyuyordu, onsuz yaşayamazdı o olmadan dünya bomboş ve anlamsızdı, ofisteki makinelerden biri gibiydi, işini bu şekilde sürdürüp sürdüremeyeceğini de Tanrı bilirdi, günün birinde onun artık bitmiş bir adam olduğunu fark edeceklerdi, kapıyı açıyor, tuhaf bir şekilde ışığın yandığını görüyor ve kızın yazı masasında oturmuş, ürkek bakışlarla kendisini beklediğini görüyor. Solgun, perişan, saçı başı dağınık.

"Buradayım," diyor.

"Nasılsın?" diye soruyor son nefesiyle.

"Nasıl olacağım? Kötü."

XXX

Sanki hiçbir şey olmamış gibi yeniden buluşmaya başladılar. İnatçı kız yılbaşı gecesiyle ilgili suçunu kabullenmiyordu. Gerçekten bir kız arkadaşla birlikte olmuştu, hep bunu söylüyordu, Antonio'yla çıkmak istememişti çünkü Antonio ona güvenmiyordu ve o da buna tahammül edemiyordu. Kızın ona asla yalan söylemediğini bir türlü kafasına sokamıyor muydu?

Eskisi gibi, hatta daha sık buluşmaya başladılar ama Antonio ufukta ışık göremiyordu. Hatta her zamanki tedirginliğiyle, içinde günden güne karanlık bir his yükseliyordu, sanki bir son, bir bitiş, bir felaket yaklaşmaktaydı. Güçlü bir duruşun, mutlak ve kesin bir feragatin yegâne kurtuluşu olacağını hissediyordu. Ama bunu becerecek gücü bulamıyordu. Saplantılı bir acıyla bütün düşünceleri kızın ekseninde dönüp duruyordu, ne yapıyordu, neredeydi, kiminleydi, ne gibi komplolar tertiplemekteydi?

Engin nehrin ortasında sürüklenen sal üstündeki adamın karanlık kıyılardaki siluetleri ayırt edemese bile akıntının meçhul bir çukura doğru hızla arttığını hissetmesi gibi Antonio da nedenini bilemeden anlamsız inatla ertelediği önlenemez sona doğru yaklaştığını hissediyordu. Bir yıl kadar önce içine yuvarlandığı anafor yavaş

yavaş onun ritmini engelliyor, düşüşü giderek hızlanıyordu. Hatta bazen Laide ona bir tür merhamet duygusuyla bakıyor ve içinden şöyle geçiriyordu: Antonio aslında iyi bir adamsın, şu yaşanmakta olanlar için üzgünüm, senin yardımını yitirmek hoşuma gitmiyor ama başka türlüsü olamaz, kabahat benim değil.

Şimdi de yepyeni bir sorun çıkmıştı ortaya. Laide'nin ailesinde sevdiği tek kişi olan teyzesi hastanede kanser tedavisi görüyordu. Çok ağır hasta olduğundan ve geceleri hemşire bakımı verilemediğinden yakın akrabalar sırayla hastanede onun yanında kalmak zorundaydılar. Her üç ya da dört gecede bir sıra Laide'ye geliyordu. Hastane uzaktı, Porta Nuova taraflarındaydı, gerçek bir hastaneden çok hasta hanımların kaldığı küçük bir huzurevi gibiydi. Teyze minicik bir odaya yerleştirilmişti ve yanında ikinci bir yatak yoktu. Bu nedenle hasır koltukla yetinmek gerekiyordu. Kimi zaman teyze sakince uyursa Laide saat bir-bir buçuğa doğru eve dönüyordu. Kimi zaman da gün doğana kadar yanında olmak gerekiyordu.

Antonio buna karşı çıkabilir miydi? Zaten bütün bu hikâyenin bir kandırmaca olduğu kuşkusu aklından bile geçmemişti. Kaldı ki kontrol etmesi gayet kolaydı. Laide ona teyzesiyle, hastalığın belirtileriyle, yapılan ameliyatla, hekimlerin adlarıyla, teyzenin vasiyetiyle, cenaze ve mezarlıkla ilgili arzularıyla ilgili son derece ayrıntılı bilgiler veriyordu. Bu kadarla da kalmıyordu: Bu uykusuz gecelerden birinin ertesinde Laide Antonio'nun ofisine uğramıştı; üst üste üç eski kazak giymişti, sıskaydı, solgundu, gözlerinin altında iki koca mor leke vardı.

Ama hikâye giderek tuhaflaştı. Birlikte yemeğe çıktıkları bir akşam, her zamankinin aksine Laide birlikte eve gitmeyi önerdi. Hemşire kız bir hafta önce gitmişti, kimse yoktu, sevişebilirlerdi. Sonra saat on bir buçuğa doğru gidip ablasını alacaktı ve birlikte hastaneye gide-

ceklerdi. Saat bir ya da ikiye doğru da eve dönebilmeyi umuyordu.

Laide oldukça keyifsizdi ama o akşam yatakta aylardan beri olmadığı kadar muhabbetli göründü. Yemekte içki içmemiş olmasına karşın bayağı arzuluydu. Nihayet sevimli ve neşeli bir gece geçiriyorlardı.

Saat on biri çeyrek geçe çıkmak üzere hazırlandı.

"Neden yeni elbiseni giyiyorsun? Hastanede kalacağın bir gece için uygun mu?"

"Bunu teyzem görsün istiyorum, hâlâ çok meraklı, hakkımda her şeyi merak ediyor, hatta öğle ve akşam yemeklerinde yediklerimi bile soruyor. Hem söyledim ya sana, bu akşam erken kurtulmayı ve dönüp evde uyumayı umut ediyorum. Bütün bir geceyi lanet olası bir koltukta geçirmek ne demek anlatamam sana."

"O halde ben bırakayım seni ablanın evine."

"Ah, hayır Antonio, burada kalmalısın."

"Neden?"

"Şu Venedikli kız arkadaşımı biliyor musun? Milano'ya gelecek ve gece yarısı beni arayacağını söyledi. Gerçi dün ona yazdım, belki de telefon etmeyebilir. Ama olur da arar ve kimseyi bulamazsa ne olacak?"

"Tamam da ben ne yapabilirim ki?"

"Eğer ararsa sen ona teyzemin hastanede olduğunu, bugünlerde çok meşgul olduğumu söylersin. Yine de mutlaka gelmek istiyorsa, otelde oda ayırtmamı isteyip istemediğini sana söylesin."

"Affedersin ama sen gece yarısına kadar bekleyemez misin?"

"Hayır çünkü sonra hastaneye çok geç kalırız, zaten saat ondan sonra girdiğinde bir yığın soru soruyorlar."

Kız çekip gidiyor, erkek bu hikâyenin acayipliğini düşünerek tek başına kalıyor. Laide bu gece hastaneye neden ablasıyla gidiyordu? Neden gidip onu evinden alı-

yordu? Neden onun bırakmasını istememişti? Bu telefon bekleme hikâyesi şüpheli görünmüyor muydu?

Nitekim kimseler aramadı. Gece yarısını on beş dakika geçtiğinde erkek çıkıp evine gitti. Saat birde Laide ona telefon etti ve arkadaşının arayıp aramadığını sordu; onu aramak için hastanenin altındaki kafeye indiğini, tam zamanında inmiş olduğunu çünkü kapatmak üzere olduklarını belirtti; şimdi yukarı teyzesinin yanına dönüyordu, bu gece oldukça sakindi ve kendi de uyumak için eve dönmeyi umuyordu. "Yarın sabah seni ofisten ararım. Hoşça kal."

Laide neden evine telefon etmişti? Buna ihtiyaç var mıydı? İlginçti: Sanki Antonio'nun evine dönüp dönmediğinden emin olmak istemişti.

Kuşku. Antonio üzerinde düşündükçe Laide'nin söyledikleri daha az ikna edici görünüyordu. Tek başına gitmek için çeşitli bahaneler, çeşitli ayarlar, çeşitli telefon görüşmeleri yaratmıştı. Şöyle düşünelim: Eğer biriyle rahatça buluşabilmek adına serbest olmak ve sonra onunla birlikte eve gelmek istediyse nasıl bir plan yapabilirdi? Aynen bu akşam yaptığını! Antonio'yu sıra dışı bir tensel zevkle sakinleştirmek, sonra huzur içinde evine gidip uyumasını sağlamak, gece yarısından önce evden çıkabilmek için hastane ziyaretini bahane etmek, onun kendine eşlik etmesini engellemek için Venedik'ten gelecek telefonu mazeret göstermek, saat bire doğru da evine döndüğünden emin olmak için onu aramak.

Antonio yatağında uzanıyor, başucu lambası yanıyor, giderek yükselen endişeler içinde kıvranıyor, ona artık bir uyarı, kendi eleminin grafik simgesi gibi görünen tavandaki 7 biçimindeki iki çatlağı seyrediyor. Tahmini aldatmacanın dokusu beklenmedik bir parıltıyla zihninde belirdiğinde saat üçü geçiyor. Telefon etmeyi denese mi? Bir işe yaramaz. Eve az önce döndüğünü söyleyebi-

lir. Doğrudan evine mi gitse? İyi ama ertesi sabahı beklemek daha iyi olmaz mı? Evinde biri varsa, uzun bir aşk gecesinden sonra, sabah sekiz buçukta hâlâ yatakta olacağı kesindir. Ve ziyareti daha az tuhaf görünecektir. Bir bahane uyduracaktır. Sözgelimi iş nedeniyle Città degli Studi semtine gitmesi gerektiğini, geçerken ona merhaba demek için uğradığını söyleyecektir. Nihayetinde nazik bir düşüncedir bu.

Saatler geçmek bilmediğinde, uyku tutmadığında geceler ne de korkunçtur. Saat yedi buçukta çoktan kalkmış, sekizde sokağa çıkmıştı bile. Mümkün görünmese bile her şey her zamanki gibi akıyordu; solgun bir güne gönülsüzce pusun içinden çıkmaktaydı, insanlar evlere, dükkânlara, kahvelere girip çıkıyorlardı, erkekler ve kadınlar her zamanki gergin çehreleriyle işlerine ve günlük dertlerine doğru yürüyorlardı, köşede iki duvarcı ustası aralarında şakalaşıyordu, otomobiller ve kamyonlar hızla geçiyordu, çevrede uyarıcı en ufak bir belirti yoktu, belli ki kimsenin Laide'yi düşünmediği gibi kimseler birkaç dakika sonra dünyanın sonunun geleceğini bilmiyordu.

Arabasını Laide'nin evinin önünde durdurduğunda saat sekizi çeyrek geçiyor. Yukarı bakıyor. Panjurlar kapalı. İçeri giriyor. Kulübesindeki kapıcı onu görüyor ve isteksizce selam veriyor. Asansöre binip üçüncü kata çıkıyor. Şöyle biraz duraklıyor ve içeriden ses geliyor mu diye kulak kabartıyor. Ama ortama bütünüyle egemen olan şey sessizlik.

Nihayet zilin düğmesine basıyor. Kapıyı anahtarıyla da açabilir ama bu ona doğru bir hareket olarak görünmüyor. Kimse yanıt vermiyor.

Göğsünde cehennem ateşi tutuştuğunda ve kalbi deli gibi çarpmaya başladığında bir kez daha ve uzun uzun çalıyor zili. Boşuna.

Bunun üzerine komşular söylense bile elini kaldırma-

dan basıyor düğmeye. Zil sesi güçlü bir şekilde yankılanıyor; hatta bütün apartmanın titreştiği bile söylenebilir.

Nihayeti elini anahtarına attığında bunun da nafile olduğunu biliyor. Nitekim Laide kendi anahtarını kilidin içinde bırakmış. Antonio'nun anahtarı yarım tur dönebiliyor.

Dördüncü kez çalıyor. Yandaki apartmandan bile protesto sesleri geldiğini duyar gibi oluyor.

Deli gibi iniyor, kapıcıya bile bir şey sormadan soluk soluğa en yakın kafeye koşuyor ve bir telefon jetonu istiyor. Bunu tahmin etmeliydi: Çalıyor ama kimse yanıt vermiyor. Laide yanıt verse kapıyı açmak zorunda kalır ve Antonio şu anda eve çok yakın; yanındaki erkek evden çıkmaya vakit bulamaz; zaten şimdi yatakta çıplak yatıyordur muhtemelen.

Ne yapabilir? Bir kez daha mı yenik düştü? Laide gayet masum açıklamalar bulacaktır. O anda, tam kahveden çıkarken belki de kız muzaffer bir edayla onu panjurların arasından izliyordur. (Ve yataktan uyku mahmuru bir ses şöyle diyordur: Hey, gitti mi senin ihtiyar? Haydi, gel uslu uslu sıcak yatağına dön sen.)

Kolay bir tahmin. Antonio on beş dakika sonra ofisten aradığında Laide nihayet telefonu açıyor.

"Neden kapıyı açmadığını söyleyebilir misin lütfen? On dakika boyunca çaldım zilini."

"Ah, evet, bir şeyler duyar gibi oldum ama öyle ağır uyumuşum ki. Hem yatak odasının kapısı da kapalıydı, ben de yandaki dairenin zili çalıyor sandım."

"Duymamış olman mümkün değil."

"Duysam gelip açardım değil mi ama? Yemin ederim ki bir şey duymadım. Kafam kazan gibi. Şimdi bile bu telefonu nasıl duydum bilmem. O kadar ağır uyku ilacı aldım ki. Bu gece döndüğümde berbat bir baş ağrım vardı. Üç hap birden yuttum. Sen niye gelmiştin ki?"

"Hem kendini anahtarla evin içine kilitleme de nereden çıktı? O halde bana verdiğin anahtar ne işe yarıyor?"

"Dinle sevgilim, biraz sabırlı olman gerekiyor. Hemşire gittiğinden beri geceleri yalnız kalmaya korkuyorum."

Bu açıklamalar yeterli miydi? Yine de kızın her sözcüğü mucizevi bir merhem misali tüm kaygılarını yatıştırıyordu. Sesinde öyle samimi ve dürüst bir ton vardı ki yalan olması mümkün değildi. Bir iblis bile bu kadar kolay yalan söyleyemezdi.

Hem sonra, hem sonra ona inanmak öyle tatlı bir duyguydu ki. Cana yakın bir alçaklık. Belki de gün gelecek, Antonio ona artık inanmamak ve o korkunç kararı almak zorunda kalacaktı. Ama şimdilik öyle bir durum yoktu, hayır, görüntüde her şey kurtulmuştu, her şey eskisi gibi sürebilirdi.

XXXI

Hayır, bilmek istiyordu. Bir arkadaşı onu daha önce jandarma teğmeni olan ve şimdilerde özel dedektiflik yapan Imbriani adında biriyle tanıştırdı. Imbriani onun işyerine geldi; otuz beş yaşlarında, görünürde sevimli ve dürüst biriydi.

Imbriani, "Yaşlı hanımlar için bir tür huzurevi mi?" diye sordu. "Tam olarak adını biliyor musunuz?"

"Elena Huzurevi demişti bana. Sormani Sokağı'nda mütevazı bir yer olmalı."

"Sormani Sokağı, Sormani Sokağı... hatırlayamadım."

"Porta Nuova taraflarında olmalı, en azından bana öyle dedi."

Imbriani defterini masaya bıraktı.

"Eh" dedi, "olay fazla karmaşık görünmüyor. Hatta bayağı basit diyebilirim. Tabii başka zorluklar çıkmazsa. Ama size hemen söyleyeyim, bu gibi konularda bayağı deneyimim var... Size hemen diyebilirim ki büyük olasılıkla bu araştırmayı boşuna yapıyor olacağız..."

"Neden boşuna?"

"Bir şey bulamayacağız. Tahminime göre her şey küçükhanımın dediği gibi çıkacak."

"Siz nereden biliyorsunuz bunu?"

"Azizim, bu olayı kontrol etmek çok kolay. Gizleye-

cek bir şey olsa küçükhanımın daha güvenli bir mazeret uyduracağını tahmin ediyorum; yaptığım işe ters düşse bile size şunu söyleyebilirim ki huzurevinde yatan hastayı ve geceleri yanında kimin kaldığını anlamak pek kolaydır."

"Pekâlâ, bana en erken ne zaman bilgi verebilirsiniz?"

"Yarın ya da en geç bir sonraki gün diye umuyorum; tabii başka zorluklar ortaya çıkmazsa..."

"Ne tür zorluklar olabilir?"

"Bunu tahmin edemem. Ama benim mesleğime olası bütün engelleri göz önünde tutmak her zaman daha iyidir."

Teğmen Imbriani gidiyor. Antonio yalnız kalıyor. Geç olmuş. Ofiste nahoş bir sessizlik var. Teğmen Imbriani haklı: Laide'nin geceleri birileriyle buluşmayı gizlemek için bu kadar saf bir hikâye uydurmuş olması mümkün görünmüyor. Ne var ki Antonio onu çok iyi tanıyor. Kızın kendi saflığından nasıl yararlandığını biliyor. Teğmen Imbriani ofisten çıktığı anda Antonio yasak kapıyı nihayet araladığını hissediyor. Kapının arkasında neler olduğunu tam olarak bilmiyor ama yeni endişelerin ve yeni aşağılanmaların su yüzüne çıkacağını hissediyor; son yalan karşısına çıktığında, erkek bununla yüzleştiğinde istese de görmezden gelerek başka yana bakması mümkün olmayacak ve aylardan beri önlenemeyen mahkûmiyet gibi korktuğu o son saat gelecek.

Verdiği söze sadık kalan Laide beş dakika sonra onu arayacak ve özenli ve masum bir eş gibi kesin bilgiler vererek içini rahatlatacak. Daha şimdiden Laide'nin kendinden uzaklaştığını; bu minik, körpe, gözüpek, küstah, kendine has yaratığın gerçek gibi görünmeyen bir anıya, bir tür masala, uydurulmuş bir kahramana dönüşmekte olduğunu hissediyor. Bir an için ait olduğu savurgan ve gizemli ayaktakımı dünyasından çıkmıştı, erkek kızı temelde küçümsediği ama kan bağları nedeniyle bağlı olduğu kendi kentsoylu, dürüst ve saygın hayatına taşıya-

bileceğini sanmıştı. Hayır, aşk yetmemişti. Para, saygı, sadakat ve özen yetmemişti. Kız yavaş yavaş kopuyordu ondan, evinden ve hayatından ve o korkusuz adımlarıyla kendi şehrinin kalbine; genellikle kimselerin görmediği, solgun ve güçlü senaryolar arasında, yağmurdan ıslanmış köhne dumanlı avlularında, lüksün yansımaları arasında, antik binaların hollerinde, bitmek bilmeyen marley koridorlarda, ahlaksızlık katakomplarının köşelerinde, araba lastiklerinin gıcırtıları arasında, haykırış, ağlama, kahkaha sesleri arasında, yorulmak bilmeyen ile yorgun adamların gelişlerinde gidişlerinde, acele öpücüklerde, loş köşelere gizlenen maceraperestlerin gölgelerinde, cerrahların yeşil önlüklerinde, telefon pusularında, çılgın arzular, çabalar ve yanılsamalar karmaşasının karmaşasında tutuşuyor ve kalabalığın yola çıkıp birbirine harmanlandığı öfkelendiği kırıldığı ve yok olduğu yerde benzeri bir kalabalığın ortaya çıkıp anafora gömüldüğü yerde görünmez oluyordu.

Ofisini çevreleyen binaların ötesinde, haberlerin ve Baedeker'in bile ulaşamadığı bu gizli Milano'nun geriye çekildiğini hissediyordu. Bu gizli Milano'nun evleri, kurumlu damları, insanların fazlasıyla hızlı yaşadığı sokakları suç izleri taşıyan morlukların ve karanlığın yansımaları arasında ağır ağır kendi içine kapanıyordu, Antonio'dan uzaklaşıyor ve Laide'sini ebediyen alıp götürüyordu.

Bir kez daha yanlış ve kendine uygun olmayan bir rüyanın içine düşmüş olduğu duygusuna kapılmıştı, kendi iradesinden ve inançlarından çok daha kudretli bir güç onu, sanki elli yaşında dünya içinde saygın bir konumu olan biri gibi değil de, sıradan bir garibanmış gibi sürükleyip duruyordu. Kralın emriyle halk içinde çıplak soyulan, kırbaçlanan ve küreğe mahkûm edilen mağrur prens gibiydi; kral açıklama yapmaz, prens gerekçeyi anlayamaz ama cezanın haklı bir nedeni olması gerektiğini anlar.

XXXII

Rehberde Sormani Sokağı'nı arıyor. "Garibaldi Bulvarı'nda sağdan üçüncü sokak, Fossetto Sokağı'ndan geçilir" ibaresini okuyor; çok tuhaf, burası iki yıl önce o akşam, İspanyol'a benzettiği o etkileyici kızın bir görünüp bir kaybolduğu yer. Laide'yi gördüğünde o kız sanmıştı. Ama Laide ısrarla o mahallede hiç bulunmadığını söylemişti.

Saat on biri çeyrek geçiyor. Laide ona bu gece saat ona doğru teyzesini ziyarete gideceğini söyledi. Bilme ihtiyacı, görme ihtiyacı. Belki de çok içti, birkaç saat önce onu kaygılandıran düşüncesi, bizzat huzurevine gitmek ve kızı sormak, abartılı şekilde utanç verici bir duruma düşmek ya da Laide'nin tepesini attırmak –Laide'nin özeline karışmanın, sorup soruşturmanın, güvensizlik göstermenin kızı en çok yaralayan durumlar olduğunu şimdi iyi biliyor– artık onu korkutmuyor.

Bunca ay boyunca biriken huzursuzluk ve bekleyişin yarattığı öfkeyle oraya gitmeye karar veriyor; evet sarhoş olmalı, oturduğu sokak bile ona bir şekilde deforme görünüyor, bunca yıldır görmediği evler görüyor, arabası bile acayip bir *souplesse*'le[1] gidiyor, sanki her fren

1. (Fr.) Esneklik, yumuşaklık. (Y.N.)

yapışında, her köşeyi dönüşünde onun arzularını şimdiden uyandırmaya çalışıyor.

Arabasını San Simpliciano Meydanı'nda bırakıyor ve yürüyerek ilerliyor, ortalıkta az insan var, saçma bir aceleyle yürüdüğünü fark ediyor. Yavaşlıyor, bir sigara yakıyor, işte köşede. Nero, badanası dökülmüş koca tuğlalı eski evlerin arasına süzülen eski sokak. Dar sokağın minicik bir meydana açıldığı köşede lamba var. Adamın biri, bir kepengin kilidini takmaya niyetlenmiş. Bir başkası da bir evin köşesine dayanmış sigara içiyor.

Kapının birinden elinde sepetiyle koyu renk giyimli bir kadın çıkıyor, Antonio ona doğru yürüyor.

"Affedersiniz Signora, Elena Huzurevi nerede biliyor musunuz acaba?"

Kadın durup ona bakıyor ve başını sallıyor.

"Elena Huzurevi mi? Bana sormasanız ya. Sormayın bana."

Sonra da tedirgin olmuş gibi uzaklaşıyor.

Kadının bu sözleri ne manaya geliyordu? Neydi bu tavrı? Antonio çevresine bakınıyor, neyse ki alkol onu o kıpır kıpır heyecan içinde tutuyor. Sormani şu sağdaki sokak olmalı. Tabelası da var ama loş ışıkta okunmuyor.

Orada dikilmiş sigara tüttüren adama soruyor bu sefer: "Affedersiniz, Sormani Sokağı'nı biliyor musunuz?"

Gençten bir adam; az önce elli-elli beş yaşlarında gibi görünmüştü gözüne, oysa bayağı genç, alaycı ve iyi niyetli bir siması var.

"Birini mi arıyorsunuz?" Bunu sorarken sanki Antonio'dan üstünmüş ve onun ne aradığını bilmeye hakkı varmış gibi davranıyor.

"Sormani Sokağı," diye yineliyor Antonio, "Elena Huzurevi."

"Ha, Elena Huzurevi!" diye gülümsüyor ve ağzından duman salıyor. "Elena'nın Pansiyonu!"

"Burada mı?" diyor ne yapacağını pek bilemeyen Antonio.

Genç adam işaretparmağıyla sokağı göstererek, "Şuradan," diyor, "sarı bir ev, yanılmanız mümkün değil, girişinde lamba var."

"Çok teşekkür ederim."

"Bir şey değil," diyor ve gülümsüyor.

Kötü aydınlatılmış küçük sokakta bir kedi, uzaktan piyano sesleri geliyor, piyano mu radyo mu? Solda dar giriş karanlık avluya açılıyor, Antonio dönüyor, genç hâlâ köşede duruyor ve ona bakıyor.

Ender ve solgun lambaların ışığında elli metre kadar ilerliyor ama girişte lambası olan sarı evi görmüyor, Antonio şimdi büyük kapının önünde bir orospunun durduğunu, sigara içtiğini, kuzgun karası saçları olduğunu, tatlımsı bir gülümseyişle kendine baktığını fark ediyor ve ona soruyor:

"Affedersiniz Signorina, siz bana Elena Huzurevi'ni gösterebilir misiniz?"

Kırmızı dudaklar aralanıyor, altın bir diş ışıldıyor.

"Bana mı soruyorsun güzel bey, bana mı?" diyor ve çıngıraklı bir kahkaha atıyor. "İşte şurada tatlım, şu sarı ev."

Eliyle işaret ediyor, Antonio arkasını dönüyor çünkü kadın ona geldiği sokağı gösteriyor, şimdi oradan az ötedeki sarı evin küçük bir kapısı olduğunu ve kapının üstünde ferforje, kırmızı buzlu camlı bir fener yandığını görüyor; az önce buradan onu fark etmeden geçmiş olması ilginç hatta anlaşılamaz bir durum.

"Teşekkürler," diyor Antonio ve sarı boyalı eve yaklaşıyor. Kapı kapalı.

Antonio yukarı bakıyor. İki katlı, oldukça temiz pak ama eski yapının tüm panjurları kapalı; bir-iki tanesinin arasından ışık süzülüyor. Ne acayip bir huzurevi, diye

düşünüyor, bir tabelası bile yok, sonra kapıyı çalmaya karar veriyor.

Kapının arkasından bir kilidin açıldığı, topuklu sandaletlerle hızla yaklaşan adımların sesi işitiliyor. Kapı açılıyor. Otuz yaşlarında, dudakları ağır boyalı, geniş ve ince ağzıyla pek adi görünüşlü bir kadın.

"Buyurun?" diye soruyor aptalca bir gülümseyişle.

Hayır, otuz yaşında değil, yaşlı bir kadın, en aşağı altmış yaşında olmalı.

"Elena Huzurevi burası mı?"

"Aynen öyle. Kimi aramıştınız?"

"Şey... Signora Laide Anfossi'yi arıyorum."

"Ah, Laide," diyor yaşlı kadın ve sanki olup biten her şeyden haberdarmış gibi ısrarla başını sallayıp duruyor. "O halde yukarı, birinci kata buyurun. Kapıya vurun, Laide'nizi bulacaksınız."

Pis ve kırmızı halının serili olduğu merdivenler, üç kat buzlu camlarıyla sıradan bir kapı, pirinç tabela: Elena Pistoni. Kaçma arzusu duyuyor ama zili çoktan çaldı bile.

Yanan bir ışık, bir gölge, zayıf, karalar giymiş, oldukça düzgün genç bir hanım açıyor.

"Buyurun beyefendi?" diye soruyor, kuşkulu bir hali olduğu belli.

"Elena Huzurevi burası mı?"

Genç kadın gülüyor: "Eh, öyle de diyebiliriz. Siz bağışlayın... Kim tarafından geldiniz?"

"Bağışlayın," diyor Antonio, "ben Signora Anfossi, Laide Anfossi'yi arıyordum... Bu akşam yaşlı teyzesine bakmak için buraya geleceğini söyledi bana."

"Ah!" Hoşnut bir şaşkınlık o sevimli yüzü aydınlatıyor, "Öyle mi dedi? Tamam, tamam buyurun... Ama Laide, affedersiniz Signora Anfossi'nin bir dakikalık işi var sanırım."

"Bana onu çağırabilir misiniz?"

"Ah, elbette ama bir dakika sabırlı olmalısınız, buyurun rica ederim."

Onu küçük bir salona alıyor, korkunç zevksiz modern eşyalarla döşenmiş, yere makine halıları serilmiş, televizyonuyla, simli çay takımıyla, duvarlarda üç berbat Millet kopyasıyla iğrenç bir ortam.

"Oturun, oturun... Beni bağışlayın... Sigara içmek isterseniz şu kutuda var... Beş dakika... Daha fazla değil... Laide hazır olur olmaz göndereceğim size onu."

Hazır olmak da ne demek? diye geçiriyor içinden Antonio; buraya gelerek temkinsiz davrandığını düşünüyor.

Yine küçük bir umut kırıntısıyla, "İçeride, teyzesinin yanında mı?"

Kadın ona anlamayan bakışlarla bakıyor. Sonra:

"Tabii," diyor ve sanki bir formülü tekrar edermiş gibi onaylamak için başını sallıyor: "Tabii. Teyzeciği pek iyi değil bu akşam." Sonra bir kahkaha atarak gidiyor.

Antonio yalnız kalıyor, altın yaldızlı, on sekizinci yüzyıl tarzı bir koltuğa oturuyor, tek başına, kadın çıkarken mide bulandırıcı bir parfüm kokusu bıraktı geride, bir perdeyi çekti, içerideki sessizlikten arada sırada bir gülüş sızıyor.

Perde ile sütun arasındaki boşlukta bir siluet beliriyor. Birisi onu gözetliyor.

Kendini kötü hissediyor, kaçmak istiyor. Antonio ayağa kalkıyor. Perde hafiften kenara çekiliyor ve üzerinde sabahlığıyla pek bakımsız görünen, esmer, güzel yüzü yorgun ve anlamsız bir kız beliriyor.

"Beyefendi," diyor şaşırtıcı bir ağırlıkla, "beyefendi siz Laide'yi mi bekliyorsunuz?"

"Evet."

"Peki siz... siz kimsiniz?"

"Ben... bir arkadaşıyım."

Kız sessizce seyrediyor onu. Sonra alçak sesle:

"Ben sizin yerinizde olsaydım... ben..." Sağ eliyle onu gitmeye davet eden bir işaret yapıyor.

"Neden? Teyzesi iyi değil mi bu gece?"

"Nasıl?"

"Laide'nin teyzesi diyorum. Burada tedavi görüyor değil mi?"

"Evet," diyor kız az önceki hanımın yüzünde beliren ifadeyle, "teyze... teyzesi..."

Yeniden susuyor, yeniden bir şeyleri deşifre etmek istermiş gibi bakıyor. Sonunda:

"Teyze... teyze... nasıl kötü bu gece teyzesi bir bilseniz..."

"Kötü mü diyorsunuz?"

"Teyzecik... Neyse ki Laide yanında, ona bakıyor... zavallı teyze... Gelin gelin... Gelin yukarı göstereyim size onu... kimse bir şey fark etmeyecektir."

Erkeği kolundan tutuyor ve odadan çıkmaya davet ediyor.

"Ama ben..."

"Gelin dedim size... Laide'yi görmek istemiyor musunuz? Niyetiniz iyilik etmek değil mi? Gelin o zaman. Ama ayakkabılarla pek ses çıkarmayın..."

Antonio o zaman kızın yalınayak olduğunu fark ediyor.

Kız holden onu dar ve karanlık bir koridora sokuyor, bir kapıyı açıyor, yine karanlık bir odaya giriyorlar. Ama soldaki buzlu camları ve çiçekli perdesi olan kapıdan yandaki odanın ışığı sızıyor.

"Gelin buraya... ve sessizce durun... duyuyor musunuz?"

Yandaki odadan bir erkek sesi, sonra bir kadının Milano aksanı ve ezik R ile sesi sızıyor.

Hayır, hayır ama neden bu eziyet? Antonio geri çekilmek istiyor ama kız onu tutuyor.

"İşte Laide... İlginç değil mi? Zavallı hasta teyze!" diye fısıldıyor.

Erkek dinlemeye koyuluyor. Sanki o iki kişi yanlarındaymış gibi camlı kapının ardından sesler net olarak duyuluyor.

Erkek: "Hiç de fena değildi, tebrikler... Minikler ama sevimliler... ele geliyorlar..."

"Haydi, sen kendin soyun."

"Ama önce bir öpücük ver..."

Sessizlik.

Sonra erkek: "Bir şey diyeceğim sana güzelim... Sen nasıl geçiniyorsun?"

"Ne demek bu?"

"Yani. Sen... bu nazla bu cilveyle mi geçiniyorsun?"

"Ben... benim bir dostum var."

"Ah... para akıtıyor mu?"

"Eh, şikâyet edemem."

"İhtiyar mı?"

"İhtiyar denmez ama delikanlı da değil."

"Sen seviyor musun onu peki?"

"Bu ne biçim konuşma?"

"Serbest bırakıyor mu seni?"

"Yok canım. Kıskancın teki."

"Peki nasıl idare ediyorsun onu? Buraya gelmek için mesela ne diyorsun?"

"Burası için ona hasta bir teyzem olduğunu ve ona bakmam gerektiğini söylüyorum."

"Hasta bir teyze mi? Harika? Peki o da yuttu mu bu numarayı?"

"Ah, evet o her şeyi yutar."

"O zaman şu merakımı da gider."

"Ne bilmek istiyorsun? Sen de soyunsana bir yandan."

"Sana yeterince para veriyorsa neden geliyorsun buraya?"

"Paranın fazlası olmaz derdi dedem." Bir kahkaha. "Ama sen soyunamadın mı hâlâ? Elini çabuk tut yalvarırım, üşüyorum."

Antonio yanındaki kızın kulağına fısıldadığını işitiyor:

"Şimdi görmek istiyor musun onu?"

Erkek başıyla hayır işareti yapıyor.

"Haydi ama, değecek inan bana... Bak şu yukarıda, kapının ahşabında bir delik var... dur sana bir tabure getireyim."

Erkeğin sesi: "Söylesene güzelim, kim var yandaki odada?"

"Kimse yok. Bütün ışıkların sönük olduğunu görmüyor musun? Haydi ama hanım beni tembihledi."

"Neden? Benden sonra... İlgi göstereceğin bir teyze daha mı var?"

"Hayır, hayır, dur nefes alamıyorum... Tanrım ne kadar da ağırmışsın!"

"Bırak ya... seni bozacağım diye mi korkuyorsun?"

Antonio temkinli bir şekilde ve tanımadığı o kızın yardımıyla taburenin üstüne çıkıyor. Nitekim orada bir delik var ve içerisi görünebiliyor.

Defalarca bir cehennem sahnesi gibi aklından geçirdiği o korkunç sahne, hayatının mahvı işte karşısında.

Beyaz ve kaslı genç beden yatağın üzerinde dizlerine dayanmış ve sırtüstü yatan kızın üzerinde ata biner gibi duruyor. Ama kızın yüzü görünmüyor. Erkek sadece ayrılmış bacakları görebiliyor. Öpüşüyorlar mı?

Sanki kız onu itmiş gibi erkek aniden kalkıyor. İşte kız da kalkıp oturuyor ve yastıklara dayanıyor. İşte yüzü.

Ama o değil. Bu Flora'nın yüzü, ofisteki sekreterinin yüzü, az önce kapıyı açan ağır makyajlı kadının yüzü.

Ama o değil. Korkunç bir kadın. Geniş ve şiş bir muhabbet tellalı yüzü. İğrenç dudaklarını aralarken kapıdaki delik aracılığıyla Antonio'nun gözüne dikiyor gözlerini ve gülüyor, gülüyor, ağzı vahşi bir kahkahayla ardına kadar açılıyor.

Antonio silkiniyor, yatak odasındaki koltukta uyuyakaldığını fark ediyor. Tanrım ne rüyaydı.

O halde bunların hiçbiri doğru değil mi, o halde hakikat tamamen farklı mı?

Ama karabasanın kasvetli gölgesi ruhuna yayılıyor, odaya yayılıyor, kendisini çevreleyen dünyanın üzerine çöküyor.

XXXIII

Sonra her şey bir çırpıda ve darbesiz yaşanıyor. Uzun zamandır korkulan felaket adamın karşısına ansızın öyle cılız bir şekilde ve sıradan formalitelerle çıkıyor ki ruhu onu algılamakta zorlanıyor.

Ertesi sabah Teğmen Imbriani ofise telefon ediyor. Gerçeğin görmezden geldiği ipuçları yüzünden biraz mahcup bir hali var.

Huzurevi doğru, hasta teyze de doğru ama başhemşire kesin bir dille gece akraba refakatlerinin kabul edilmediğini belirtmiş. Geceleri akrabalar içeri alınmıyormuş. Eşkale uygun kız bir-iki kere ama sadece izin verilen saatler içinde yanında bir başka hanımla ziyarete gelmiş. Hepsi bu. "Araştırma yapmaya devam edeyim mi?" "Hayır, teşekkür ederim. Şimdi bana gerekenin ne olduğunu biliyorum."

İçinde ağır bir yılgınlık yaşanmıyor. Hatta coşkun bir gerilim hali beliriyor. Sevdanın ve özellikle de bahtsız sevdanın duyumsattığı neredeyse akla hayale sığmayan taşma hissi öyle yoğunlaşıyor ki ilk anda talihsizliğine bir tür öfkeyle kafa tutacak hale geliyor. Bu neredeyse bir kurtuluş. Antonio, benzer bir durumun savaşta yaşandığını hatırlıyor, korkunç ateş başladığında sinir bozucu bekleyiş ve korku, gergin ve soğuk bir enerjiye dönüşüyordu.

Laide saat on birde arıyor. Geceyi teyzesinde geçirdiğini, çok yorgun olduğunu, bir-iki saat dinlenmek istediğini söylüyor. Öğle yemeğinde ablasına gidecek.

"Yani bugün de mi görüşemiyoruz?"

"Bilmem. Sen gelip beni Squarcia Sokağı'ndan alır mısın?"

"Saat kaçta?"

"Saat iki buçukta."

"Yalvarırım beni her zamanki gibi bekletme ama."

O lanet olası Squarcia Sokağı'nı, o karşı kaldırımda ileri geri yürüyerek bekleyiş işkencesini hayatı boyunca unutmayacak.

Bu arada ona bir şey demiyor. Antonio onunla buluşacağı, bildiklerini yüzüne vuracağı, maskesinin nihayet düşeceği ânı dört gözle bekliyor. Ondan nefret ediyor, ölmesini istiyor, aslında kendi de canıgönülden boğabilir onu, minik ağzı hırlayarak açılana kadar, sevimli dişleri görünene kadar iki işaretparmağını o beyaz boynuna batırabilir.

Ne var ki bir saat sonra Laide yeniden arıyor. Ne yazık ki saat iki buçukta görüşemeyecekler. Teyzesi ağırlaştığı için yeniden hastaneye koşması gerekiyor. Antonio biraz sabırlı davranmalı; burada zor durumda olan Laide çünkü gece gündüz berbat bir hayat yaşamak zorunda kalan o.

"Eh, bana biraz abartıyorsun gibi geliyor."

"Nasıl abartıyorum? Sen de bir köpek gibi yapayalnız otursaydın huzurevinde görürdüm seni."

"Hayır, bana karşı abartıyorsun demek istedim. Bana öyle geliyor ki artık..."

"Ah, Antonio böyle konuşma. Zaten ölü gibi bitkinim ve başım ağrıdan çatlıyor; şimdi sen de canımı sıkmaya başlarsan..."

"Yani bugün de görüşemiyoruz, ben bunu anlıyorum."

"Hayır, bak bana bir iyilik yap. Saat üç buçuğa doğru benim evime gidebilir misin? Picchi dünden beri bir lokma yemedi. Buzdolabında bir paket kıyma var. Sen beni orada bekle. Saat dörtte gelirim ya da seni ararım."

"Gelirsen şaşarım."

"Söz veriyorum, mümkün olduğu anda gelmeye çalışacağım. Sanki bana bağımlısın."

Saat üç buçukta Laide'nin evinde. Köpekçik yemeğini yiyor. Havanın ısınmaya başladığı ilk günlerden biri, ilkbahar denemez çünkü Milano'da ilkbahar yaşanmaz, zaten en parlak ilkbaharlardan biri bile olsa Antonio farkına varamaz. Ama kış bitti artık.

Ebediyen kaybettiği günleri anımsatan sayısız aptal ve naif şeye bakarak, bebekleri, kuklaları, parfüm şişelerini, sarı ve turuncu elbiseyi, yeşil çiçekli elbiseyi, kırmızı elbiseyi seyrederek evin içinde dolaşıyor.

Dolabı açıyor, sarı ve turuncu giysinin kolunu kaldırıyor, dokunuyor, kokluyor, öpüyor, nasılsa gören yok. Evet, bu son sefer, son olmaması mümkün değil.

İşte o zaman aklına dolabın sol alt köşesinde Laide'nin fotoğrafları ve mektupları sakladığını hatırlıyor. Ayıp mı? Kendi durumunda bu tereddüt aptallığın şahikası sayılır.

Onca anının içinde durduğu karton kutuyu buluyor. Yatağın kenarına oturuyor ve incelemeye, okumaya başlıyor.

Kızın, Stefano Doglia adında birine yazmaya başladığı ama yarıda bıraktığı tuhaf bir mektup var. Sanki eski bir ilişkiyi canlandırma amacı taşıyor. "Evet," diye yazıyor, "sen beni öğle yemeklerine, gezilere götürürdün ama hep aynı olurdu. Sen arkadaşlarınla işten konuşur dururdun ve bana tek bir kelime bile etmezdin ama ben biriyle tek söz etsem kıyamet kopardı, oysa sana âşık olduğumu biliyordun ama o daimi ve saçma kıskançlığın benim için büyük bir acıydı.

Birbirini seven iki kişi arasında," diye devam ediyordu ani bir şekilde ton değiştiren mektup, "karşılıklı güven en temel unsurdur. Sense bana daima orospulara davranıldığı gibi davranıyordun, demek ki ben senin için sadece..." Ve yazı burada kesiliyordu.

Sonra Tani adında birinden gelen bir mektubu açıyor. Laide'nin klinikte yattığı döneme ait bir mektup. Belli ki Laide'nin onu çağırdığı bir mektuba karşılık olarak yazılmış. "Aşkım, senin mektubun üzerime hiç tanımadığım bir ateş yükledi. Ah, beni bu kadar sevdiğini önceden bilseydim. Evet, benim büyüleyici Laide'm, iş meselelerim izin verdiği anda –umarım bu hemen olur– Milano'ya uçup yanına geleceğim. Bu arada sana bütün öpücüklerimi, bütün bedenimi, bütün aşkımı sunuyorum."

Sonra da Marcello'nun mektuplarını buluyor, tahminen bir düzine kadar mektup var ama sadece bir tanesi yetiyor Antonio'ya.

Marcello Modena'dan yazıyor ve Fonterana Oteli'nde iki kişilik bir oda ayırdığını söylüyor. "Ama şunu da hemen söylemeliyim, şantiyede aralıksız çalışıyoruz ve bu nedenle her gece seninle uyumam mümkün değil." Sonra işin romantik faslı başlıyor: "Minik yıldızım, senin tutkulu okşayışlarını, mis kokulu saçlarının kara nehrini, yumuşak göğsünün çırpınışını, bitmek bilmeyen öpüşlerinin heyecanını ne denli tutku ve arzuyla düşündüğümü anlatamam; ve elbette o soluksuz bırakan birleşme anımızı ne denli özlediğimi."

Telefon çalıyor. "Merhaba. Ne zamandır evdesin?"

"Yarım saat oluyor."

"Picchi'nin mamasını verdin mi?"

"Evet. Sen neredesin?"

"Hastanenin yakınındaki kafedeyim."

"Gelmiyor musun peki?"

"Ne yazık ki bugün mümkün değil. Teyzem kriz geçirdi."

"O halde dinle: Sen beni o kafede bekle, on beş dakika sonra yanında olacağım."

"Hayır, üzgünüm. Hemen yukarı dönmem gerekiyor."

"On beş dakika. Daha fazla sürmez."

"Hayır diyorum sana. Gitmem gerekiyor."

"O halde başka bir ricada bulunuyorum. Bana bulunduğun yerin telefon numarasını ver."

"İyi de bu halka açık bir telefon."

"Önemi yok. Bir numarası vardır değil mi ya? Oku üzerindeki etiketi."

"Okumayacağım. Ne manaya geliyor şimdi bu?"

"Şu manaya geliyor: Sen bana nerede olduğunu söylemiyorsun. Şu manaya geliyor: Ben bu masallardan bıktım usandım, beni dünyanın en salak insanı yerine koyarak aldatmandan bıktım!"

"Sen bıktıysan elimden ne gelir bilmem."

Laide kapattı. Sesi titriyordu biraz. Her zamanki gibi kendinden emin ve küstahtı ama artık ayağının altındaki zemin kayıyordu. Son zamanlarda dümeni nereye kıracağını bilemez olmuştu, sanki bir şey onu sürüklüyordu, savunmasını hazırlayacak zaman bulamıyordu, artık canı da istemiyordu, şurada burada açılan gedikleri kapamaya çalışıyordu ama kendi de buna inanmıyordu, bunun kendisi için küçük ya da büyük bir felaket olduğunu seziyor, yine de ne yapacağını bilemiyordu, artık o eski dik kafalılığıyla ve gözüpek adımlarıyla burnunun dikine yürüyen mağrur Laide değildi; bugün su yüzeyinde kalmak için duygusuzca çabalayan rezil ve aç kızın tekiydi. Peki ama onu böyle değiştiren neydi? Âşık mı olmuştu? Yoksa firar etmeye çalıştığı kendi dünyası onu emirle geri mi çağırıyordu?

Antonio ve mücadelenin öfkesi, hiddeti, nefreti, heyecanı. Çaresiz ve dramatik bir rüzgâr sürüklüyor onu. İşte hayat: Şu son birkaç saat içinde yaşadıklarını ömründe yaşamamıştı. Yenik, aşağılanmış, kandırılmış, aldatılmış ama yine de canlıydı, aptal, saf, sefil, ödlek ama canlıydı. Düşerken çırpınıyordu, hayatında ilk kez böyle bir mücadeleye girmişti.

Çıkıyor, ofisine gidiyor, hırslı bir şekilde çalışıyor, arkadaşlarıyla akşam yemeğine çıkıyor; aylardan beri bu kadar neşeli ve kendinden emin görünmemişti, saat on bir buçukta herkesle vedalaşıyor, Laide'nin evine gidiyor ama kız yok, bir işaret ya da mesaj da bırakmamış.

İçeri giriyor, Marcello ve öteki adamın mektuplarını açıp yatağın üzerine bırakıyor. Bir de not ekliyor: "Seçim senin: Artık dışarıda uyuyamazsın, canımın istediği zaman, günün ve gecenin herhangi bir saatinde sana gelmeme izin vereceksin, akşamları benden başka kimseyle dışarı çıkmayacaksın. Yoksa eskisi gibi arkadaş oluruz."

O gece uyuyor, belki biraz viski içtiğinden de olabilir ama en azından ilk kez gece uyuyor. Sabah da esrarengiz bir enerjiyle uyanıyor kızı umursamıyor öfkeli ve kızgın ona o pespayeye gününü gösterecek en sonunda kadınlara nasıl davranılması gerektiğini öğrendi, iğrenç, lanet olası, acımasız kadın, onun kaldırımlarda yağmur altında bekleyişini görmek istiyor, yorgun, çirkin ve hasta, bir yukarı bir aşağı yürüdüğünü, sarhoş gençlerin beş bin liret için ona açık saçık laflar attıklarını seyretmek istiyor.

Laide'nin evine koşuyor, çevreye bakınıyor, belki pek fazla bir şey gerekmeyecek. Bir işaret. Ama bir işaret bile yok. Gelmemiş, piyasaya çıkmamış, yatağın üzerine serdiği mektuplar bıraktığı gibi duruyor.

Notu yırtıyor, bir yenisini yazıyor: "Şimdi gerçekten aramızdaki her şey bitti. Sence nedenini açıklamak gere-

kir mi? Anahtarları kapıcıya bırakıyorum. İyi şanslar. Elveda."

Yatak odasında açık duran iki mektuba bir kez daha bakıyor. Neden? Utanıyor. Onları katlıyor. Dolabı açıyor ve kutunun içine koyuyor.

Ama o kâğıtların arasındayken yine bilme arzusu duyuyor. Belki de sırrı burada gizli. Hayır, bakmasa daha iyi. Okuduğu kadarı yeter ona. Ama parmakları meraklı. Fotoğraflarla dolu bir selofan torba. O. Nasıldı? Neredeydi? Kiminleydi?

Kartpostal gibi yapılmış bir fotoğraf çıkıyor. Şık olmaya çalışan bir yün giysi giydirilmiş yedi-sekiz yaşlarında bir kız çocuğu görüyor. Ne acayip. Küçük bir kız. O mu?

Bir şehir sokağında çekilmiş, arkada bir kaldırımın ucu, evin alt katı ve bu zemin duvarında bodrum katını havalandırmak için açılmış bir boşluk var ama bu boşluk yeni örülmüş ve üzerinde savaş zamanında bombardımanlara karşı sığınılan sığınakların güvenlik çıkışını gösteren işaretler var. Demek ki uzun yıllar öncesine uzanan bir fotoğraf bu, savaşın son izleri Milano'dan silineli çok zaman oldu.

Fotoğraf çok yakından çekilmiş ve kız yukarı, fotoğraf makinesine bakıyor. Kızın üzerinde ağır bir yün elbise var, kızı sarıp sarmalamış ama şık olmayı amaçlayan bir giysi bu, elleri arasında oyuncak ayı mı bebek mi olduğu anlaşılamayan bir şey tutuyor, uzun siyah saçları tepede açık renk ipek kurdeleyle toplanmış, yuvarlak ve biraz şiş yüzünün bir yanından dağınık biçimde dökülüyor, kız yukarı objektife hem savunmasız hem fesat gülümsemesiyle bakarken sanki demek istiyor ki... Ne demek istiyor? Antonio deşifre etmeye çalışıyor; kesin, tatlı, saf ve çok güzel ama öte yandan gizemli dokunaklılığıyla kavranılması mümkün olmayan bir duygu bu.

Evet, işte o kız, küçük Laide, henüz hayat hakkında

bir şey bilmezken sanki o anda kendisi için büyük bir paket gelmiş gibi bakıyor; heyecanını artırmak için hemen açmak istemiyor ama aslında içinin hediye dolu olduğunu biliyor, ne gibi hediyeler olduğunu bilmeyebilir ama şahane hediyeler, en çok arzuladığı şeyler olabilir. Erkek orada kapalı paketle durmaya devam ediyor ama kız bunun bir oyun olduğunu bildiği için bu özel tebessümle gülümsüyor. Ne kadar mutlu, ne kadar sakin ve güvenli, bir daha asla unutamayacağı olağanüstü bir an bu.

Hayat bizzat armağanlarının en büyük paketini getirdi ve şimdi renkli kurdelesini kesip içinde ne olduğunu öğrenmek için kapağını açmak kaldı geriye. Tabii bu kadar şirin ve masum bir kız için olağanüstü hediyeler olmalı; kim bilir belki tasasız bir gençlik, şıklıklar, eğlenceler sevdalar, şöhret, zenginlik, odaları güneşle dolan yeşillikler içinde bir ev, yakışıklı, başarılı ve âşık bir koca, bitmek bilmeyen mutlu mevsimler, orada, en uzak ufuktan görülemeyecek kadar uzakta hepsi. Hayatın armağanları.

İşte hayatın armağanları, Schiasseri Sokağı'ndaki apartmanın üçüncü katındaki yatak odasında, bu sıradan mobilyalar, günbegün kim bilir neyin peşinde soluk soluğa koşma, o sefil mektuplar, o krem ve parfüm şişeleri, dolaptaki o giysiler ve ayakkabılar, o yüzlerce yabancı adamın anısı, o başıbozuk çırpınışlar, Milano'nun bir ucundan ötekine taksiyle gitmeler o telefonlar, o makyajlar yalanlar randevular soyunmalar giyinmeler, kısa süre sonra solacak o kısa gençlik, o uyarmadan inilen basamaklar, dehşet verici biçimde yalnızken yalnız olduğunu fark etmemeler, çevrede kimse yok, o gülümsemelerin ardında bedenine duyulan arzunun varlığı, bedenini güzelleştirme keyfi bedeniyle para kazanma takıntısı ve yükselen küçümseme duygusu, hepsi bugün onun cilveleri arkasına gizleniyor çünkü yosma hâlâ genç ve güzel ama yarın teninin tazeliği geçtikte biraz daha az saklanacak ve bir gün

olduğu gibi ortaya çıkacak ve sadece biri onu gerçekten seviyor ama bu da beyhude çünkü kız ona artık acı çektiremez, kız için dayanamayacağı bir karabasandır o, onu aşağılama ve ona ihanet etme zevki sona erecek çünkü kendi de bu aldatmacanın daha fazla süremeyeceğini biliyor ama bu duygu kendinden daha güçlü ve böylece binlerce ışık kahkaha ses arasında yuvarlanarak düşüyor ve çevresindeki tatlı kamçılar onu düşmeye zorluyor, çevresinde kara soğuk isli ve düşman şehir.

Küçük kız bir gün uzağa baktı küçük ve ürkek dahası fesat bir gülümsemeyle: Paket kapalı –demek istiyordu– ama ben kurnazım, ben içinde ne olduğunu biliyorum, ben içinde olan bütün güzel şeyleri biliyorum. Ve bu nedenle gülümsüyordu. Ah bir bilebilseydi. Şimdi küçük kız bir süredir yok artık yok ve onun yerinde küçük bir kız olmayan ama görünürde küçük olan bir kız var çünkü artık fazlasıyla aşk yapmış, gergin suratlı bir kadın var avcıların peşinde koştuğu hayvan gibi çevresine bakınıyor ve aynı anda inatla mahvına doğru koşuyor.

Şimdi Antonio yeniden kendi evinde, ne yazık ki öfkesi dindi, gece oldu, erkekler çalıştılar, evlerin ışıkları birer birer söndü, kimse neler olup bittiğini bilmiyor. Akşam sekizde Laide ofiste boy göstermişti, eve uğramamış, söylediğine göre notunu da görmemişti. Ama bunun son yalanı olduğu belliydi.

"Biri var değil mi, bütün bunların ardında biri var değil mi?" Kız başıyla evet işareti yapmıştı. Erkek yazı masasının başında oturuyordu, kız yaklaşmış, bacaklarıyla yanaşmıştı. "Dinle, bir daha çıkmayacağım, ne istersen onu yapacağım, istersen hep eve kapanıp oturacağım."

Yatağa uzanmıştı, gözlerini tavandaki çatlaklara dikmişti, şimdi o minik solgun ve korkmuş yüzü yeniden görür gibiydi. Şehrin sunak masası, çocukluğun serabı, mahrem ışıkların ve okşayışların burcu kırılıyor ve batıyor.

Hayır, demişti ona Antonio, hepsi nafile, iki ay boyunca daha düşünürüm seni, yarın sana çekini yollarım ama bana ne kadar acı çektirdiğini anlıyorsun değil mi? Kız başıyla evet işareti yapmıştı. Birbirini izleyen evlerin üzerini kaplayan kızıl halenin içinde, mazot dumanları gecenin içinde uçuşurken, yıpranmış ve dağılmış bayraklar uçuşurken, boğuk bir müzik ritmi onu yavaştan güneyin mağaralarına doğru çekiyordu.

Git şimdi, yalvarırım demişti kıza, acil bir işim var. Nazik bir tavırla sözünü dinletmişti, rezil sahneler yaratmamıştı. Bırak beni rica ediyorum yoksa zamanında yetiştiremeyeceğim. Sanki o aptal iş kızdan daha önemliymiş gibi sanki bu elveda her zamankiler gibi bir vedaymış ve ertesi gün yeniden görüşebileceklermiş gibi oysa bir daha onu asla görmeyecekti, kara, kadim ve esrarlı Milano onu geri alıp yutmak üzereydi, kız labirentte yok olacaktı, bir an için küçük haydut camlı kapıda yansırken yok oluverecekti, sonra çılgın kalabalığa karışacaktı ensesinin profili şimdi koridora izini bırakıyordu ama sonra rock'ın uzak gümbürtüsünde görünmez olacaktı, erkek ve Laide arasında ovalardan denizlerden ve dağlardan oluşan engin bir boşluk uzanacak, sessizlik ve karanlık perdesi inecekti. Kız hakkında hatırladığı tek bir şey kalmayacaktı: Tavandaki aynı çatlaklar, *Miki Fare* ciltleri, koltuk, lavanta şişesi, kitaplığın üstündeki tahta hayvancık, pencerenin ötesindeki ev siluetleri, dünyadaki her şey kıza göndermeydi, o olmadan artık hayatın işin konuşmaların yemenin giyinmenin bir anlamı kalmayacaktı, her şey saçma ve aptalca olacaktı onsuz ve böylece erkeğin içinde buradan şuraya korkunç bir yarık açılıyor ve bu gedikten gözyaşlarından oluşan bir nehir akmaya başlıyor.

Evet, elbette bütün olarak gülünç bir hikâye, pek çok başkası gibi saçma sapan, komik, güdük bir hikâye ola-

caktı. Bunu anlamak çok kolaydı, başka türlü bitemezdi: Haydi cesaret, iyi geceler, yarın görüşürüz, bunu bir trajediye dönüştürmezsin umarım, sen kravatının düğümünü düzelt. Zoraki bir tebessüm. İyi geceler.

Yine de erkek için belki de hayatının karar anı, bir cehennem. Hastalansaydı, başına bir felaket gelseydi, hapse atılsaydı, akrabaları ve arkadaşları yardımına koşarlardı. Bu durumda öyle bir şey olmaz. Yasak. Çok daha berbat bir durum olsa da. Yere fırlatıldı, ezildi, içi dışı paralandı, çamurda terk edildi, salondan tekmelerle kovuldu. Tüm bunlara rağmen Antonio'nun payına düşen bir merhamet duygusu yok.

Yıllarını unutmak mı istedin? Hayatına baskın yapan küçük bir kızın kötülüklerine sadece kendi gücünle meydan mı okudun? Sana uygun olmayan yabancı bir oyunda inat mı ettin? Yeniden çocukluğuna dönebileceğini mi sandın? Seninkinden bambaşka bir surat lazımdı bunun için. Maç bitti, hesap döndü. Kapılar kapanıyor, yalnızlık, boşluk, çöl, kimsenin duymayacağı sessiz çığlıklar. İşte limandasın aptal adam, ne sandın kendini?

Endişe onu yerden yükselten ve sonra hıçkırıklarla yerin dibine sokan kara bir dalga, kız nerede şu anda? Aşağıdan otomobiller geçiyor. Yatağın başucunda telefon duruyor, ne çok şey dinledi o telefonla. Hiç bu denli kara, devinimsiz, yararsız, suskun, ölü olmamıştı.

XXXIV

Antonio kader onu ezdiğinde her şeyi içine atan ve görenin bir derdi yokmuş sandığı adamlardan değildi. Elvedadan sonra elbette yeni bir öfke, hiddet, güç krizi yaşadı, bir gün bir arkadaşı ona demişti ki göreceksin sanıldığından çok daha beterdir geçekte, ben de deliler gibi sevmiştim o bildiğin kadını ve gecemi gündüzümü ona hasretmiştim ama ben köpek yavrusu gibi peşine düştükçe, ayaklarını öptükçe o benim canıma okuyordu ve ben deli oluyordum, işte arkadaşı bunları anlatmıştı ve ben kesinlikle ondan kopamıyordum ki nihayetinde bir gün kendi kendime şöyle dedim ya bugün ya asla, aslında her zamanki gibi kötü davranmamıştı ve bayağı da kibarlığı üstündeydi ama ben boş ver arkadaş dedim çünkü başka türlü, doluya koyuyorsun olmuyor, boşa koyuyorsun dolmuyor ve ben bir anda yeter artık dedim ve kadın telefon ettiğinde yetti bu masallar dedim ve o tabii günlerce ısrar etti, üç kez gözyaşı sahneleri de sergiledi ama ben bir kere yeter demiştim ve tam onunla ayrılmaya karar verdiğim anda serseme ve deliye döneceğimi sanıyordum oysa gayet sihirli bir şekilde ayrılmaya karar verdiğim anda bak burası önemli gerçekten ayrılmaya karar verdiğimde, öyle bir kararsızlık durumum yoktu, işte tam o anda kendimi bambaşka bir adam gibi hissettim

ve tabii anlaşılır bir şey üzüldüm ama bu katlanılabilir bir üzüntüydü, hani dişini çektirirsin ve cehennem azabı çekersin ya onun gibi, bak bunlar boş laflar değil kişisel deneyimimle konuşuyorum sen bana kulak ver Dorigo sen de aynı şeyi yap bak sonra gerçekten bunca zaman boş yere nasıl zehir yuttuğunu düşünüp güleceksin, işte öyle demişti arkadaşı ona.

Ama Antonio vedadan sonra kendini hiç de başka biri gibi hissetmedi gülmeye başlamadı hatta eskisinden beter hissetti ama en azından bir umut vardı ve aynı gündelik mücadeleler beklemeler kalp çarpıntıları telefonlar varlığını dolduruyordu bu bir mücadeleydi dahası bir yaşam enerjisi ifadesiydi ve şimdi hayat namına bir şey yoktu yapacak bir şey kalmamıştı zihninin içinde aynı düşünceler dolanıyordu kaçış yoktu bu lanet olasıca düşüncelerden çünkü bir an için bile aklından çıkmıyordu kız, nasıl konuşuyordu, nasıl yürüyordu nasıl gülüyordu, onun canına okuyan o küçük olağanüstü kızın en küçük ayrıntısını düşünüyordu. Böylesine karamsar bir mutsuzluk içinde sendeleyen Antonio akla gelebilecek bütün desteklere tutunmaya çalışıyordu mesela aklına Laide'nin bir gün klinikte onu ziyarete geldiğinde gördüğü arkadaşı Piera'yı aramak geldi çünkü o zaman ona güzel ve neşeli bir kız gibi görünmüştü. Laide ona sonra Piera'nın yıllarca yaşlı ama zengin bir dostu olduğunu ama aptal gibi yatakta bir başkasıyla yakalandığı için terk edildiğini anlatmıştı. Acaba bu Piera'nın ona yardımı dokunur muydu, ister miydi acaba, kendi ondan hoşlanır mıydı, belki kız Laide'den daha şık ve eğlenceli çıkardı, belki unutmasına yardımcı olurdu, ona nefes alabileceği bir mola sunardı. Nitekim Piera aylar önce onu arayıp satılık bir kürk olduğunu söylemiş ve kendi telefon numarasını vermişti.

Onunla dışarı yemeğe gitmeyi planladı ama ansızın

kızın yerine birini koymanın saçma olduğunu idrak etti, öncesinden daha da derin bir çaresizliğe kapıldı. İşte şimdi gözde bir restoranda tam karşısında oturuyordu, insan kalabalığı içinde gülerek onu inceliyordu.

"Söyle bakalım," dedi hemen sen diye hitap ederek, "beni neden arıyordun?"

Artık iyice yılgın olan erkek, "Bilmiyorum," diyor, "muhtemelen hoşuma giden bir tip olduğun için."

"Bilgi almak için olmasın?"

"Ne hakkında bilgi?"

"Senin Laide hakkında. Bir yılı aşkın bir süredir bütün Milano'nun önünde kendini budala yerine koydurduğun yetmedi mi?"

"Öyle mi diyorsun?"

"Neden? Hâlâ kuşkun mu var?" diyor ve gülüyor. "Budala, evet, budala, bu sözü saatlerce yinelemek geliyor içimden, budala, budala... Haydi ama öyle yapma şimdi suratını... Olağanüstü bir tipsin biliyor musun? Akıllısın! Klinikte seni gördüğümde, Laide'nin o arkadaşı da odadaydı, hani şu koyun suratlı, neydi adı?"

"Marcello mu?"

"Evet Marcello, sen de oradaydın ve şapşal şapşal bakıyordun ona, kız sana amca diyordu, ne bileyim, kendi kendime senin bunu fark etmemiş olman mümkün değil diye düşündüm, bu kadar aptal olman mümkün müydü?"

"Eh sana yemin ederim ki..."

"Ne sanıyordun? Senin her söylenene inandığını biliyorum. İşte zaten bu nedenle koca bir budalasın... Ve öyle budalasın ki şimdi hâlâ ikna olamadın ve beni aradın ve sana hayır, hiçbiri doğru değil, Laide seni seviyor, sana sadıktı dememi bekliyorsun... Bak, iyi bir adamsın ama insanın senin kadar saf olabileceğine kimseler inanmaz..."

Bu işkence karşısında iyice çöken Antonio susuyor.

"Senin Laide'n. Onu ilk görüşümü hatırlıyorum, bir

arkadaşımla Due'ye gitmiştim, pezevengimle; çünkü ben bir fahişeyim, biliyorsun değil mi, bütün fahişeler gibi pezevengim yanımdaydı ve onun geçimini ben sağlıyordum... İşte o gün kara saçları omuzlarına dökülen, harika bacakları olan küçük bir kızı *rock and roll* dansı yaparken gördüm, ah evet keşke benim de bacaklarım o kadar güzel olsaydı, o uzun güzel baldırlar; ve kısa bir balon etek giymişti altında da bir şey yoktu anlıyor musun ve şöyle bir döndüğünde ki kız bunu mahsus yapıyordu eteği şurasına kadar çıkıyordu ve her şey görünüyordu ve salonda naralar yükseliyordu... Şu berduş da yanındaydı hatırlıyorum ve onu bana Fausta tanıştırmıştı zaten ve gelip bizim masamıza oturmuştu tamam işte bilmek istiyorsan benim pezevenk o akşam onu yatağa attı ve ona ne rezillikler yaptığını sana anlatmayayım... Ama sen gerçekten acı çekiyorsun aptal... Bunları dinledikçe canından can koptuğunu görüyorum... Keseyim mi, ister misin?"

"Hayır, hayır belki böylesi daha iyi olur. Devam et."

"İşte biz de böylece arkadaş olduk, sevimli biri olduğunu söylemek lazım. O zamanlar ihtiyar bir dostu vardı ama insanı korkutacak kadar çirkin biriydi, bir komisyoncu dükkânı vardı, hani şu emlak komisyoncularından ama kızı parasız bırakıyordu, arada sırada beş-on bin liret veriyordu ama nasıl da adam etmişti onu, her akşam saat sekiz buçukta adamın ofisine gitmek ve orada kanepenin üzerinde... Hatırlıyorum da ona hep derdik, nasıl oluyor da böyle bir tiple yapıyorsun iğrenmiyor musun, o da, bilmiyorsun o gerçek bir beyefendi ve sevişirken çok nazik davranıyor, derdi... Ama tabii o yetmezdi ona... Nasıl olduğunu bilmem ama her zaman her yere borcu vardı... Bu nedenle hep işe çıkardı... Bir akşam bana şöyle dedi, biliyor musun Piera bugün öğleden sonra sadece taksiye altı bin liret harcadım... Altı bin mi?

dedim ben, nasıl yaptın bunu? O da dedi ki, bir öğleden sonra tam dört fırsat çıktı ve hiçbirini kaybetmemek için elimi çabuk tutmalıydım, hepsi şehrin başka bir köşesinde oturuyordu..."

"İyi kazanıyordu o zaman..."

"Yok canım. Bir keresinde bana bir ayda üç yüz bin liret kazandığını söyledi ama doğru muydu bilmem. Biraz kaçık bir tipti Laide, şımarık biri. Hiç için kendini atardı ortaya. Bir keresinde iki bin beş yüz liret için tramvayla Lambrate'ye kadar gidip dönmüştü. Lambrate, bir düşün. Kim bilir kime gitmişti. Ben buna inanmak istememiştim. O da gülmeye başlamıştı, biliyor musun, demişti, insan her şeyi yapıyor. Ve bir akşam o sefer ben de oradaydım, bir arkadaşımızın evinde ve bir sürü kız ve erkek vardı, işte orada biri ona günah çıkarması karşılığında ona bir tutam kokain vereceğini söyledi."

"Günah çıkarmak mı?"

"Biz burada yedi erkeğiz, dedi o domuz, sen sırayla hepimizi eğlendireceksin. O akşam Laide içmişti. Yani çember halinde oturdular ve sen onu bir görseydin diz çökmüş haliyle... Daha ayrıntılı bir tarif istiyor musun?"

"Sen de berbat bir kızmışsın..."

"Biraz cesur ol akıllım. Biraz işkence sana iyi gelecek."

"Peki benim hakkımda ne diyordu?"

"Pekâlâ. Senin can sıkıcı olduğunu, ona soluk aldırmadığını, seni sakinleştirmek için günde yirmi kere telefon etmesi gerektiğini, seninle sevişmek zorunda kaldığında kendini ölecekmiş gibi hissettiğini, geceleri seni evine sokmadığını..."

"Doğru..."

"Böylece geceleri canının istediği şeytanlıkları yapabildiğini söylüyordu. Gerçekten gurur duymalısın kendinle. Bir süre Fausta ve onun erkek arkadaşıyla kaldığını biliyor musun?"

"Evet bana söylemişti."

"Sana üçünün aynı yatakta yattıklarını da söyledi mi, erkek ortada iki kız iki yanda yatıyorlardı. Sence yatakta felsefe mi konuşuyorlardı? Neyin var? İyi görünmüyorsun... Yüzün bembeyaz oldu... Benim yüzümden, gel haydi gidip benim evimde bir viski içelim sonra uyumaya gidersin."

Piera yeni bir evde oturuyordu, önünde balkonu olan küçük bir daireydi, mobilyaları oldukça zevkliydi, elbiselerle dolu koca bir dolabı vardı. Ama Antonio'nun gözü bir şey görmüyordu, bütün dünya içinde kaynıyordu şu anda.

"Otur haydi, yüzün berbat... Sana aşkından bahsederken öleceğini hissettin değil mi? Evet kötüyüm ben, gerçekten kötü bir insan olduğumu biliyor musun?"

"Hayır, kötü bir insan suratı yok sende."

"Ama sana karşı kötü olmak gerekiyor, şimdi anlıyorum pek çok şeyi, Laide'nin yerinde olsam sana daha da beterini yapardım."

"Neden?"

"Çünkü bu zekâna rağmen karşılaştığım en aptal adamsın. Laide'nin sana anlattığı bütün masallara inandığın gibi şimdi sana anlattığım her şeye de inandın."

"Doğru değil miydi?"

"Ne bileyim ben. Bazıları doğruydu, bazıları daha az doğru, senin bu akşam sağlam bir soğuk duşa ihtiyacın vardı," dedi ve güzel bir kahkaha attı.

"Elbette korkunç şeyler bunlar, benim için öyle olduğunu anlıyorsundur..."

"Anlamaz mıyım, boşuna mı anlattım bunları sana. Ama şimdi Laide'den bu kadar söz ettikten sonra neden biraz da senden söz etmiyoruz?"

"Ne anlamda?"

"Mesela söyle bakalım: Ondan nefret ediyorsun, onu

küçümsüyorsun, cehennemin dibine gönderiyorsun, onu eline geçirsen boğarsın, değil mi?"

"Bana karşı tam şey gibi davrandığını kabul ediyorsun değil mi?"

"Orospu gibi mi demek istiyorsun? Peki sen ondan daha iyi olduğunu mu sanıyorsun?"

"Ben onu seviyordum, ona karşı hep dürüst oldum."

"Samimi ol: Onunla evlenir miydin?"

"Ne biçim laflar bunlar. En başta yaş farkı var, o kesin hayır derdi."

"Yaş farkıymış, güldürme beni. Sen ona âşık değil miydin?"

"Maalesef."

"Eh o halde, onunla evlenir miydin?"

"İyi de onun sürdüğü hayatı bir düşün."

"İşte bunu söylemeni istiyordum, iyi aileden gelen beyefendi. Bir kentsoylu, sen osun, işte sorun bu, iğrenç bir burjuvasın, aklın kentsoylu önyargılarla dolu, kentsoylu saygınlığınla gurur duyuyorsun. İyi de senin bu kentsoylu saygınlığın Laide'nin umurunda mı? Peki sen neydin onun için?"

"Ben onu cidden sevdim."

"Cidden sevdin mi? Sen sadece hastaydın, ona ihtiyaç duyuyordun, ona sahip olabilmek için elinden geleni yaptın, hayvanca ama yaptın. Ama onu bir talihsizlik olarak görüyordun, onu bir felaket olarak gördüğün doğru mu değil mi?"

"Öyleydi, o bir talihsizlikti benim için."

"Peki sen buna aşk mı diyorsun? Peki onu hayatına soktun mu? Onu evine aldın mı? Ailenle tanıştırdın mı?"

"Bunlar manasız şeyler."

"Manasız, biliyorum. Ben de bu lanet olası duvara çarptım işte. Bilmek istiyorsan, benim de mühendis olan yakışıklı bir arkadaşım vardı. Benimle evlenmek istedi.

O da kentsoyluydu ama senin kadar değil. Annesi öğrendiği zaman kıyamet koptu, sen onunla evlenirsen, dedi, ben seni ölmüş bilirim. Katı prensipleri olan bir kadındı, ah nasıl da bayılırım ben bu katı prensiplere!"

"Bıraktı mı seni?"

"Hayır. Hâlâ görüşüyoruz. Ama ben orospuyum anlıyor musun, onun için daima bir orospu olacağım. Siz bizi aşağı bir ırk olarak görüyorsunuz, siz kentsoylular, yerlerde süründürseniz bile bize ihtiyaç duyuyorsunuz. Ve sen buna aşk mı diyorsun? Toplumsal statü, dünyanın güveni, onur, ailenin prestiji, güzel laflar... peki bizi bu konuma kim düşürdü? Tükürürüm ben sizin onurunuza."

"Eh, çalışan binlerce kız var."

"Bekliyordum işte, yarım saattir bu lafı bekliyordum. Asla eksik kalmayan soru: Peki neden gidip başka bir işte çalışmıyorsunuz? Neden biliyor musun? Çünkü siz kentsoylular, sizin o kirli paralarınızla bizim bir işe girip çalışmamızı engellediniz."

"Yoksa Marksist misin sen?"

"Ne Marksisti ya. Faşistim ben. Ne alakası var Marksizmin şimdi? Olsa olsa Hıristiyan merhametinden söz edebiliriz. Hiç merak ettin mi, Laide nerede doğdu, nasıl bir ortamda büyüdü, nasıl insanlar arasında yaşadı, nasıl bir eğitim aldı, küçük bir kızken kim onu gerçekten sevdi? Sana onun hakkında korkunç şeyler anlattım ama bak şimdi ne diyeceğim: Laide benden daha az orospudur. Bendeki azgınlık onda yoktur, o ismine önem verir, bendeki cesarete sahip değildir, belki –özür dilerim– benim kadar zeki olmadığındandır. O, belki ben değil ama o, seninki gibi bir ailede doğsaydı telekız olur muydu sence? Katı ilkeleri olan bir kadın olurdu, onu görür gibi oluyorum, kolay kızlara karşı acımasız biri olurdu. Aynen lanet olası kaynanam olacak kadın gibi."

"İyi de bana neden vaaz veriyorsun? Sen beni aptal

bir ahlakperest mi sandın? Nihayetinde ben de yeterince açık fikirli değil miyim?"

"Sen öyle san. Canın ne istiyorsa öyle düşün. Sen açık fikirliliğini eve döndüğün zaman güvenlik kulübesinde bırakıyorsun."

"Peki öyle olsun. O bana yardımcı olmak için ne yaptı?"

Piera susuyor, hüzünlü ve iyi niyetli bir gülümsemeyle ona bakıyor. "Söylesene zekâ küpü. Hiç kendini onun yerine koymayı denedin mi? Biraz zorla şu aklını. Sen orospuluk yaparak hayatını kazanmaya çalışan küçük bir kızsın. Sana âşık olduğunu söyleyen yaşlı bir adamla tanışıyorsun, bekâr biri, pek zengin değil ama iyi kazanıyor. Ve bu adam sana evlenme teklifi etmiyor çünkü olacak iş değil. Toplumsal konum ve benzeri palavralar. O sana metresin olmayı öneriyor, bir de ödenek bağlıyor. Lafın kısası seni satın almak istiyor. Sen hesabını kitabını yapıyorsun, işine gelip gelmediğine bakıyorsun ve kabul ediyorsun. Erkek sana para veriyor ve para verdiği için onunla çıkmalısın, onunla gezmelisin, onunla yatağa girmelisin. Çünkü sana para ödüyor. Üstüne üstlük sana cidden sevdalı ve bu nedenle kıskanç, kuşkulu, can sıkıcı. Ama sen onun kadını değilsin, sen onun gizli metresisin, küçük manitasısın. Onun evine kabul edilmiyorsun, arkadaşlarının evlerine gidemiyorsun, onun ayrı bir hayatı var, adam önem verdiği kendi gerçek hayatını yaşamayı sürdürüyor ve sen oraya burnunu sokamıyorsun. Anlayabildin mi? Şimdi sen bu kızın yerinde olsan o erkeği gerçekten sevebilir misin?"

"Yine de eskisinden iyi bir hayat sürdürdü."

"Emin misin? Tamam, arpa bakımından güvendeydi ama özgürlüğü nereye koyuyorsun? Özel muamele şartıyla en yüksek meblağı verene satılmıştır."

"Ben onun özgürlüğünü kısıtlamadım ki."

"Çok güçlüsün sen! O koyun suratlıyla düzenli olarak seviştiğini bilseydin ne derdin, neydi adı şunun?"

"Marcello mu?"

"Evet, Marcello'yla seviştiğini bilseydin ne derdin ona?"

"Bu kadar talebin de fazla olduğunu düşünüyorum."

"Peki sence bu nasıl bir özgürlük? Kalbin kanıyorsa da yavaş iç şu viskiyi dostum. Cimri olduğumdan değil, zaten hediye geldi bana. Ama dördüncü kadehi içiyorsun yanılmıyorsam ve daha eve gitmen gerekiyor."

"Bir damla daha. Çok korkunç bir akşam oldu bu."

"Gerçekler yakıcı değil mi? Gerçekten yakıcı, haklısın, zekâ küpü!"

"Peki sence ben her şeyi yanlış mı yaptım?"

"Bak, daha fazla yanlış yapamazdın."

"Ne yapmam gerekirdi o halde?"

"Hiç. Yapacak bir şey yoktu. Ne yazık ki dünyanın düzeni böyle."

"Kızın başka türlü bir huyu olsaydı..."

"Başka türlü bir huyu olsaydı sen ona âşık olmazdın değil mi?"

"Bana karşı dürüst olmasını engelleyen kimse yoktu."

"Engelleyen bizzat sendin. Sen onu aylık taksitlerle satın almıştın. Kız sana bedenini satıyordu, sen ruhunu da istiyordun. Küçük bir kız için bundan daha beteri olamayacağını anlıyor musun? Tabii ki o bir azize değildi ve tabii ki seni boynuzlama arzusu duymuştu. Sen bunu anlayamıyorsan daha kırk fırın ekmek yemen gerekir demektir."

"Yani onu bağışlamam mı gerekiyor?"

"Bağışlamak mı? Sakın ha aklından bile geçirme bunu. Kendini temelli mahvetmek mi istiyorsun? Tek çaren onu unutmak, sanki hiç var olmamış gibi davranmak. Ve biz ikimiz de bir daha görüşmesek iyi olur. Se-

nin için iyi olur yani, yanlış anlama. Yorgunsun, inanılmaz bir budalasın ama sempatik bir adamsın, çok seçkin bir tipsin diyeceğim yok, sana bunu söylemediler mi hiç?" Bunu söyledikten sonra kahkaha atıyor. "Acıyorum sana. Kanadı kırık ürkek bir kuşa benziyorsun."

"Bu doğru."

"Bir daha görüşmememiz iyi olur. Laide'yi aylardır görmüyorum, bana kızgın olduğunu söylediler, nedenini de bilmiyorum. Ama bir zamanlar arkadaşıydım. Sen de beni yeniden görürsen, anlıyor musun? Şifa bulman zor olur... Kaldı ki... istersen..."

"Piera sen iyi bir kızsın..."

"Ah ben... Ben de talihsizin biriyim, işte o kadar... ben de bir orospuyum, bir orospu. Tanrım!"

Sonra kendini divana attı, eliyle yüzünü örttü, sessiz hıçkırıklar yüzünden omuzları sarsılmaya başladı.

XXXV

Ağır rüyaların dokusu, bitkin uyuşukluk, sessizlik, uzak hayatın afaki uğultusu, sıcak haziran gecesinde geçmişin sığınaklarında kendi haline bırakılmış düşüncelerin kaçışması. Antonio adı olmayan, ağaç formunda kerkenez kuşlarıyla dolu bir vadiden ağır ağır çıkıyor, kendini yatağında buluyor, yavaş yavaş hatırlıyor, görmek için gözlerini açıyor. Ardına kadar açık pencerelerden neon lambaların ışığı giriyor, ışık huzmeleri tavanda uzun şeritler halinde, birbirini keserek yansıdığından nesneler görülebiliyor.

Antonio'nun yanında uyuyor. Çırılçıplak, sırtüstü yatıyor, firavunların prensesi gibi kollarını göğsünde çapraz yapmış, ellerinin iki yanından zarifçe göğüslerini çizgileri beliriyor, hafif soluklarının hareketi görülüyor. Minik hayvancıklarınki gibi istisnasız derin bir uyku bu ama pozun mükemmelliği ve huzurlu ve saf yüz ifadesi erkekte anlayamadığı bir nedenle inceden bir sızı yaratıyor, içinde masumiyet, gençlik, şanssızlık, günah, geçen ve tüketen zaman var.

Kaç ay geçti? Antonio onu seyrediyor. O minik bedenin içine sığabilir mi cehennem? Hayır, belki de çok daha basit bir şeydi, belki de kendisi bunu bir trajediye dönüştürmüştü. Artık kuşkular ve kılı kırk yarmalar

içinde çırpınmıyor. Yeniden aramakla iyi mi ettim, kötü mü? Ödlek miyim? Korkak mıyım? Artık önemi yok.

İki buçuk aylık mücadeleden sonra bir akşam daha fazla dayanamadı, çok iyi hatırlıyor, Roma'daydı, yanında Silvia adındaki zeki ve iyi kalpli kız vardı, onun düştüğü hali gören Silvia sonunda, madem bu kadar düşkünsün, neden aramıyorsun, diye sordu. Ne olsun istiyorsun? Sağlığını yeniden kazanmak mı istiyorsun? Gururla neyin çözümlendiği görülmüş? İşte o kadar. Antonio Roma'daki otelden ona telefon etmeyi denedi, saat akşamın sekiziydi, onun için pek uygun bir saat değildi, o saatlerde genellikle dışarıda olurdu. Ama evdeydi. İlk anda Laide onun kim olduğunu anlamamıştı, eski cesareti yoktu sesinde. "Ben de bugünlerde seni aramayı düşünüyordum şu kira konusunu konuşmak için." "Milano'ya gelince konuşuruz," dedi erkek, "gelince ararım ben seni." Ve ne pişmanlık ne de utanç hissetti, sadece yeniden nefes almaya ve yaşamaya başladı.

Sonra Milano'da arabayla evine gitti, kız sokağa indi, üzeri açık arabasının içinde oturdu ve sağ eliyle sürekli paneldeki güvenlik tutacağıyla oynadı. Solgun ve bitkindi. Klasik Laide'nin gölgesiydi, burnu da daha büyümüş gibi duruyordu ama erkek için yine aşkın ta kendisiydi.

Bunun üzerine kız ona kirasını birkaç ay daha ödeyebilir mi diye sordu. "Neden ödemeliyim ki senin kiranı?" diye yanıtladı erkek. "Ne mecburiyetim var. Sen bana karşılığında ne veriyorsun?" İlk anda yenilgiyi kabullenmemek için böyle diyordu ama işin nasıl sonuçlanacağını çok iyi biliyordu.

"Benim sana verebilecek hiçbir şeyim yok," yanıtını verdi Laide, "tek verebileceğim şu olduğum kişidir, iğrenmiyorsan eğer." Aynen, beden değil kişi kelimesini kullandı, belki de doğru ifadeyi seçtiğinin farkında bile olmadan öyle dedi. Ve aralarında bir daha tartışma, kıs-

kançlık, numara, palavra olmadı, hikâye ağır ağır yeniden başladı ve daha önce olup bitenler hakkında ne erkek ne kadın konuştu, Laide asla ama asla ona gerçeği, aldatmacaları, kandırmacaları, numaraları, entrikaları, şehvet düşkünlüğünü anlatmadı, sanki yalanlar onun hayatı pahasına yadsımayacağı çaresizlik bayrağıydı, ona sorulamayacak tek şeydi, tuhaf bir şekilde onun edebi, edepsiz sırlarında yatıyordu. Yine de gecenin içinde her şey nihayet kolay, temiz, adil ve insani bir hal almıştı.

Yatağında doğrulup oturdu, aşağıdaki sokaktan tek tük otomobil geçiyordu, gecenin ikisi ya da üçü olmalıydı, az sonra gece solacaktı, o sırada serin bir esinti odaya girmeye başladı. Yeniden seyretti kızı, kim bilir neler görüyordu rüyasında, küçük sinirsel atışlarla Ortaçağ heykellerindeki gibi düzenli bitiştirilmiş parmakları kasılıyordu. Mutlu muydu? Ona sonsuz gibi görünen bir süreden sonra göğsünde hissettiği o işkence kesilmişti, artık midesinin az altına saplanmış kızgın demir kazık yoktu, hani uyandığında iyileştiğini sandığı o sabahki gibi hissediyordu ama o gün daha parkta yürürken cehennem yeniden ele geçirmişti onu. Bu sefer de aynı hayal kırıklığını yaşayacak mıydı? Hayır, kızın kendini bıraktığı bu samimi uykusundan erkeğe bir merhamet ve huzur hali yayılıyordu, sanki görünmeyen bir el tarafından okşanıyordu. Sırtüstü yatmayı sürdüren Laide hafifçe irkildi, belli belirsiz sayıkladı, rüya gören köpek yavruları gibi anlaşılmaz kırık kelimeler sarf etti. Antonio elini kızın terden sırılsıklam alnına koydu.

Bunun üzerine Laide gözlerini açtı.

"Ne var? Ne yapıyorsun?" diye geveledi uykuyla yoğrulmuş sesiyle.

"Hiç," dedi erkek, "sana bakıyordum."

Kızın tuhaf biçimde sakin ve anlayışlı sesi, ezik R harfi geceye ilginç bir tını kattı.

"Dinle Antonio, sana bir şey söylemem gerekiyor."

Bir an susuyor. Ev hiçbir zaman bu kadar uykulu ve sessiz olmamıştı, diye geçiriyor içinden.

"Bu ay," diyor Laide, "benim şey olmadı."

"O halde?"

"O halde hiç. Ben bir kızım olsun istiyorum."

Gülümsüyor. Loş ışıkta gülümseyişi adeta fosforlu, küçük bir ışık. Erkekte, yeni bir duygu. Nasıl olduğunu bilse bile, hemen yanıt vermesi mümkün değildi. Laide'nin gülümsemesi hafifçe sönüyor. Gözkapakları da kapanıyor. Yeniden uykuya dalıyor.

Işık pek az olsa da Antonio dudakların köşesinde o gülümseyişin belli belirsiz izi kaldığını görüyor ve bu içini ışıtıyor: "O halde hiç. Ben bir kızım olsun istiyorum." Sözlerin yankısı hâlâ odanın havasında, henüz sessizliğin dibine inmiyor ve erkeğin içinde üç, dört, beş kez yankılanıyor. İşte o korkunç, kalpsiz, onun mahvına sebep olacak küçük kız bu. Ne olmuştu ona? Kim değiştirmişti böyle? Gece kulüplerinin gümbürtüsünden ve paralı aşklardan çok farklı olan bu arzuyu kim doğurmuştu onun içinde?

Kimse değiştirmedi, o hep öyleydi, içinde çürümeye başladığı o kuşkulu söylence –ikiyüzlü ve vahşi orman– ona ait değildi. Esrarlı yollar aracılığıyla kadim kan damarlarından iletilmişler, toprağın tuzu olan basit ve ebedî, evcil, emin, belki sıradan sevinçlere duyulan arzular ruhunun dibine bir tortu gibi çökmüştü.

Ansızın Laide'nin arkasında yer alan ve sanki oradan çıktığı sanılan gizli, günahkâr ve cani dünya artık yok muydu, hiç olmamış mıydı? O sert çehreler ve büyüleyici perdeler eriyip gitti mi? Tehlikeli hayaletler sıradan iyi insanlara mı dönüştü ya da şu dipte şaşkın kalabalıklar arasında eski şehrin karanlık ve nemli sokaklarınca emildi mi? Laide'yi böyle mi kaybediyor, romans

halesini böyle mi kaybediyor, muammayı böyle mi kaybediyor, artık ulaşılmaz kişi olmaktan çıkıyor mu? Yoksa uzun uzun düşündükten sonra, riske girerek ve tehlikeyi göze alarak, hayatın karşılığında ona sadece küçümseme, gülünç düşürme, onursuzluk vaat ettiği bir bebeği dünyaya getirmeye karar veren bu yalnız ve şaşkın kız hâlâ yüklü bir gizem mi barındırıyor?

Milano'nun puslu şafağı zar zor yükselmeye çalışırken küçük fahişe kalkık ve küstah burnuyla huzur içinde uyuyor. Günbegün, dişlerini sıkarak yürüttüğü o küçük savaşını yüzsüzlükle gençlikle ve yalanlarla kazandı mı, yitirdi mi? Ama başka türlüsü gelir miydi elinden? Antonio da –Piera'nın savunduğu üzere– onu kendini savunmak için yalan söylemeye mecbur bırakmadı mı? Kız kalleşlik etmekte haklı değil miydi? Antonio Laide'nin gerçekte kim olduğunu, sefilliğinin kendinden kaynaklanmadığını, günbegün bu şehirden, erkeklerden ve hatta Antonio'dan beslendiğini; küçümseme ve cezalandırma için ortada ne suç ne kötülük ne utanç ne de bir neden olduğunu ancak şimdi mi idrak edebiliyordu?

Peki bu huzur, bu ateşkes sürecek miydi? Annelik, bu anlaşılmaz varlığın içindeki aldatma ve kandırma konusundaki zevk düşkünlüğünü söndürmeye yetecek miydi? Erkeğe sapladığı o ele geçirilmez ve acı veren dikenler saygısız ve ürkek garip yüreğinden yeniden çıkacak mıydı? İtiraf edilemez sırlar dünyasına, içinde sadece kendinin yaşayabildiği harika yalanlar kalkanına veda edebilecek miydi? Yoksa Antonio için yeni ve daha acı verici eziyetler, kaygılar hazırlayacak mıydı?

Hayır, Antonio şimdi bunları kendine bile sormak istemiyor. Uzun ve acılı olduğu bilinen bir hastalıktan mustaripmiş gibi erkek yorgun, kendini morfinin huzurlu sıcaklığına bırakıyor ve kesin şifa bulduğuna inanmak istiyor.

Aşağıdaki bulvarda uzun ve öfkeli bir fren sesi duyuluyor, ardından öfkeli bir ağız kavgası başlıyor. Sonra ansızın dalaşma sona eriyor, otomobil şiddetle hareket ediyor ve uzaklaşıyor.

Şimdi şehir gerçekten uyuyor, uyku yüz binlerce odadan sızıyor duvarlardan aşağı akıyor ıssız sokakları görünmez bir kefen gibi örtüyor, kaldırımlar boyunca bitmek bilmeyen sıralar halinde hareketsiz yatan yorgun otomobillerin içine giriyor, adeta kabaran bir deniz gibi Milano'yu bir baştan ötekine usul usul mayalıyor ve zenginle yoksulun, fahişeyle rahibenin, atletle kanser hastasının soluğunu tek bir nefese harmanlıyor. Sadece o, Antonio uyanık ve ruhun o bir tutam huzurunun tadını çıkarıyor. Yağmur bulutlarının fırtınadan sonra salkım saçak parçalarının kuzeye doğru koşması misali yakın geçmiş de hızla ondan uzaklaşıyor, ona manasız ve çarpık bir masal gibi görünüyor. Çok uzak bir mesafede Signora Ermelina'nın tatlımsı gülümsemesi beliriyor (bakın sıcacık bir kızdır, ısırılmaktan kötü davranılmaktan hoşlanır bunu size söylüyorum, ne yapacağınızı bilin diye), öğleden sonraları hazin buluşmalar, kız arkadaşlarının fesat iftiraları (Sen onun özelliğini biliyor musun? Sevişirken yani? Yok bilmesen daha iyi yoksa hevesin kaçar mutlaka ya da daha çok çeker canın çünkü siz erkekler tam bir domuzsunuz), gaddar iftiralar, Squarcia Sokağı'nda çekilmez beklemeler, kuşkular, gelmeyen telefonlar, buraya raptedilmiş o zımba, uykusuz geceler mutsuz sabahlar uyanırken düşüncenin el yordamıyla olası bir-iki destek bulmaya çalışması, iliklerinin dört bir yanına vahşi hızla yayılarak onu işgal eden mutsuzluğu, sokaklarda imgeler yüzler ışıklar sahneler, odalar, merdivenler koridorlar sesler müzikler fısıltılar ve bütün bir dünya sadece oydu, evet şimdi de Laide yanında uyurken bu gece de dünya sadece o ama daha önce daimi bir anafordu sabit bir ma-

razdı ara vermeden sürekli sıkıştıran bir ısırmaydı; işte bu cehennem ona artık bitmiş gibi geliyordu.

Ah, bunca zaman sonra. Ateşkes. Yenilmiş bile olsa. İkinci ve son yenilgi. Ama bozguna uğramış ordu bile savaş bitince derin bir nefes alır. Sessizlik, kalbi artık güm güm atmıyor, sadece şuradan buradan dumanlar tütüyor.

Ona bakıyor. Kendi kendine şunu soruyor: Beni yine delirtebilir mi? Ona olmaz gibi geliyor. Onu yine iki-üç gün bulamazsam delirir miyim? Delirmezmiş gibi geliyor. Bir başkasıyla yattığını duyarsam delirir miyim? Delirmezmiş gibi geliyor.

Neyse, iyileşti. Ve artık cehennem de yok. O burada, yanı başında uyuyor. O halde mutlu olmalıyım. Mutlu muyum? Hayır. Yorgunluk, boşluk, hüzün, çocukluğunda akşam inerken onu saran o devasa hüzünlerden biri bu, ama o zaman hüznün içinde gelecek olan zamana, uzakta yitip giden sayısız yıla ilişkin düşünceler gizliydi, oysa şimdi gelecek yıllara ilişkin düşünceleri yok, şimdiden kapı uzaktan görülebiliyor, gelecekten de öte, kapalı kapı karanlığa açılacak. İşte açıklama, tedirginlik kıskançlık çaresizlik bitti ama onlarla birlikte fırtına da dindi. Öfke hiddet tutku dörtnala gitme parıldama, hayat geride kaldı, gençlik geride kaldı, şimdi tam olarak bu gece, tam olarak konuştuğu anda, kızın konuşmak için bir anlığına rüyadan çıktığı, gençlik sona erdi, gençliğin son dilimi son şeridi tuhaf bir şekilde istemeden elli yaşına kadar uzamıştı. Yakmaktan vazgeçen ateş, yağmur yağdıran bulut ve bulut artık yok müzik son notasına ulaştı ve üç nota sonra yorgunluk boşluk yalnızlık olmayacak.

Ve kadınlar, Antonio'nun fiziksel gereksinme dışında uzun yıllar boyunca ilgi göstermediği konu? Laide, uzun yıllar boyunca gelişmiş ve mayalanmış ve asla tatmin edilememiş arzuların tek bir kişide yoğunlaşmış hali değilse nedir? Daha önce hiç güç bulamamıştı kendinde. Kadın-

larla buluşuyordu, onlar ulaşılmaz yaratıklar gibi görünüyorlardı, onlar için kafa yormaya bile değmezdi, zaten bakmayacaktı onlara. Ama ötekiler. Ötekilere, erkek arkadaşlarına bu ulaşılmaz yaratıklar gülümsüyorlar, konuşuyorlar, evet diyorlardı. Ötekiler fazla önemsemeden bardaki fıstığı, *konsomatrisi*, *mankeni* anlatıyorlardı, onlara takıldıklarını, onları gezmeye, yemeğe, yatağa götürdüklerini dünyanın en basit şeyiymiş gibi anlatıyorlardı. O da onları görmüştü, tanımıştı, arzulamıştı ama her seferinde kendi kendine, ne manasız düşünceler, demişti, şu kız asla ama asla olmaz, demişti. Böylece cesaret edemeden, canını yakan gururuna rağmen göğsünü dik tutarak yanlarından geçmişti ve şimdi artık çok geç olmuştu.

Ne kadar kolay bir şey. Bir şaka. Olağanüstü güzel şahane kızlar geçerlerken evler bile döner bakar. Bakmayı bilmek yeter. O bunu hiç bilemedi. O tek bir kelime söylediğinde kızlar sıkılmış göründü, erkeğin bakışları onları hemen rahatsız etti, erkek onlara gözlerini diktiği anda kızlar başlarını hep başka tarafa çevirdiler, hep böyle oldu. Özellikle de en çok hoşuna giden kızlar. Daha nazik davranan, daha emre amade davranan kızlar da oldu. Ama bunlar onun hoşuna giden kadınlar değillerdi. Köpek gibi basık yüzlü küstah kızlar, gösterişli varoş yosmaları, uykulu ve imalı bakışlı, hilekâr ve uyuşuk kızlar ona hiç uymadı. Onları başka erkeklerin yanında, başka erkeklerin kolunda, başka erkeklerin sofralarında, başka erkeklerin otomobillerinde görüyordu, gözlerini dikiyordu, kızlar rahatsız olup başlarını çeviriyorlardı, hep böyle oluyordu. Peki hangi erkeklerle beraberdi onlar? Milyarderlerle, sinema ilahlarıyla, tanrılarla mı? Hayır. Bir marifeti olmayan sıradan beceriksizler, göbekliler ya da sadece futboldan konuşabilen cahiller, görgüsüzler, çirkinlerdi bu adamlar ama belli ki doğru biçimde yakalamayı biliyorlardı kadınların hoşuna giden iki-üç saçma-

lık anlatıyorlardı ve düşününce içine artık çok zehirli olmayan bir öfke mutsuzluk pişmanlık yayılıyordu. Artık bunları bilse de çok geçti!

Kendi yaşındaki erkeklere bakınca –bunu ancak şimdi idrak edebiliyor– aklına hep şu soru geliyordu: Kiminle sevişiyordur bunlar? Kendilerine güven konusundaki imalarından, kolay kızlar için kullandıkları küçümseme ifadelerinden pek çok şahane fırsat yakaladıkları anlaşılıyordu. Onu özellikle etkileyenler de çoğunlukta olan, arzu edilir bir kadınla ilişkiye girdiği anda onu bir av olarak yorumlayan, kendisiyle eşit, çıkarlar ve arzular ve önemli meşguliyetler sahibi olan bir yaratık değil de haz için kullanılacak bir beden olarak gören, bu kadınları duruma razı olmaya mecbur gören ve kadın bir kapris yaptığında buna hayret eden erkeklerdi. İşte tam da bu inançları onlara muazzam bir güç veriyordu ve bu nedenle etkileyici bir özgüven sergiliyorlardı. Ve onu belki daha da şaşırtan bir şey daha vardı, kendi bütün hayatı boyunca daima umursamazlıkla karşılaşmıştı ve cesaretini toparlayabildiği ender durumlarda hep mağrur bir duvara toslamıştı, onu şaşırtan, başka erkeklere karşı aynı kadınların rıza göstermeleriydi, bu düşük kast türüne karşı tensel bir nesne olmayı kabul ediyorlardı, bir ya da iki saat kendi tenlerinden haz almalarına izin veriyorlardı, sanki onlara eşlik etmekle mutlu oluyorlar, gurur duyuyorlardı oysa çok iyi biliyorlardı ki erkeğin tek bir amacı vardı, bu amaca ulaştıkları anda onları paçavra gibi bir kenara atacaklardı, çok iyi biliyorlardı ki kadim geleneklerden cesaret alan haksız bir üstünlükle erkek arzusu dinince onları hor görecek ve orospu diye tanımlayacaktı. Kadınların bu şekilde aşağı türe dahil edilmeyi, köle gibi davranılmayı suskunlukla kabullenmelerini anlayamıyordu ve burada hınç duygusu kıskançlıkla karışıyordu. Bunun karşılığında şimdi kader koşulları tersyüz

ederse ve erkek, kadın ona hükümranlık ettiği için âşık olursa o zaman kadının içgüdüsel olarak intikam alması mantıklı ve kaçınılmazdı ve işte kısa sürede bütün öteki erkeklerin uzun yıllar onu mecbur ettikleri aşağılamaları o şimdi karşısındakine uygulardı. Peki ama bu soruların elli yaşında aklına takılması tuhaf ve gülünç değil miydi? Evet, evet biliyordu, yaşıtlarının büyük kısmı artık bunları aşmıştı, bu konulara kafa yormuyordu ve hâlâ sevişmeyi sürdürüyorsa da bunu bir sorun haline getirmiyordu. Kendisi bu konuyu asla pek ciddiye almamıştı, güzel bir vitrinin önünden umursamazca geçen, ancak uzaklaştığında ne kadar güzel şeyler olduğunu fark edip geri dönen ama artık ışıkların söndüğünü, kepenklerin indiğini fark eden bir insana benziyordu. Evet, fazla ciddiye almamıştı ve şimdi pişmanlıkla, kıskançlıkla, önünde fazla zamanının kalmadığı tasasıyla, yalnızlıkla ödüyordu bunun bedelini.

Bu ateşkes sırasında gerilim azalınca, kız göğsüne çapraz kavuşturduğu elleriyle saf bir uyku uyurken ve erkek yanında otururken teniyle kızın uzun balerin baldırına, *rock and roll* müziğinde çılgınca dans eden bacağına, kim bilir ne çok erkek baldırına sarılmış olan o küstah ve ince bacağına değiyor, zaten onlar birer ahlaksızlık sayıldıysa bile artık her türlü ahlaksızlık silinmişti çünkü hâlâ iyi anlayamadığı bir şey vardı, işte aylar boyunca hastalığın ona unutturduğu o eski düşünce yeniden geri gelmişti.

Kendisi ipin ucuna bağlanmış, giderek artan bir hızla çevrilen bir taş gibi olmuştu, onu çeviren sonbahar yelleriydi, çaresizlikti, aşktı. Ve öyle çılgınca dönüp dururken bir türlü şeklinin ne olduğunu artık seçemez olmuş, akışkan ve çarpıntılı bir tür halkaya dönüşmüştü.

O bir atlıkarıncanın atıydı ve atlıkarınca ansızın çılgın bir hızla giderek daha büyük bir hızla dönmeye başla-

mıştı ve onu böylesine döndüren oydu, Laide'ydi, sonbahardı, çaresizlikti, aşktı. Ve böyle çılgınca dönerken, at, at şeklini yitirmişti ve artık titreşen beyaz bir konfetiye, titreşen beyaz renkli yaldız saçaklı bir perdeye dönmüştü, artık kendisi değildi, daha önce tanımadığı bir varlıktı ve onunla iletişim kurmak mümkün değildi çünkü erkek artık kimseleri dinlemiyordu, dinleyemezdi, sadece rüzgârda ıslık çalan kendini dinliyordu, onun için ondan, Laide'den o dehşet verici düşüşten başkası yoktu; anafor içinde çevresindeki dünyayı görmesi mümkün değildi, geri kalan bütün hayatı da var olmayı kesmişti, yoktu artık, hiç olmamıştı, Antonio'nun düşüncesi olduğu gibi kız tarafından emilmişti, anafora kapılmıştı ve bu büyük bir acıydı korkunç bir şeydi, ama erkek daha önce hiç böyle bir coşkuyla dönmemişti, hiç bu kadar canlı olmamıştı.

Ama işte şimdi atlıkarınca durmuştu işte ipe bağlı taş durmuştu, at yine kendi şeklinde cisim kazanmıştı, ipe bağlı taş şimdi hareketsizce sarkıyordu ve nihayet ne olduğu seçilebiliyordu, bir taştı. Antonio artık fırtına tarafından sürüklenmiyordu, Antonio durmuştu, yeniden Antonio olmuştu ve dünyayı eskiden olduğu gibi görmeye başlamıştı.

Gecenin içinde çevresine bakınıyor. Tanrım, Tanrım nedir o üzerime çöken büyük kara kule? Çocukluğundan beri ruhuna gömülü kalmış o eski kuleydi bu. Ama az önce korkunç kuleyi o kasırga içinde bütünüyle unutmuştu, hız ve düşüş ona büyük kara amansız kulenin varlığını unutturmuştu. Böyle önemli bir şeyi, her şeyden önemli olan şeyi nasıl unutabilmişti? Şimdi yeniden dehşet uyandırarak, gizemle yükseliyordu, hatta eskisinden daha büyük ve yakın görünüyordu. Evet, aşk ona ölümün var olduğunu bütünüyle unutturmuştu. Neredeyse iki yıl boyunca bir kez bile aklından geçirmemişti, sanki bir masaldı, oysa o bu takıntıyı hep kanının içinde

dolaştırmıştı. O kadar güçlüydü aşk. Ve şimdi ansızın karşısında belirivermişti, eve mahalleye şehre dünyaya gölgesiyle egemen olmuştu ve ağır ağır ilerliyordu.

Ama bu arada uykuyla uzak diyarlara gitmiş olan kız, yapmış olduğu ve yapacağı kötülüğün bilincinde olmadan Milano'nun terasları kuleleri fenerleri damları üzerinde süzülüyor, gencecik, minicik, çıplak ve hassas bir şey; içinde şahane ve olanaksız bir rüya barındıran, narin ve beyaz, havada süzülen bir et zerreciği ya da belki de ruh zerreciği. Katman katman kurumun arasından hâlâ yanan fenerlerin kırmızımsı yansıması onu tatlı tatlı aydınlatıyordu ve merhamet ve esrarla parıldatıyordu. Şimdi onun saati, kız bilmese de Laide için hayatının büyük saati geldi ve yarın belki her şey eskisi gibi olacak, kötülük ve utanç yeniden başlayacak ama bu arada o, bir an için hepsinin üzerinde olacak, dünyanın en güzel, değerli ve önemli şeyi olacak. Ama şehir uyuyordu, sokaklar ıssızdı ve kimse, kendi bile gözlerini kaldırıp ona bakmayacaktı.

Yıllarını unutmak mı istedin? Hayatına baskın yapan küçük bir kızın kötülüklerine sadece kendi gücünle meydan mı okudun? Sana uygun olmayan yabancı bir oyunda inat mı ettin? Yeniden çocukluğuna dönebileceğini mi sandın? Seninkinden bambaşka bir surat lazımdı bunun için. Maç bitti, hesap döndü. Kapılar kapanıyor, yalnızlık, boşluk, çöl, kimsenin duymayacağı sessiz çığlıklar. İşte limandasın aptal adam, ne sandın kendini?

Kurguladığı gerçeküstü, büyülü, kimi zaman tekinsiz dünyalarda kendine özgü mizah anlayışıyla çağımız insanının huzursuzluğunun çok katmanlı izlerini süren Dino Buzzati, *Bir Aşk* romanıyla aynı izleğe farklı bir rota üzerinden yöneliyor. Yazar, modern insanın içsel karmaşasını ve çaresizliğini bu kez aşk boyutunda, orta yaşlı bir kent soylunun genç bir fahişeye saplantı derecesinde duyduğu tutku ekseninde öykülüyor:

Buzzati'nin usta bir anlatımla "kahraman"ının karmaşık iç dünyasına odaklandığı *Bir Aşk*'ta, Antonio'nun kıskançlık, tutku, sahiplenme dürtüleri ile parçası olduğu burjuva toplumunun çelişkilerle yüklü ahlak anlayışı arasında çaresizce bocalayışına tanıklık ederiz.

Aşk | resmi: Dino Buzzati

can

22 TL
KDV DAHİL

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-3294-2

9 789750 732942